

کتابخانه
مجلس شورای
اسلامی

خطی

۱۷۷۶۴

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتاب

مؤلف

مترجم

شماره قفسه

۱۷۷۶۴

جمهوری اسلامی ایران

شماره ثبت کتاب

۲۰۸۹۲۹

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتاب

مؤلف

مترجم

شماره قفسه

۱۷۷۶۴

جمهوری اسلامی ایران

شماره ثبت کتاب

۲۰۹۹۲۹

- ۱
- ۲
- ۳
- ۴
- ۵
- ۶
- ۷
- ۸
- ۹
- ۱۰
- ۱۱
- ۱۲
- ۱۳
- ۱۴
- ۱۵
- ۱۶
- ۱۷
- ۱۸
- ۱۹
- ۲۰
- ۲۱
- ۲۲
- ۲۳
- ۲۴
- ۲۵

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

کتاب

مؤلف

مترجم

شماره قفسه ۱۷۷۶۴

جمهوری مملکت ایران

شماره ثبت کتاب

۲۰۸۹۲۹

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹

۹

۱۸

۱۷۷۶۴
۲۰۸۹۲۹

روز جمعه ۱۳۰۲
ایستادار مقام
ولی علمیه
مقام

لی وی

مکتوب از مدینه المنوره
عبدلہ وصافہ و اولادک
مکتوب فکرت فکرت
نویسندہ
۱۳۰۲

الحروف الأربعة

بسم الله الرحمن الرحيم

اربعون اوف ان ولف

المضاع وحقه

الخبراء النور المتبع

سبعه اسما من و ما و

من
نوع الشا
استا نصيب

عشرة اذ اركبت

واحد عشر واثنا عشر

سما والافعال بعضها

منهاست کلیات

والله اعلم من هذا

17

ميمها وشتان وسرعان **النوع الثاني** الافعال المتعقبة
 ترفع الاسم وتنصب الخبر وهي ثلثة عشر فعلا كان وصار
 واصبح وامسى واضحا وظل وبأ وما دام وما زال وما برح وما
 وما انفك وليس وما يتصرف منهن **النوع الثالث** افعال
 افعال المفارقة ترفع الاسم واحدا ومربع افعال
 وكاد وكرب واوشك **النوع الرابع** افعال المذموم والذم
 الاسم الجنس المعرف باللام وهي اربعة افعال نحو وبئس وجدا
 وساء **النوع الخامس** افعال التشك واليقين تدخل عارفين
 ثانيهما عبارة عن الاول تنصبها جميعا وهي سبعة افعال
 وخلت وظننت ورايت وعلت ووجدت وزعمت اذ ان بعلمت
 والقياسية منها سبعة عوامل الفعل **الصفة** على الاملاو اسم الفاعل
 واسم المفعول والصفة المشبهة والمصدر وكل اسم افعال

آخر وكل اسم ثم فاستغنى عن الاضافة والمعنوية منها عدا
العامل في الابتداء والخبر وهو الابتداء والعامل في الفعل المضارع وهو
وقوعه موقع الاسم كقولك زيد يضرب في موضع زيد ضارب مع
خلوه عن التائب والجازم فان هذا الضمير رفع فعل المضارع
ما به عامل لا يستغنى الصغير والكبير والضعيف والشرقي عن

يا صواب قت اللسان
 بعون الملك الوهاب
 يا صواب قت اللسان
 بعون الملك الوهاب
 يا صواب قت اللسان
 بعون الملك الوهاب

[illegible]

(Faint handwritten text from another page)

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the manuscript's content.

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the manuscript's content.

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or date, located at the bottom of the page.

ففي
الاصنام

كسفتك الى الانبياء والارواح
غزيرت من غفلان ويا مفرق
لمن انما انا في القلوب
ظرف من ظرف من ظرف
حقد صنف من الظلال
لا تها وكذا يتي في
في الحكام

وقلان في نظر في العلم وهو الله في السموات والارض وقد يكون اسما
 نحو سمعت من في زيد اسمن فم زيد واللام للملكية نحو لعل لزيد
 وللتنخيص نحو لعل للفرس وللتعديل نحو ضربت للتأويل ونحو
 جئت لك للتبيين وقد يكون بمعنى مع القول نحو قول تعالى الذين
 كفروا الذين امنوا اي عن الذين امنوا ومع الواد في القسم كقوله
 مثل قول الشاعر لله لا يبق على الايام وجهي بشتي به الظيا والاسر وقد
 يكون زائلا نحو قولكم اسرفكم ورب للتقليل ولها صدر الكلام
 وتدخل على موصوفة نحو رب رحيم لقيمة وتدخل على موصوفين بذكر
 منصوبة نحو رب رجلا وتدخل على ما في قوله من العلق قد دخل على الفعل
 بتمامه فم زيد لا يتقدم متعلقها عليها والفعل الذي متعلقها
 لا يكون الا ما فيها وادى بذكر موصوفة نحو قول الشاعر وقفا
 الاعناق خاوم الخندق مشتبه الاعلام لما في الخفق وغير المعجزة
 بعضا من فاعليها

فانما

نحو ربيت السهم عن القوس والهمزة عن اللوح وكسهم عن الغري
 الية يجعل متجا وزا عنها وتكون اسما نحو جئت من عن يمينه اي من
 جانب يمينه وعلى الاستعلاء نحو جئت على الخياط وتكون اسما
 نحو ربيت عليه من فوقه والكال للشيء نحو ربيت على الاسد ويكون
 زائلا نحو قول تعالى ليس كمثلهم في شيء وتكون اسما نحو قول الشاعر
 ينض فلت كنعان جهم في كل من عزمه كالبهائمهم وقد ومنذ
 لا ابتداء الغاية في الزمان كما ان منه ابتداء الغاية في المكان نحو ما

رايت مذ يوم الجمعة ومنذ يوم الجمعة فاذا رفع ما بعد هذا كان كمين
 نحو ما رايت مذ يوم الجمعة ومنذ يوم الجمعة وحتى كمال الشهر

التي في الزمان نحو حتى الصباح وكذا في المكان نحو حتى البيت
 حتى رأسها وتكون بمعنى الى نحو جئت حتى بلغت الكوفة وللارستين
 نحو قول الشاعر عريت بهم حتى تكلموا وهم وجه الحيا وما قد
 في الزمان نحو حتى انكسر صوت الفجر
 في المكان نحو حتى انكسر صوت الفجر
 في الزمان نحو حتى انكسر صوت الفجر
 في المكان نحو حتى انكسر صوت الفجر

مفتوح

[illegible]

الكلام وبعد القول وبعد الموصول وبعد القسم نحو ان زيد
منطلق وقال انه يقول انها بقرة وجاء في الذرات اياه
فاضل ووالله ان زيد منطلق واذا كان في موضع المفعول

والجمل معا وصلا كسما يجوز بالالف والفتح نحو زيد بكسر زاي فان الكسر
فان قد مررت فاننا اكهم فالكسر وان قد مررت فخراته الكسرة
له فالفتح وكان للتشبيه نحو كان زيد لاسد وقد مررت
فتلحق عن العمل نحو قول الشاعر ونحو مشرق اللون كان
تدنيه حقائق ولكن للاسند ك نحو ما جازيد
لكن عمر حاضر وليت للفتح نحو ليت زيد حاضر
للمرغوب نحو زيد قائم والفرق بين التثنية والتثنية ان التثنية يدخل على
ما لا يجوز ان يكون وعلى ما لا يجوز ان يكون كقولك انا فاعلم ان
لنا يعود فاجره بما فعل المشبه والتثنية هي ما لا يجوز وتدخل على

الحرف

لحروف كلها ما الكافة فتلقها عن العمل نحو انما زيد
قائم وكما يساقون الى الموت ولتعا ولعلما زيد
النوع الثالث حروف ترفعان الاسم تنصبا للجر وهما
ولا المشبهتان بليس تقول ما زيد قائما ولا رجل
افضل منك فان انتقص النفي بالاول تقدم الخبر
لم يجر الا الرفع نحو ما زيد الا قائم وما قائم زيد
النوع الرابع حروف تنصب الاسم فقط وهي سبعة اعراب
الواو مجع مع نحو استوى الماء والخشبة وجاء
البرد والطيالسة وما شانك وزيد لا انتصب
الاسم اذا كان الاستثناء من كلام موجب نحو
القوم الا زيد او كان المستثنى مقدما على المستثنى
نحو ما جاء الا انا اكل احد ومنقطعا نحو ما

على الفعل نحو قوله

الكل من جملتك بفتح الكاف

بوزن بحر مفتوح

القوم الاحرار ويا لنداء القريب والبعيد تنصب
 اذا كان المنادي مضافا نحو يا عبد الله او مشابها
 للمضاف نحو يا طالعاجيلا او مفردا نكرة غير معينة
 نحو قول الاعيم يا رجلا اخذنيدي ويا لنداء البعيد
 نحو يا عبد الله ويا ضارب يا زيدا ويا خيرا زيدا
 لنداء البعيد نحو يا عبد الله ويا لنداء القريب
 اي عبد الله والهمزة المفتوحة لنداء القريب نحو عبد الله
النوع الخامس حرف تنصب الفعل المضارع وهي
 اربعة احرف ان تنصب وجوبا اذا كان ما قبلها غير
 فعل علم او ظن نحو قوله تعالى يريدون ان يخرجوا من
 النار واذا كان ما قبلها فعل علم او ظن تنصب جوازا
 نحو قوله تعالى وحسبوا ان لا يكون فتنن لهم من

امثال

امثال الناصبة منها نحو مثال الاول والمخففة من المثقلة
 نحو قوله تعالى علم ان سيكون منكم مرضى والمفسدة نحو
 قوله تعالى وانطلق الملائكة منهم ان امشوا والنزلة نحو قوله تعالى
 فلما ان جاء الشير والى لفتح اليد في الاستقبال نحو قوله تعالى
 ان تراني وتنصب مطلقا وفي نصب دفع التعليل وتنصب
 اذا كان ما قبلها سببا لما بعدها نحو قوله تعالى اسلمتكم
 ادخل الجنة واذا تنصب بشرطين احدهما ان لا يكون
 ما بعد ما معتمدا على ما قبلها والثاني ان يكون ما بعد
 فعلا مستقبلا يعنى الجواب والجزاء مثل ان يقال انا
 اتيتك غدا تقول اذا احسن اليك ولو كان معتمدا
 واو اوفاء نحو فيه الوجه نحو قوله تعالى واذا لا يلبثون
 خلقك الا قليلا وقل فرى واذا لا يلبثون نحو قوله تعالى

وامثال

فاذا لا يؤتون الناس نقيرا وقد قرئ على اعمال اذا فاذا
 لا يؤتون الناس **النوع السادس** حروف تجزم الفعل
 المضارع وهي خمسة احرف ا ب ت ث ج وهي اربعة اقسام
 الشرطية وهي التي تجزم في الشرط والجناء نحو ان تقرب ضرب
 والتأنيدية نحو قول تعالى ان هم لا يظنون والتأنيدية كما
 قال الشاعر وما انت طيبنا حين ولكن منايانا ودولة
 اخرينا والمحقة نحو قوله وكل لما جميع الدنيا
 ولم تجزم الفعل المضارع وتقلبه اماضيا معناه ونفاه نحو لم
 يقرب ولما وهي مثل لم والفرق بينهما ان لما نفية مستمرة
 الى حين الكلام كما تقول التيت ولما يركب لا يركب فيلزم
 ان يكون نفى زكوي مستمرا الى حين الكلام بخلاف لم
 لما يجوز حذف الفعل بخلاف لم نحو ايتيت ولما ومع لم لا يجز

في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين

ولا

في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين

ولا في النهي نحو لا تقرب ويجزم في الخطاب والغائب
 والمتكلم نقول لا يفعل ولا يفعل ولا افعل ولا تفعل
 بخلاف في الخطاب والخطاب الغائب
 لان النهي لا ينفرد الا في المستقبل واللام الا في الغائب
 نحو لا تقرب ويجزم كما جزم في النهي الا في الخطاب
 باللام الغائب والمتكلم يفعله لا يفعله بل في **النوع**
السابع اسما تجزم الفعل المضارع على معنوا وهي
 اسما احدها من وهي على المعنوا وعامة نحو في كرمي
 اكرمه ويكون على اربعة اوجه الشرطية نحو في كرمي
 اقرب وهذه جازمة ولا تستغنى امية نحو في كرمي
 والموصولة نحو قوله تعالى فذكرنا القرآن في خفاف وعبد
 والموصولة نحو قوله تعالى فذكرنا القرآن في خفاف وعبد

في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين
 في قوله تعالى وما انت طيبنا حين

قال ما في البيت موصوفه النفس والفرجة من الزوج من الهم والعقال من كذا لخصه
بركبة الابد فالمنع بالانكره النفس الامارة والذرة فحبة وقبح حروف من الهم كذا العقال لا يرفع من
المعقوب بركبة الابد لا تاذافح بينه اياما شاء ويرعى ما يريد

قد عني في معال المطع واي يكون شرطيا نحو النظم ياتي
اكرمه ويجزم في الشرط والجزم موصولا نحو قوله قبل
نحو قوله من كل شعبة ايم على الرصد عتيا واستفها
كقوله تم ايكم ياتي بعشرتها وموصولا نحو ايتها الرجل
وما رعت او جرد الشطبة وهو يجزم لمن نحو ما صنع
اصنع الاستفها مية نحو قوله تم واثلك بيديك
يا موسى والموصوفة نحو قول الشاعر رب ما نكره
لنفس من الامير له فرجة كحل العقالي والزائدة
نحو انما واثما وني يكون شرطيا ويجزم في الشرط
والجزم نحو متى نذهب اذ هت والاستفها مية نحو
كان كذا ومما غرما نغربا ضرب واي يكون شرطيا
نحو اين فليس اجل ولا استفها مية نحو اني كنت

والفرق

والفرق بين متى واي ان متى سوال من الزمان
واي من المكان وحيثما واذما وانما على قياس

ما فيها من اخوانها **النوع الثاني** اسما وتنصب على التمييز
اسماء التكرار وهي اربعة اسما واحد لها عشرة اذا

ركبت مع احد واثنين الى تسعة وتسعين نحو احد
عشر رجلا واثنان عشر رجلا وكذا نحو كبر رجلا عندك

فيلكون بمعنى استفها مية كما ذكرناه والاختلاف كذا
نحو كبر رجلا عندك وكبر رجلا لغيرهم

كاي رجلا عندك وكذا عندك **النوع الثالث** كذا نحو
كلمات تنصب الاسماء والافعال بعضها ترفع وبعضها

تنصب وهي تسعة كلمات الناصبة منها ستة
كلمات اولها ارفع وتند بمعنى دبر نحو كذا عني اي

دعني

والفرق بين متى واي ان متى سوال من الزمان
واي من المكان وحيثما واذما وانما على قياس
ما فيها من اخوانها **النوع الثاني** اسما وتنصب على التمييز
اسماء التكرار وهي اربعة اسما واحد لها عشرة اذا
ركبت مع احد واثنين الى تسعة وتسعين نحو احد
عشر رجلا واثنان عشر رجلا وكذا نحو كبر رجلا عندك
فيلكون بمعنى استفها مية كما ذكرناه والاختلاف كذا
نحو كبر رجلا عندك وكبر رجلا لغيرهم
كاي رجلا عندك وكذا عندك **النوع الثالث** كذا نحو
كلمات تنصب الاسماء والافعال بعضها ترفع وبعضها
تنصب وهي تسعة كلمات الناصبة منها ستة
كلمات اولها ارفع وتند بمعنى دبر نحو كذا عني اي
دعني

المعروف

قسم النوع الثالث عشر

افعال الشك واليقين بكونه دخل على اسميهما
 لان بعضها الظن والمانه فبالاكثر واليقين
 فبالاكثر واليقين فبالاكثر واليقين فبالاكثر
 واليقين فبالاكثر واليقين فبالاكثر واليقين فبالاكثر

عبارة عن الاول فتصنيفها جميعا وهي سبعة افعال
 حسب زيد منطلقا وقلت نفي قلت خالدا اشجا
 وقلت نفي قلت زيد عتيا وقلت نفي قلت زيد
 كريا ورايت نفي رايت زيد عتيا ورايت زيد
 عالما اذان كان بمعنى علمت نفي نعت زيد فاضلا وهذه لا
 وهذه الالف افعال خواص ربع الاول اتد اذ اذ كرت
 احد المفعولين وجب ذكر ثانيهما **والثاني** اذا
 سيطرت او تاخرت عن مفعولها **والثاني** اذا
 نحو زيد علمت منطلق وزيد منطلق علمت **والثاني**
 تعليقها عن الاستقراء او الفتي او لام الابتداء
 وحيد يجب القاء مثل ظنت ازيد منطلق
 او علمت ورويت نفي منطلق ورايت نفي منطلق
 جالسي

هذا هو الاول
 هذا هو الثاني
 هذا هو الثالث
 هذا هو الرابع
 هذا هو الخامس
 هذا هو السادس
 هذا هو السابع
 هذا هو الثامن
 هذا هو التاسع
 هذا هو العاشر

والرابع ان يكون ضمير الفاعل والمفعول
 واحدا في علمتي منطلقا **والقائمة** منها
 سبعة عوامل للفعل على اطلاق
 لا فتا كان او يتعدى يا يعمل على حسب والصفة
 المشبهة بالفاعل نحو حسن وبنيد وصعب
 تقول رايت رجلا حسنا وجهه اي حسن
 واسم يعمل على يفعل في فعله نحو زيد ضارب
 غلاما مدحرا واسم يفعل على يعمل في فعله
 نحو زيد مضرب غلاما مدحرا
 يضرب غلاما مدحرا والمصدر وهو يعمل على
 الفعل على ثلثة اوجه احد هما ان يعمل
 متوقفا على عجيبت من ضرب زيد على عمرو
 لان الضرب على علمه لا ينفك عنه

هذا هو الاول
 هذا هو الثاني
 هذا هو الثالث
 هذا هو الرابع
 هذا هو الخامس
 هذا هو السادس
 هذا هو السابع
 هذا هو الثامن
 هذا هو التاسع
 هذا هو العاشر

بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقني
 يقولوا ضعف عباد الله قدره واكثرهم معصيته واقلهم طاعة رب العالدين
 بن هاشم بن علي الدين الحسين الاسترأبدي خطته عنهم ذنوبهم المودته الذي هذا
 الجليل ورفع قدمه من اعراب بالشهدين ونفسه ليل على وجوده ومعرفة
 صفاته كما لا وجلاد وحقق قدره لم يجرم بوجاهة لبيته ولم يعرف بعينه صفاته
 والصلوة والسلام على نبيه على خلقه بشرا ونذرا وضم كمال الاخرة والاولى
 سيدنا ورحمته محمدنا سح الاديان وخاتم النبيين والسادات اهل الجنة جميعين
 وشفا يوم الدين وامننا اهل الارض على اليقين واشركنا وصياله كرضين سماعا على
 نفس القوم المبين وكبره كماله فحين وجزمه بغيره لما اسفلنا فحين علي بن ابي طالب الميرور
 منين علم واصحابه كذا فيهم خير الاصحى وشاهد الدين صلواته وسلامه دائمين ودام
 السكون والارضين عدد حركات كل كلمة لفظه وسكناة امين رب العالمين وبعد فقد
 اقترع بعض الواردين على والتخلفين لدرى اقتراحا امتد مداه وعرق مداه ان
 كتب الرسالة الموصولة بشيخ العوامل التي قد شاع ذكرها في الامصار واشتهر
 خبرها في الاقطار كشمرة الشمس اهلها انزكيا ليشوق عن وجد الالفاظا
 ويدل صوابها ويجمع مع الايجاز الارث ويحوز الى التفهيم الاقتصاد وذلك
 انهم لم يظفروا بتركيب عجيب هذه الاوصاف بضم هذه الاطراف لم يكن يدرى الاسعاب
 ولم يحسن الاصرار على الاعتدال قضا والمقوق الاخاء وادراك كطرف من الادوار
 الا لا فاقبلت مستعينا بالله وميتوكلا على اعطاء سؤلهم وتوجيت الى
 قضا ما سألهم سالك يدرى في ايديهم الملام يخرج بفضا ومن غير سوء فاحذر

الذي

ان يكون في سائر التراكيب كاللاري بالنسبة من الابدال وكالانسان العيون او العيون
 من الانسان وما شئت في على الامم الذي انافيد اما قبل ان اللدالي اعاقله ربه بها
 لعمري انه ان وجد من جانب الاحباب والاصداق شرف القبول ساقى الساهرة مستير
 الصبا والقبول فلم يجر منه اذ السفا واعدت وما يتبع كلام ينفع وما فرغنا من خطبة
 الكتاب بتوفيق الملك الوهاب فلنشرف في القصود بعون الخالق المصور والمصدا
 بسم الله الرحمن الرحيم اقول الباء حرف جاز الاسم مجوزها والجار والمجرور
 ظرف متعلق بمحذوف اتفاقا واختلاف في ايات المحذوف وهو فقال صاحب الكتاب
 والمحذوف فعل فعل ناسب للمقام فالنقد يرهننا اصفك لنا اوله والله سب الله وقا
 المين بالالف المصرتون والمحذوف محذوف خبره محذوف في التقدير والتقدير
 الله ثابتة قال الكونين والحدوف اشك اي الكتاب بسم الله فيجاء الى في مستانفة
 لا محل لها من الاعراب والباء اللذان والملاية كما في دخلت عليه بنيا ابنته اولاد
 كما كتبت بالقلم وقيل انما كتبت في غير هذا الكتاب اذا كان الباء للامتنان والاملا
 والتمتع بابتداء الكتيبة صاحبها بسم الله ولو كان في الامتنان في بكونه متعنا
 بابتداء او بعبارة حاله في اعلا متعنا بسم الله وكلام في هذا المقام مقام وليس
 متعنا وحرفت همزة هو صل في الاسم لخط لكثرة الالتمار الله بعبارة بسم الله
 اسم للذات العلية الوجود المستحق لجميعها متعنا الكمال الرحمن نعمت الله له وهو صفة
 مشبهة بزم على وزن علم كغضبان من غضيب وسكان من سكنان قلت كيف
 يكون الرحمن من رحم وهو متعنا والصفة كغضبان لا يجيء في الفعل المتعدي قلت والفعل المتعدي
 قد جعل لا يابا في نقل الفعل بزم العين ثم بينه منه الشقة لغيره ففعل من كذا لا يدرى
 نعمت الله انما بعد نعمت الله وهو انما صفة مشبهة بزم كرمي من رمن وسؤال

على تقدير الكلام فالساعة الكائنة من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
بما لا ينفك عن وقت الساعة كائنة من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
وغيره من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
التي هي الساعة كائنة من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
للمعنى بعد ان جرت العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
بمعنى من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
وحيث ان العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
فان العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
لاجل ان العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
في هذا الكتاب ايضا والعروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
او التي هي اول ما ينفك عن اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
ساعة الساعة كائنة من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
والواقع فعولا والمصدا كائنة من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
التي هي اول ما ينفك عن اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
التابعة لجمل الاجزاء عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
والواقع هو ان اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
لها محل في الاجزاء عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
يلزم منها ان يكون موجودا فاحفظها في النوع الاول ونحو الاسم فقط ومنه عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
للاصل حقيقة خبرها او هي ان اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
الفرس وجره والمقابل في جمل اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
موجب حلت بالساعة كائنة من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
وبعد ما سبقه ايضا في جمل اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق

ومن

ومن لا بد الغاية في المكان فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
من الاوثان وللحديث فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
من الاخرة وقد تكون زائلة بعد الكثرة والاستغناء كما في قولها فاجنبوا
لاشياء الغاية في المكان ويعرف بانها من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
مع قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
لا افرق اسرع المرافق في النظر في جمل اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
في نزوع الظل في قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
في ملك وانما في جمل اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
من في ريد اسرع من ريدوا الامم للتحليل في قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
للمعنى قد يكون عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
وغيره من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق
زائدة في قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
رجل كرم في قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
ح على فعل خبرها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
وولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
للقول عن كرم في قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
محي وزاخرها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
ارض فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
وتكون اسما في قولها فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا
لا بد الغاية في الزمان كما ان من لا بد الغاية في المكان فحسب من البصر الى الكثرة واللبس في قولها فاجنبوا

وحيث ان العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق عطف القياس من اجزاء عظام العروق

يوم الجمعة واذن رفع ما بعد ما كانا نسمين في دار ابيته مذبحا للعبادة ومذبحا للعبادة
 لاسمها والعايز في التيمان في يوم السبت حتى الصباح وتكون بعض من حياض السبع حتى لا يسهل
 وتكون بعض حتى تذهب حتى بلغت الكوفة ولا يستلزم في قول الشاعر شئت بهم حتى تكل
 جياض حتى الحياض ما تاكل بارسان وواف القسم في رواية وبيت الكعبة والعبادة
 فعل القسم والسؤال في القسم فلا تقول القسم بالله كما تقول القسم بالله ولا تقول والله اذني
 كما تقول بالله اذني ولا تقول ذلك كما تقول ذلك وباء القسم اعظم من بقاء القسم لا يسهل
 مع الفعل مع السؤال مع الضمير وغيره تقول اقيم بالله وبالله اذني وبن ولا يكون ذلك
 الواو والتاء لانها اصل هما اي الواو والتاء في جان عليها وباء القسم مثل واو القسم
 ذكرناه والتاء في حقه بالفاظ في اسم الله تعالى فلا تقول توبت الكعبة كما تقول
 ورتب الكعبة وجئت للاستئذان واستعجا اجابته في قول الفقيه يقول جاني القوم
 جاني ازيد فيكون المعنى ان زيد امشيتني من القوم غير اذني في الجوز وعدا في قولها
 الاسم بعض اللغات فيكون ان جزي جزي وهو لا يصف الاستئذان كما شاء الاكثر على انها تعاد
 وح تيب الاسم بعد ما علمت معقول لهما والقائل في قول جاني القوم خلا زيدا
 زيدا خلا بعضهم زيدا وعدا بعضهم زيدا اجاوز بعضهم زيدا في المعنى في الجوز انه لا يكون
 يعوق لباي زيدا فاذا ادخلت ما عليها لا يكون ان الافعال في قول النون
 مبتدأ الاول صفة مختصة للنون والصفة الاخرى محذوفة والتقدير والنون الاول
 محذوف في قوله مبتدأ الذي هو النون وبجمله المبتدأ وفي جملة مستانفة لاجل لهما
 من الماعول في فعل مضارع من بانه ووافه استمر في يوم جمع الجوز في الفعل مع النون
 حقه مختصة محذوف الاسم معقول لجم الغاء لتزكن اللفظا فطاسم بعض صبه في قول الشاعر
 فاف ففحة الله على شرب مقدسه وقوله جنة انقوا للتدريج اذ اعرفت ذلك فانتكس الواو

الاعراب

فاز من في

فاز استيانا في مبتدأ ورفع حتى تسعة في محل رفع لتكون خبر المبتدأ حقا فير تسعة
 وجملة مستانفة الباء خبر لمبتدأ المحذوف والتقدير بذكر الباء والجملة مختصة او بدل
 تسعة عشر الامم حجاز الاصل من باب الالف المحذوف للامم والجار والجزء وظرف
 مستانفة متعلق بجعل مقدر خبر لمبتدأ المحذوف والتقدير هي ثابتة للاصل والجملة
 المبتدأ والمخير مستانفة حقيقة منصوبة لتكون جالما في فاعل التقدير او جالما للاصل
 وهو محيلة فيجوز معقول او في محل جواز لمبتدأ المحذوف ومضاف به ظرف ومبتدأ خبر مقدر
 واو مبتدأ مؤخر والجملة مقول للقول المحذوف في القول مع مقوله له محذوف رافعا
 كواليد والتقدير ذلك محذوف لك به داو الواو للعطف مجازا وهو مصدر
 يحمي معنى من جاز يجوز فتم استعمل جملة اسم الفاعل الواو اسم مكان منه عطوف على
 حقيقة نحو خبر لمبتدأ المحذوف ومضاف مرت فعل ما في خبر التاء فاف
 على خبر ظرف لغو متعلق بممر في الفاعل والمتعلق بالجملة مقولة للقول المحذوف
 والقول مع قوله محذوف رافعا في حواليد والتقدير ذلك محذوف لك به داو
 ومنه مرت زيد التثنية في موضع يقرضه زيد الواو للعطف للاستعانة عطوف على
 لصاق نحو خبر لمبتدأ المحذوف ومضاف كلبت فعل ما في خبر التاء فاف
 بالقام ظرف لغو متعلق بكتبت والجملة مقولة للقول المحذوف والقول مع قوله محذوف
 باضافة نحو اليد والتقدير بذلك محذوف كلبت بالقلم الواو للعطف للمصاحبة عطوف
 على اللام صاق نحو خبر لمبتدأ المحذوف ومضاف استربت فعل ما في خبر التاء فاف
 والتاء فاعل القوم معقول لاسم الباء حوز جاز بعض مع نسخ محذوف والباء
 وهو مضاف الى الهاء وهي مضاف اليها والظرف لغو متعلق باسم التثنية في الفعل مع
 الفاعل والمتعلق بالجملة مقولة للقول المحذوف والقول مع المقول المحذوف رافعا

باضافة نحو الية والتقدير ذلك نحو قولك اشتريت الفرس بجر الواو للعطف
 للمقابلة عطف على الاصلاق نحو جزم ابتدء محذوف ومضاف بعت فعل ماض
 باب ضرب والتاء فاعله هذا في محل نصب لتكون مفعولا لبعث الباب جار
 هذا محذوف والباء والظرف لغيره متعلق ببعث والجملة مفعول للمقول المحذوف
 والقول مع محكية محذوف باضافة نحو الية والتقدير ذلك نحو قولك بعت
 هذا بهذا الواو حرف عطف للتعدية عطف على الاصلاق نحو جزم ابتدء
 محذوف ومضاف ذهب فعل ماض من باب منع والتاء فاعله يزيد ظرف لغو
 متعلق بذهب والفعل مع ومتعلق بالجملة مفعول للمقول المحذوف والقول
 مع مفعوله محذوف باضافة نحو الية والتقدير ذلك نحو قولك ذهب زيد
 الواو للعطف للتقسيم عطف على الاصلاق نحو جزم ابتدء محذوف ومضاف
 بالتاء مضاف اليه نحو تقدير هذا اللفظ الواو للعطف للتقسيم عطف على
 الاصلاق نحو جزم ابتدء محذوف ومضاف جلست فعل من باب ثب
 والتاء فاعله البابا حرف جار بمعنى السهر محذوف والباء والظرف لغو متعلق
 بجلست والفعل مع الفاعل والمتعلق بالجملة مفعول للمقول المحذوف والقول
 مع محكية محذوف باضافة نحو الية والتقدير ذلك نحو قولك جلست بالمسجد
 الواو للعطف للتقليل تكون فعل مضارع من كان يكون ناقصة
 واسمها مستتر فيها يرجع الى البابا وايدة منصوبة لتكون خبر لتكون
 محذوف لغو متعلق بزيادة ومضاف والتفع مضاف اليه وتكون مع اسمها
 وخبرها الجملة عطف على الاصلاق نحو جزم ابتدء محذوف ومضاف ما حرف النفي
 زيد مرفوع ليكون اسما للبابا زائدة قائم محذوف والباء والتقدير انصوب

لكونه

ليكون خبر الما ومع اسمها خبرها مفعولة للمقول المحذوف والقول مع مفعوله
 محذوف باضافة نحو الية والتقدير ذلك نحو قولك ما زيد بقايم الواو للعطف
 بعد معطوف على البعد السابق لا يستفهام محذوف باضافة بعد اليه ايضا
 مفعول مطلق لفعل محذوف والتقدير احض ايضا كبايع بيعا محذوف عاد عودا
 نحو جزم ابتدء محذوف ومضاف ظل حرف استفهام زيد مبتدأ البابا زائدة
 قائم محذوف والباء والتقدير امرضع ليكون خبر المبتدأ الذي هو زيد والجملة
 مفعول للمقول المحذوف والقول مع مفعوله محذوف باضافة نحو الية والتقدير
 نحو قولك هل زيد بقايم واعلم انه اذ تعدد المعطوفات جازان يكون الجمع
 عطفا على المعطوف عليه الاول وان يكون احدها عطفا على الاخر فيجوز ان
 يكون للمصنف عطف على الاستعانة والمقابلة على المقصود والتعدي
 على المقابلة وللقسم على التعدي والظرفية على القسم وقد تكون على الظرفية
 والاخرى والى الواو للعطف محذوف على البابا لا ابتدء ظرف مستقر متعلق
 بعامل مقدر جزم ابتدء محذوف والغاية بمعنى النهاية محذوف باضافة ابتدء البابا
 في المكان جار ومحو ظرف مستقر صفة مخصصة للغاية والتقدير
 تكون لا ابتدء الغاية الثانية في المكان نحو جزم ابتدء محذوف ومضاف
 سرت فعلا ماض من باب ضرب والتاء فاعله من البقرة ظرف لغو متعلق
 بسرت الى الكوفة ايضا ظرف لغو متعلق بسرت والفعل مع الفعل متعلق
 مفعول للمقول المحذوف والقول مع مفعوله محذوف باضافة نحو الية والتقدير
 نحو قولك سرت من البصرة الى الكوفة وتلك الجملة مستأنفة الواو للعطف
 للمبتدئين مصدر من باب التفعيل عطف على لا ابتدء الغاية في المكان نحو جزم ابتدء

والتي هي في اليمين واليسار

حذف مضاف الى قول والقول مضاف الى الضمير وهو مضاف الى الضمير مضاف الى الضمير
فعل باض من باب التفاعل وفاعله مستتر فيه يرجع الى ما يرجع الضمير اليه وهو الالف
يعني الله والفعل مع الفاعل في موضع نصب ليكون حالاً من الضمير اليه وهو الالف
الرجس من الاوثان مع قول للقول الواو حرف عطف للتبعية مصدر من باب
التي هي عطف على الابتداء الغاية المضاف اليها محذوف ومضافاً هو اخذت
فعل باض من باب نصر التاء فاعله من الدار هم ظرف لغو متعلق باخذت الفعل
مع متعلقاته مع قول للقول المحذوف والقول مع قول مضاف اليه لغو والتقدير
فلا تخفوا اخذت من الدار هم الدار هم بغير الدار وسكون الراء وفتح الهاء
المعروف للعطف للتبعية فحين عطف على الابتداء الغاية المضاف اليها محذوف
ومضافاً الى قول والقول مضاف اليه هو مضاف ايضاً الى الضمير المحذوف من الجوه الدار
في الاخرة مع قول للقول الواو حرف عطف للتبعية يكون فعل مضاف من الدار الدار
واسم مستتر يعود الى الضمير المضاف اليه يكون بعد التثنية ظرف لغو متعلق بدار الدار
عطف على التثنية محذوف من الدار محذوف ومضافاً الى الضمير المحذوف من باب ضرب النون
الوقاية الدار محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار
تكون فاعله الى وهو المضاف مع متعلقاته المضاف الى قول للقول المحذوف والقول مع قول
مضاف الى قول للقول العطف بهل حرف استفهام جاء فعل من النون نون الواو تاء الدار
مفعول الى حرف جاز محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار
على جاز ما جاء في الدار والواو حرف عطف على الدار الدار محذوف من الدار محذوف من الدار
بما لم يدر جاز محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار
محمداً حذف للخطبة والتقدير يستلزم انشاء التاء التامة في المكان

الواو

الواو حرف استئناف يعرف بالياء التامة في فعل مضارع مبني على الجواز من باب
ونائب فاعله مستتر فيه يعود الى الذي لا تشاء الغاية الباء حرف جاز الدار
بليسة الهزة مصدر من باب ياتي كرمي يمي مجرور بالياء والياء
محذوف ظرف لغو متعلق ببعيد من محذوف من الدار يكون مضاف اليه الدار
اضافة المصدر لها فاعله في حرف جاز محذوف من الدار محذوف من الدار
والله مضاف اليها والظرف لغو متعلق بالبيان والفعل المحذوف
متعلقاً به جاز متعلقاً به محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار
وفاعله من البقرة ظرف لغو متعلق بسبب الى الكوفة ايضاً ظرف لغو متعلق
به والمحذوف في موضع نصب ليكون مع قول للقول المحذوف والقول مع قول مضاف
اليه لغو الواو حرف عطف مع عطف على التثنية والفاء في المكان محذوف من الدار
محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار
القول مضاف اليه وهو مضاف ايضاً الى الضمير مضاف اليه مضاف الى الضمير
في موضع نصب ليكون بالاسم الضمير المحذوف لظلمك يسؤال في محذوف من الدار
مقول للقول اي حرف تفسير مع تعاج مفسر الى حاج فاعله الواو حرف
وايدريك الى المرافق محذوف على ان ظلمك يسؤال في محذوف من الدار
حرف العطف ويحتمل ان يكون لظلمك يسؤال في محذوف من الدار
وهو محذوف وايدريك الى المرافق المحذوف من الدار محذوف من الدار
اي حرف يقنيه مع المرافق معناه كاي المرافق الواو حرف عطف على
الباء للظرف فيه ظرف مستقر متعلق بما قبل محذوف من الدار محذوف من الدار
تكون للظرف فيه محذوف من الدار محذوف من الدار محذوف من الدار

نظير لغو متعلق بمجسدت ~~مجانست~~ والفعل مع متعلقاته الجملة مقولة
 للقول المجزوف والقول مع مقوله مضاف اليه لغو والتقدير في اللحن
 لك مجسدت في الدار الواو للعطف قد للتقليل تكون فعل مضارع من
 الافعال الناقصة واسمها مستند فيهما يرجع الى في وقع نظرف
 مستقر متعلق بمقد خبر لتكون على في محل خبر لتكون مضافا اليها
 لمعنى وتكون مع الاسم والخبر عطف على المظرفية نحو خير لا لمبتداً وحذف
 ومضاف قول مضاف اليه وهو مضاف ايضا الى الظرف والخبر مضاف
 الى المبتدأ في موضع نصب لتكون حلا من الضمير المحرور
 ولا سكت في جذوع النخل مقول في ضرورة تفسير على جذوع النخل مقدر
 في خبر جذوع النخل الواو في الاستبصار قيل فعل ماض مبني على المحذول اصله
 قول لنصر نقلت كسرة الواو الى القاف بعد سلب حركتها فنقلت الواو اليها
 لتسكونها وانكسار ما قبلها في في محل رفع لتكون مبتدأ في خبر خبر
 هذا اسم الاشارة بحرف وحلا في الموضع بالجر نعت لهذا او عطف بيان
 والجار والمجرور ظرف لغو متعلق بتفصيل او ظرف مستقر متعلق بعامل مقدر
 نعت في تفصيل تفصيل فعل مضارع مربوب الى الافعال وفاعل مستند فيه
 يعود الى في اصله تفصيل لتكلم نقلت كسرة اليها الى القاف الظرفية تفصيل
 لتفصيل والياء في المصدر رتبة جملة تفصيل في موضع رفع لتكون خبر للمبتدأ الذي
 هو في والمبتدأ والخبر الجملة في موضع رفع لتكون نائب الفاعل ليقيل وتبين مع
 نائب فاعل جملة مبتدأة لا محل لها من الاعراب الام حرف جر ان
 حرف في الحروف المشبهة بالفعل خبر وجع اسم لان النخل مضاف اليه الجزع

الكافر
 الكافر

من لا

الكافر خبر وعاء بكسر الواو مجزوف لكما مضاف اليه هم وهو مضاف اليه والجار والمجرور
 ظرف مستقر متعلق بعامل مقدر خبر لان واو مع الاسم الخبر مجزوف وحلا واللام
 مع مجزوف هانظرف مستقر متعلق بعامل مقدر خبر لمبتدأ مجزوف والتقدير
 ذلك ثابت لان جذوع النخل تكون كوعاء لهم او متعلق بتفصيل الواو للعطف
 يقال بالياء التثنية فعل مضارع مبني للمفعول ونائب للفاعل مستند فيه
 يعود الى في اصله يقول كنصر نقلت فتحة الواو الى القاف فنقلت القاف اليها
 في الاصل وانفتح ما قبلها لان فيصار يقال الام حرف جر في الاستيعاب
 مبتدأ من باب الا فتعال مجزوف اللام والظرف لغو متعلق بنقل يقال وهو
 مع متعلقه عطف على المظرفية نحو خبر لمبتدأ مجزوف ومضاف هذا الاسم
 اشارة في محل رفع ليكون مبتدأ في جارة ملك مجزوف وفي مضاف الى اليها
 والياء مضاف اليها والظرف مستقر متعلق بمقد خبر للمبتدأ الذي هو هذا
 والمبتدأ والخبر الجملة مقولة للقول والقول مع مقوله مضاف اليه الجزع
 للعطف انما مبتدأ في حرف خبر حاجتك كلام اضافي مجزوف وفي والظرف
 مستقر متعلق بمقد خبر للمبتدأ وهذه الجملة عطف على الجملة التي ما قبلها
 لواو للعطف فلان مبتدأ ينظر فعل مضارع من باب نصر وفاعل مستند
 فيه يعود الى فلان في العلم ظرف لغو متعلق بنظر والفعل مع متعلق خبر
 للمبتدأ والجملة للمبتدأ والخبر عطف على جملة هذا في ملكي الواو
 للعطف هو الله في السما والارض معطوف على هذا في ملكي واعلم ان
 مع كون في الاستيعاب ان ظرفية ما بعدها ما قبلها تكون بالجار وال
 بالحقيقة الواو للعطف قد للتقليل تكون فعل مضارع من الافعال

الناقصة وفيها خبر يكون اسمها عائلا الى في اسمها خبر التكون وهو المثل
 وخبر عطف على المظهرية فهو خبر مبتدأ محذوف ومضافا سمعت فاعل
 من باب علم فالنار فاعله من في خبر في معنى ثم محذوف من مضاف الى يد
 والمجاز مع المحذوف ظرف لغو متعلق بسمعت وهو مع متعلقه مقول للقول
 المحذوف والقول مع المقول مضاف اليه لخواجر في تفسير من ثم يد
 مفسر لم في زيد واللام عطف على الباء اللام حرف جر التعليل مفسر
 من باب التعليل محذوف واللام والمجاز مع المحذوف ظرف مستقر متعلق
 بمقدّر خبر مبتدأ محذوف والتقدير كما مر في الارض والجملة المبتدأ او
 الخبر مستأنفة نحو خبر مبتدأ محذوف ومضافا الما مبتدأ زيد ظرف
 مستقر متعلق بمقدّر خبر مبتدأ والجملة مقولة للقول المحذوف والقول مع
 المقول مضاف اليه لخواجر والتقدير ذلك الما ثابت او مملوك
 ان يدو للتخصيص على التعليل نحو خبر مبتدأ محذوف ومضافا الما مبتدأ
 وهو ضم لليم وتشد يد اللام يقال له بالفارسية بوشنش للفرس ظرف
 مستقر متعلق بعامل مقدّر خبر مبتدأ والجملة مقولة للقول المحذوف
 والقول مع المقول مضاف اليه لخواجر والتقدير ذلك نحو قولك الجبل للفرس
 ثابت او مضمون للفرس والتعليل عطف على التعليل نحو خبر مبتدأ
 محذوف ومضافا جئت فعل ماض اجوف من باب ضرب والتاء فاعل
 واصلا جيبات فقلت اليها الفاتحة لها وانفتاح ما قبلها فاصلا
 جاءت فقلت للاف لا نقاء الساكنين بينها وبين الهمزة فصارت
 جاءت بفتح الجيم ثم نقلت الفحة الى الكسرة لتدل على ان الحذف هو الياء

لا يوزن

لا غير فصارت للسين ظرف لغو متعلق بجئت والجملة مقولة للقول
 المحذوف والقول مع القول محذوف وباضافة نحو اليه والتقدير ذلك نحو
 قولك جئت للسين السين بفتح الفاء وسكون العين يقال له بالفارسية
 روعن منسكه الواو للعطف قد للتعليل تكون فعل مضارع عن الافعال
 الناقصة واسمها مستتر فيها يعود الى اللام بمعنى ظرف مستقر متعلق بقدر
 خبر لتكون عن مضاف اليه بمعنى جرة محال مع القول ظرف لغو متعلق بتكون ان قلنا
 يجوز ان تعلق الظرف كان الناقصة او ظرف مستقر متعلق بمقدّر حال ثم
 تكون والتقدير على الاول وقد تكون اللام ثانية بمعنى عن مع القول
 على الثاني وقد تكون اللام ثانية بمعنى عن حال كونها كائنة مع القول
 وتكون مع الاسم والمجر عطف على التعليل نحو خبر مبتدأ المحذوف
 قولك مضاف اليه لخواجر والياء مضاف اليه لقول تعالى جئت فعلية حال الفاعل
 فاعلا في المعنى قال الذين كفروا للذين آمنوا مقولة للقول امر حروف تفسير
 عن الذين آمنوا مفسر للذين آمنوا بمعنى الواو عطف على معنى عن في
 القسم ظرف مستقر متعلق بمقدّر بعت خفض الواو والنعني ظرف مستقر
 متعلق بمحذوف خبر مبتدأ المحذوف والتقدير وقد تكون بمعنى الواو والكا
 ثنة في القسم ذلك اي كونها بمعنى الواو كائنة في القسم ثابت للتعجب
 نحو خبر المبتدأ المحذوف وهو ذلك قول مضاف اليه لخواجر الشا من
 اليه لقول الله لا يبقى على الايام زوجك بمسخرية الطيبتان والاسين
 مقول للقول وتوكيد البيت هكذا الله جاء محذوف ظرف مستقر متعلق
 بفعل محذوف والتقدير اقسام للذي والله لا كلمة التقى بمعنى فعل فاعل

ناقص من باب علم على الأيام متعلق بيقين وهي جمع يوم ذو فاعل
 حيتل بكسر الفاء، وقع العين جمع حيلة بفتح الفاء، وسكون العين
 مضاف اليه لانه الحيلة يقال لها بالفارسية كره شيخ كوزن الفعل مع
 متعلق جوله القسمة كما حمل له اسم المعركة كما من الباب، معنى في مشقة
 بضم الميم الاولى وقع الثاني وكسر الحاء المعجزة اسم جمل حال مجرور للباء
 والظرف مستقر متعلق بمقدرة نعت لزوجيد لغو متعلق بيقين الباء
 معنى في الهاء مجرور بها والمجرور ظرف مستقر متعلق بمقدرة
 الظيان بفتح الظاء المعجزة مبتدأ، وموضر الوجهة المبني، والحيث
 موضع جمل تكون صفة مخصوصة لمتشبهه العائد الى الموضوع هو الظهور
 في بية الظيان يقال له بالفارسية ياسمين الا ان اصله اوس فقلت
 الواو الفالحة كها وانفتح ما قبلها عطفا على الظيان ويقال له يا
 لفارسية مورد الواو للعطف قد للتقليل تكون فعل مضارع من الافعال
 الناقصة واسمها مستتر فيها يعود الى اللام زائدة خبرها هي
 مع الاسم والخبر عطف على التمليك فهو خبر مبتدأ محذوف ومضاروكم
 مقول للقول المحذوف والقول مع المقوله مضاف اليه لغو اي حرف تفسير
 وقد تم تفسير لود فلكم الواو للعطف رتب عطف على الباء للتقليل
 ظرف مستقر متعلق بمقدرة خبر مبتدأ محذوف والتقدير هي تكون في
 للتقليل الواو حرف عطف لها عطفا على التقليل صدر الكلام ايضا
 فاعل للظرف اعدها الواو للعطف قد للتقليل تدخّل فعل مضارع من
 بانرض فاعله مستتر فيها يعود الى رتب على حرف زائدة بفتح الفاء، وكسر العين

ثم روي

مجرور على موصوفة صفة مخصوصة لتكره والجاء المجرور ظرف متعلق
 بتدخل والفعل مع المتعلق عطف على التقليل نحو خبر مبتدأ محذوف
 ومضارو رتب رجل ظرف لغو متعلق بملقية بعد كره صفة لرجل القيت
 فعل مضارع ناقص من باب علم والفاء فاعل الهاء مفعوله والفعل مع
 متعلق مقول للقول المحذوف والقول مع مقوله مضاف اليه لغو
 وتدخل عطف على التقليل او مدخول قد على مضر ظرف لغو متعلق
 بتدخل ميم باسم المفعول صفة مخصوصة لضمير مبتدأ متعلق بميم
 منصوبة صفة لتكره نحو خبر مبتدأ محذوف ومضارو رتب رجل ايضا
 اليه نحو تقدير هذا المثال الواو للعطف تلحق فعل مضارع من باب
 علم مفعول لتلحق ما فاعلها الكافرة بالرفع صفة مخصوصة لما
 والفعل مع المتعلق عطف على التقليل الفاء للتفريع تلحق فعل
 مضارع مجرور ناقص من باب علم فاعل بفتح الفاء وتدخل
 وما دته لام وغير محذوف والف متعلقة عن الياء، وزايب فاعله مستتر
 فيه يعود الى رتب عن العمل متعلق بتلحق والجملة عطف على جملة تلحقها
 فتدخل الجملة عطف على تلحق حيث ظرف زمان متعلق بتدخل على فعل
 ظرف لغو متعلق بتدخل ايضا نحو خبر مبتدأ محذوف ومضارو رتب
 رتباً قام زيد مضاف اليه ليخبر بتقدير هذا المثال او مقول للقول المحذوف
 والقول مع المقول مضاف اليه لغو والتقدير ذلك نحو قولك رتباً قام
 زيد وكما تقدم عطف على التقليل متعلق باسم المفعول او الفاعل قال
 ليتقدم هام مضاف اليه متعلق عليها متعلق بتقدم الضمير المجرور عايد الى

الى رتبة الواو حرف الاستدراك الفاعل مبتدأ الذي اسم موصول متعلقها
 كلام اضافي خبر لمبتدأ محذوف والخبر صلة للموصول
 وهو مع صلة صفة للفعل لا حرف فيكون فعل مضارع من الافعال
 الناقصة واسمها مستتر فيها يعود الى الفعل الآخر واستثناء ما فيها
 مستثنى من المحذوف خبر ليكون ويكون مع الاسم والخبر في موضع
 رفع لتكون خبر المبتدأ الذي هو الفعل والجملة المبتدأ والخبر متبنيان
 لا محل من الاعراب التقدير الفعل الذي هو متعلقها لا يكون
 الا ما فيها الواو حرف عطف واما كلام اضافي عطف على الباء او رتبة
 والصبر عائد الى رتبة تدخل جملة فعلية في محل رفع خبر لمبتدأ محذوف
 وقدم تقديره غير مستتر في تلك ظرف لغو متعلق بتدخل وصوفته
 صفة لتلك محذوف خبر لمبتدأ محذوف ومضاف قوله الشاعركلام اضافي
عطف على الباء مضاف الى نحو وقائمة الاعمال حاوي الخبر في متبنة
 الاعلام لماع الخفق مقول للقول وتركيب البيت الواو واورب
 قائم وهو المكان المعجب المظلم من القيام وهو القبار مجرور بالواو
 رتبة او رتبة بعد ما على الاختلاف الواو بين تقدير الموصولة
 عما قمع عني والعرب بالفتح والفتح ما بعد من اطراف المفاوز خاوي
 صفة بعد صفة وهو اسم فاعل من خوت الداء اذا دخلت من الانيس
 الخترة بكسر الراء مضاف الى الخاوي وهو الميم الواسع المتخيل بال
 الرياح متبنة باسم الفاعل معني ملتبس صفة بعد صفة الاعلام
 جمع علم وهو العلامة والحيل الترفع لماع صفة بعد صفة وهو صفة

مبالغة

حقا مبالغة من تولهم لمع البرق يلمع بالمع والمعا اذا لم يلق لم يلق الفاء
 واذا كسرهما للضم وضطر الى السلب والقلب ونحوها والمراد هنا الاول
 متعلق للظرف محذوف تقديره قطعها او جيبها او نحوها والمعنى ورب
 ومغارة مغبرة لظروف التواحي خالية من الميم لا انيس والا فاشبه العلامة بالمغارة
 التسراب قطيعها وجيبها والسراب يقال له بالفارسية غمايش والاضاءة
 في الكلمات الاربعة لفظية فافهم وعن عطف على الباء التي وقد ظرف مستقر
 متعلق بمحذوف خبر لمبتدأ محذوف والتقدير هي تكون للمي اوتة والمجاذفة
 مصدر من باب المفاعلة نحو خبر لمبتدأ محذوف ومضارعيت فعل مثا وفا
 فاعل التسميم مفعول لميت من القوس ظرف لغو متعلق برتبة والفعل
 في العلاقات مقول للقول المحذوف والقول مع المقول مضاف الى نحو تقدير
 ذلك نحو قول لميت التسميم من القوس الواو للعطف اطعم فعل ماض للغائب
 المذكور من باب الافعال تسم مفعوله عن الجوع متعلق بانطعم والجملة عطف على
 ميت التسميم من القوس الواو للعطف كسا فعل ماض من كسا يكسوهم مفعوله
 عن العربي متعلق بكسا العربي بتحيين مصدر منه غير يعرب كشيء فحشي
 بالضم اسم اللام حرف جار ان حرف من الحروف المشبهة بالفعل الهاء
 اسمها يجعله فعل وفاعل ومفعول او لم يتجاوز مفعول ثان ليجعل عنها كسر
 لغو متعلق بجعل والفعل مع التعلقات في موضع رفع خبر لان وهي مع
 وخبرها مجرور للام وهي مع مجرور بها في رفع خبر لمبتدأ محذوف والتقدير
 لان يجعله متجاوز عنها واعلم ان الضمير المنصوب واجب للمعاير ج الى
 الضمير المرفوع المستتر في يجعل والضمير المنصوب في يجعله راجع الى

ا
 ر
 ه
 ج

السهم والظهير المحذور في عنها راجع الى القوس الواو للعطف تكون فعل
 مضارع من الافعال الناقصة واسمها مستتر فيها الراجع الى عن استماجر
 لتكون والجملة عطف على التمازاة نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاف
 جلبت فعل فاعل من عن ظرف لغو متعلق بمجسست عيين مضاف
 اليه بالنسبة الى عن ومضاف بالنسبة الى الهاء والفعل مع المتعلق مقول
 للقول المحذوف والقول مع المقول مضاف الى نحو والتقدير ذلك نحو قولك
 من عن عيينه اي حرف تفسير من جانب عيينه مفيد من عن عيينه وعطف
 على الباء للاستعلاء ظرف مستقر متعلق بمحذوف خبر مبتدأ محذوف والتقدير
 هو تكون للاستعلاء والاستعلاء مصدر من باب لا فاعله مستفعل
 واصل استعلاءى قلبت الياء الواقعة طرفا هزة فصار استعلاء نحو
 خبر مبتدأ محذوف ومضاف جلبت فعل ماض فاعل على الحاريط بالهزة
 ظرف لغو متعلق بمجسست والفعل مع المتعلق مقول للقول المحذوف
 القول مع مقول محذوف ونحو والتقدير ذلك نحو قولك جلبت علي
 الحاريط الواو للعطف زيد مبتدأ على السطوح ظرف مستقر متعلق بمحذوف
 خبر مبتدأ محذوف والجملة عطف على الحاريط الواو للعطف تكون
 فعل مضارع من الافعال ناقصة وفيها ضمير مستتر يرجع الى عن استماجر لتكون
 والجملة عطف على الاستعلاء نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاف جلبت فعل ماض
 على من كلمة جارة عليه كلام اضافي محذوف من وهي مع محذوفها ظرف لغو
 متعلق بمجسست والجملة مقول للقول المحذوف والقول مع المقول
 مضاف الى نحو والتقدير ذلك نحو قولك وكبت من عليه اي حرف

لتفسير

لتفسير من فوه مفسر من عليه والجملة عطف على الباء للتشبيه ظرف مستقر متعلق
 بمحذوف خبر مبتدأ محذوف والتقدير هي تكون للتشبيه نحو خبر مبتدأ
 محذوف ومضاف زيد مبتدأ كالاسد ظرف مستقر متعلق بعامل مقدر محذوف
 مبتدأ محذوف لزيد والجملة مقوله للقول المحذوف والقول مع المقول
 محذوف ونحو والتقدير ذلك نحو قولك زيد يكون كالاسد وتكون والجملة
 لجملة عطف على التشبيه نحو خبر مبتدأ محذوف قوله كلام اضافي محذوف ونحو
 تعال حال من ضمير قوله ليس مثله تشبه وهو الشيخ العلم مقول للقول المحذوف
 والواو للعطف تكون اسم الجملة معطوف على التشبيه نحو خبر مبتدأ محذوف
 وفرو مضاف قوله مضاف اليه بالنسبة الى نحو ومضاف بالنسبة الى الشاء مضاف
 ج ضمير يفتح عن كابر والمنهم مقول للقول المحذوف تركيب البيت يبين
 بكسر الباء الموحدة وسكون الياء التثنية جمع مضاف مبتدأ بتقدير الموحدة
 ثلث بفتح الشاء الاولى نعت بعد نعت للمحذوف كنعاج ظرف متعلق مستقر
 متعلق بمحذوف نعت بعد نعت للمحذوف ايضا ونعت لثالث النفا
 ج بكسر النون جمع نعمة بفتحها وهي البقرت من الوحش ويقال لها يا
 لدارين كاوديشتم جتم بفتح الميم جمع جمار وهي التي لا ترق لها وبالفتح كثير
 مجتمعة والظاهر ان الملامد بها ما هو الذي صفة مخصوصة لنعاج يشكر
 فعل مضارع من باب منع والنون فاعله والجملة خبر لبيض بتقدير الموحدة
 عن كلمة جارة عليه كلام اضافي محذوف من وهي مع محذوفها ظرف لغو
 فيها المبرد بفتح حين مضاف اليه ويقال له تكرر والمنهم اسم فاعل
 من انهم اي ذاب صفة للبرد والتقدير نسيوة او نساء وبيض ثلث تكون

كساج صم يفتح عن اسنان مثل البحر الزايب لطافة وظافة ومنه ضم الميم
 سكون الذال المعجم ومنه ضم الميم وسكون النون وضم الذال معطوفا
 على الباء لا تبدأ التثنية متعلق بمقدّر خبر مبتدأ محذوف الغاية مضاف اليه لا تبدأ الز
 ما ظرف مستقر متعلق بمحذوف نعت للغا التثنية هما كما نلتان لا تبدأ الغاية الثانية
 في الزمان الكا حروف تشبيه جار وما زائدة ان بالفتح من الحروف المشبهة بالفعل
 في موضع نصب لتكون اسما لان لا تبدأ ظرف مستقر متعلق بمحذوف خبر
 الغاية مضاف اليه لا تبدأ في المكان صفة للغاية باعتبار متعلق والتقدير كان
 من كائن لا تبدأ الغاية الثانية المكا وان مع اسمها وخبرها الجملة تاء وبل
 مجرورة بالكا وهي مجرورها متعلق بما يتعلق لا تبدأ الغاية اي تكون كائنا لا
 تبدأ الغاية الثانية المكا محذوف خبر مبتدأ محذوف ما حروف نفي رائبته فعل وفا
 عل ومفعول من باب منع محذوف جار مجع من كان مجرور بها ان كما مضى
 كانت هي بمعنى منه وان كان حاضرا كما رايت مذمونا كانت بمعنى في وان كان
 مفعولا كما يات عن قريب فترفع ما بعدها على التارخ فتقول ما رايت مذمونا
 للجمعة اي اول انقطاع الروية يوم الجمعة او على التوقيت فتقول ما رايت مذ
 منه اي امد علم الروية منه ولا يكون ما بعدها الما لانه لا يكرر فلا تقول مذ
 السنة وكذا من يوم مجرور بل للجمعة بضمين مضاف اليه ليوم والظرف متعلق
 بالفعل والفعل مع المتعلقات مقول للقول المحذوف وهو مع مقو
 له مجرور وخو والتقدير يوزلر محذوف وان ما رايت مذمونا للجمعة ومنذ يوم
 عطفت على مذمونا للجمعة فاوله كاوله واوسطه كوسطه وعجزه كعجزه الز
 كيت الواو حرف استيناف اذا ظرف مستقر وان دخل على الما من متصو

بحر

بجوابه رفع فعل ماض مجهول ما اسم هو محذوف بعد ظرف مستقر واقع صلة
 للموصول هـ مضاف اليه بعد والموصول مع صلة نائب الفاعل ارفع كما
 فاعل ماض ولالاف فيه علامة التثنية وخبر الفاعل جوابا لا ولا
 محل من الاعراب محذوف الالف الجلة اذا وقت جواب شرط غير جازم لم
 يكن لها محل من الاعراب كما من في صدر الكلام الكتاب اسمين خبر لكا
 ن او علامة نصب الياء والجملة النش طنية مستانفة فلا محل لها من الاعراب
 نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاف ما حروف نفي رائبته فعل وفاعل
 ومفعول والجملة مع ما بعد هـ مقول للقول المحذوف وهو مع مقو
 مجرور وخو والتقدير يوزلر محذوف وان ما رايت مذمونا للجمعة ومنذ يوم
 يوم مجرور بل وجوز بعضهم العكس والجملة وقعت بيا الجملة ما رايت اي اول
 انقطاع الروية يوم الجمعة ولا محل لها من الاعراب للجمعة مضاف اليه ليوم ومنذ
 يوم للجمعة عطفت على مذمونا للجمعة فهو مثل عطفت وتركيبا واعلم ان ناسا يقو
 لون ان منذ في الاصل كلمات وهما من اذ جعلتا كلمة واحدة قال صلت
 الصراح لا دليل على صحة هذا القول وان منذ حذفت غيبة بدليل مبيد
 الصغير اذا كان اسما لا حرفا لان الصغير من خواص الاسماء فلا يصغر
 فعل ولا حرف الواو للعطف حتى عطفت على الباء لانها ظرف مستقر متعلق
 بمعال مقدّر خبر مبتدأ محذوف الغاية بمعنى النهاية الاصل والمعاد
 بها هنا المضافة اطلاقا لاسم الخبر على الكل اذ لا معنى لانتهاء النهاية و
 قيل كثيرا ما يطلقون الغاية ويريدون بها الغرض والمقصود والى
 ادبها الفل لانه غرض فاعلم مقصوده وكذا الما في الغاية المقدر

ومجوزة بأشياءها، اليها في الزمان يفتح الزمان طرف مستقر متعلق صفة
 للفاية وتقدر على الكلام أي لا تكون لا انتهاء الغاية الحادثة الزمان نحو خبر
 محذوف ومضاهية فعل ما من باب ضرب والتاء فاعله حتى كلمة جاز
 الصياح يفتح الفاء مجزوء حتى والجاء مع الجوز طرف لغو متعلق بنبأ الفعل
 مع المتعلق مقول للقول المحذوف والقول مع مقوله مجزوء باب تانية نحو
 اليه والتقدير ذلك محذوف لك شدة الصياح وتلك الجملة مستأنفة
 الواو للعطف تكون فعل مضارع من الأفعال الناقصة واسمها ضمير مستتر
 يعمم جمعة طرف مستقر متعلق محذوف خبر لتكون مع مضاهية يفتح وتكون
 مع اسمها وخبرها عطف على لانتها في الزمان نحو خبر لمبتدأ محذوف
 محذوف ومضاهية فعل وفاعل من باب ضرب التامة مضعول الكلت حتى
 اما حرف جاز او حرف عطف او حرف ابتداء لاجار ولا عطف ومع كونها
 حرف ابتداء ان يكون ما بعدها كلاما مستأنفا اسميا كان او فعليا كقوله
 لا جربت النساء حتى هند خارجة واسمها كلام اضافي مجزوء على الاول
 منصوب عطف على التامة على الثاني او من نوع مبتدأ خبره محذوف حتى
 واسمها ما كول على الثالث وهكذا كل ما كان بعدها وكان جزءا منها
 قبلها او كجزءه باحتمال نحو ضربني السادات حتى عبيدهم فاذا لم
 يكن ما بعدها كذا لكان لو يحسن العطف والفعل مع المتعلق مقول للقول
 المحذوف والقول مع مقوله مضاهية نحو والتقدير هو الذي عطفه على
 الكلت التامة حتى واسمها تكون يفتح الى عطف على لانتها الغاية
 في الزمان او على تكون يجمع مع محذوف لمبتدأ محذوف ومضاهية ذهبت

فعل وفاعل

فعل وفاعل حتى حرف جاز وبعد هاء المصدرة مقدرة بلغت فعل وفاعل من
 باب ضرب الكوفة مضعول بلغت وان المقدرة مع ما بعدها هاء تامة
 ليكون مجزوء حتى والقاف لغو متعلق بذهبت وذهبت مع المتعلق
 مقول للقول المحذوف والقول مع المقول محذوف باب تانية نحو اليه التقدير
 ذلك محذوف لك ذهبت حتى بلغت الكوفة أي حتى بلغني الكوفة وللأسيتاق
 عطف على لانتها الغاية في الزمان نحو خبر لمبتدأ محذوف ومضاهية
 كلام اضافي محذوف مضاهية نحو سريت بهم حتى بكل جيا دهم حتى الجيا وما قبل
 بارسان مقول للقول تركيب البيت سريت فعل وفاعل ناقص ياتي
 باب ضرب السري بالضم والسرانية بالكسرة في البيت فاذا قلت سريت
 يكون ليلا تاكيدا كما اذا قيل سريت امس فيها لا يكون زها تاكيدا لأمس
 ولذا سرت الباردة ليلا بهم جاز ومجزوء طرف لغو متعلق ببيت والباء
 مع حتى حرف جاز يفتح مضارع من باب علم او ضرب منصوب بان للقدرة
 حتى وهي مع الفعل في تامة ومضاهية ليكون مجزوء حتى والقول يقال
 وسمة كنه شدة ومائدة شدة جيا وبالكسرة جواو بالقص للقرين
 الواو والكسرة ما قبلها قال هذا المقترح الجودة كالمضف تكون يفتح وسند
 اسب في بعض المواضع تازی شدة اسب فاعل كل هم مضاهية لتقدير
 الكلام سريت معهم حتى كلول جيا دهم حتى حرف استيناف الجيا مبتدأ
 محذوف نفي يقيد فعل مضارع من المضاعف والنون نافية فاعله
 اجوز ياتي من باب ضرب واسمها يقيد ن نقلت فحة اليها الى
 القاف ثم قلت الفاضل رقادون فالتع التماثلان الامارة والدال

فقد لا فكتقا الساكنين فصا يقدن الباء حرف جارة الساكنين
 بفتحين معروف ومجوز للباء والظرف لغو متعلق بيقين القيد
 يقال له بالغة الفارسية كشيدك والفعل مع نائب فاعل الجارة موضع
 الرفع حين مبتدأ الذي هو جبار والجملة المستند والخبر مستانفة فلا
 محل لها من الاعراب كما علمت في صدر الكتاب الواو للعطف والواو الكلام
 اصناف عطف على الباء نحو خبر مبتدأ محذوف وهو ذلك والله مضاف
 اليه المحذوف مبتدأ الكعبة عطف على الله الواو حرف استئناف لا حرف
 نفي يستعمل فعل مضارع مبتدأ للمفعول ونائب فاعل مستتر فيه يعود
 الى الواو العتيم مع ظرف لغو متعلق بيسمى فعل القسم كلام مضاف مضافا
 اليه لمع والسؤال عطف على فعل القسم الضمير عطف على العطف عليه
 او عا المعطوف على الخلاف في المسئلة والجملة مستانفة الفاء للعطف
 لا حرف نفي تقول فعل مضارع اجوز واو راء من ضر فاعله مستتر
 فيه وجوبا وهو انت وهو عطف على الاستعمال اقسام والله مقول لمقول الكا
 حرف تشبيه ما حرف في المصدر تقول فعل وفاعل صلة لما ومع صلها
 بناويل المصدر مجزوءة لا كما ومع مجزوءة متعلو تقول اوصفت
 لمصدر محذوف اي فلا تقول اقسام والله قولك اقسم بالله
 اقسام بالله امقول لتقول الواو للعطف لا تقول والله اخبرني كما تقول
 بالله اخبرني عطف على مفعول الفاء ولا تقول واو كما تقول بك
 عطف ايضا عليه او عا المعطوف الواو للعطف بباء القسم كلام مضاف
 عطف على الباء اعم خبر مبتدأ محذوف هو من كلمة جارة والواو القسم كلام

مجزوءة

مجزوءة والظرف متعلق بلغ والجملة مستانفة وقعت بيانها الى القسم
 اللام حرف جارة حرف من ظرف المشبهة بالفعل اسمها تكون بالباء
 الضو قانية فعل مضارع من الافعال الناقصة واسمها مستتر فيه يعود الى الباء
 مع الفعل مضافا الى ظرف مستقر متعلق بمحذوف خبر لتكون وتكون
 وضير هاء في موضع رفع لتكون خبر كان وهي مع اسمها وخبرها مجزوءة للام
 وظرف مجزوءة حافظ مستقر متعلق بعامل مفعول خبر مبتدأ محذوف والتقدير
 بر ذلك ثابت كانهما الاخره او ظرف لغو متعلق بامع والسؤال مع الضمير مضافا
 على مع الفعل وغيره عطف على الضمير والضمير الراجع اليه تقول فعل وفاعل اسم
 بالله مقول لتقول الواو للعطف بالله اخبرني فبذلك معطوفان على اقسام
 بالله والجملة مستانفة الواو حرف استئناف لا حرف نفي يكون فعل مضارع
 الافعال الناقصة ذلك اسم اشارة في محل الرفع ليكون اسم يكون
 الكاف خبر مجزوءة للظرف ويدخل هذه الجملة على اسم الايشان قلبيها على حال
 الخطاب من الافراد والشيء والجمع والتذكير والتانيث وانما جعلت هذه التما
 حرفا لامتناع وقوع الاسم الظاهر موقوعا ولو كانت اسمها لم يقع ذلك
 نحو ضربك ومريت بك بخازان يقال ضربت زيد ومريت بزيد في الواو
 ظرف مستقر خبر ليكون باعتبارها عاملة التقدير والجملة مستانفة او حاله
 مشار اليه ذلك الفعل وما عطف عليه ويعمل ان يكون في في الواو
 بمعنى مع وتقدير الكلام ولا يكون ذلك اي الفعل مثلا كائنا في الواو ولا يكون
 ن ذلك اي الفعل مثلا مستقلا مع الواو التاء عطف على الواو اللام حرف
 ان حرف مجزوءة المحذوف المشبهة بالفعل هاء اسم لان اصل خبرها ومع

اسمها خبرها جرد من اللام ومع مجرورها متعلق بمحذوف خبر لمبتدأ
 والتقدير ذلك ثابت أنها اصل او متعلق بكون ان قلنا بتعلق الظرف
 بكان الناقصة الواو للاستيناف في موضع الرفع مبتدأ اي حرف التفسير
 الواو بالرفع مفسرة وعطف بيان لها عند الاكثرين وعند بعضهم اي
 التفسيرية حرف العطف فيكون ما بعدها عطف على ما قبلها والتا
 على الواو خبرها جرد من اللام متعلق بالهاء قلت لغيا يا
 ها مجرور بها راجع الى الباء والظرف متعلق بفرعان الواو والظرف تارة القسم
 عطف على الباء مثل خبر لمبتدأ محذوف اي هي واو القسم اما مضاف اليه ليشترط حرف
 ما اسم هو صول ذكرناه فعلا فاعل ومفعول والجملة صلة للموصول والعائد اليه الضمير
 المنصوب والوصول مع صلته مجرور لفظي مع مجرورها ظرف لغو متعلق بعقل الواو
 حرف استيناف والتا مبتدأ مختصة باسم المفعول خبر لمبتدأ والتا نيت باعتبار الكلام
 او اللغظة والجملة مستأنفة بالظاهر الباجرة والظاهر مجرور بالباء بتقدير لو
 صورة الظرف متعلق بمحذوفة في حرف جرد اسم مجرور راجع مضاف الى الله وهو هذا
 اليه ولاضافته بيانية والجاء مع مجروره ظرف مستقر متعلق بمحذوف وصفه
 مختصة للظاهر بتقدير الكلام والتا مختصة بالاسم الظاهر للكائن في الآ
 الذي هو لفظية الله او لامه صلا لا مبنية بالتقدير هيئذ هكذا والتا
 مختصة بالاسم الظاهر للكائن او المستعمل في اسم الله تعالى خاصة حال
 فاعل مختصة واللفظ حال كون تلك التا خاصة بذلك الاسم ولا تستعمل مع
 غيره او مفعول مطلق لفعول محذوف اي خصت التا باسم الله خاصة او
 مختصة الفاعل المتصرف لا حرف لفظي نقول فعلا فاعل ترب الكعبة مقول نقول

والجملة

والجملة عطف على الجملة الاسمية اي والتا مختصة بالظاهر اسم الله تعالى خاصة
 كما نقول ورب الكعبة قد من تركيب العلو للعطف حاشا عطف على الباء للاستيناف
 خبر لمبتدأ محذوف باعتبار التعلق الواو حرف استيناف استعمل مبتدأ او
 حاشا مضاف اليه لا استعمال اضافة المصدر الى المفعول حرف الجر كلام اضاف
 مفعول ثان لا استعمال هو ضمير فصل وقع بين المبتدأ والخبر المعرفة لئلا
 ليفصل الخبر عن النعت ولا موضع له من الاعراب عند التحليل لا ينعقد
 حرف على صيغة الضمير وعند بعضهم اسم من لا مقتضى للاعراب فيه ولا
 لكن التحليل استعمل الفاعل الاسم فلهذا اذهب الى حرفية وبعض العرب يجعل مبتدأ
 وما بعده خبره فيكون ممنوع الرفع القصر خبر لمبتدأ الذي هو الاستعمال
 على الاول او خبر له هو والجملة المبتدأ الثاني وخبره خبر للمبتدأ الاول
 على الثاني والجملة مستأنفة نقول فعلا فاعل والجملة مستأنفة جاني فعل ولا
 هو مفعول والنون فيه نون الوقاية القوم فاعل جاني حاشا حرف جر زيد
 مجرور حاشا والظرف متعلق بجاء وجاء جاني القوم حاشا زيد مقول نقول
 فاسم الفاعل فصيحة مشعرة بشرط محذوف يكون فعل مضارع من المفعول الناقصة
 المتع اسم يكون ان حرف من الحروف المشبهة بالفعل زيد اسم ان مستترة خبر
 لها وهو اسم مفعول من الاستيناف مجع الاستيناف اصله مستترة قلت الباء
 الفاء المحركة واقتراح ما قبلها فالنق الساكنان الالف والتون فزنت
 الالف لا لبقاء الساكنين فاذا دخلت الالف واللام عادت كما علمت في
 التصريف من القوم ظن القوم متعلق بمبتدأ غير داخل كلام اضاف مفعول خبر
 لان او منسوب حال من نائب الفاعل في مستترة في حرف الجر الجني مهيئ

من جاء به أصله في نقلت كسرة الياء الى ما قبلها فصار جيماء محذوف
والظرف متعلق بداخل وان مع اسمها وخبرها خبر ليكون والظرف جواب
لشرط محذوف يشع به الفاء والتقدير اذا قلت جاني القوم جاشا زيد
فيكون المفعول الى اخره وعدا خلا معطوفان على الياء محذوف مضاف
الى الظرف فاعله مستتر فيه وجوبا وهو ان يتبع الاسم
مفعولا في بعض ظروف لغو متعلق بغير ايضا اللغات محذوف بزيادة
بعض الياء وهي جمع لغة بضم الفاء وفتح الغين المعجمة اصلها الى اول قوله
في زنت لامها وعوضت عنها الهاء الفاء فاء في حيز مشعر بشرط محذوف
تكونان فعل مضارع من الافعال الناقصة والالف الضمير اسمها
في خبر لتكونان وعلامته نصب الياء ومضاف وحذفت تون بالاضافة
جوزضا بغير حرفي وجمله تكونان حرفي جرحول الشرط المحذوف والتقدير اذا
جريت بهما الاسم بعض اللغات فتكونان حرفي جر الواو حرف استئناء
هما مبتدأ بمعنى ظرف مستقر متعلق بعامل مقدر خبر للمبتدأ ومضاف الى
سئلنا مضاف اليه يرفع وتقلير الكلام وهما ثابتان بمعنى الاستئناء
كما استأمتعلق بما يتعلق به بمعنى والكافية للتشبيه الواو حرف استئناء
كثير مبتدأ والالف اللام عوض عن المضاف اليه اي اكثر اللغات فترتبه الكلام
المتأنيب او اكثر الاستعمال او اكثرهم على حرف جر ان حرفا نصب الاسم
في الخبر هما الاسم لان فعلان خبرها وان مع اسمها وخبرها محذوف
وعلى محذوفها متعلق محذوف خبر للمبتدأ الذي هو والاكثر وتقدير الكلام
والاكثر ثابت على انهما خفلا على الثالث والجملة المتبتدأ والخبر مستأ

او عطف

او عطف على خبر بها الاسم فالواو للعطف الواو حرف استئناء حينئذ
زمان متعلق بفعل بعلة اصل حين اذا كانا فعلين فحذفت الجملة الفعلية
لغيره كانا فعلين وعوضت عنها التنوين وكنت اذ متصلة بحسين على
مذهب البعض تنصب فعل مضارع للخطاب فاعله مستتر قد جوا
اي انت الاسم مفعول تنصب بعلة طرف للمكان هنا ومضافا الى
لبعد الظرف متعلق بقضية حرف جر ان حرف من الحروف المشبهة با
لفعلها اسم لان لاجع الى الاسم مفعول خبرها وهي مع الاسم والخبر
وعلى حرفي محذوفها متعلق تنصب ايضا والجملة مستألفا متعلق
بمفعول والفاعل مفعول الجملة المتبتدأ والخبر مستألفا او عطف على
جملة تنصب مع متعلقات عطف الاسمية على الجملة الفعلية الفاء
حرف التفرع يقال فعل مضارع مفعول جاني فعل ومفعول
ن فيه تون الوقاية القوم فاعل جاء خلا فعل ماض من خلا محذوف وهو
في الاصل لازم يتعلو بمن محذوف في الدار من الانيس وقد يتبين
معنى جاوز فيتعدي بنفسه ويجوز من ويوصل بالمفعول وفاعله
ظهير لما راجع الى مصدر الفعل المتقدم او الى اسم الفاعل من ذلك الفعل
اول بعض مطلق من المستثنى منه والاخير اختيار المصل وعلى الاولين
تقدير الكلام خلا عجزهم او خلا الجاني منهم زيد زيدا مفعول خلا والجملة
في محل نصب على الحالية بتقدير لفظه قد لان الفعل الماضي اذا وقع حالا
دخل قد عليه لفظا او تقديرا او عطف على خلا زيد او تركبه كتركيه
الان علا عطف جاوز فيتعدي بنفسه وهو من علا يور وعدا وجملة جاني

الى اخره مقول ليقال وهو مع مقوله عطف على مجموع ولاكثر الى قوله والفاعل
 بعضهم
 من اى حرف التفسير خلا بعضهم زيداً مقسراً لخلا زيدا وعلا زيدا عطف على
 خلا بعضهم زيدا وهو مقسراً لعلا زيدا على الطريق الذى التشرى حرو التفسير
 وز بعضهم زيدا تفسير لخلا بعضهم زيدا وما عطف عليه ثم حرف العطف المعنى
 مبتدأ، في حروف الجر والمجازة بفتح الواو محروقة والظرف مستقر متعلق بمجرى
 صفة مخصصة للمعنى أن حرف من الحروف المشبهة بالفعل هاء اسم ان وهو
 الشأن لم حرف نفي يكن فعل مضارع من الافعال الناقصة وهو الاصل يكون
 كغير نقلت خ الواو لما قبلها فصار يكون فلما دخلت لم الجازية
 منقطت حركت الآخر فصار يكون فالتى الساكنان الواو والنون مخذ
 الواو لا لقاء الساكنين فصار يكن بعض اسم يكن ومضاف الى الجائز اسم فاعل
 من جاء يحى ومضاف اليه كى بمعنى لبعض وعلا متجره الياء وتحتف همزة
 الخطاب لم تكتب بصورة شئ لان كل همزة يكون بعد حروف مد كصور
 تحتز ولم تكتب بصورة شئ الا ما استثنى في موضعه زيداً خبر يكن ويكون
 اسمها خبر ما خبر المبتدأ الذى هو المعنى والجملة المبتدأ والخبر عطف على اى
 اى جاوز بعضهم زيداً القاء للتفريع اذا طرأ الاستقبال متضمن لمعنى الشرط
 والحامل فيه الجزاء دخلت فعل مضارع من بين الفاعل والمفعول ما مفعول او
 خلت على الاول ونائب الفاعل على الثاني عليه اجاز ومجرور متعلق بادخلت
 والضمير راجع الى خلا وعلا آخر فنفى بكونه فعل مضارع من الافعال الناقصة
 وقصة والالف الضمير اسمها الآخر استثنى فعملين خبرها يكونان والمبتدأ
 من تحتز والتقدير يكونان مثبلاً لافعلين ويكونان مع اسمها خبرها

جملتها

النوع الثاني

جوار الشرط والجملة الشرطية والجزء عطف على القصة السابقة وهي
 من قوله ولاكثر الى قوله زيداً والله يعلم النوع الثاني الى آخر النوع
 قوله النوع مبتدأ الثاني صفة مخصصة للنوع والصفة الاخرى محذ
 ورفى النوع الثاني منه ما حروف خبر للنوع وانما ترك حرف العطف
 اشارة الى انه شروع في قسم اخر من العوامل اللغوية السماعية
 يكون مقديراً وان كان قد ير حرف العطف نادراً والجملة مستأنفة كالحل
 من الاعراب تصب فعل وفاعل صفة لا حرف الاسم مفعول متصرف ترفع
 الخبر عطف على تصب الاسم وترفع فعل مضارع من بين الفاعل من رفع يرفع
 كمنع منع الواو حرف استئناف على مبتدأ ستة خبر محذوف ومضاف آخرها
 اليه الستة والجملة مستأنفة ان بكسرة الهزة مع ما عطف عليه بدل الستة
 وان يفتح الهزة عطف على ان للتحقيق ظرف مستقر متعلق محذوف
 نعمت كان وما عطف عليه او خبر مبتدأ محذوف والتقدير هو الذى التحقيق
 والتاكيد عطف على التحقيق عطفاً بتفسير بالمضمون متعلق بالتحقيق
 وما عطف عليه ومضاف للجملة نعمت الجيم فيسكون اليه مضاف اليه مضمون
 الف التفسير ان مبتدأ المكسورة بالرفع صفة لان لا حرف
 تغير فعل مضارع من بين الفاعل من بار التفعيل وفاعله مستتر في هو
 لان والجملة خبر للمبتدأ وجملة المبتدأ والخبر مستأنفة بتفسير
 للمال ان ويحتمل ان يكون ان حرفاً من الحروف المشبهة المكسورة بالتص
 اسم لان بتقدير الموصوفين فنفى وتغير فعل فاعل خبر لان والتقدير
 الكلام فان ات المكسورة لا تغير والنظام هو الاول من جملة كلام

اضافي منه بوجه لا يكون مفعول لا تغير الواو حرف العطف ان يفتح الهمزة
 مبتدأ المفتوحة صفة محقة لان مع ظرف ومضاف اليها كلام اضافي
 مضاف اليه والظرف مستقر متعلق بحذف وحال من الضمير المستتر في
 المفتوحة او صفة لان في حرف جر محذوف والظرف مضاف المفعول باسم المفعول
 مضاف اليه والظرف مستقر متعلق بحذف وحال من الضمير المستتر الذي
 هو ان وتقدر بالكلية ان المفتوحة حال كونها كانت مع جملة ثابتة
 في حكم المفعول على الاول والكانت بالرفع مع جملة ثابتة في حكم المفعول
 والجملة المبتدأ والخبر عطف على جملة قبلها والكلام في ان المفتوحة ما
 مره ان المكسورة الفاء فاء نصية مشعر بشي طمأنينة وتكون فعل
 مضارع من الافعال الناقصة واسمها مستقر فيها يعود الى ان بالفتح
 ظرف مستقر متعلق بحذف وخبر لتكون وهي مع اسمها وخبرها جازية
 النشأ المحذوف والتقدير اذا كانت ان المفتوحة مع جملة في حكم المفعول
 فتكون هي بالفتح في موضع المفعول في خبر موضع محذوف والظرف
 متعلق بتكون او بما يتعلق به بالفتح المفعول مضاف اليه موضع الواو اخر استنبا
 هو مبتدأ راجع الى موضع المفعول بتقدير المضاف من جانب الخبر اي هو
 اي هو موضع المفعول موضع المبتدأ او راجع الى المفعول فلا تقدير بشي
 المبتدأ باسم المفعول خبر للمبتدأ والجملة مستأنفة والفاعل والمفعول
 وللضائر والخبر والمجرور محطوفات على المبتدأ اللام حرف جر ان
 حرف من الحروف المشبهة بالفعل اسمها مضاف ومضاف اليها مضاف
 اليه لاسم راجع الى المبتدأ وما عطف عليه لا يقرأ بلسان الهمزة

خبر

خبر ان وهي مع اسمها وخبرها مجزوء للام الجارة وهي مع مجزوء متعلق
 بمقتل محذوف المبتدأ محذوف ومضاف الى حرف الاستنساخ هنا
 لا متعلق بالجملة الثانية لوجود الجملة الاولى ويجوز ان يكون بعد لولا
 هذه جملتان اولهما السمية ايلا ان يفتح الهمزة حرف من الحروف المشبهة
 بالفعل كاسم ان منطلق خبر لها وهي مع اسمها وخبرها تاويل
 المصدر ليكون مبتدأ وخبره محذوف ويجوز ان لا يكون خبره
 لولا واجبة انطلقت فعل ما من من باب الانفعال والفاء فاعلة للجملة
 جواب لولا هي مع ملحقها مفعول للقول المحذوف وهو مع مفعولها
 هذا اليه نحو وتقدر الكلام ذلك نحو قول لولا انطلاقة في وجود
 انطلقت الواو للعطف اعني فعل ما من من باب الانفعال ومفعولها
 من الوفاية ان حرف من الحروف المشبهة بالفعل كاسم ان فليكن
 خبر لها وهي مع اسمها وخبرها في تاويل المصدر ليكون فاعل اعني وتقدر
 الكلام اعني قيامك والجملة عطف على ملحق نحو واخر عطف محبت
 فعل ما من من باب علم وفاعل ان حرف من الحروف المشبهة بالفعل كاسم ان
 منطلق خبرها وهي مع اسمها وخبرها في تاويل المصدر ليكون فاعل المصدر
 مفعول الفعل المتقنم والتقدير عطف على انطلاقة والجملة عطف على
 قول نحو ايضاً واخر عطف اعني فعل ومفعول وقد عرفت النون
 تشبهاً وفاعل اعني ان حرف من الحروف المشبهة بالفعل كاسم ان فاضل
 خبرها وهي مع اسمها وخبرها في تاويل المصدر ليكون مضافاً لا تشبهاً
 التقدير اعني اشتبهاً وفصل والجملة عطف على ملحق نحو ايضاً واول للعطف

نون الوقاية الفاء حرف الجزاء ان بكسر الهمزة حرف من الحروف المشبهة
 بالفعل الياء اسم لان الهمزة بصفة المتكلم فاعل ومفعول
 الجملة خبر لان و هي مع الاسم والخبر تكون مجازا ولا تتغير وان يقع
 الهمزة حرف من الحروف المشبهة بالفعل الياء اسم لان الهمزة بصفة المتكلم فاعل
 والمفعول الجملة خبر لان و هي مع الاسم والخبر في تاويل المصدر يكون
 خبر المبتدأ المحذوف والتقدير خبره اكرامه له او مبتدأ خبره محذوف
 والتقدير فاكرامه له ثابت او كائن وعلى التقديرين فيكون قانا
 اكرامه جواب الشرط والشرط والخبر الجملة خبر المبتدأ الذي هو من
 والمبتدأ والخبر الجملة مفعول للمفعول المحذوف والقول مع المفعول المحذوف
 باضاهة نحو اليد وقد تم تقديره مراد قوله فان قلت قلت الخ
 الفاء للتفسير ان بكسر الهمزة حرف شرط للاستقبال قدرت فعل ما مضى
 من باب التفعيل فاعل الشرط قانا اكرامه في موضع نصب ليكون مفعول قدرت
 الفاء حرف الجزاء الكسبية خبره محذوف في فالكسبية واجب الجملة جزاء
 الشرط والجملة الشرط والخبر مفسدة الواو للعطف ان قدرت فعل ما مضى
 اكرامه له والفتح عطفا على ان قدرت فان اكرامه فالكسبية تركب خبره
 اكرامه له هكذا في قوله كلام ايضا ومبتدأ اكرامه مصدر ومضاه خبر المبتدأ
 الياء مضاف اليها اكرامه ايضا المصدر المفاعلة له متعلق باكرامه واللام
 فيه لتقوية العامل لان عمل المصدر ضعيف وكان عطفا على ان للتشبيه
 المبتدأ المحذوف واصفة لكان باعتبار المتعلق والتقدير هي كائنة او
 كائنة كائنة للتشبيه بخبر مبتدأ محذوف كان حرف من الحروف المشبهة

بالفعل

بالفعل زيد اسم لكان الاسد خبر لها وهي مع الاسم الخبر مفعول للمفعول
 المحذوف والقول مع مقوله مضاه خبره وقد تم تقديره غير
 متر و اعلم انه اختلف في كان هل تكون مركبة لولا قال القليل
 كية من كاف التشبيه وان المكسورة واصل كان زيد الاسم
 زيد كالا اسد قلته الكاف ان ففتحت كالتفتح مع ساد حرف
 الجزاء المعنى فعل الكسبية دليل التذكير عليه وانما عدل عن الطريقة
 الاولى ليلوون الكلام مبتدأ من اول الامر على التشبيه لانه ان كان اذا
 قلت كان زيد الاسد بدئت كلامك على التشبيه بخلاف قوله ان كان
 كالا اسد والتشبيه انما هو بعد صفه صله كلام على الابتداء بالخبر
 وان انما حرف يرأسه جملة اخواتها لان الاصل علم التركيب لولا
 حرف استئناف قد للتقليل التثنية تحذف فعل مضارع من غير وجه
 التفعيل ونائب الفاعل مستتر فيه يعود الى كان والجملة مستقلة الفاء هي
 الفاء العنصرية المستعرة بشرط محذوف تلحق فعل مضارع من المفعول
 من باب الافعال نائب فاعله مستتر فيه يعود الى كان عن العمل متعلق
 بشئ وتقدير الكلام اذا تحققت كان فتبلغ عن العمل بخبر المبتدأ
 المحذوف ومضاه قول مضاه خبره ومضاه الى الشاء وهو المضاف
 اليه مخبر مشر اللون كان ثديا حقا مفعول للمفعول تركيب البيت
 هكذا الواو وارتب نحو يقع النون فيكون الحاء المجهلة مجرور للواو
 وارتب المقدره بعدها وقد مر الكلام فيها في وقام الاعماق وعما هذه
 الرواية اي رواية ونحو وهي رواية الزمخشري فلا بد من تقدير مضاه

في ثدياه ورواه سيلبويه وصدر فعلى هذا التقدير وروي عنده
 فعلا هذا بد من تقدير المضاف مشرق باسم الفاعل صفة نحو اوجه
 صدر ومضاف اللون مضاف اليه مشرق اضافة الاسم الفاعل فاعلا ولا
 افعو اللام في اللون عوض عن المضاف ومفعول ومخبر عن مكان
 بالتحقيق على حسب حرف من الحروف المشبهة الغيت عن العمل
 بسبب التحقير على مذهب المصنف ثدياه مبتدأ ومضاف وهو تثنية ثدي
 مخذلت نونه بلاضافة مضاف اليها ثديا حقا بمضاف المضاف
 خبر للمبتدأ والحال مستأنفة لا محل لها من الاعراب او في موضع خبر
 نعت بعد نعت لم دخول الواو وتكون في موضع الرفع لتكون خبرا كان
 واسمها ضمير متصرف يعود الى نحو اوجه او مصدر او يكون للشيء
 والتقدير كأنه ويحتمل ان يكون ثدياه اسم كان وطاء بكسر الهمزة
 على لغة من يجعل المثنى بكافة في الاحوال كلها وروي ثدييه حقا
 فيكون كان ناصبة لثدييه وعلامة نصبه الياء وحقق خبرها
 كان مع مدخولها حالة مستأنفة معترضة او نعت بعد نعت لم
 خوالا و قال ابن المالك في الالفية وخففت كان ايضا فنوي
 منصوبا واثبتا ايضا وروي عن اذا خففت كان قد منصوبا وطم
 عملها كما ان المفتوحة اذا خففت كانت كذلك وقد روي ثبوتا
 ايض كما نقلنا في البيت المذكور وقال اللاجي وخففت كان فليعز
 النجار على الاستعمال الماض ومفعول البيت ورت نهرا وجه يلو
 لونه و ثدياه صاحبه كحقي في الاستدانة والصغر اورد صدر

يلوه

لونه و ثدياه كحقي في الاستدانة والصغر اورد كنه او لفته او غير
 ذلك ولكن عطف على ان كتبت بلون الالف يعني لم يكتب
 لكن للاختصار مع كثرة الاستعمال للاستدانة خبر للمبتدأ المخبر
 باعتبار المتعلق او صفة للكن والتقدير هي كانه للاستدانة او
 لكن كانه للاستدانة ومع الاستدانة رفع توهم بقوله
 من الكلام السابوقا ذقلت جاني زيد توهم ان عمر ارضا
 ذلك لما بينهما من اللفة فوفعت ذلك الوهم بقوله لكن عمل
 لم يحج مخو خبر لمبتدأ مخذوف ومضافا نحو في النقي جاني فعل ماض
 ومفعول زيد فاعل لكن حرف من الحروف المشبهة بالافعال اسم
 لكن جاني خبرها وحالة لكن عمر حاضر مستأنفة جيب بهار فعا
 لتوهم بقوله من الكلام المنقذر وجلة جاني زيد لكن عمر حاضر مقولة
 للقول المخذوف وهو مع القول مضافا نحو وقد علمت تقدير ووليت
 عطف على ان التثنية تركيبا لتركيب الاستدانة وهو مصدر عطف
 من باب التفعيل واصله تمنع بضم النون فقلت تلك الفرس لمناسبة
 الياء ثم اعل اعلا لفاض نصار تمن فاذا دخلت على الالف واللام عا
 الياء فيقال التمه مخو خبر لمبتدأ مخذوف ومضافا لبيت خبر ناصب
 الاسم ورافع الخبر زيد اسم لبيت حاضر خبرها وهي مع اسمها وخبرها مقول
 للقول المخذوف والقوم مع القول مضاف اليه نحو ولعل عطف على ان و
 فيها لغات اخرى على وان ولان ولعن ولعن ولعن ولعن ولعن
 وعن يجعل الراء مقام اللام ولقاء بالمد وعل ولعل بكسر اللام

للترجي مثل التثنية بعينه نحو لعل زيداً قائماً تركيبة كتر كيت بحوليت زيداً
 الواو حروف الاستئناف والفرد مبتدأ، ويرتفع متعلق للفرق ومضارع التثنية
 مضارع اليقين والترجي عطف على التثنية أن حرف من الحروف المشبهة بالفعل
 التثنية اسم تدخل فعل وفاعل خبر أن وهو مع الاسم والخبر خبر للمبتدأ
 على حرف جر ما الاسم الموصول يجوز فعل مضارع أن حرف المصديق يكون
 فعل مضارع من الأفعال الثابتة بمعنى يوجد وفاعله مستتر في يعود
 ما وان مع اسمها صلة كما في تأويل المصدر ليكون فاعل يجوز وهو مع
 مع فاعله صلة للموصول وهو مع صلة مجزوء لعل وهو مع المجرور متعلق
 يدخل على ما لا يجوز أن يكون عطف على ما يجوز أن يكون وم
 تقدير الكلام والفرق بين التثنية والترجي أن التثنية يدخل على الذي يجوز
 كونه أي وجوده وعلى الذي لا يجوز كونه أي وجوده الكماجر والتثنية
 قول مجزوء للكاف ومضارع الشاعر مضارع اليقين لقول أو تكون أيتها
 مثل ومضارفة وقول مضارع اليقين لها ومضارع قال الشاعر وعلى التقدير لا
 ول يكون الكماجر ما بعده متعلقاً بمجذوء خبر مبتدأ محذوف وعلى
 الثاني يكون هي مع ما بعده خبرها خبر المبتدأ محذوف وتبدون تقدير شيء
 وتقدير الكلام ذلك أي مثال التثنية الذي يدخل على ما لا يجوز أن
 يكون كائن كقول الشاعر أو مثل قول الشاعر في البيت الشباب يعود
 بعام فاختبره فعل المشبه بمقول القول تركيبة البيت هكذا الفاء هي الفاء التثنية
 يينية يا حرف تلامذ والمفرد محذوف أي ياتون لأن حرف التثنية لا يدخل على
 الحرف لبيت حرف من الحروف المشبهة بالفعل الشباب بكسر الشاء اسم لبيت لنا

منقول

كما متعلق بي يعود يعود فعل مضارع من عاد يعود إذا يرجع
 وفاعله مستتر فيه يعود الشباب الجملة خبر لبيت الفاء هي الفاء التثنية
 اختبره فعل المشبه بمقول القول تركيبة البيت الشباب يعود بعام
 اختبر الباء حرف الجر كما اسم موصول أو موصوفة بمعنى شيء فعل فعل
 ما ضرف متعلق بمحذوف المشبه بفتح الميم مصدر ميم واصله مشيب
 نقلت كسرة الياء إلى الشين ففعل مشيب وفاعل فعل ورفق الياء
 لفارسية يرمى والفعل والفعل الفاعل الجملة صلة لما ان كانت موصولة
 أو صفة ان كانت موصوفة عمل التقديرين العائد اليها محذوف
 وهو مفعول فعل وفي مع الصلة أو الصفة مجزوء للياء والجاء المجزوء
 متعلق باختبره تقدير البيت فيا قوم لبيت الشباب يعود ولنا في
 اختبر بالذي فعل المشيب أو شيء فعل المشيب في الواو للعطف التثنية
 خاصر عما يجوز عطف على التثنية يدخل على ما لا يجوز أن يكون الواو
 والاستئناف يدخل فعل مضارع على حرف جر هذه اسم الاستئناف المحذوف
 عطف بيان لهذا أو بدل كلاماً أضاعنا كيد معنوي للحرف كما في
 على يدخل والفعل والفعل الجملة مستانقة الكافة عني المانعة
 اسم الفاعل المدعي من كلف يكلف صفة مخصوصة بما الفاء للعطف تكلف
 فعل مضارع من باب مضارع علمت انفا فاعله مستتر في يعود إلى ماها
 مفعول تكلف راجعة للحرف والجملة عطف على يدخل على هذه الحرف وما
 الكافة عن العمل متعلق بكلف والفاء هي الفاء الفصيحة المشبهة
 محذوف والتقدير إذا يدخل على هذه الحرف والكافة فتكلفها عن العمل

خبر المستند المحذوف ومضاهي حروف المشبهة بالفعل
 عن العمل ما في الآية زيد مبتدأ قائم خبره خا ان يقال انما زيد قائم
 على الاعمال قال ابن المالك وصل ما يربى الحروف مبطل لعمها وقد
 يقع العمل بعن وصل ما الزائدة بهذا الحرف المشبهة بالفعل يطل
 اعمها وقد يقع عملها وجه انما زيد قائم مقوله للقول المحذوف
 والقول مع المقوم مضاهي الحروف والتقدير ذلك نحو قولك انما زيد قائم
 قائم وللحذف كما في ليسا قولك الى الموت وليما وليما زيد يحيى
 معطوف فاعل مدخول نحو ويحتمل ان يكون انما زيد قائم وما عطف
 عليه مضاهي اليه نحو يرون والتقدير قال النوع الثالث الحى
 اخر النوع اقول النوع مبتدأ الثالث صفة للنوع وصفه الاخرى محذوف
 والتقدير النوع الثالث منها اي من ثلثة عشر نوعا حرفان يشبه خبر
 للنوع وانما ترك العاطف اشارة الى ان شرحه في قسم اخر من العوامل الفظية
 اليعانية او يكون مقدر وان كان تقدير العاطف نادرا والجملة قد
 تستلزم العمل لها من الاعراب ترفعان فعل مضارع منصوح للفاعل فاعله
 الملائكة الضمير الرابع حرفان والجملة صفة حرفان الاسم مفعول وترفعان
 وتنصب الخبر عطف على ترفعان الاسم الواو للاستئناس هو مبتدأ ورجع الى حرفا
 مامع ما عطف عليها خبر المستند الذي هو هوها ولا عطفها ما المشبهتان
 اسم المفعول من شبه تشبيهها صفة مخصوص لما وما عطف عليها ليس راجعا
 متعلقان بالمشبهتان تقول بصفة الخياط الواحد فعل مضارع و
 فاعله مستتر فيه وجوبا اي انت ما حرف النفي زيد اسم ما قابله خبر لها

وهي مع الاسم الخبر مقول تقول والجملة مستأولة عطف لا حرف تقي رجل
 اسم الافضل منك اسم التفضيل خبر لامنك جار ومجرور متعلق بافضل
 ولا مع الاسم والخبر عطف على ما يربى فاعلا والتقدير ان حرف الشرط للاستقبال
 وان دخلت على الماضي انتقض فعل ماض من باب لا فاعل فعل فعل
 الشرط النفي فاعل انتقض بلا متعلق بانتقض او حرف العطف في ههنا
 منع الخلق يقدم فعل ماض من باب التفعّل الخبر فاعل تقدم والجملة عطف
 على انتقض النفي بلا لم كلمة النفي يحذف فعل مضارع مجزوم بدم جواب الشرط
 لا حرف الاستثناء الرتبة مستقلة مفع فاعله لم يحذف المستثنى منه محذوف
 تقديره لم يحذف لولا الترفع والشرط والجزء الجملة تنفع على ما تقدم وجميع
 يحتمل ان يكون الفاء الفاء العنيفة المشعقة بشرة محذوف والتقدير
 اذا كان عمل ما ولا بسبب تشبيههما ليس لولا لهما على النفي كما ان ليس
 لذلك فان انتقض النفي الى اخره نحو خبر المستند المحذوف ومضاهي
 زيد الا قائم مقوله للقول المحذوف والقول مع المقول مضاهي الحروف
 قد مر تقديره غير مرة ومضاهي اليه نحو بتقدير هذا المثال ما قائم زيد
 عطف على ما زيد الا قائم واعلم ان عمل ما ولا المشبهتان بليس لغة
 الحجاز اما بنو تميم فلا يعملونها ويقولون ان الاسم والخبر بعد
 دخولها قال الخليل على مرفوعان بلا مبتدأ كما كان قيل كلام
 دخولها قال الخليل على مرفوعان بلا مبتدأ كما كان قيل كلام
 قال النوع الرابع الى اخر النوع اقول النوع مبتدأ الرابع صفة
 النوع وصفه الاخرى محذوفتان منها حرف و خبر النوع والجملة

النوع الثالث حرفان ترفعان الاسم مفعول وترفعان
 انتقض النفي بلا لم يحذف المستثنى منه محذوف
 تقديره لم يحذف لولا الترفع والشرط والجزء الجملة تنفع على ما تقدم وجميع
 يحتمل ان يكون الفاء الفاء العنيفة المشعقة بشرة محذوف والتقدير
 اذا كان عمل ما ولا بسبب تشبيههما ليس لولا لهما على النفي كما ان ليس
 لذلك فان انتقض النفي الى اخره نحو خبر المستند المحذوف ومضاهي
 زيد الا قائم مقوله للقول المحذوف والقول مع المقول مضاهي الحروف
 قد مر تقديره غير مرة ومضاهي اليه نحو بتقدير هذا المثال ما قائم زيد
 عطف على ما زيد الا قائم واعلم ان عمل ما ولا المشبهتان بليس لغة
 الحجاز اما بنو تميم فلا يعملونها ويقولون ان الاسم والخبر بعد
 دخولها قال الخليل على مرفوعان بلا مبتدأ كما كان قيل كلام
 دخولها قال الخليل على مرفوعان بلا مبتدأ كما كان قيل كلام

نقية مستأوا تارة حرف العطف اشار الى ان شئ في قسم اخر من العوامل
 اللفظية السماعية او يكون بقدر ما وان كان نادرا وقد علمت ذلك
 مكررا ان تصنع فعل وفاعل صفة الحرف الاسم مفعول تصنع فقط قد تركب
 في النوع الاول الواو للاستيناف مبتدأ سبعة خبر مفعول اخر مفعول
 اليه سبعة الواو مع ما عطف عليه بدل سبعة او خبر مبتدأ محذوف
 او مبتدأ محذوف محذوف ارادتها الواو او منصوب بفعل محذوف
 الباء حرف الجر مفعول محذوف والياء ومضار والظرف متعلق بمحذوف وصفة
 للواو مع مضار اليه مفعول ويقدر الكلام الواو الكاشفة مفعول مع محذوف
 خبر مبتدأ محذوف ومضار استوى فعل ما من ناقص من بالانتهاء
 ل الماء فاعل استوى الواو مفعول مع الخشية يقال له المفعول
 منصوب بالواو كما هو مذهب المصنف والمذهب جمهور النحاة ان
 العامل في المفعول مع الفعل او معناه اراسم الفاعل والمفعول
 غير ذلك بتوسط الواو التي تجمع مع وجلة استوى الماء والخشية مفعول
 للمفعول المحذوف والماء القول مع المفعول مضار اليه نحو وقد علمت يقدر
 قال الرضي رضي الله عنه استوى في استوى الماء والخشية مع تساوي رافع
 استقام ولا مفعول رافع والمفعول تساوي الماء والخشية في العلوي وفضل
 الماء الى الخشية فليت الخشية ارفع من الماء والخشية ههنا مقيد برفع
 به قدر ارتفاع الماء وقت زيادته انتم وجاء اليه والطالب عطف على
 مدحول نحو تركب ظاهره الطيابة بفتح الطاء وكسر اللام جمع طيلسات
 بفتح اللام والهاء فيها البعثة لانها فارسية معربة الواو للعطف

ما اسم

ما اسم الاستغناء استبداء شان يسكون الهمة خبر مبتدأ ومضار
 الكاشفة اليه لشان الواو مفعول مع زيد مفعول مع منصوب الواو
 على مذهب المصنف او بفعل مستند بطن اللفظ لان مفعول ما شانك وزيد
 ما تصنع وزيد ولا يجوز ان يكون زيد عطف على الكاشفة بالجر لان العطف
 على الضمير المحذوف غير جائز زيدا اعادة الحرف على الواو صح ولا يجوز ان
 يكون عطف على الشان لان خلاف المفعول المقصود اذ المفعول ما شانك
 وبعث زيد وسؤال السائل عن شانهم لا عن شان احد هم
 نفس الاحرف ارفع وما شانك وزيد عطف على استوى الماء والخشية
 والا عطف على الواو وتصنع الاسم فعل وفاعل مفعول خبر مبتدأ
 محذوف مفعول اذ انظر للاستقبال مفعول مفعول الشرط منصوب بالجر
 على الراجح كان فعل ماض من لافعال الناقصة فعل الشرط الاستيناف
 اسم كان من كلام جبر كان باعتبار المتعلق يجب باسم المفعول مفعول
 صفة الكلام وجواب الشرط محذوف جواز بقية ما قبله والتقدير ولا
 تصب الاسم اذا كان الاستيناف فاشاء او حاصل من كلام يجب تصب
 الاسم او مقدم عليه فلا حذف نحو خبر مبتدأ محذوف ومضار في فعل
 ومفعول القوم فاعل جاء جبر يقابل لما المستثنى منه الا حرف الاستيناف
 زيد المستثنى هو العامل فيه الا عند جماعة منهم المصنف والفهم
 المتقدم اعني جاء بواسطته الاعند جماعة اخر وجعل جاني القوم الا
 زيد مفعول للمفعول المحذوف وهو مع المفعول مضار اليه نحو او حرف
 العطف كان فعل ماض من الافعال الناقصة المستثنى وهو في الاصل

اسم المفعول من استثنى ينتهي من الاستغفار الى جمع الاستخارة في
اصطلاح النحويين كما لفظ يذكرون بعد الا و اخواتها اسم كان مقد
خبرها على حرف الجر المستثنى محو و لفظ وال في الاسم الموصول من الحذف
مع المحو و نائب الفاعل المستثنى وال ضمير المحو و في منه عائد الى الالف
اللام او يكون منه متعلقا بالمستثنى وال ضمير اضمارا الى الالف
اللام في المستثنى ضمير ارجح المستثنى نائب الفاعل له والظاهر ان المار
من المستثنى منه عندها معنى الاصطلاح الى اغنى اللفظ الذي استثنى منه
اللفظ المذكور بعد الا و اخواتها لا اللغوي فانهم كان مع اليه
المتعلقات عطف على محل حذف اذا نحو خبر لشد المحو و مضافا
ما حذفت النفي جاني فعل و محذوف فاعول الا حرف الاستثناء و اخا مستثنى
مقدم منصوب بالاستثنائية و علامته نصب الالف الحذف مضاف الى
لا خا احد مستثنى منه فاعل جاء و ما جاني الا اخا الى احد مقول
للقول المحذوف و هو مع القول مضاف اليه لنحو او منقطع عطف
على مقدم ما نحو خبر لشد المحو و ما حذفت النفي جاني فعل و مقول
القوم فاعل جاء الا حرف الاستثناء و حار امستثنى منقطع منصوب
او بالالف المتقدمة والجملة مقولة للقول المحذوف و هو مع القول
محذوف و مضافه نحو اليه و قد علمت تقديره و يا بالقصر عطف على الواو
اللام في الخبر الذي بكسر النون والمدح في اللام و مضاف القريب صفة
مشبهة من قرب بكسر ف مضاف اليه لندا بفتح الدال الموصولة لالف اللام
في القريب بالاسم الموصول بمعنى الذي وفيه ضمير يعود اليه والظرف مستقر

مقتول

متعلق محذوف خبر مبتدأ محذوف و اوصف ليا والتقدير كائنة لندا
الشخص الذي قرب او يا الكائنة لندا الشخص الذي قرب في البعيد
على القريب تركيبة تركيبة يعني الواو للعطف تصب فعل و فاعل عطف على
الندا القريب في البعيد اذا ظرف للاستقبال متضمن معنى الشرط متعلق
بالجواب كان فعل ماض من الافعال الناقصة المندرج اسم كان مضافا
خبرها وجو الشرط محذوف و جواز ايقينية ما قبله او مقدم عليه فلا
حذف نحو خبر مبتدأ محذوف و مضافا و الله عبد منادى و مضاف
الله مضافا الى عبد و يا عبد الله مقول للقول المحذوف في القول
المقوله مضاف اليه لنحو او مضاف اليه نحو بتقدير هذا المثال او مشابهاها باسم
الفاعل عطف على مضاف في المضاف متعلق بمشابهة الخبر لشد المحو و مضافا
و مضافا و لندا و طالع اسم الفاعل من طالع يطع كثر ينصر منادى بتقدير
الموصوفى يارب جللا طالع اجد لا يقتضي من مفعول طالعها و يا طالع اجد لا
مقول للقول المحذوف و القول مع القول مضاف اليه لنحو و جاز الوجه الاخر وقد
علمته او مفرع اعطف على مضافا فانكر صفة مفرع نحو خبر لشد المحو و
و مضافا قول مضاف اليه لنحو و مضاف الى الاعم و هو مضاف اليه و هو صفة شبيهة
بشيء على يارب اجد لا يقتضي من مفعول طالعها و يا طالع اجد لا
حذف لندا و جلامنا و في حذف المصاحف من اخذ يخذل كثر يفر و املا و قد
حذفت همزة القطع اعني الهمزة الثانية و جوبانغي و ياس ثم حذفت همزة الوصل
اعني الهمزة الاولى و مضافا و جوبانغي و ياس و مضافا و مضافا
اليها لندا و الظرف نحو متعلق بخبر وهو تعالى بغير النفس و يتعدى

ايضا ويا بفتح الهمزة عطف على الواو لنداء جاد ومجرب متعلق بحذف
 خبر مبتدأ اي حكاية لنداء البعيد وصفه لا يا اي ايا الكائنة لنداء
 البعيد البعيد مضاف اليه لنداء مخو خبر مبتدأ اي المخوف ومضافا اليه لنداء
 ضار ومضافا اليه بتقدير الموصوف اي ايا جلاضار يارب زيد مفعول ضار يارب
 جملة اياضار يارب زيد مضاف اليها المخو بتقدير بهذا المثال جاز الوجه الا
 خرو قد علمت الواو للعطف ايا خرو لنداء خير امتدادى بتقدير الموصوف
 اي ايا جلاضار من زيد متعلق بخبر او ايا خير من زيد عطف على مد
 حول مخو وهما بفتح الهمزة وتخفيف اليا عطف على الواو لنداء البعيد
 تركيبة كرسبت لنداء البعيد مخو خبر مبتدأ محذوف ومضافا اليه خبر
 النداء عطف على كلام اضل في منادى وهما عبد الله مفعول للقول
 المحذوف والقول مع المفعول مضاف اليه المخو ومضاف اليه بتقدير يوهي
 المثال وارتفاع الهمزة وسكون اليا عطف على الواو لنداء القريب قل
 تركيبة مخو اذ عبد الله قد علمت تركيبة الهمزة عطف على الواو واللفظ
 صفة موصوفة الهمزة لنداء القريب مخو عبد الله قد علمت تركيبة
 واعلم ان المنادى منصوب على انه مفعول به ونائب عنه
 سبويه الفعل المقتدر اصله انا مبتدأ ادفع ردا فحذف الفعل
 حذف لام الهمزة الاستعارة عن اسم كبر وحرف النداء لنداء البعيد
 الفعل وكلامه ما ذهب المصنف الى ان يكون يا وخود في السماء افعلا
 وعلى له التثنية كما هو متعارف في جملة وليس المنادى جاد في الجملة
 لان المنادى في الحقيقة مفعول به المفعول لا يكون جاد في الجملة

سبويه

سبويه جرح الجملة اي الفعل الفاعل المقتدر ان وعند البر حرف
 التثنية قائم مقام احد جرح الجملة اي الفعل والفاعل مقتدر وعند
 احد جرح جملة اسم الفعل والآخر ضمير مستتر فيه والله يعلم قال
 النوع الثاني من جرح الجملة قول النوع مبتدأ لا من ضمير النوع
 وصفه الآخر جرح جملة خبر مبتدأ اي خبرها خبر النوع والمبتدأ وقد علمت
 جرح الجملة العاطف تنصب فعل مضارع من باب ضرب وفاعل الفعل محذوف
 المضارع صفة للفعل والجملة صفة حرف الواو للاستينافه مبتدأ
 اربعة خبر للمبتدأ ومضافا اليها ان يقع الهمزة مع ما عطف عليه
 بدل الاربعة وقد علمت الوجوه الاخرى في النوع الرابع في تركيب تنصب
 فاعوا فاعل ومفعوله محذوف بقرينة ما سبق والجملة خبر لمبتدأ محذوف
 وفاعله تنصب الفعل المضارع وجوبا بخبر عن النسبة في تنصبه صفة
 لمصدر محذوف ارضوا وجوبا ارضوا واظرو متضمن معنى الشرط كان فعل
 ما خبر من الافعال الناقصة فعل الشرط على الاسم الموصول قبل ظرف المحل
 ومضافا مضاف اليه قبل والظرف مستقر متعلق بمحذوف صلة لما والمحذوف
 هنا فاعل الاسم الفاعل والاسم المفعول لكان صلة الموصول غير الالف واللام
 لا تكون الا كاجزاء والموصول مع الاصلة في موضع رفع ليكون اسم الجواب
 غير خبر كان ومضافا فعل مضارع خبر ومضافا اليه خبر وسكون
 اللام مضاف اليه الفعل او ظن عطف على خبر الشرط محذوف وجواز الخبر
 ما قبله او مقدم عليه فلا خلاف في علم ان حذف الجواب بشرطه شرط
 وجود الدليل عليه وكون الشرط معلوما متبعا فان كان فعلا مضارعا

الجملة
 خبر

لم يحذف في الجواز في النقرة نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاه قوله المضاف
 والمضاه اليه مضاف اليه نحو تعاقبوا فاعله مستوفى فيجوز الى ما يعو
 اليه الضمير المحذوف في قوله اعني الله والجملة الفعلية حال من الضمير المحذوف في قوله
 يتقدم لفظه قد يراد ان يخرجوا من النافذ في القول الواو في الاستتار
 ان تحذف الشرط بالانقاف كان يفعل ماض من الافعال الناقصة فعل الشرط
 ما لا اسم الموصوف قبلها المضاف والمضاه اليه صلة الموصول الموصوف مع الصلة
 في محل الرفع ليكون اسما كان فعل علم مضافا ومضاه اليه خبر كان او ظن
 عطف على ما تحذف فعل وفاعل والمفعول محذوف وجواب الشرط هو انما يعز
 من الشيء فيكون مضافا لمصدر محذوف اي نصب جواز اي جاز او الشرط
 والجواز الجملة مستأنفة فلا محل لها من الاعراب في محتمل ان يكون الواو
 للعطف وان مع ملحقها عطفا على تنصب وجوبا للاحقة نحو خبر
 للتشبيه المحذوف ومضاه قوله كلام اضاف مضاف اليه نحو تعاقبوا الى ما افعله
 حال من الضمير المحذوف في قوله وحسبوا ان لا تكون تثنية مفعول القول
 الواو للاستئناف هو مبتدأ كان اربعة خبر المبتدأ ومضاه مضافا
 جمع مثل بكسر الميم فسكون التاء مضاف اليه لاربعة الناقبة مع ما عطف
 عليها بدل من اربعة يتقدم الموصوف والتقدير ان الناقبة وثانيه
 الناقبة باعتبار تاويل ان بكرا او لفظه نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاه
 المثال بكسر الميم مضاف الى الخبر الاول صفة للمثال والمخفية باسم المفعول
 عطف على الناقبة من حرف الجر المشقة باسم المفعول محذوف من خبر مبتدأ
 مشوه والتقدير من ان المشقة والتقدير متعلق بالمخفية نحو خبر مبتدأ

محذوف

محذوف ومضاه قوله كلام اضاف مضاف اليه نحو تعاقبوا فاعله حال من الضمير
 المحذوف في قوله يتقدم لفظه قد يراد ان يخرجوا من النافذ في القول الواو في الاستتار
 ان تحذف الشرط بالانقاف كان يفعل ماض من الافعال الناقصة فعل الشرط
 ما لا اسم الموصوف قبلها المضاف والمضاه اليه صلة الموصول الموصوف مع الصلة
 في محل الرفع ليكون اسما كان فعل علم مضافا ومضاه اليه خبر كان او ظن
 عطف على ما تحذف فعل وفاعل والمفعول محذوف وجواب الشرط هو انما يعز
 من الشيء فيكون مضافا لمصدر محذوف اي نصب جواز اي جاز او الشرط
 والجواز الجملة مستأنفة فلا محل لها من الاعراب في محتمل ان يكون الواو
 للعطف وان مع ملحقها عطفا على تنصب وجوبا للاحقة نحو خبر
 للتشبيه المحذوف ومضاه قوله كلام اضاف مضاف اليه نحو تعاقبوا الى ما افعله
 حال من الضمير المحذوف في قوله وحسبوا ان لا تكون تثنية مفعول القول
 الواو للاستئناف هو مبتدأ كان اربعة خبر المبتدأ ومضاه مضافا
 جمع مثل بكسر الميم فسكون التاء مضاف اليه لاربعة الناقبة مع ما عطف
 عليها بدل من اربعة يتقدم الموصوف والتقدير ان الناقبة وثانيه
 الناقبة باعتبار تاويل ان بكرا او لفظه نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاه
 المثال بكسر الميم مضاف الى الخبر الاول صفة للمثال والمخفية باسم المفعول
 عطف على الناقبة من حرف الجر المشقة باسم المفعول محذوف من خبر مبتدأ
 مشوه والتقدير من ان المشقة والتقدير متعلق بالمخفية نحو خبر مبتدأ

فعل ٢

يراد
 بهو علم

الصلة اسم كان سببا فيفتح خبر كان وجواب الشرط محذوف
 جواز ابقية ما تقدم او مقدم عليه فلا حذف وقد مر ذلك كثيرا
 اللام حرف الجر ما لا اسم الموصول بعدها كلام اضافة الموصول باعتبار
 المتعلق والموصوع الصلة محذوف اللام وهي مع المحذوف ظرف لغو متعلق
 بسببا وجزا تنصب اذا كان ما قبلها سببا لما بعدها عطف على تقدير
 التعليل مثل خبر مبتدأ محذوف قوله كلام اضافة اليه كمثل
 والفجر المحذوف قوله بل جمع الى العرب اسميت كي ادخلت الجنة
 مقول للقول وتركيب هذا الكلام هكذا اسلمت بصفة المتكلم بل
 الافعال فعل وفاعل كحرف من الحروف الناصبة او فعل مضارع
 المتكلم وحده منصوب بكونه فاعلا مستتر فيه وجوبا وهو ان الجنة مقول
 مفعول اذخل واؤن بكسر الهمزة وفتح الهمزة عطف على ان هو
 يكتف بالالف عند لا كثر لا يوقف عليه بالالف فيكتبه ما او الماؤني
 يوقف عليه بالنون فقايلته وبين اذ النظر فيه فيكتبه بالنون تنصب
 فعل وفاعل خبر مبتدأ محذوف يشترط طرف لغو متعلق به
 بل تنصب احدها كلام اضافة مبتدأ ان حرف من الحروف الناصبة لا حرف
 النفي يكون فعل مضارع منفعة بلا من الاطفعال التاقية صلة ان
 ما لا اسم الموصول بعدها كلام اضافة الموصول باعتبار المتعلق
 والموصول مع الصلة في موضع رفع ليكون اسم كان يكون مقول
 باسم الفاعل خبر كان يكون على حرف الجر ما لا اسم الموصول خبر
 وزه لعل وهي مع محذوفها متعلقة بمبتدأ قبل طرف مستقر متعلق

محذوف

نحو وصلة ما هاضا اليه لقبل وان مع صلتها فاول المصدر ليكون ذلك
 المصدر خبر المبتدأ الذي هو احد جهات نقل الكلام احد هاضا
 كون الذي وقع بعدها معتد على الذي وقع قبلها والجملة مستأنفة
 فلا محل لها من الاعراب ومعنى علم المبتدأ ان لا يكون ما بعدها محذوف
 لما قبلها الواو للعطف الثاني مبتدأ ان حرف المصدر يكون لغو متعلق
 من الافعال التاقية منصوب بان ما لا اسم الموصول بعد طرف مستقر
 الموصول ومضاهها مضى اليه لبعدها الموصول مع الصلة في موضع رفع
 اسم يكون فعلا خبرها مستقبلا باسم الفاعل او المفعول صفة فعلا
 الباء حرف الجر بمعنى مجرور بالباء ومضاهها افتق كليم مضى اليه الخبر
 بفتح الفاء وبالمد عطف على الجواب الجار مع المحذوف طرف مستقر متعلق
 بفعل مقدر صفة بعد صفة لقولا او خبر بعد خبر ليكون وان المصدر
 يتبع صلتها فاول المصدر ليكون ذلك المصدر خبر المبتدأ الذي
 هو الثاني والمبتدأ الجاء الجملة عطف على الجملة السابقة مثل خبر مبتدأ
 محذوف ان حرف من الحروف الناصبة يقال فعل مضارع منه المفعول
 صلة ان لك ظرف لغو متعلق يقال انا مبتدأ التي فعل مضارع
 المتكلم وحده من باب التي ياتي كمن يرضى وهو في الاصل التي
 بهمزة تنزل اوليهما مفتوحة والثانية سائلة فقلبت الثانية الفاكما
 في امن وفاعلا مستتر فيه وجوبا الكاف مفعول بعد اظرف لغو متعلق
 بانيك وهو في الاصل غدا تسكون الدال محذوف اللام والفعل
 مع المتعلقات في موضع رفع ليكون خبر المبتدأ والجملة المبتدأ

والذي في موضع الرفع نائب الفاعل ليقال وان المضمر متعلق بها
 في تأويل المصدر ليكون مضافا اليه مثل والتقدير ذلك مثل قولك
 انما ليك هذا الفاء من الفاء القصيرة المشوطة بشرط نحو وتقول فعل
 وفاعل حواري للشرط المحذوف ولا محل لها من الاعراب ونقول
 الكلام اذا قبل لك انما ليك هذا فقول اذا احسن البديع اذا
 حصر من الحروف التي صبت احسن فعل مضارع للمتكلم وحده
 باب الافعال وفاعله مستوف وجوبا اليك جار ونحو متعلق باسم اذا
 احسن البناء فقول تقول الاول للاستيناف كوحرف الشرط لما
 في وان دخلت على المنفل كان فاعلا من الافعال الناقصة
 فعل الشرط فيه ظرف مستقر متعلق بفعل مقدر والظرف مع المتعلق
 المحذوف والنهمل المحذوف فيه راجع الى اذا او اسمها او ما عطف على او
 الوجهان فقول فاعل والشرط فاعل الما من الاعراب لان الجملة التي
 فعل الشرط اذا لم يكن جزء الشرط جاريا ليس لها محل من الاعراب
 كما في كافر صدر الكتاب وحذف الشرط ونحو استمعته لغة
 قوله تعالى واذا لا يثبتون خلفك قد مررت بك فاعل الاول الاحتمال
 قد مررت بالوجه قد مررت بوجه او اذا لا يثبتون موضع الرفع
 ليكون نائب فاعل قرئ والعقد مضافا فاعله حلت من التثنية
 قوله فاعلا لا يكونون الناس لغرض عطف على قوله تعالى اذا
 لا يثبتون فاعل الاول للاستيناف قد حرف توضح قرئ فاعلا
 مبنى للمفعول فاذا لا يكونون الناس لغرض التوضيح الرفع يكون

نائب فاعل قرئ على حرف الجر لا يعمل بكسر الهمزة ونحو النظر لغرض
 متعلق بقرئ والفعل مع نائب فاعله جملة مستأنفة قال النوع السادس
 حروف الجر الفعل المضارع وهو خمسة احراف ان و هو على الربعة اقسام
 الشرطية وهو التي تجزم الشرط والجزاء نحو ان تقرأ اطرب والناقصة
 نحو قوله ان هم الايطسيون والزائدة نحو قول الشاعر وما ان طنتا
 حنين ولكن منايانا وذلك احرافا والمجففة نحو قوله تعالى وان كلنا
 جنة لنبأ مخزون ولم تجزم الفعل المضارع وتلقب ضميا مع وفاعله
 نحو لم يضر وما هو مثل لم والفرق بينهما ان لما فيها مستفوف
 الماحين الكلام كما تقول انيكت والثانية غير فيلزم ان يكون
 ركوب مستمر الاحين الكلام بخلاف لم ولا يجوز حذف الفعل بخلاف لم
 تقول تيسر له ومع لم لا يجوز ولا في النهي لا تقرأ ونحو في الخاطبة
 والناحية المتكلم تقول لا تفعل ولا تفعل ولا تفعل بخلاف لم
 ولما في قلب مفعلة قبل ما في لان النهي لا يتصور الا في المنفصل
 والام الامر الفاعل بغير مجزوم كما جزم في لان النهي الا
 انها مختصة بامر الفاعل والمنكح تقول ليفعل زيد كذا اقول
 النوع مبتدأ السادس صفة وصفة الاخرى مخدوفة بحروف
 المبتدأ والجملة مستأنفة قد علمت وجه ترك العطف بغير فعل
 مضارع من باب ضرب فاعله من ترديد يعود الى احراف الفعل
 مفعوله المضارع صفة الفعل والجملة صفة حروف وهي حصة
 احرف مبتدأ وخرو مضاف ومضاف اليه والجملة مستأنفة

ان مع ما عطف عليه بدل للشيء او خبر مبتدأ محذوف في جاز الوصل
 خزان وقدر الوال لا يستلزم مبتدأ على حرف الجر ان يجر مجرورين ومضارع
 اقسامهم ثم بذكر القاف فيسكون السين مضاف اليه لا يجر في الجار
 مع الجوز ومضارع في مستقر خبر مبتدأ والجار مستلزم في الشرطية
 منسوبة الى الشرط بدل مع ما عطف عليها لا يجر فتكون محذوفة
 او خبر مبتدأ محذوف في تقديره ان الاولى او القسم الاول الشرطية فيكون
 محذوف في تقديره ان يجر محذوف في تقديره ان يجر محذوف في تقديره ان يجر
 للامتنان في مبتدأ التي اسم الموصول مخبر فعل وفاعل والجار صلة
 الموصول وهي في الصلة خبر مبتدأ والجار مستلزم في الشرطية
 متعلق بخبر الجاء عطف على الشرط مخبر مبتدأ محذوف في الشرطية
 ان تقرب اضرب برضا اليه نحو يتقرب هذا المثال ومقول للقول
 المحذوف في القول مع الموصول مضاف اليه نحو وتكيد ان تقرب اضرب
 هكذا ان حرف من الجوز والجار مضاف الى الشرطية تقرب فعل مضارع
 في طلب فعل الشرط اضرب فعل مضارع المشتمل وحده جاز الشرط
 والنافعة عطف على الشرطية مخبر قوله تعالى ان هم لا يظنون قد علمت
 تركب في الزائدة عطف على الشرطية مخبر خبر مبتدأ محذوف ومضارع
 مضاف اليه نحو ومضارع الشاع مضاف اليه ليقول وما ان طبنا حين ولكن
 مضافا واوله اخبرنا مقولة للقول تركب البيت هكذا اما حرف في ان
 زائدة على كسر اللام المحذوف مبتدأ ومضارع مضاف اليه والطب يعنى العا
 يقال وما ان طبنا اي عاونا جميع كقفل خبر مبتدأ وهو خلاف

الشيء

الشجاعة الواو لا يستلزم لكن مخففة لكن مضاف اليه الميم والقصر
 كقضايا جميع مبنية وهر الموت كقضية مبتدأ ومضافا مضافا
 اليه مضافا واوله بضم الدال او بفتحها عطف على مضافا اخرين
 جمع اخر يقع اليه الميم محذوف نون للاضافة مضاف اليه
 لدولة ومضافا في مضاف اليه لاخرين وخبر المبتدأ اعني مضافا
 وما عطف عليه محذوف ومعنى البيت ليس عاونا جميعا حيننا ولكن
 مضافا واوله اخبرنا مقولة او مقولة ان في التحقيق والمحصول
 والمخففة عطف على الشرطية مخبر مبتدأ محذوف ومضافا مضافا
 مضافا اليه نحو تعال جملته فعلية حال من الضمير المحذوف قوله يتقرب قد وان
 كل ما جمعه لدينا محذوف من مقول للقول وتكيد هذه الآية هكذا ان
 حرف النفي كما كرم مبتدأ والتنوين في العوض عن المضاف اليه نحو وانما
 عني الاما نقول ما عزم عليك لما فعلت كذا اي ما اطلب منك
 الان فعل كرا جميع فعل عني للفعول واستعمل هذا الجماعة كما في قوله
 تعالى والملائكة بعد ذلك ظهير للذين والمبتدأ الذي هو كل الذين المضاف
 والمضاف اليه يظف لغو متعلق بجميع محذوف من اسم المفعول من باب الاعمال
 خبر خبر المبتدأ وتقدير الكلام والله يعلم بالمال واما كلهم لا يجوز
 محذوف من محذوفون الحساب في هذا الاخرين لما بالابتداء اما
 اذا قرئ لما بالتحقيق كما قرأ من النبعة امين في رواية وابوعمر والكسبي
 فالتركيب هكذا ان مخففة من المقتضى وكل مبتدأ والتنوين في عني
 عن المضاف اليه بالتحقيق الامام في التوكيد وما صلة التوكيد جميع

المنفعة حال من موقوفها لا ينشأ يقال لا يفتقر والنفقة خبره أو ركن والى
 بفتح الهاء وتشديد اللام عطف على من تكون فعل مضارع من لا فعل التثنية
 واسمها مستقر فيها راجع الى اى شرطية خبرها ومنع الاسم الى خبر مبتدأ
 محذوف وخبر مبتدأ محذوف ومضاهيهم مضاهيهم مضاهيهم مضاهيهم مضاهيهم
 يخبر عن الياء المحرم فعل وفاعل وهو الضمير المستتر الراجع الى اى شرطية
 الجملة فعل الشرط الكرمه فعل وفاعل ومفعول جواز الشرط وليس له محل
 من الاعراب الشرط مع الجواب في موضع رفع خبر المبتدأ الذي هو الياء
 والجملة المبتدأ والخبر مفعول للمقول المحذوف والقول مع المقول مضاهيهم
 في الياء نحو والجملة مضاهيهم الياء نحو بتقدير هذا المثال الواو للعطف
 يخبرم فعل وفاعل على علم مستقر فيه راجع الى اى شرطية في الشرط متعلق
 بخبرم والجاء عطف على الشرطية والجملة مستأنفة وموصولة بالقياس
 عطف على شرطية نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاهيهم قوله المضاهيهم المضاهيهم
 الياء مضاهيهم الياء نحو تعالى جملة فعلية حال من الضمير المحذوف في قوله شرطية
 لنتن عن من كل شعبة انهم استدل على الرمز عتيا مقول للمقول واستفها
 عطف على الشرطية نحو خبر المبتدأ المحذوف ومضاهيهم قوله المضاهيهم المضاهيهم
 الياء مضاهيهم الياء نحو تعالى جملة فعلية حال من الضمير المحذوف في قوله ايكم يا بني
 بعثتها مقول للمقول وموصوفة عطف على الشرطية نحو خبر مبتدأ
 محذوف ومضاهيهم الياء الرجل مضاهيهم الياء نحو بتقدير هذا المثال والمقول
 للمقول المحذوف والقول مع المقول مضاهيهم الياء نحو وتكرير الياء
 الرجل هكذا يا حر والنداء ان مناد وموصوفها كلمة الشبهة الرجل

نور

نفيت لا تنف من العرب رفع الرجل وان كان صفة للرجل وهي المفرد
 المرفوعة بحق صفة هذا المناد جواز الوجهين الرفع عملا على اللفظ موصوف
 والنصب عملا على محل وما عطف على غير ركنه راجع لجواز الخبر والمضاهيهم
 الياء ركنه المحذوف والمضاهيهم ركنه متعلق بخبر مبتدأ محذوف او صفة
 والنصب ركنه او ما الكائن على ركنه راجع الى شرطية اما من نوع يكون
 خبر المبتدأ محذوف الياء ركنه الشبهة او من نوع الفعل محذوف الياء ركنه
 ياربوه اوجه الشرطية والاستفها من جملة جازا او محذوف ليكون مع عطف عليها
 بدل الاربعة اوجه القول للابتداء مستأنفة بخبرم فعل وفاعل ومفعول محذوف وهي
 الفعل المضارع الجملة في موضع الرفع خبر مبتدأ والجملة المبتدأ والخبر مستأنفة
 الكاف في الخبر محذوف للكاف بتقدير المضاهيهم والتقدير كرم من الجاء
 المحذوف لغو متعلق بخبر خبر مبتدأ المحذوف ومضاهيهم ما نضبع اضبع
 مقول للفعل المحذوف والقول مع المقول مضاهيهم الياء نحو ومضاهيهم الياء نحو
 بتقدير هذا المثال وتكرير نضبع اضبع عمل في ظهير المحذوف نضبع
 فعل مضارع في باب منع وفاعله مستقر في الجملة فعل الشرط واضع فعل مضاهيهم
 المنكسر بعده وفاعله مستقر في جوا وهو جوا كذا والاستفها من عطف
 على شرطية نحو قوله تعالى وما تلاك بيمينك نحو خبر توكيد مثله والموصوف
 عطف على شرطية نحو خبر مبتدأ محذوف ومضاهيهم قوله المضاهيهم المضاهيهم
 وهو مضاهيهم بما تكرر النفوس من الامر في ركنه ككلمة كل العقل مقول
 للقول وتكرير النفوس بكلمة ركنه الجوا ما تكون موصوفة بخبر شرطية
 وحرفها ان تكتب موصولة في ركنه تكرر فعل مضارع في باب علم النفوس

مع

حينما يندبر كنه من حيث الكناية وما من شرطه أو الاستعانة به في معنى
والتي يقع الكنه من مطوفات على قياس على قياس الجار ويجوز خبره بالجار
المشغول ما أتم الموصول أو موصوفه في قبل ظرف المكان ومتعلق بحرف
وصلة الموصول أو مضاف إليه. لفظ الموصول مع صلة في موضع كونه
مشغول الكناية عن كناية بغير الكنه والجار مع الحرف المشغول بالجار
بحرفه لمنه ومضافا مضافا إليها والجار لاجتماع الكلمات الثلاث والظرف
اعترض في آخرها متعلق بما يتعلق به قبل اتصاله في فاعله وتغيير الكلام مكانه
على قياس الكلمات التي تليها وتكون قبلها في أفقها والمراد أن هذا الكلام
يكون استعانة به في شرطه على علم أنه قال بعض الفضلاء والأصل في معانيه
أخبارها ما علم أن ما الثاني في الآية فمنه ما يشهد به من اللفظ في كنه
لخصيص اللفظ والغاية أن يكون معناه قاعا قبل ما فكان قائلا قال في
منه أفعال لا تعذر أن عليه فعال إلى طبعه ما تفعل فعل ثم ما يجوز
واحدا ويجزم بها المضارع كما يجزم بما والله هو الموافق حال النوع الثاني
في أسماء منصوبة على التسمية أسماء الكليات وأسماء الأعيان عشرة كذا رتب
مع (أدوات) من الأسماء سبع على نحو أحدها ورها وإسما عدها
وكم حكومتها عدل وكونها على الاستعانة كما ذكرنا في الجار حكومتها
رحل العبد لم يصل العبد لكن نحو كنه حلا عبد كذا في كذا
عبد أفعال النوع مشد التفاضل صفة صفة الأسماء في أسماء الأعيان
وقد علمت خبره من العطف بضمير فاعله وحل صفة أسماء على التسمية متعلق
بمنصب أسماء مفعول نشد في جمع كنه صفة اسم المفعول من مشد

راجع

راجع لما إذا نصب في غير كنه أو استعانة بها لرفعها لرفعها
أدوات كلام استعانة به في الظاهر مضاف إلى الجار مع استعانة به في كنه
والجار مع ماعطف عليها بالجار مع استعانة بها لرفعها لرفعها
منصبها كذا رتب (أدوات) من الأسماء سبع على نحو أحدها ورها وإسما عدها
المنفصل عنه المفعول ومالك على مشد في راجع إلى كنه والجار مع مشد
في موضع كنه لكونه لا تليها فيكون مضافا إليها لادغام طرفي مضاف
أدوات مضاف إليه لظهور لغو متعلق بكنه اثنين عطف على أحدهما
لأنها في الفاعل شدة في الجار مع الجورط ومشتق متعلق
صلا واحد وماعطف عليه أو حال من الترتيب وعلى الآخر فالمراد من العطف
ما وقع في مراتب العشرة وتسعين عطف على شدة وحول شرط
محمود بقية ما سبق وتغيير الكلام إذا رتب عشرة مع واحد أو اثنين
منصبين لا تسعة وتسعين منصبتين فيكون الجورط في خبر
عشرة أي واحد بأربعة في ما في مشد والجورط مستأنف وقعت فيها
لنصب شدة محذوف كذا في خبره ومشتق أحد عشر وقع الجورط عاملا
درها منصوب بأحد عشر على التميز وهو واحد من درها مفعول
للمحذوف والقوامع المفعول من المشد أو مضاف بتأويله لهذا المثال أو ثمانية
درها عطف على أحد عشر درها وكم عطف على أحدها عشرة ويكون العطف
المفرد على الجورط في كنه في موضع الرفع ليكون مشد رجلا
منصب على التميز كنه عند ظرف ومضاف الكاف مضاف لعند والظرف
في كنه والجورط مفعول للمفعول المحذوف والفعل مع المفعول مشد الجورط

او حال من فاعلها ثلث خبر المبتدأ ومضافات مضاف اليها ثلثت والتقدير الكمال
 الزاخر الكائن او كونهما ثلثت كلمات والجملة المبتدأ والخبر عطف على التام
 منها كذا مبتدأ يعنى المضاف الى الخبر والجملة خبر المبتدأ والخبر عطف على التام
 وهو مفعول عطف على مفعول موضوع الرفع خبر المبتدأ او بدل لثلاث كلمات
 او مفعول الفعل خبر المبتدأ والخبر عطف على التام او حال المبتدأ
 او مفعول المبتدأ ومضاف بعد ثلثت مفعول المبتدأ والخبر عطف على التام
 ومضاف ههنا اسم الفعل زيد فاعله والجملة مفعول للفعل الخبر المضاف الى الخبر
 او مضاف اليها بالتقدير هذا المثال السبعين زيد فاعله والجملة مفعول للفعل الخبر
 التام مفعول عطف على مبهفات وهو مفعول اثنين فلما يقال ثلثان زيد
 ثلثان زيد وهو مفعول كذا قال المصنف يعنى الى راجع ولفظ منقح خبر ثلث
 خبر او مفعول ثلثان او حال منها ومضاف اقترقا كذا مفعول موضوع للمضاف
 المبتدأ فثبته الكلام ثلثان هو كانه يعنى اقترقا او ثلثان الكائن يعنى اقترقا
 او حال كونهما يعنى اقترقا خبر ثلث خبر المبتدأ ومضاف ثلثان اسم الفعل زيد فاعله
 وهو عطف على زيد الى خبر ثلث خبر اقترقا بصيغة التثنية مفعول ثلثان زيد وهو
 والجملة مفعول للفعل الخبر المضاف الى الخبر والجملة مفعول للفعل الخبر المضاف الى الخبر
 تقوم فعل مضارع مبنية للمفعول على الاقترام يعنى الاوچار عتقة او فعل مضارع مبنية
 للمجهول من التثنية يعنى اذ كان ثلث في ثلث بلا فكهرة تاملوا المراءاة تراءى فيها
 وبيان فاعلها وعلى التقدير ما تأتينا فاعلها والجملة مستأنفة الفاء للعطف يقال
 فعل مضارع مبنية للمجهول ثلثان ما زيد وهو مفعول ليقال والجملة عطف على
 نعم ما وسرعان عطف على مبهفات فيه ثلثت الفاء مع الفاء وتحتها

كاتب

سها

وكثير من كونه العين مع الخبر والجملة مفعول للفعل الخبر المضاف الى الخبر
 لسرعان او حال منها ومضاف ثلثت كذا مفعول موضوع للمضاف
 ومضاف سرعان اسم الفعل والاسم الاثنان فاعله والجملة كاجابة منصبة
 على الخبر كذا مفعول سرع في اخرها والجملة مفعول للفعل الخبر المضاف الى الخبر
 والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 واخذ بغيرها فاعلى رعاها بغيرها في الفاء فظنوه كذا مفعول لا مفعول سمعت
 التثنية فقلت لى سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 قبل وقت والاهالة بحيثين والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 مستقر المبتدأ والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 او حال من كذا مفعول سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 سرعان كذا المفعول سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 رويدا في الاصل مصدر رويدا مفعول وهوار والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 خبر من كذا مفعول سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 من مفعول المصدر رويدا مفعول السرعان والجملة مفعول للفعل سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 والجمع فقا بينهما وبين الفعل لانهما مصدر في الاصل والمصدر لا يثنى ولا
 يجمع وقد شغل مصدر مضاف الى المفعول كخور رويدا رويدا يعنى رويدا
 رويدا وصف مصدر بخور سر رويدا و حال كذا مفعول سرعان والجملة مفعول للفعل سرعان
 مرودين وقد لم ينفذ الكاف فاذا كانت اسم الفعل كالكاف المفعول والخبر المضاف
 ولا عمل لها عنى الاعراب كانه ذا الرفع خبر رويدا رويدا فاذا كانت
 مصدرا فهو خبر رويدا رويدا على انه مضاف اليها صفة المصدر لما فاعله

وبله

حرفه يكون مصدر ماضيا لا المضارع نحو زيد يارب زيد اي
ايك زيد ايما بعض افعاله زيد ايما وعلية في الاصل صار ويجوز ان جعلها
للفعل لان الظروف ثوب هذا الفعل وكذا وذكرك وقيل اصلها
هبة فقلت الياء الفاعل كرها والفتح ما قبلها وطولت تاءوه
لان الاكثرين يفتوت عليه بالتاء دون الهاء والخط تابع للوحي
ومن يقف الياء يكتب بها وقال بعض النحاة واستفتح الاصمعي قولهم
شئان ما بين زيد وعمر لان ما لو كان موصولة لكان فاعلا وشئان
شيئا واحدا وهو يقتضيه شئان ولو جعلت زائدة لاسند شئان الى
بين وهو اسم منصوب لازم للظرف ولم يندفع بعضه عن الفعل لكون ما
بينها صالحا للواحد والكثير انتهى قال صاحب المطر وشئان مصدر مشتق
ومثله نونه من شئان التي بمعنى لعل على ان مصدره الماضى وكذا
لعل سرعان ووشكان والله المعبود المستعان قال النحوي العاشر الافعال
التي قصير مع الاسم ونصب الخبر ومن ثلثة عشر فعلا كان نحو كان زيد يقفها وجاء
في القرآن على حرف اوجه مع الازالة صفاته نحو قوله تعالى وكان الله غفورا
رحيما ومعنى الماضى نحو قوله تعالى كان في المدينة فوهط ومعنى الحال نحو ان
الصلوة كانت على امرئيين كتابا موقوتا ومعنى المستقبل نحو خافون
بوما كاشرة مستطيرة او معني صار نحو كان في الكافرين وصار لنا شفاي يايتار
الحقيقة نحو صار الطين خذا فابعدا العارض نحو صار زيد غنيا وابتعدا المكان
نحو زيد صار الى زيد واصبح زيد غنيا واضمحى نحو اضحى زيد فغدا وامي نحو امسى زيد
فانما وظل نحو ظل زيد ما شيا وبات نحو بات زيد فانما وما به ذال نحو ما زال

زيد غنيا

زيد غنيا

وما برح نحو ما برح يفعل كذا وما فتح زيد فانما وما انقلع نحو ما انقلع زيد فانما
وما دام نحو ما دام اجلس ما دام زيد فانما وما انقلع نحو ما انقلع زيد فانما
منه من اقول النوع من العاشر صفة وصفة الاخر نحو الافعال في المنة كذا
الصفة صفة الافعال ويجوز ان الصفة قد مر في الاسم فعل فاعا ومفعول في الجملة
رفع خبر زيد ونصب خبر عطف على رفع الاسم والاولى كذا شئان ثلثة عشر
في موضع الرفع خبر المنة في فعلها ثلثة عشر ويجوز ان كان رفع ما عطف عليه بدل
لثلاثة عشر او خبر المنة في حرف وتضاف كان فاعلا من الافعال كذا فاضر زيد ايما فاعلا
خبرها وهو مع الاسم والمفعول للقول الحرف وهو مع المفعول ايضا اليك نحو او مضاف اليها بالثبوت
بهذا المثال الاول كذا شئان فاعلا فاعلا ثلثة عشر في الرفع في القرآن متعلق بغيره
متعلق به ايلا او مضاف اليك في الجملة مستانفة موقوفة مستقلة عن خبرها
مقدومة والتقدير اصدرا او الوجه الاول من اوجه كاس عبي الاذلا ويكون هذا القول
مع ما عطف عليه لغوا بلا من عطفه اوجه الاذلا بعينه مضاف اليك في قوله
صفات جمع صفة كعدة مجرورة في مضافه والظرف متعلق بالارهاض المضاف اليها
وراجع بقرينة المقام الى الله تعالى نحو قوله تعالى وصلى الله على محمد وآله
لنحو تعالجه فاعلا في الضمير المجزأة قوله وكان الله غفورا رحيم مفعول للقول
معنى الماضى عطف على غيره الازالة صفاته نحو قوله تعالى وصلى الله على محمد وآله
والمضاد اليه مضاف اليه نحو تعالجه فاعلا في الضمير المجزأة قوله وكان في المدينة فوهط
وهبط مفعول للفعل ومعنى الحال عطف على غيره الازالة صفاته والحال متعلق بها
نحو خبر المنة في حرف وتضاف كان فاعلا من الافعال كذا فاضر زيد ايما فاعلا
للفعل المدة في المضاف اليك في قوله تعالى وصلى الله على محمد وآله ان الله توه كانت

الجملة
التي هي

على الموحدين كتابا موقوتا او مضاف اليه نحو يتاويل هذا المثال ومعنى المتفضل
 عطف على معنى الازالة صفاته نحو خافوا ان يؤموا كان غيره مستطيل ذكره كيركوب
 ان الصلوة كانت على الموحدين كتابا موقوتا ومعنى صار عطف على معنى
 الازالة في صفاته نحو كان من الكافر من ذكره كيركوب نحو ان الصلوة لا اضره ايضا
 وعطف على كان لان انتقال ظرف مستقر اما جزمه نحو واما صفه لصار
 او حاله انما باعتبار الجار والمجرور متعلقا بالانقال للحقيقة مضاف اليها
 الاعتبار ونحو حقيقة ما في النوع الاول نحو جزمه نحو في مضاف صار
 فعلى من حيز الافعال الناقصة الظاهر كالفعل اسم صار خذ فافق من يقال له
 سألها وهو مع الاسم والي مقول للقول الجوز المضاف اليه نحو ومعنى
 الانتقال باعتبار الحقيقة ان ينتقل حقيقة شئ الى حقيقة اخرى باعتبارها
 عطف على باعتبار الحقيقة نحو جزمه نحو مضاف صار فعل من الافعال الناقصة
 الناقصة زيد اسمها عتبا صيغة فعل جزمه او الجزم مقول للقول المضاف اليه نحو
 او مضاف اليه لا يتغيرها هذا المظهر المتكامل مسمى عطف على كان نحو جزمه نحو
 اصبح زيد مضاف الى فعل ما من الافعال الناقصة في باب الافعال زيد اسمها فاعلمها
 غنيا فافق ونحو مقول للقول المضاف زيد اسمها اليه نحو والجزم الاخر قد علمته واعلم ان
 نحو اني زيد المراه الافعال الناقصة المتكاملة فاعلم ان احد هان بقدر مضون الجزم الاخر
 فقيل ان الخاصة التي هي الفاعل والشيء والمسمى مثلا اذا قلت اصبح زيد غنيا كان المعنى
 ان غني زيد يكون في وقت الصباح وقيل الباقيين والمراد بمضون الجزم
 هو مصدر الثلاثي الجوز والثاني ان يكون عطف صار من غير ان يقصد
 بها ما اذا المعية نحو اصبح زيد غنيا مع صار زيد غنيا والمراد ان زيدا

وصار

واصبح نحو
 اصبح زيد
 غنيا فافق

انتقل

انتقل من الفعل الى المعنى وذلك في التي دقت كان والناث ان يكون
 تاما فليس بالآخر بل اسم فقط ومع تقدير معنى القول في هذه الاوقات نحو
 زيد اي دخل في الصباح وقيل عليه الباقي وظل عطف على كان نحو كما جزمه
 جزمه ومضافا ظل فعل ماض مضاف عطفه باب علم زيد اسمها ما شيا جزمها
 والجزم مقول للقول الجزم المضاف اليه نحو وابت عطف على كان نحو
 جزمه الجزم مضاف باب فعل ماض من الافعال الناقصة ماب يبين
 كلبا يبيع زيد اسم بات فانما جزمه مقول للقول الجزم المضاف اليه نحو
 واعلم ان الذين الفعلين معجزة احدها يكونان لاقتان مضون الجزم
 بوقتها مثلا اذا قلت ظن زيد ما شيا كما المعنى ان مضمون زيد كان في السار
 دون الليل واذا قلت بات زيد فاعلم ان المضمون ان قيام زيد كان في الليل
 دون النهار والثاني انهما يكونان مع قول مقول لظن زيد ما شيا في صرحه
 سوادا سوادا الوجه لا يختص زمان دون زمان وما زال عطف على كان
 نحو جزمه الجزم مضاف ماض في النفي وال فعل ماض من الافعال الناقصة ماض في
 في الزمان باب علم الاخر لا يزدل في الحكمة تام زيد اسم فال غنيا جزمه والجزم مقول للقول
 الجزم المضاف اليه نحو وما جزم عطف على كان نحو جزمه الجزم مضاف ماض في
 في الزمان ماض من الافعال الناقصة ماض في علم جزمه زيد اسم يبيع يفعل
 فعل فاعلم والجزم موضع نصب لتكون جزمه كذا مقول يفعل ماض في زيد
 يفعل كذا مقول للقول الجزم المضاف اليه نحو ما فاعلم عطف على كان نحو
 جزمه الجزم مضاف ماض في النفي في فعل ماض من الافعال الناقصة ماض في

صارع

باعت

مضاف اليه لا فعال ترفع فعل مضارع ميتة للمفعول فاعله مستتر في اما
 راجع الى الافعال الاولى والمشتاق الى الجمله اما خبر مبتدئ محذوف واما
 صفة بعد صفة لا فعال والمفعول واحد اما مفعول ترفع واحدا
 اما او تقدير الكلام على الاول من افعال التسمية افعال المقاربة او افعال
 المقاربة ترفع افعال التسمية افعال المقاربة او افعال المقاربة ترفع
 اسما واحدا او لولا كانتا ممتزجتين اربعة اجزاء ومضاف افعال مضاف اليه
 الاربعة عيسى مع ما عطف عليه محذوف لا اربعة او مفعول خبر مبتدئ
 محذوف او منصوب لفعل محذوف تقول فعلا فاعله عيسى كرمي فعل ماض
 من افعال المقاربة وهو من جوامد الافعال التي لا يرفع مضارعها واما خبر
 ذلك من الامثلة زيد فاعله عيسى ان حذف المصدر يخرج فعلا فاعله وجملة
 صلة ان المصدرية وهو من الصلة في تاويل المصدر لتكون ذلك المصدر
 مفعولا لعيسى في المعنى قارب زيد المحزون وقيل زيد اسم عيسى وان يخرج
 في تاويل المصدر خبر او المفعول في حال زيد المحزون بتقدير المضاف في
 جانب الخبر لوجوب صدق الخبر على الاسم وعلى التقديرين يكون الخبر
 مفعولا للتعاون وهو مع المفعول على متلازمة الالوه لا يستتبع خبره
 المضاف والمضاف اليه مبتدئ والفعل المحذوف راجع الى عيسى فعل خبر
 المبتدئ مضارع صفة فعل راجع ظهر مضافا من يفتح الهمزة مضاف
 اليه الملح والظرف اما صفة بعد صفة لفعل او صفة مضارع واما
 حال خبر فعل مضارع والفاعل فيها اسما مع الفعل المفهوم من خبر الخبر
 المبتدئ واما الابتداء او اما المبتدئ فافهم الالوه كما جئت فذكر في الخبر

والتعجيل

والتعجيل بخذ فعل مضارع ميتة للمفعول ان نائب فاعله محذوف
 تنبيهها مفعول له لا يكون متعلقا بشيها والجزء متلازمة خبر مبتدئ
 محذوف ومضاف قوله مضاف اليه ميتة ومضاف اليه الالوه
 هو مضاف اليه عيسى من خبر المفعول في روى فلان مفعول للفعل في روى
 كيف هكذا في فعل ماض على الاصح مفعول كثر موضع الخبر
 من نهل كعلم فاعله عيسى الفعل في روى او يكون الوسط ما اول بار في روى
 ونشئة زدن وهو من الالف والفاء مفعول مضارع خبر عيسى الفعل في روى
 الفصيلة المشقة في روى محذوف خبر مفعول مضارع من روى كعلم في
 متعلق به الظمان صفة مبتدئة من فصي كعطي لفظا وميتة فاعله
 يزر العطاء بالفتح والهمزة من روى محذوف وكما بالهمزة او تشديد الهمزة
 بالهمزة الفصح والتخفيف يزران شدة والظمان مرد تشديد وكما تشديد
 على عيسى خبر مضاف ومضاف اليه مبتدئ او الفصح المحذوف راجع الى المبتدئ
 فعل خبر المبتدئ مضارع صفة فعل والجملة اما حال من كاد او صفة
 او خبر مبتدئ محذوف في خبر كاد المحذوف في روى متعلق حال من فعل مضارع او
 صفة لفعل او مضارع ان مضاف اليه خبر محذوف مبتدئ محذوف ومضاف
 كاد فعل ماض من افعال المقاربة من باب علم روى فاعله كاد عيسى
 في موضع نصب خبر الالوه للخطبة يكون فعل مضارع من افعال
 التفاضل واسم مستتر خبر من ان خبره والجملة عطف على خبر ان وتحتل ان تكون
 متلازمة فالالوه لا يستتبع خبرها مفعول له ليكون يفتح متعلق
 بنشئة كما في خبر التنبيه قول يزر الكافر ومضاف الى الشاع

وهو مضاف اليه والظرف مستقر متعلق بعامل مقدر
 مبتدأ محذوف التقدير ان كان له قول لا تعرفه
 طول البدل ان يحكي رسم عفاً يعني ما قاله في قول المقول او تقدير البيت هذا
 رسم وهو ان الشيخ لم يتدبر محذوف عفاً فعل ماضٍ في باب نصير بمعنى اندرس
 وفاعله مستتر في عود الى رسم الجمله ضمة له من طرفة جارة متعلقة بعفاً
 بعد محذوف راجع او مضاف الى ماضٍ رتبة قد حذفت والتوقع والتحقيق ان يحكي
 فعل ماضٍ في باب الانفعال وفاعله مستتر في رتبة راجع الى رسم الجمله
 ماضٍ في صلة ما في تاويل الصلح ليكون مضافاً الى البعد والاعني
 يقال في مثل ذلك من قول حذو التوقع والتحقيق كما فعل ومن
 من قال ان المضاف وفاعله مستتر في رتبة راجع الى رسم الجمله جالٍ من فاعل
 ان او مضاف الى رسم من حذو جاز طول محذوف لها ومضاف اليها
 اليه الجمله وبالفعل مضاف اليه بطول ويقال له في الظرف متعلق
 بفعل بعده ان حذو المصدر يحكي فعل مضارع من باب منع منصوب
 بالان والاعني بذلك التفتحة وفاعله مستتر في رتبة راجع الى رسم الجمله
 صلياً ان وهو من صلة ما في تاويل المصلح خبر الجاه وتقدير البيت
 طار رسم عفاً المورس بعد انجائه قد كاد حال ذلك المورس
 الى الدهاب الحثية ولا يبقى منه شيء من طول اليد وكره عطف
 رسم حذو مبتدأ محذوف ومضافاً كره فعل ماضٍ من
 نظرنا من افعال المقاربتة يد اسم كره يخرج في موضع نصب
 خبرها والجمله مقولة للمقول المحذوف المضاف اليه نحو الواو
 للاستيناف هي مبتدأ مثل خبره ومضافاً كاد مضافاً اليه مثل
 ومتعلق

ومتعلق مثل خبره والجمله مبتدأ وتقدير الكلام ونحو اني كره مثل
 كاد في عدم دخول ان على خبرها وجواز حذف واو مبتدأ عطف
 على حرف العطف لا يستند وهو مبتدأ محذوف كره في فعل فاعل
 والجمله مبتدأ ويحتمل ان يكون خبر فعل ماضٍ عايناً للمفعول
 في باب الافعال فيجوز ان يكون نائب الفاعل محذوف
 مصدر ميم من جرجح او اسم مكان منه فتكون اليهم يوصف
 واما مصدر ميم من جرجح اذا هم مكان منه فتكون اليهم يوصف
 وعلى التقادير العاقل في جرجح مضاف اليه الجمله
 النظر في متعلق بجرجح فيجوز ان يكون مضافاً او مثلاً
 ماضٍ من افعال المقاربتة رتبة اسم ان يخرج خبره الجمله مقولة
 المحذوف المضاف اليه نحو ويخرج كاد حذو عطف على جرجح
 تارة وتكره مثله الا ان اخر ضمة موصولة في تارة اخر
 اخر كالفظة مؤنث افضل نحو او سكر زيد يقوم في تارة قال
 النوع الثاني عشر افعال الملح والذم ترفع اسم الحاصل في الفعل
 وبعد اسم آخر مرفوع هو المخصوص بالذم والزم وراجع افعال
 وفاعله مرفوع باللام نحو لم يزد نعم فعل الملح والزم فاعله
 بالمدح او مضاف للمورس باللام نحو صاحب القوم عود وقد يكون في عمل
 بكرة منصوبة في نعم رجلاً زيدا ومميزاً بامثال نعمه لا تستند
 مثل نعم في هذا الحكم وهو الذم وسأتمثل بسبب وجيز حذو
 فعل ماضٍ وذا فاعله ولا يغير في المخصوص بالمدح اخر النوع الثاني

المرفوع
 المفعول
 المضاف
 المضاف اليه

في موضع رفع مبتدأ فعل خبر المبتدأ ومضاف اليه مضاف اليه
 المعطوف اليه مبتدأ فاعله مبتدأ ومضاف اليه مبتدأ فاعله مبتدأ
 ويزيد محضو بالمدح عاطفه مبتدأ وخبر وجار مجرور بالمدح
 ابدا او حروف العطف هم هذا المنع الثاني لا يجمع الموصوف باللام والمضاف اليه
 معا في موضع نصب الموصوف باللام الموصوف باللام الموصوف باللام
 باللام الى المعروف والموصوف باللام الموصوف باللام الموصوف باللام
 ومضاف اليه في افعال المدح صاحب القوم ومضاف اليه صاحب القوم
 مخصوص بالمدح وهو مبتدأ وخبر وفعله صاحب القوم والمضاف اليه
 هذه الجملة المضافة الى القيام لام تعريف العبد مقامة او خبر
 وقد سبق ذلك وخبر نعم صاحب القوم ومفعول الفعل
 اليه نحو الوكلاء سنا قد لتقليل يكون فعل مضارع من الاعمال
 فاعله كلام اضاف اليه اسم يكون والضمير المجرور اليه اسم المفعول
 مبتدأ باسم المفعول في باب التقليل مفعول مضارع باسم المفعول
 فاعله متعلق بمفعول مضارع مذكور ويكون مع المتعلقا جملة متنازعة
 لمبتدأ وخبر ومضاف اليه فعل مدح وفعله مفعول مضارع مذكور
 منصوب على التثنية والعامل في دع وهو محمى للضمير الميم ونعم زيد مخصوص
 بالمدح وقد سبق اعلم في خبر نعم زيد نعم الرجل زيد والجملة مفعول
 للقول المجرور المضاف اليه او محمى بالاعطف على محمى انكره منصوب على الخبر
 ومضاف اليه في موضع خبر نعم زيد المبتدأ وتركيبه في مقام هذا نعم في افعال المدح
 وفعله خبر ميم من خبر نعم زيد عندهم المصداق لانه نعم في مفعول منصوب محلا

نعم

في موضع نصب الموصوف باللام الموصوف باللام الموصوف باللام
 المعطوف اليه مبتدأ فاعله مبتدأ ومضاف اليه مبتدأ فاعله مبتدأ
 ويزيد محضو بالمدح عاطفه مبتدأ وخبر وجار مجرور بالمدح
 ابدا او حروف العطف هم هذا المنع الثاني لا يجمع الموصوف باللام والمضاف اليه
 معا في موضع نصب الموصوف باللام الموصوف باللام الموصوف باللام
 باللام الى المعروف والموصوف باللام الموصوف باللام الموصوف باللام
 ومضاف اليه في افعال المدح صاحب القوم ومضاف اليه صاحب القوم
 مخصوص بالمدح وهو مبتدأ وخبر وفعله صاحب القوم والمضاف اليه
 هذه الجملة المضافة الى القيام لام تعريف العبد مقامة او خبر
 وقد سبق ذلك وخبر نعم صاحب القوم ومفعول الفعل
 اليه نحو الوكلاء سنا قد لتقليل يكون فعل مضارع من الاعمال
 فاعله كلام اضاف اليه اسم يكون والضمير المجرور اليه اسم المفعول
 مبتدأ باسم المفعول في باب التقليل مفعول مضارع باسم المفعول
 فاعله متعلق بمفعول مضارع مذكور ويكون مع المتعلقا جملة متنازعة
 لمبتدأ وخبر ومضاف اليه فعل مدح وفعله مفعول مضارع مذكور
 منصوب على التثنية والعامل في دع وهو محمى للضمير الميم ونعم زيد مخصوص
 بالمدح وقد سبق اعلم في خبر نعم زيد نعم الرجل زيد والجملة مفعول
 للقول المجرور المضاف اليه او محمى بالاعطف على محمى انكره منصوب على الخبر
 ومضاف اليه في موضع خبر نعم زيد المبتدأ وتركيبه في مقام هذا نعم في افعال المدح
 وفعله خبر ميم من خبر نعم زيد عندهم المصداق لانه نعم في مفعول منصوب محلا

من جمل اوية فاعل سنا ومضافا لها مضارع لوجه وجملة ايت من جمل انا وجهه
 منقول لتفعل اس حرف الكسرة من فعل ما ض من باب شرف وجهه فاعله
 وهو تقي لوجه ووجهه واسم الفاعل المضارع المضاف اليه عطف على الفعل
 يعمل فعلا وفاعل الجملة خبر لشيء محذوف عمل مضارع يتقدم والمضارع من عمل
 ومضارع فعل بالبناء والمضارع ضم اليه لعل ويجوز في عينه الحركات الثلاث
 من حرف الجر فاعله المضارع والمضارع ضم اليه لعل ويجوز في عينه الحركات الثلاث
 لغت ليفعل ولا يجوز ان يكون حالاً منه لان الحال من المضارع كانه جازم
 اذا كان المضارع في علا ومفعول به صيغة وقيام المضارع مقامه وهذا
 دليل كذلك كما لا يخفى ومعه كون بفعل من فعل اسم الفاعل ان يكون هو
 مفعول المضارع لان فعل اسم الفاعل هو الفعل المضارع المنه للفاعل اسم المفعول
 هو المضارع المنه مفعول محذوف خبر لشيء محذوف ومضارع يتقدم المضارع خبره
 علام فاعله مضارب ومضافا لها مضارع لعل عمل ومفعول صا والجملة
 المستندة والخبر مفعول للفعل المحذوف المضارع المحذوف حرف التثنية ضرب فعل
 مضارع من فعل علام فاعله عمل ام مفعول وهو اسرى بعلامه
 عمل المضارب علامه عمل او اسم المفعول المضارع المضاف اليه معطوف
 على الفعل يعمل فاعله فاعله خبر لشيء محذوف عمل مضارع يتقدم المضارع
 امثال عمل ومضارع ليفعل بالبناء للوجه في موضع جزم مضارع يعمل من
 قول كذا منته صفه ليفعل وتقدم الكلام هو يعمل من فعل الكائن
 من فعله وكله من بيان خبر لشيء محذوف ومضارب يتقدم مضارب خبره
 علام بالرفع نائب فاعله مضارب ومضافا لها مضارع لعل عمل والجملة المستندة

والخبر

والخبر مفعول للفعل المحذوف المضارع المحذوف حرف التثنية ضرب فعل مضارع منته
 للفعل علامه نائب فاعله مضارب ومضارب علامه نائب فاعله مضارب علامه نائب فاعله
 ان اسم الفاعل والمفعول مشروط بان يكون اسم الفاعل والمفعول على غير الحال
 او الاستقبال وان يكون معتمدا على صاحب المبتدأ واللام للوصف او الوصف
 او في الحال او على الالف الاستفهامية او ما الكاف مثل مضارب ابوه وجاء
 المضارب علامه وجاء مضارب ابوه وجاء زيد الكاف وسر واقام زيد وما
 قائم زيد فان كان كلاما اسما الفاعل والمفعول للماض وجب اضافتهما الى
 مفعولهما اضافة معنوية نحو زيد مضارب عم اس وعمر معطوف على اس
 وقد خالف لك في المسئلة فان ذهب الى عدم وجوب اضافة فاعله لانهما جملتان
 عنه وان كانا لهما في فيجوز ان يكون المفعول منصوبا على المفعول
 على تقدير اضافتهما اليه ليست الاضافة اضافة معنوية لان تلك الالف في
 في قيل اضافة الضمير لهما هذا اذا كان لم يدخل عليهما اللام فان دخلت
 عليهما استوجب جميع الالف فيفعل مرت بالمضارب ابوه زيد اس
 كما تقول مرت بالمضارب ابوه زيد الان او غدا وتقول مرت بالمضارب
 درهما اس كما تقول مرت بالمضارب درهما الان او غدا فانهم والمصدر
 عطف على الفعل الكا والاسم في هو مبتدأ بفعل فاعله والجملة خبره المستندة
 والرابطة التي تربط الجملة بالاسم الضمير المستندة وهو خبرها عمل مفعول
 يعمل ومضارع الضمير كالكاف ومضارع يعمل الكا في هو مبتدأ على ثلاثة
 خبر المستند او خبر مضارع في ثلاثة والجملة مستندة احد المضارع والمضارع المستند
 ان حرف المصدر يعمل فاعله فاعله والجملة صلة ان ومبرح صلتها في تاد المصدا

واعلم ان الحق يكون قولاً غير قولاً بالاشارة عطفها او دونه

الفاعل للشيء المستغنى فاعلم ان من مبنية الفاعل فاعلم من مبنية المفعول
عن الاشارة متعلق استغنى والجملة متعلقة على الفاعل من المفعول المستغنى
بشرط وقوعه بعد استغنى جواربه لفظ المفعول والتقدير هو ان كان الكلام
فان استغنى عن الاشارة متعلق بمبنى جواربه ومضاف مفعول المفعول المستغنى
ان يكون الظاهر من جواربه متعلقاً بمبنى جواربه ومضاف مفعول المفعول المستغنى
والجزم هو المفعول المستغنى المتعلق بالمفعول المستغنى وذلك من قولك
عند مطلق زيدك وصنوعان يفهمان تميزاً من القصة والحقيقة سمناً غير
المتعلق وذلك ان صنوعان سمناً عطف على مطلق زيدك والاولى لفظ على
الشيء من مفعول متعلق بمبنى جواربه ومضاف مفعول المفعول المستغنى
الاشارة زيدك في الفاعل يكون الياء الموصولة يقال لمكة غير متعلق بالجملة
المشيرة اليها عطف على مفعول متعلق بمبنى جواربه ومضاف مفعول المفعول المستغنى
ايضا والاولى بالمتعلق بمبنى جواربه ومضاف مفعول المفعول المستغنى
مضاف اليها تمام ان حرف المصدر يكون فعل مضارع من الافعال الخمسة
صلى الله عليه وسلم ان الاسم يكون على صيغة ظرف متعلق بمبنى جواربه ليكون
لا حرف في الفعل مضارع في باب ضرب اضافة المضاف في
المضاف اليه فاعلم ان الضمير المجرور والاسم ومتعلق الاشارة
محمداً معها المضاف والمضاف اليه ظرف متعلق بمبنى جواربه والضمير المجرور
في صيغة الكون مفعول كمنع والضمير المجرور في مفعول الاشارة
والجملة اعني لايضا اضافة مفعول في موضع يجوز ان يكون فعل متعلق
مع صلتها في تاويل المصدر غير متعلق بالاسم المعنى وتقدير الكلام

ومعنى

ومعنى تمام الاسم كونه كائناً على صفة لا يضاف اليه شيء حال كونه كائناً معها
اسم تلك الصفة كونه كائناً متضافاً من مبنية ان حرف المصدر يكون من
الافعال الخمسة صلتها ان يميز ظرف متعلق بمبنى جواربه ويكون والضمير المجرور
الاسم يكون ان مع الصلة تاويل المصدر غير المتعلق بالجملة
والضمير متعلق وقعت بين الصلة لا يضاف اليه الاسم معها او حرف العطف
واللافتضا الحقيقي يكون التفسير المضاف والمضاف اليه عطف على ضمير
لأن الجمع ليعطف عليه حرف العطف والافتضا الحقيقي يكون متعلقاً
على مفعولان يعني يكون زيدك قال والمعنوية منها عددان العامل
في المبنى الجوارب والعامل في الفعل المضارع والعامل في المبنى الجوارب وهو مفعول
الابتداء والمبنى جوارب المشابهة الفاعل بانه متعلق به كما ان الفاعل كذلك
والعامل في الفعل المضارع وهو مفعول مفعول الاسم وذلك معنوي
تقريباً بغير شك كما ان قوله بغير ضارب فمفعول مفعول عامل لا يمتنع
الصغير والكبر الرفيع والوضوح عن معرفتها واعلم ان في معنى الترادف ما كان
عملها وذلك انهما من بابان على طريق الاختصار والتمهيد في الجملتين
شاد اقوال المعنوية متبذرة بتقدير الموصوفينها ظرف متعلق بـ
او حال منها بتقدير الموصوفينها الضمير المجرور الراجح اليها عامل عدلان
جزء المبنى وتقدير الكلام والعامل المعنوية كائناً متعلقاً بها مفعول
او حال كونه كائناً منها عدلان العامل مع ما عطف عليه اما مفعول في جملته
محمداً او بغيره عدلان واسم متعلق بفعل محمداً في المبنى متعلق بالفاعل
والحرف عطف على المبنى الجوارب متعلق بالكلام والعامل في الفعل المضارع عطف

ثابت لكون
القضا علمه

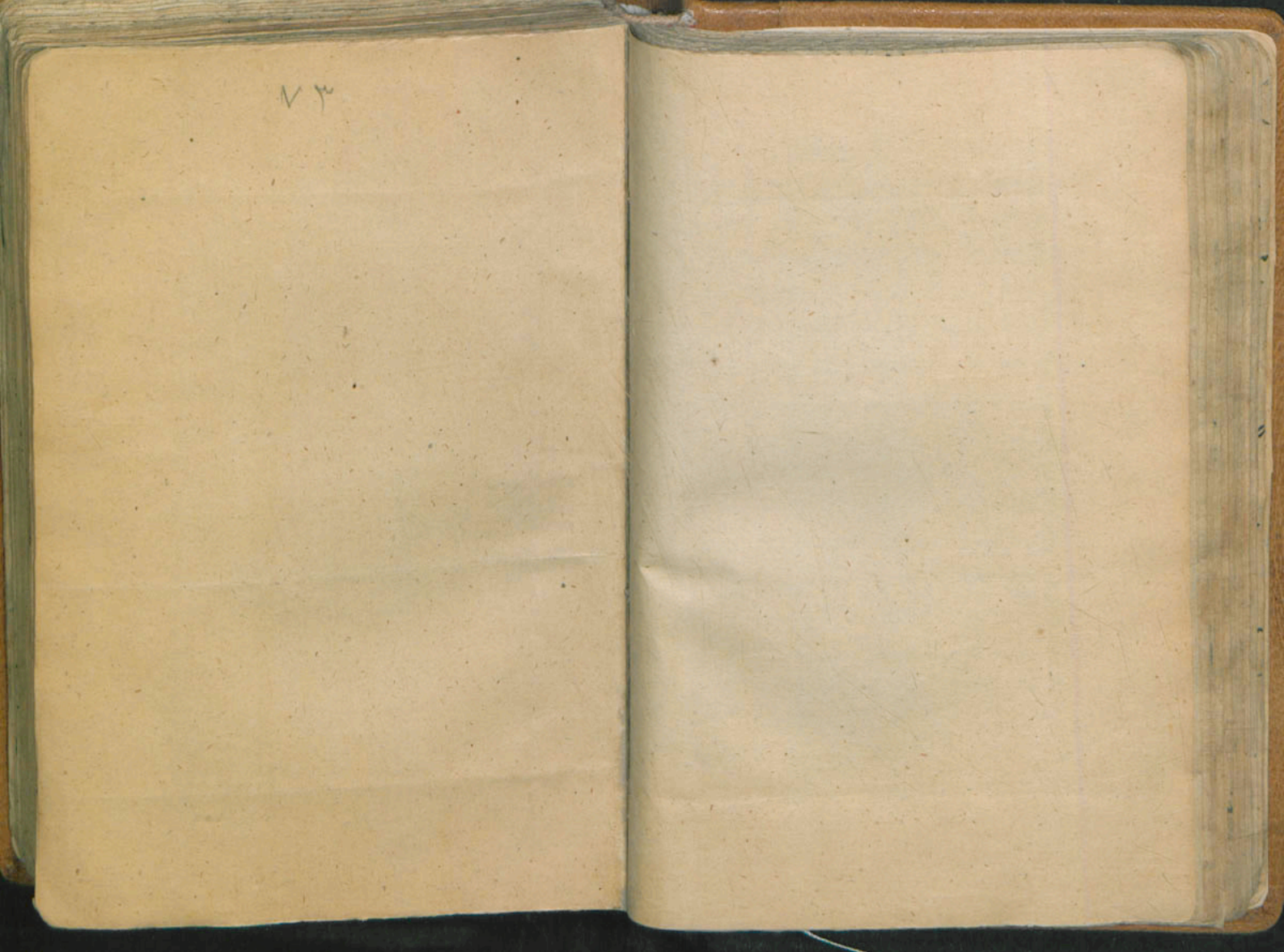
الثاني

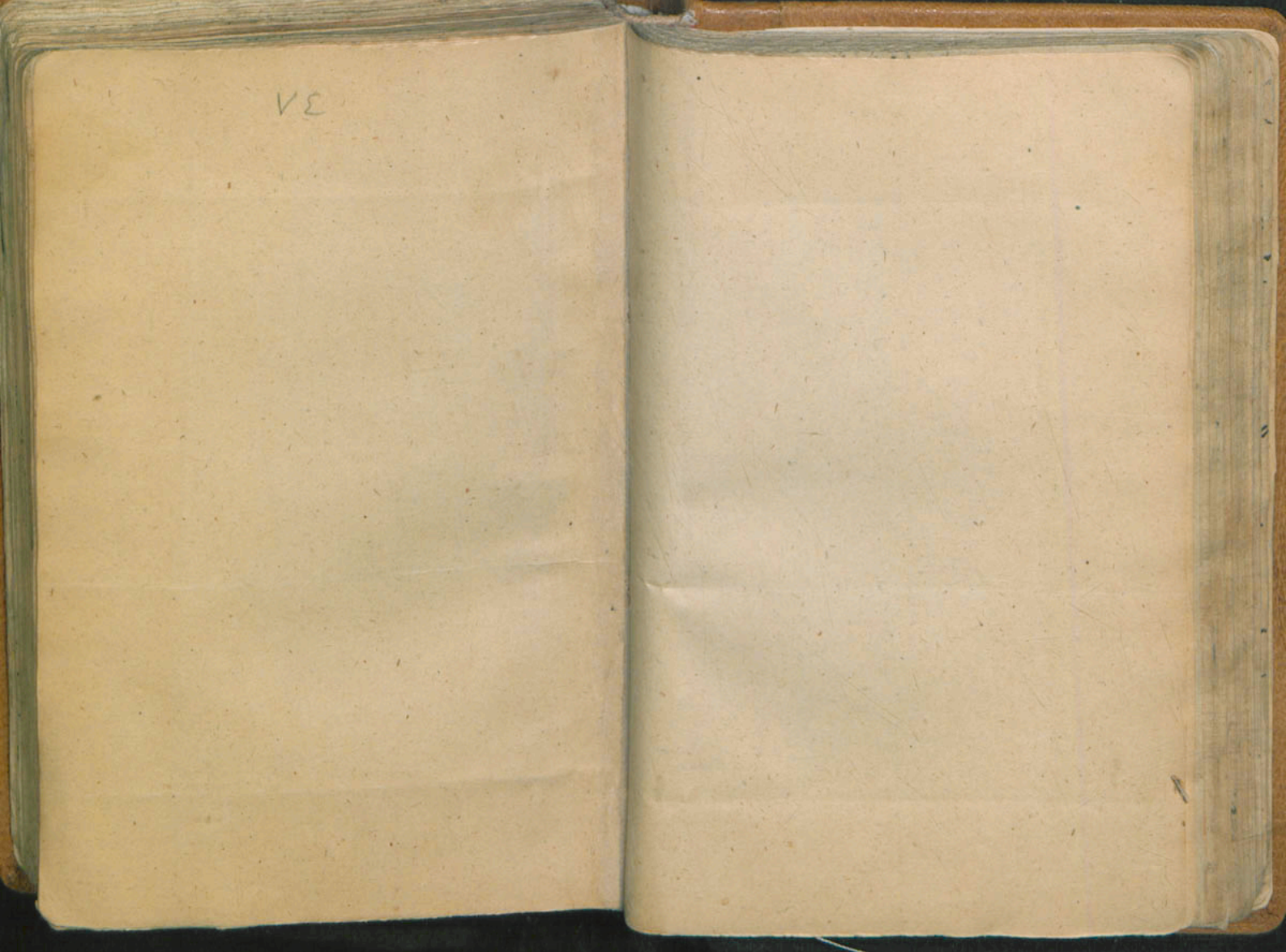
الكتاب مع خبره خبر المبتدأ الاول والواحد بين المبتدأ الاول خبره خبر متعلق بالمبتدأ
المبتدأ الاول خبره عطف على العامل في المبتدأ الى اخره وذلك معناه مبتدأ
وخبره الجملة مستأنفة وذلك ان اول وقوع الفعل المضارع موضع الاسم
نقول فعل وفعل زيد مبتدأ خبر خبره وخبر المبتدأ والخبر مقول المتقول
الكتاب نحو الخبر ما مصدرية نقول فعل وفعل وفعل وفعل وفعل وفعل وفعل وفعل
للكاف وهو محذوف وانما متعلق بنقول زيد خبره كقولك زيد ضارب
مقول المتقول ونقول الكلام نقول زيد خبره كقولك زيد ضارب
وهذا الكلام مستأنف فلما جازى الامر بهذه الفتحة اخذت قصته كقصة
معطوف على قصة القيد او على قصة التسمية هذه مبتدأ وانما رافعا
الاعمال المذكورة في الكتاب سائر عامل كلام اضافي خبر المبتدأ والخبر متعلق
على جميع ما تقدم من قول المتكلم الاول الى هنا قالوا للتفريع او على شرط
محمود في الراء من كفاة القيد المشعور بشرط عزوف والتقدير اذا علمت
جميع الاعمال المذكورة فانه ما لا يحل الاخر كخبر مبتدأ فعل مضارع
مبتدأ للفاعل الصغير فاعل والكبر وكرفع وكوضع بالاضافة الى خبره وهو مقادير
او كرفع يقال بالانفاسية فرو ما به معطوفان على الصغير غير معرف متعلق
بمبتدأ هاء ضاف اليه معطوف الجملة الفعلية مع المتعلق صفه للرجل لما رثه
عاملو العابد لا لا خصوص وهو كرفع الخبر في معرفتها والاولى العطف اعلاها
بكرة الاخره وبالرجوع عطف على معرفتها في معولات متعلق بالاعمال هاء ضاف اليها
لمعولات من منصوب بنوع الخاص متعلق بالاعمال ومضاف قال بعض ان
صديقك استعماله في الجواب معقول كقولك انما اذا استعمله ولم يكن ساكنها

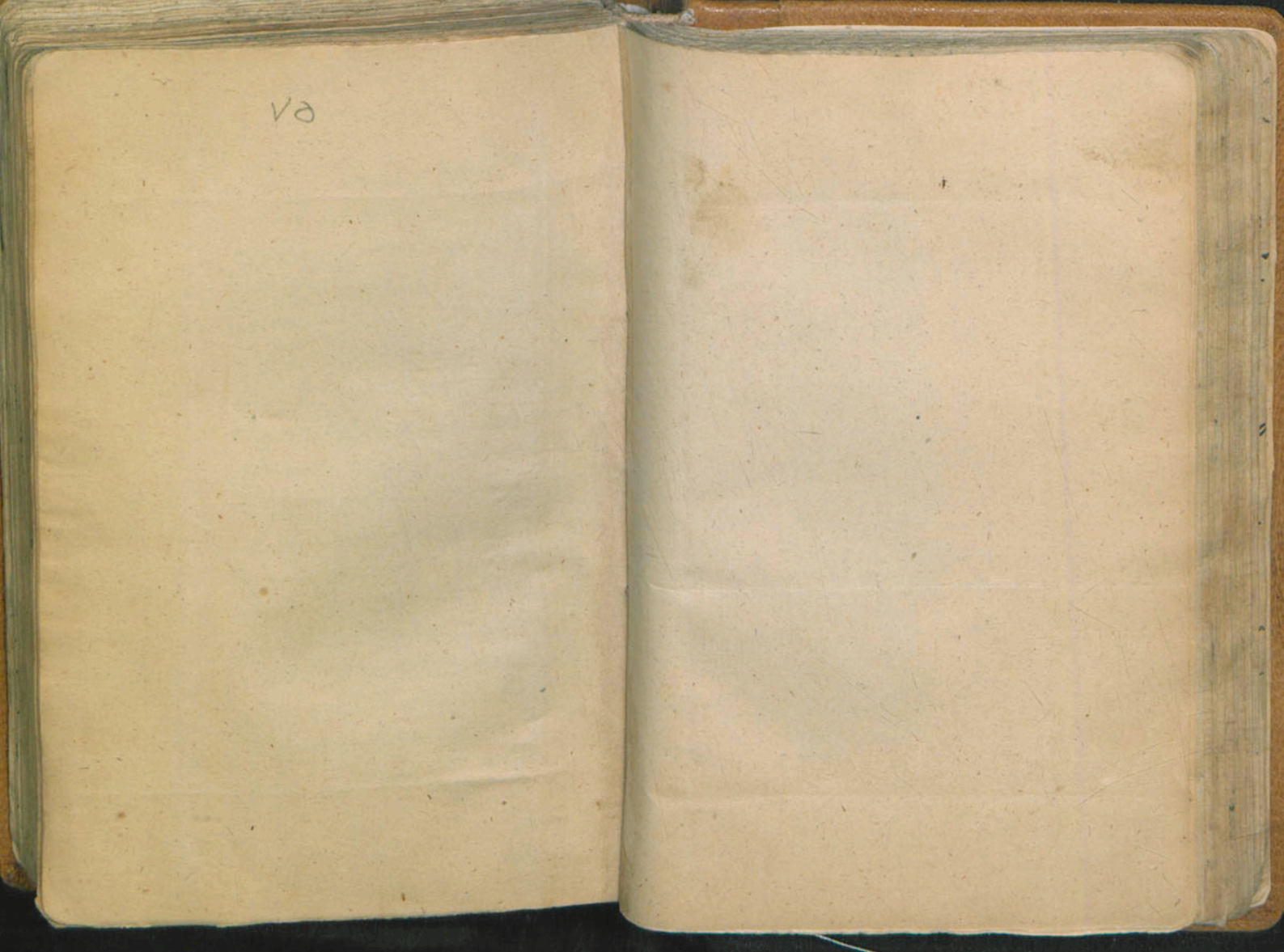
و قد يعنى فرض و قد اشهرها اسم الوصول او كلمة موصوفة مضاف اليها
لحب كان فعل في الفعل الناقصة و اسم متصرف في الرفع لا يخلو كلام
جز كان وهو مع الاسم و هو صلة لما اوصفه و تقدير الكلام بحسب كذا
او كذا علمها في العلم لا يستثنى في ذلك مبتدأ انت لانه كذا في خبر
اخر كذا في الخبر مبتدأ و مضاف ما اسم موصوفه مضاف اليه لاخر
ايردنا فعل ماض من اراد يريد بيان يقع اليها و هو مفعول لا يردنا
و مضافها مضاف اليه لبيان اضافة المصدر لا مفعوله و الجملة صلة
ما و الجواب في الوصول الضمير في بيان على طريق متعلق بارادنا او بيان
الاختصار مضاف اليه لبيان و الجملة مبتدأ و خبر مبتدأ و كذا مبتدأ
ايردنا خبره في الخبر متعلق بالماضي و الجملة متعلقة و لفظها خبر
و معناها خبر او انشاء اي اللهم هذا لا يردنا في الخبر الطريق المستقيم
و قد عنت ما اردت بيانه يتوهم المثلث الخالق الرحمن هذا الكتاب
بعون الملك الوهاب في تاريخ سلطنة محمد بن محمد المظفر

المبارك بعد الفضا
تاريخ سنة ١١١٠
كتبه العبد الاقل محمد بن محمد
و اذخر نظامه صلوات
استبشركم ٢٢

لدا

مایه و منطق احتیاج معلوم نمیشود و باید دانست که بیان احتیاج
 به منطق موقوف است بر چهار مقدمه یکی آنکه علم بر دو قسم است دوم
 بدیهی و نظری و یکی دیگر آنکه تصور نظری را از تصور ضروری و تعلیلی
 نظری را از تصور بدیهی ضروری جدا میتوان کرد بطریق نظری و یکی دیگر
 آنکه در فکر حفظ واقع میشود پس اول اینست که باید دانست از مقدمات
 تقسیم علم است به تصور و تصدیق ازین جهت شروع در تقسیم علم کرد
 و بعد از آن تقسیم میکرد جواب گفته اند که از جهت شهرت تعریف
 علم نکرد ما آنکه چون علم بدیهی است احتیاج به تعریف ندارد و بواسطه
 آنکه هرگاه که شخصی که التماس نظری را بدیهی بتواند کردن پس علم
 و مبیان اگر او بدیهی که فلان چیز را میدانی باید در جواب احتیاج
 احدی را برین جواب دهد که پس بدیهی باشد و آنکه بی که تعریف کرد و این
 علم را تعریف کرده اند بواسطه آنکه در حاکم ادراک هر چیزی باشد
 یکی صورت هر حاصل در ذهن و این را مقول که کیفیت است و یکی جوهر
 آن صورت در ذهن و این را از مقول احاطه می است و یکی
 دیگر قبول کردن نفس آن صورت و این از مقول انفعالات
 پس بنا برین سه تعریف کرده اند انشای که میگویند که علم از مقول
 کیفیت است تعریف کرده اند علم را به صورت حاصل از شئی نزد عقل
 و انشای که علم را از مقول اضافه میدارند تعریف کرده اند آنرا

بمصول صورت شش نزد عقل و اندکی که میگویند که علم از مقول انفعالت
 علم را تعریف کرده اند بقبول بنفس آن صورت را و این علی را
 نسبت کرده است تصور و تصدیق علی را میخوانند که از مقوله کیف
 باشد زیرا که صورت حاصل از صورت نسبت به اجبابه است یا
 سلب تصدیق است و اگر صورت چیز آن است تصور است و بعضی
 تعریف کرده اند علمی را که از مقوله کیف به صورت حاصل
 از شش در عقل و اولی عند الفعل است که تقدم زیرا که افاده لطیف
 میکند یعنی صورت که حاصل باشد در عقل علم است پس لازم است
 که صورت چیزی که در عقل و دنیا بد مشورت چیز نیات که در عقل
 در نمی آید و در قور در نمی آیند علم باشد و حال آنکه علمند بمخلاف
 عند الفعل که اگر آن است که در عقل باشد بطریق نظریه یا در الکی
 باشد و حاضر نزد عقل آن گاه اذعاناً بالنسبة فتصدق یعنی
 صورت حاصل از اذعان و گردیدن به نسبت است تصدیق است
 و الا تصور است چون اذعان و اعتقاد متعلق بيقول اند و الا به
 نسبت چیزی پس حاصل نسبی نیست چنانکه اگر صورت علی اذعان نسبت
 جزیت خوا یکی و خوا سلبی تصدیق است و اگر عیز اذعان نکره
 است تصور است و درین کلام بینه بر چند فائده است اول
 آنکه خلوت میانه علماء در آنکه تصدیق بنفس حکم و اذعان نسبت به مجموع

تصور است

تصور است با اذعان امام فخر الدین رازی اختیار مذموب دوم
 کرده است و مختار حکما و جمهور محققین اول است و مصنف نیز
 اختیار مذموب حکما کرده است و لهذا تصدیق را نفس اذعان گفته
 دوم آنکه خلافت میانه قدما و متأخرین در آنکه در تحقق تعریف
 چند ادراک معتبر است نزد قدما آنست که سه ادراک کما نیست
 تصور محکوم علیه و محکوم به و تصور نسبت حکمیته یعنی نسبت ثبوتی
 تصدیق که عبارت است از ثبوت محکوم علیه و اذعان بر وقوع این نسبت
 با الا وقوع این نسبت و مع اختیار مذموب قدما خود است و لهذا
 تفسیر کرده است تصدیق را با اذعان نسبت و گفته اذعاناً بر وقوع
 النسبة اولاً و ثانياً و الا فتصویر یعنی اگر صورت حاصل غیر اذعان
 و اعتقاد باشد نسبت چیزی باشد تصور است خواه که اصلاً نسبت
 با و نه باشد چون تصور ریند یا باشد اما صلاحیت متعلق اذعان
 نداشته باشد چون غلام ریند و اقرب بالسبب باشد صلاحیت
 متعلق و اذعان داشته باشد اما ادراک که از بوجه اذعان شده
 باشد چون تصور خبر مشکوک و تنویم و قضا یا یا تخیلیه متشکل
 الخیر یا قوئیه شاملة و العسل مرقه و قنوع و یقتمان بالهصر و غیره
 الصغیر و الاکتساب بالنظر یعنی در نسبی تصور و تصدیق
 به سببی و نظری دلیل گفته اند اما او دعوی بر این است میکنند با

بر آنکه هر که را جهت نمی نماید بوجدان خود میباید که بعضی تصورات
و تصدیقات حاصل است او را بی نگری چون تصورات برودت
و تصدیق با کمال آتش گرم است و آفتاب روشن است و بنفع
تصورات و تصدیقات بخلاف اینست یعنی حکم بنظر و فکر
حاصل میشود چون تصور حقیقت ملک و جن و تصدیق عالم حادث
است و ظاهراً عبارت مهم این معنی دارد که شتمت میکنند تصور
و تصدیق را بالبدیهت بداهت را و اکتساب را میز او از اینجا
این معلوم میشود که بداهت و اکتساب منقسم میشوند بداهت
تصور و بداهت تصدیق و اکتساب تصور و اکتساب تصدیق
چنانچه تصور و تصدیق باسم باشند منقسم و حال آنکه مقدمه
دوم از بیان احتیاج منطبق این بود که تصور و تصدیق منقسم
منقسم میشوند بدیهی و نظری و آنکه بداهت و اکتساب منقسم
میشوند بطریق توجیه این تمام است که گوئیم که انشام تصور و تصدیق
و بدیهی و نظری در ضمن این تقسیم معلوم میشوند بواسطه آنکه
معنی او چنین میشود که شتمت میکنند تصور و تصدیق بداهت
و اکتساب را و این معنی لازم دارد این را که تصور حقیقه
از بداهت را بردارد و حصه از اکتساب را و تصدیق نیز حصه
از بداهت را بردارد و حصه از اکتساب و چون تصور حصه از

بداهت

از بداهت بدیهی گردد و چون حصه از اکتساب بردارد و بدیهی
گردد و همچنین تصدیق چون حصه از بداهت بردارد و بدیهی
گردد و چون حصه از اکتساب بردارد و بدیهی گردد و بدیهی
معم دلالت التزامی میکند بر آنکه تصور و تصدیق منفی میشوند
بر بدیهی و مکتب پس این مقصود است از عبارت بطریق کنایه
منمیده میشود و این قسمی از بداهت است که معلوم را ذکر کنند
از دلایم خواهند بلکه کنایه از صریح ابلغ است چنانچه در عزت
معرف شده و بیاید دانست که مهم در تعریف نظری بدیهی
عدول گردد و از این مشهور است یعنی تعریف نظری با آنچه
موقوف نباشد حصول و بنظر و تعریف که نظری بکتابت
بنظر پس بدیهی نیز حاصل بلا نظر باشد و با لجله اخذ قید توقف
نکرد و اندازان جهت که بنا بر تعریف مشهور لازم می آید که
جمع نظریات داخل بدیهی شوند بواسطه آنکه ممکن است که
حاصل شوند بطریق حدس چنانکه صاحب نفس قدسیه
را مجدس معلوم میکنند پس موقوف نباشد بر نظر تمام منظر
داخل بدیهی شوند و تعریف مانع نشود پس از این جهت از تعریف
نکردن است که تصور لازم نیاید و هو علامه المفقول
لتحصیل المجهول و بدیهی این نظر ملا خطه معقولات از

جهت تحصیل مجهول اگر ملا حظ معقول باشد اما نه از جهت تحصیل
 مجهول نظریات بعضی اعتراض کرده اند و چه تقریر کرده نظر را
 ملا حظ معلوم از جهت تحصیل مجهول با علم و مجهول در برابر یکدیگر
 اندر عقل و مجهول جواب گفته اند درین فایده رعایت که یکسانیت
 بین دو یک معلوم است و جزئیات و کلیات است اما معقول بعبانند
 که کلیات و چون نظر و فکر در جزئیات نمی باشد ملا حظ المعقول
 بهتر باشد ملا حظ معلوم و یکی دیگر آنکه علم لفظ مشترک است میانین
 معنی که علم میگویند و که در صورت حاصل از شئی نزد عقل عقل
 میخواهند و که علم میگویند و حصول صورت شئی در عقل میخواهند
 و که علم میگویند و انفعال نفس از صورت را میخواهند و که
 است که میگویند و تصدیق میخواهند و که است که میگویند و یقین
 میخواهند و یقین اعتقاد و جازم مطابق واقع ثابت است یعنی حقیقت
 اعتقادی داشته باشد و بر اعتقاد و جازم باشد بطریق
 تجویز نفی این نکند و این اعتقاد حق و مطابق واقع باشد و ثابت
 باشد یعنی و امر داشته باشد که بتفکیک شکست ناپذیر شود و غیر جازم
 را ظن گویند و اعتقاد جازم غیر مطابق واقع را برهمل گویند
 و اعتقاد و جازم مطابق واقع غیر ثابت را تقلید گویند برچون
 معلوم شد که علم لفظ مشترک است و استعمال لفظ مشترک در تعاریف

جائز نیست بواسطه آنکه مبادی شخصی اراده معنی که خلاف معقول
 باشد پس ملا حظ المعقول بهتر باشد از ملا حظ معلوم و قدر بقم
 فیند الخطا و یقینی که است معلومات و که در صورت فکر واقع
 میشود و کیفیت عصمت از این هر دو قسم خطا از قوانین منطقی معلوم
 میشود و بعضی اعتراض کرده اند که یکی از مقدمات بیان احتیاج بمنطق
 است که نظریه را از بدیهی کسب توان کرد و فکر و نظر حال آنکه مع
 از آنکه نگردد است جواب گفته اند که این مقدمه در حق تقسیم
 علم بطور و بر بدیهی معلوم شد بواسطه آنکه گفت و نیستان بالضرورت
 و الاکتساب بالنظر پس احتیاج با جدا و علییده نیست فاجتیه
 الحاق اولی مقدمه را با آنها الاذهن عن الخطا فی الفکر عنه و هو
 المنطق یعنی در فکر خطا واقع میشود پس احتیاج باشد بقانونی که نگا
 دارد مراعات او ذهن را از خطا در فکر و ان منطق است پس منطق
 بیان احتیاج بمنطق تقریر منطق نیز معلوم شد با آنکه قانون نیست
 که نگاه میدارد مراعات او ذهن را از خطا در فکر و قانون قضیه
 است کلیه که منطق باشد بر جمیع جزئیات موضوع خود و موضوعه
 المعلوم التصوری و التصدیقی من حیث یوصل الی المطلوب
 تصور می خشی موهنا و تصدیقی و یسی حقیقه و دلیلا موضوع
 بر علم است که بحث کنند در آن علم از عوارض ذاتیه او و عوارض

هرشی خارج از آن شیئی است که بر آن محمول گاه هرست که اولاً و بالذات
عارض آن شیئی میشود نه بواسطه شیئی دیگر یا عارض شیئی میشود ثانیاً
و بالعرض بواسطه شیئی دیگر و آن خارجی که عارض شیئی شود اولاً
و بالذات او را عارض ذاتی گویند مثل حرکت اولاً و بالذات عارض
سفینه میشود بواسطه شیئی دیگر و این که عارض شیئی شود بواسطه شیئی
دیگر میتواند بود که آن واسطه مساوی با آن شیئی موضوع باشد یا
افضل از موضوع باشد یا عام مابین موضوع باشد و آن محمول
که عارض شیئی شود بواسطه شیئی دیگر که آن شیئی مساوی موضوع باشد
مثل نمک که عارض آن میشود بواسطه تعجب آن است و نیست
چون توان گفت که هر تعجبی است و برعکس آن و آن نیز داخل
بان شیئی و اما آنچه عارض شیئی شود بواسطه آن و آن را اخص از
هیوان است اما عکس لازم نیست نسبت از عارض غریب گویند و همچنین
آنچه عارض شیئی شود بواسطه امر عام مثل حرکت بالاراده که عارض آن
میشود بواسطه حیوان بواسطه آنکه حرکت از خواص حیوان است آن را نیز
عارض غریب گویند و این که عارض میشود بواسطه شیئی مابین مثل
حرکت که عارض جان میشود بواسطه سفینه و میان سفینه و جان تمایز
است بواسطه آنکه نمیتوان گفت که سفینه جان است و جان سفینه است و این
را نیز عارض غریب گویند و بعضی گفته اند که هر کاشی که عارض شیئی شود بواسطه

امر عام

امر عام که آن امر جزو آن شیئی باشد آن نیز داخل عارض ذاتی است لکن
محققین بر آنند که داخل عارض ذاتی نیست بلکه او داخل عارض
غریبی است و بر باید دانست که در علم بحث میکنند از عارض غریب موضوع
بواسطه آنکه عارض را وضع هر علم است که احوال موضوع او در آن
معلوم شود و عارض غریب فی الحقیقه عارض عارض شیئی دیگر است
موضوع علم منطقی معلوم بقدریت و تصدیق نه مطلقاً بلکه از آن
حقیقت که برساند این کس را به محمول بقدری که بقصد یقین دان معلوم
تصور می آید از آن حقیقت که برساند این کس را به محمول تصور از آن
موضوع بگویند بواسطه آنکه موقوف بر معنی شناسند است و چون آن محمول
را باین کس می شناسند از این جهت او را معروف گویند و آن معلوم
تصدیق از این حقیقت که برساند این کس را به محمول تصدیق از این جهت
از چ گفته اند معنی غلبه غلبه چون بواسطه این معلوم تصدیق
که اثبات میکنند محمول تصدیق را این کس بر خصم غالب میشود از آن
جهت میکنند و این سبب سبب است مسبب بوجه اعتراض کرده اند
که شما گفته اید که موضوع علم منطقی موقوف بر حجت است و حال آنکه بحث
میکند در بین علم از کلیات حسن نیز در تصورات و از قضایا
و اطراف قضایا نیز در تصدیقات و ایشان داخل در معروف
و حجت نیست جواب گفته اند که آنها را داخل موضوع منطقی ندانند

اندک موضوع را منحصر داشته اند در آنچه مقصود بالذات در علم بحث
 از و باشد که بحث کنند از و به تبعیت شی دیگر و مقصود بالذات
 در منطق معروف و حجت است و از آنکه بحث میکنند درین علم از کلیات
 محض در تصورات به تبعیت معرفت و آنکه بحث میکنند در تصدیقات
 از تفصایا و اطراف قضایا به تبعیت حجت است و بعضی گفته اند که این
 استخدام است و استخدام است که لفظ ذکر کنند و از معنی خواهند
 و بعد از آن چیزی را به همان لفظ سازند و از معنی دیگر خواهند
 عین آن معنی مثل سخن دیگر که اول از موصل اعم از قریب و بعد
 چیست و از چیز را به وی در سببی موصل قریب را ده کرده اند
 و شاید که گویند چیز را به است موصل مطلق و ذکر معرفت و حجت
 در مقام سبب است بر سبب تشبیه است یعنی معلوم تصور که موصل محمول
 تصوری باشد و از معروف مثلا گویند یعنی دیگر آن نیز دارد
 نگاه جنس باشد و که فصل حاصل آنکه موصل تصور شرط آنکه موصل
 قریب باشد مسمی است جنس با فصل و علی بن القیاس الحجة المقصود الاثر
 التصورات و فی بعض النسخ التصورات اعراض میکنند که معلوم شد
 که قسم اول این کتاب که در منطق است حجت مقصود است به میگویند
 که مقصود اول از تصورات است چو گفته اند که در حق موضوع معلوم تصور
 او تقدیمی معلوم میشود که درین کتاب دو مقصد است یکی در بیان معلوم
 تصور

تصوری که آن معرفت و او در تصورات و یکی در بیان معلوم تصدیقی
 که آن حجت است و او در تصدیقات است پس مقصود ما دو باشد و
 اعراض کرده اند که چرا تصورات موقوف علی تصدیقات است و چرا
 تصور حجت مقصد نیست بر مذهب امام رضا تصدیق نیست به موجب
 حکما و جزو سستی در شرط و شرط سستی موقوف علی آن سستی میباشد دلالت
اللفظ علی تمام ما وضع له صلا بقه و علی جزئیة تضمن و علی الخارج
المتزایر اعراض کرده اند که منطقی از این حیث که منطقی است بحث از
الفاظ نمیکند زیرا که ایشان بحث موصول از تصور و موصل اوله تصدیق
 میکنند و ایشان از قبیل معانی اند که الفاظ جواب گفته اند که جوابا ده
 و استفاده بیانی موقوف بر الفاظ و عبارتست بر این بحث از و کرده
 اند و دیگر اعراض کرده اند که چرا بحث الفاظ را در مقدم ذکر نکرد
 و حال آنکه مباحث الفاظ نیز موقوف علی آن جواب گفته اند که چون مقدم
 موقوف علی شروع در علم است و الفاظ موقوف علی ایمان ده و استفاده
 اند پس از این جهت ذکر نکرد و او را در مقدم تا آنکه فرق باشد میان
 موقوف علی شروع در علم و موقوف علی ایمان ده و استفاده و دیگر اعراض
 کرده اند که چرا بحث الفاظ را عاجز بود بعد از آن مقدمه ذکر نکرد و در
 مقدمه اول که در تصورات است ذکر کرده و جواب گفته اند که چون الفاظ

که چون الفاظ را مناسبی است بمباحث تصورات و درین هر دو مقوت
 علی مباحث تصدیقات شد ازین جهت او را در مقصد اول ذکر
 کرد و چون افاده و استفادۀ الفاظ بمذاهب میباشند پس بنا برین
 ذکر دلالت کرد و دلالت بودن شئی است بحسب شئی که از علم ما و علم
 شئی دیگر لازم آید و پیش اهل منطق مراد از لزوم کلی دائمی است
 و پیش اهل عربیت لزوم فی الجمله کافیه است و شئی اول را دال گویند
 و ثانی را مدلول و شبه بینهما را دلالت و اول تعریف نگردانست
 دلالت بواسطه ظهور و دلالت بر قسم است لفظی و غیر لفظی
 زیرا که دال لفظ باشد دلالت لفظیت و اگر غیر لفظ باشد غیر لفظ
 و هر یک ازین لفظی و غیر لفظی بر قسم است وضعی و عقلی و طبیعی
 و طبیعی وضعی است که بحسب وضع واضع باشد و عقلی است که بحسب
 مستقل باشد و رو و طبیعی است که مقتضای طبیع باشد یعنی طبیع
 لافظ استغفر بلفظ ما و باشد نزد عرض مدلولی طبیع لافظ را مثال
 لفظی و وضعی دلالت لفظی بر ذات وی مثال غیر لفظی و وضعی
 دلالت خطوط و عقود و اشارات و لیب بر معانی که بدیشان مندرج
 میشود مثال لفظی عقلی دلالت لفظی مسموع را و در این جدا بر وجود
 لافظ و مثال غیر لفظی عقلی دلالت اثر بر مؤثر و مثال دلالت لفظی

طبیعی

طبیعی دلالت لفظی اح بر وجه صدر و مثال غیر لفظی طبیعی
 دلالت سرعت نبض بر جمیع و صدر دلالت لفظی و غیر لفظی عقلی
 و صدر عقلی است که در این بین نفی و ثبات باشد بواسطه آنکه دال
 یا لفظ است یا غیر لفظ و غیر این دو تصور نیست و صدر هم یکبار
 دلالت لفظی و غیر لفظی بر وضع و عقلی و طبیعی مستقر است و صدر
 بی است که عقلی مجوز کند کسبی دیگر تواند بود اما به تبع نیافتن
 هیئت باشد و این دلالت معتبر است دلالت لفظی وضعی است
 زیرا که در افاده و استفادۀ بر دلالت لفظی وضعی است و این دال
 است لفظی وضعی مختصر است در مطابقت و تضییع و التزام و مطابقت
 دلالت لفظی است بر تمام معنی موضوع له از آن حیثیت که تمام موضوع
 له است مثل دلالت انسان بر جمیع حیوان ناطق و تضییع دلالت
 لفظی است بر جمیع معنی موضوع له از آن حیثیت که جزء معنی موضوع
 له است مثل دلالت انسان بر حیوان تنها یا بر ناطق تنها
 و التزام دلالت لفظی است بر خارج لازم معنی موضوع له از آن
 حیثیت که خارج لازم موضوع له است مثل دلالت انسان قابل
 علم و صنعت کتابت و قید حیثیت که است تا دلالت بیکدیگر
 منتقص نشوند بواسطه آنکه میتوانند بود که لفظی دلالت کند بر شئی
 هم بمطابق و هم بتضییع و هم بالتزام مثل لفظ مسموع که یکبار وضع

کرده اند از برای جرم تنها و یکبار وضع کرده اند از برای موضوع و یکبار وضع کرده اند از برای مجموع جرم و موضوع و هرگاه که لفظ شمس
 گویند و از موضوع خواستند دلالت لفظ شمس بر آن موضوع بمطابقه
 است و هم بتضمن و هم بالتزام اما دلالت لفظ شمس بر موضوع بمطابقه
 بواسطه آنکه موضوع بود از برای موضوع تنها و اما بتضمن بواسطه
 آنکه یکبار موضوع بود از برای مجموع جرم و موضوع پس موضوع جزو او باشد
 و اما بالتزام بواسطه آنکه یکبار موضوع بود از برای جرم تنها و وضع
 لازم او بود پس بتضمن حقیقت که است تا دلالت به یکدیگر منتقض
 نشوند بواسطه آنکه دلالت شمس بر موضوع از این حقیقت است که تمام موضوع
 در او است و برین قیاس بتضمن و التزام پس هر عقلی باشد و نفسی
 از این اشکال مشکلی که گویند که در موضوع اول که مطابقه و
 تضمن باشد بتضمن حقیقت مراد است و در التزام مراد نیست پس
 چنین بود که مطابقه دلالت لفظ است که تمام معنی موضوع در او است
 و تضمن دلالت لفظ است بر جزء معنی موضوع در آن
 از این حقیقت که جرم و موضوع در او است و التزام دلالت به غیر
 او پس در حقیقت پس درین صورت هر عقلی باشد و دلالت
 نیز به یکدیگر منتقض نشود مطابقه است در تضمن و التزام و اگر
 از آن حقیقت است که خارج لازم است التزام است بر مطابقه و تضمن

و فرمود است

و مشهور است که حصول دلالت لفظی بمطابقه و تضمن و التزام
 هر عقلی است اعتراض کرده اند که درین مقام دو مقدمه ذکر
 کرده اند بتضمن یکدیگر کرده اند یکی آنکه قیاس حقیقت معتبر است
 در حدود و در مطابقه و تضمن و التزام و یکی دیگر آنکه این حصر را
 عقلی نشود و اند و وجه منافات میان این دو مقدمه اینست
 که اگر قیاس حقیقت کند حصر عقلی جزو او بود لکن دلالت به یکدیگر
 منتقض میشوند و اگر قیاس حقیقت کنند دلالت به یکدیگر منتقض
 نمیشود لکن حصر هر عقلی نمیشود بواسطه آنکه هر کجا که گویند که
 مطابقه دلالت لفظ است بر تمام معنی موضوع در او از این جهت
 که تمام موضوع در او است عقلی بخیر آن میکنند که دلالت لفظ باشد
 که دلالت لفظ باشد بر تمام معنی موضوع در او از این جهت که تمام
 موضوع در او است و برین قیاس بتضمن و التزام پس هر عقلی باشد
 و نفسی از این اشکال مشکلی که گویند که در موضوع اول که مطابقه
 و تضمن باشد بتضمن حقیقت مراد است و در التزام مراد نیست پس
 چنین بود که مطابقه دلالت لفظ است که تمام معنی موضوع در او است
 و تضمن دلالت لفظ است بر جزء معنی موضوع در او از این حقیقت که
 جرم و موضوع در او است و التزام دلالت به غیر از این در حقیقت پس از
 درین صورت هر عقلی باشد و دلالت نیز به یکدیگر منتقض نشود

ولا بد من لزوم عقلا او عرفا یعنی شرط است در دلالت التزام
 لزوم یعنی بودن امر خارج لازم موضوع له خواه از عقل
 باشد و خواه عرفی و لزوم عقلی است که محال باشد در نظر عقل که
 ملزم در ذهن در آید و لازم در ذهن در آید مثل تصور اعمی
 و بعد تصور اعمی بدو است بصیرت بتوان کرد بواسطه اعمی یعنی
 عدم مضائق بهر است و تصور عدم مضائق بصیرت نمیتوان
 کرد و لزوم عرفی است که در مجرای عادت تصور ملزم بودن
 تصور لازم نتوان کرد مثل حاتم که عادت بی تصور کرد میاید
 یعنی در مجرای عادت هرگاه که حاتم در ذهن در آید که در ذهن
 درمی آید و وضع غایب که در دلالت کلی دایمی همانند موضوعی منطقی
 است لزوم عرفی کافیه است پس از این که معنی اعتبار لزوم عرفی
 کرده است معلوم میشود که اعتبار مدعی اهل عربیه کرده است یعنی
 دلالت عبارت داشته از لزوم معنی لفظی جمله و بلکه هما المطابقة
 یعنی لازم دارد تضمن والتزام مطابقة را نیز که تضمن والتزام
 مستلزم وضع اند و وضع مستلزم دلالت بر موضوع یعنی دلالت
 مطابقة و لو تضمن میتواند بود که جواب این سوال را نیز که شکاف
 آید که تضمن والتزام مستلزم مطابقة است و حال آنکه فعل با التزام
 دلالت بر حدوث میکند تبیین و دلالت مطابقی ندارد بواسطه
 آنکه فعل موضوع

آنکه فعل موضوع است از برای حدوث و زمان و نسبت با فعل معین
 معلوم نمیکرد و الا بعد از ذکر ماعل پس با فعل را با ماعل ذکر کنند
 دلالت مطابقی نخواهد بود پس تضمن مستلزم مطابق نباشد و مع
 جواب گفته که مطابقة لازم تضمن والتزام است اعم از آنست که
 متحقق باشد یا مقتدر یعنی هر جا که تضمن والتزام متحقق شود
 البته لفظ را معنی خواهد بود که دلالت تواند بود بر مطابقة خواه
 بالفعل فهم شود یا موقوف چون ذکر فاعل را در ماضی و نیز در گذشته را
 انشاء است باین جواب میدهد میتواند بود که جواب ارباب استدلال را
 که اعتراض کرده اند که نمیتواند بود که لفظی موضوع باشد را
 بر آن معنی استعمال آن لفظ در جری آن معنی کنند
 یا خارج آن معنی در این صورت دلالت او بر جری
 خارج دلالت والتزام دلالت مطابقی نیست و لو تضمن را گفت
 یعنی اگر چه مطابق درین صورت تحقیق نیست اما مقتدر است
 یعنی معنی دارد که اگر استعمال آن در آن معنی کنند دلالت
 بر آن مطابقة خواهد بود و این دخل دوم چه مشهور است
 اما در سوال تصور نیست و هم در جواب اما در سوال بواسطه
 آنکه استعمال در جری و لازم بطریق مجاز است و مجاز را وضع
 نوعی است پس دلالت مطابقی خواهد بود است مستند بر وضع نوعی

اما تصور و وجوب بواسطه آنکه دلالت بر آنست که گفته است اشعار بر نیت
که مذهب او نیست که دلالت تابع اراده است بواسطه آنکه اگر دلالت
را تابع وضع میداشت هیچ احتیاج به بقید و لو تقدیر نداشت بود و درین
صورت دلالت مطابق نیز میبود بواسطه آنکه لفظ را که استعمال
در جرحه یا در خارج کنند البته بینه وضعی خواهد داشت و دلالت
مطابقی تحقق بر موضوع خواهد داشت خواه استعمال لفظ در آن
موضوع که بکنند یا نه و این کانیست پس التزام آنکه مطابق در اینجا
تقدیر است نه تحقیقا دلالت را آنکه مذهب او اینست که دلالت
تابع اراده است و این بیتیقتی انجیز نیست که در مطول ترار داده
چه در مطول و این مذهب نمود و میتوانند که و لو تقدیر اشعار
بر خلاف باشد که بعضی میگویند که دلالت تابع اراده است
و بعضی میگویند که دلالت تابع وصف است پس اگر دلالت را تابع وضع
دانند هر جا که تعین یا التزام تحقق شود مطابق تحقیقا خواهد
بود و اگر تابع اراده باشد هر جا که تعین یا التزام مستحق
شود مطابق تحقیقا لازم نیست که باشد بلکه تحقیقا خواهد
بود و گاه تقدیر بر سر گفته که مطابق لازم تعین و التزام است
اگرچه تقدیر را باینکه است ثابت باینکه استلزام حلی که مبین صحیح
واقع است و لا عکس یعنی مطابق مستلزم تعین و التزام نیست

بدانکه

بدانکه هر گاه نیت و قصد مطابق و تعین و التزام را به یکدیگر بطریق
استلزام مطابق تعین را و عکس استلزام تعین را و عکس استلزام
التزام را و عکس استلزام تعین التزام را و عکس استلزام
احتمال شد چهار احتمال واقع نیست و آن آنست که مطابق
مستلزم تعین باشد و مطابق مستلزم التزام باشد و استلزام
و التزام مستلزم تعین باشد و دو واقع است یکی آنکه تعین
مستلزم مطابق باشد و دیگری آنکه التزام مستلزم مطابق باشد
اما مطابق بود باشد اما مطابق چه استلزم تعین نیست و آنکه
آنکه میتوانند بود که لفظ موضوع باشد از برای معنی بطاس مطابق
باشد بی تعین و اما آنکه مطابق مستلزم التزام نیست بواسطه
آنکه همیشه که لفظ موضوع باشد از برای معنی که او را هم ذهنی
باشد پس مطابق باشد و التزام و بعضی میگویند که این وجود معنی را
که لازم ذهنی نداشته باشد بلکه شاید که هر معنی متصور بود لازم
ما بر متصور بود و غایتش آنکه علم بان لازم نداشته باشد باینکه
گفته اند که این که مطابق مستلزم تعین نیست راست است اما
غیثتوانند بود که مطابق مستلزم التزام نباشد بواسطه آنکه اقتلا
هر شی که است باینکه لازم دارد اما نیت غریبا و این مناسب
امام فخر است جواب گفته اند که آیا این لازم نیست و اگر لازم

ذنبی میخواهی این لازم ذنبی نیست بواسطه آنکه بسیار است که
 شئی در ذنب درمی آید و اینها نیست غیر که در می آید و اگر لازم
 لازم خارجی میخواهی لازم خارجی معتبر نیست و چون دوستی که دلیل
 است لازم مطابق التزام را تمام نیست و همچنین دلیل عدم
 است لازم نیز تمام نیست و لی درین مسئله توقف است و اما
 است لازم نقص و التزام را بعینه حکم است لازم مطابق التزام
 را بسبب اولی در هر توقف است و اما است لازم التزام نقص را
 حکم است لازم مطابق است نقص را زیرا که معنی بسط را که لازم ذنبی
 باشد اینجا مطابق التزام خواهد بود بی نقص پس اینجا که مطابق
 مستلزم نقص نیست التزام نیز مستلزم نقص نیست و این موضوع
 بجزء منه الدلالة علی جزء المعنی قولی معنی لفظ موضوع را
 اگر قصد کرد شود بجزء ازین لفظ دلالت بر جزء معنی او مرکب است
 پس در تعریف مرکب چهار چیز باشد جزء لفظ جزء معنی دلالت
 جزء لفظ جزء معنی یکی آنکه این دلالت مقصود باشد و از
 انتفاء هر نیدی یک قسم مورد حاصل می شود اول آنکه لفظ جزء داشته
 باشد که اگر جزء نداشته باشد مورد باشد همچون همزه استوفام
 دوم آنکه معنی نیز جزء داشته باشد که اگر جزء نداشته باشد
 مورد مثل لفظ الله که موضوع است از برای ذات الهی و آن ذات

جزء ندارد

جزء ندارد و سیم آنکه جزء لفظ دلالت کند بر جزء معنی اگر لفظ جزء
 داشته باشد و معنی جزء داشته باشد اما اگر جزء لفظ دلالت بر جزء
 معنی نداشته باشد از این معزود است و این قسم که جزء لفظ دلا
 لت نکند بر جزء معنی میتواند بود که اصلا دلالت نکند بر جزء معنی
 مثل رید که موضوع از برای ذات معین است و جزء لفظ از
 اصلا دلالت بر جزء معنی نمیکند و میتواند بود که جزء لفظ دلا
 بر جزء معنی کند اما آن معنی جزء معنی آن لفظ نباشد مثل عبد
 که موضوع است از برای ذات و لفظ او و جزء دارد یک عبد
 الله و معنی او نیز جزء دارد و این جزء لفظ دلالت میکند بر
 جزء معنی بواسطه آنکه عبد دلالت میکند بر عبودیت و آنکه
 و طاعت بر ذات و اجابت علی اما عبودیت و آن ذات مبدء حق
 یک جزء معنی عبد الله نیست چهارم آنکه دلالت جزء لفظ بر جزء
 معنی مقصود باشد که اگر جزء لفظ دلالت کند بر جزء معنی
 اما مقصود نباشد آن نیز مورد است مثل حیوان ناطق هر گاه
 که علم مختص آن سازند درین صورت لفظ او جزء دارد که
 حیوان است و ناطق و معنی او نیز جزء دارد و این جزء
 لفظ دلالت بر جزء معنی دارد بر وضع دیگر نه باعتبار وضع
 علم بواسطه آنکه معنی حیوان باعتبار وضع ترکیبی جسم نام و احس

متحرک بالاراده است و این معنی جزو ذات است بواسطه
آنکه آن ذات انسان با شخصیت و انسان حیوان ناطق است
بسی چیز لفظ اول دلالت کند بر چیز معنی او اما این دلالت مقصور
به ذات انسانی است که درین صورت از جمیع حیوان ناطق ذات
میخواهند و این نیست که حیوان درین وضع علم جسم نام
حساس متحرک بالاراده خواهند بلکه حیوان باعتبار این وضع
از قبیل راست در زید و کس که لو تغیر را حاصل کرده است باین
طریق که مذکور است که دلالت تابع اراده است لازم
می آید بر هر که تعریف مرکب قصد را این باشد بواسطه آنکه اراده
قصد هتم میشود پس با ذکر دلالت احتیاج به ذکر قصد نباشد و این
جاری آن دو احتمال دیگر که در محل و لو تغیر را مذکور شد
معلوم میگردد محقق دوانی جواب گفته است که دلالت در اینجا
همان معنی اراده است و نیز قصد ترقی است اما تا هر حیوان
اشیاء و اما تا قصد تعین است و تعین یعنی این مرکب یا نام
است یا ناقص مرکب نام است که هیچ سکوت باشد معنی هرگاه
مشکلم بود سکوت کند محاط را انتظار محکوم علیه بی محکوم بر
محکوم بی بی محکوم علیه نامزد و مرکب نام بر دو قسم جزو ذات چیز
است که نظر به نام او کرده قطع نظر از قائل و واقع احتمال صدق

و کذب است

و کذب داشته باشد و نیز قطع نظر از قائل و واقع کردیم اما لازم نیاید
احتیاج که احتمال کذب ندارد بواسطه آنکه از کسی صادر شده که احتمال
در وضع و در حق و در نسبت مثل معصومین یا بواسطه آنکه بدلیست
مثل انرا حارثه از توقیف جز بر و ن رود و این اخبار مقوم
ایشان قطع نظر از احوال قائل و عدم بر واقع ثبوت جز نیست از برابر
چیزی یا سلب چیزی از چیزی و این دو معنی احتمال صدق و کذب
دو انشا است که احتمال صدق و کذب نداشته باشد مثل امر
و نهی و استغفار و عذران و مرکب نام جزر مثل زید قائم و مرکب
ناقص است که هیچ سکوت نباشد یعنی چون مشکلم را با سکوت
کند محاط را انتظار محکوم علیه بی محکوم بر و محکوم بر بی محکوم
علیه نباشد و مرکب ناقص بر دو قسم است تعین و عذر تعین
و مرکب تعین است که جزو ثانی وی قید اول باشد یعنی
مخصص اول باشد خواه با هاضمه مثل غلام زید و خواه بوضوح
مثل حیوان ناطق و خواه بعینیه مثل ضارب فی الدار که
فی الدار قید ضارب است و بعضی عبارات قوم موهم انحصار مرکب
تعین است در دو قسم ترمیم و اضافی و اصل خلق خلافت
کامینا و مرکب عذر تعین است که ثانی قید اول نباشد
مثل فی الدار خمسة عشر و الا فمور یعنی اگر متذکر نشود

چیزی را در لفظ موضوع دلالت بر جزو معنی و این لفظ معزول است معزول
 شد که اقسام و برینا راست و هو ان استقلال اللفظ بهیئت علی
 احدا لا زنة كلمة و بدون اسم و لا فاداة چون فارغند
 از تقسیم لفظ موضوع معزول و مرکب و مقدم داشتیم معزول را نیز که مقدم
 است بر مرکب بالطبع و معزول بر قسم است اسم و کلمه و ادوات از یک
 آنکه معزول و مرکب مستقل است یا مستقل نیست اگر مستقل است باید دلالت
 میکند بهیئت بر احد از زنة ثلثه یا ذکر دلالت میکند کلام است و اگر
 چنین نباشد اسم است خواه آنکه اصلا دلالت نکند یا آنکه دلالت
 کند لکن بهیئت نباشد مثل لفظ زمان و ماضی و حال مستقل
 و اگر مستقل نیست در دلالت بر معنی و است و مراد از بهیئت
 آن صورت است که حاصل می شود کلمه را باعتبار حرکات و سکونات
 و تقدیم بعضی حروف بر بعضی تا چیزی از معنی و مقید بهیئت در
 مغرب کلمه بواسطه آن که ذکر تا مثل لفظ ماضی و حال و
 مستقبل بدور روند زیرا که اینها اگر چه مستقلند و دلالت میکنند
 بر احد از زنة ثلثه اما این دلالت بهیئت نیست بلکه بحسب این دلالت
 میکند بر زمان و لکن از دیگر الفاظ که بر وزن اینها است اند دلالت
 بر زمان نمیکنند و شرط کرده اند بدون این بهیئت در ماده و معنی
 مقصود می باشد و مقید موضوع کردیم تا مثل حقیق بدور و بواسطه آنکه

بهیئت

بهیئت مفرد و دست لکن دلالت میکند بر احد از زنة ثلثه بواسطه
 آنکه موضوع بهیئت و مقید مقصود را کردیم تا جواز بدور روند
 و جواز است که مشتق باشد و مشتق معنی پس مثل بشر و حجر
 اگر چه بهیئت ایشان مثل بهیئت مضرات و هو ماده و موضوع
 لکن مقصود می باشد بهیئت بنا بر آن دلالت بهیئت و بر زمان
 ماضی نمیکنند و سبب عدم استقلال حرف دلالت بر معنی بعضی
 گفته اند آنست که چون معنی اوالت ملاحظه عیادت مثل فی
 معنی او ظرفیت است خاص و این ظرفیت خاص را تعقل نمیتوان
 کرد بدون متعلق پس معنی مستقل نباشد و بعضی دیگر گفته
 اند که معنی حرف مستقل است در ملاحظه عدم استقلال
 حرف و دلالت آنست که واضح بشرط کرده است در دلالت
 حرف بر معنی ذکر متعلق وی پس معنی او ظرفیت مطلق است
 همچون لفظ بهیئت ظرفیت کثیر موضوع است از برای مطلق ظرفیت
 لکن واقع بشرط که است در دلالت معنی ظرفیت ذکر متعلق
 شامل در این خلاف بهیئت که در دلالت او بر معنی ظرفیت ذکر
 متعلق شرط نموده اند اعتراض کرده اند بنا بر این تعریف
 لازم می آید که افعال ناقصه داخل حرف باشند مثل کان زیرا که
 مستقل نیست در دلالت بر معنی از برای آنکه معنی او کون را

ابطال است چون رابطی غرض باشد الایمانه دشمنی بر معنی کان
 مفهومی میشود الا بعد از ذکر لفظ چند که دلالت کند بر این دو
 چیز پس متعلی نباشد و حال آنکه نویان افعال ناقصه را داخل در
 فعل شمرده اند جواب گفته اند که میتوان بود که نویان او را داخل
 فعل شمرده باشند و منطقیان او را داخل اداته زیرا که نویان را
 نظر بلفظ است و چون افعال ناقصه را شریک مانتند اندیا احوال
 تمامه در احوال و حکام لفظی مثل دخول قد و سین و سوف و غیر
 حواصیل او را داخل افعال شمرده اند و چون منطقیان
 را نظر در معنی است و یافته اند که معنی این افعال موافق
 معنی ماداته است در عدم استقلال از اینجهت اینها را داخل
 کردن اند و را و اوت و لند گفته اند ایشان که رابط اداته
 است و رابط بر دو قسم است زمانی و غیر زمانی رابط زمانی را
 افعال ناقصه گفته اند درین جواب اعتراض گفته اند که افعال ناقصه
 اگر چه باعتبار معنی مدتی مستقل نیستند لکن باعتبار معنی
 زمانی مستقلند زیرا که کان معنی او گشت در زمان ماضی
 جواب گفته اند که کان باعتبار معنی زمانی نیز مستقلند نسبت
 رید که زمان ظرف نسبت است و متید او است پس بهم او
 بعد از فهم نسبت است و نسبت متعلی میشود الا بعد از فاعل پس
 بعد از فهم

احکام

زمان متعلی شود الا بعد از فاعل پس باعتبار معنی زمانی نیز مستقل
 نباشد و اینها ان اتحاد معنا منع مستحصه و صفا علی و ایضا
 مفعول مطلق افعال است یعنی افعال ناقصه رجوعا و این
 اشارت باینکه این تقسیم دیگر است مطلق مفعول را و مخصوص اسم
 نیست و آنکه جمهور تقسیم کرده اند اسم را باین اقسام محل نظرات
 زیرا که این اقسام مخصوص اسم نیستند بلکه در کل اداته نیز
 یافت میشود زیرا که کل مشترک میباشد مثل عمل عسل یعنی قبل
 و ادبر آمده است و منقول نیز میباشد مثل عملی که معنی دعاست
 و اهل شرح او را نقل کرده اند بگذارون بارکان مخصوصه حقیقت
 و مجاز نیز میباشد مثل قتل که موضع است از برکشت پس تعارض
 دران بحقیقت خواهد بود و معنی ضرب ضرب باشد بدی مجاز
 مستقل می باشد و اداته نیز مشترک میباشد مثل من که مشترک است
 میان تبیین و تبصیف و حقیقت و مجازی باشد مثل فی مرگاه
 که استعمال کنند یعنی علی مجاز است و لهذا این سیاق درضا گفته
 که مراد ما از اسم درین تقسیم مطلق لفظ مفعول است پس این
 برین مع تقسیم کرده است مطلق مفعول را و گفته است که این
 مفعول اگر متحد المعنی است یعنی یک معنی دارد پس این معنی
 اگر متعلق است بحسب وضع علم است بر مذهب فایه و جری ضعیف

زمان

است بر مذهب منطقی و مراد از تشخیص معنی است که مقول مستفود
بر کثیرین و بتد تشخیص بحسب وضع این فائده دارد که اشعار بشارت
و موصولات و ضمائر را تقریب علم بیرون روند بواسطه آنکه اگر
چه معنی ایشان متحد است و به تشخیص است و اما بحسب وضع نیست
بلکه این تشخیص بحسب استعمال بواسطه آنکه ایشان در اصل موضوع
از برای معنی کلی مثل بزرگ موضوع است از برای مطلق مشار الیه قریب
و این معنی کلیت اما استعمال میکنند آنرا در جزئیات و این بنا بر
هنگام و در حقیقت و هیچ از غمازه است که وضع اسرار بشارت و نظایر
او را عام دارند و موضوع را ایشان بزرگتر عام دانند اما آنکه وضع اسرار
ایشان را عام میدهند و موضوع را خاص یعنی بزرگتر موضوع
است بیک وضع از برای هر دو فرد از افراد مشار الیه قریب پس
نزد او اسرار بشارت و نظایر ایشان بتد اتحاد معنی بیرون می
روند زیرا که درین صورت معنی ایشان یک است و بناید دانست
که وضع شری از برای شریها را حتمی دارد و وضع عام و موضوع عام
وضع عام و موضوع خاص و وضع خاص و موضوع خاص و وضع خاص
و موضوع عام و اما احتمال رابع میباید معنی بواسطه آنکه وضع
خاص است که در همین وضع است ملاحظه معنی جزئی باشد مثل
لفظ این که موضوع است از برای ذات مستفود و این ذات در حالت

وضع

در حالت وضع ملاحظه است بوجه جزئی پس موضوع که در وضع خاص
امر کلی نمیتواند بود بواسطه آنکه معنی ملاحظه کلی بود جزئی نمیتواند
کرد پس در وضع خاص موضوع که عام نمیتواند بود و وضع عام است
که در همین وضع است ملاحظه امر کلی باشد پس اگر لفظ موضوع
باشد از برای همین امر کلی درین صورت وضع عام است و موضوع
که عام مثل وضع است از برای حیوان ناطق زیرا که هم وضع
عام است زیرا که است ملاحظه امر کلی است که آن حیوان ناطق است
و موضوع که نیز عام است زیرا که آن را هم وضع که انداز یک
همین حیوان ناطق و اگر آن لفظ موضوع نباشد از برای آن امر
کلی بلکه موضوع باشد از برای افراد کلی درین صورت وضع
عام است زیرا که است ملاحظه معنی جزئی امر کلی هم است چه
ملاحظه جزئیات بود کلی میتواند کرد و موضوع که خاص است
زیرا که موضوع که خاص است زیرا که درین صورت جزئی نباشد مثل
اسماء بشارت بر مذهب بعضی از فضلا زیرا که وضع که اند
او را از برای هر یک از این جزئیات مخصوص اما در همین وضع
است ملاحظه امر کلی هم است و بدین صورت لفظی آن تساوی
افزوده یعنی و اگر تحقق نباشد یعنی معنی او متحد باشد اما
تشخیص نباشد بحسب وضع و معنی مقول شود بر کثیرین آن کلی است

موضوع که

و این کلی متواطی است اگر مساوی باشد افراد او بعضی صدق این
 کلی بر جمیع افراد مساوی باشد مثلاً آن که صادق می آید بر افراد
 حوزی علی السویه و مشکک آن تفاوت با اولیة او اولیة یعنی
 و این کلی مشکک می باشد اگر تفاوت باشد افراد او با اولیة او اولیة
 و معنی او اولیة آنست که صدق این کلی بر بعضی افراد مقدم باشد بر
 دیگر تقدم بالعلیة بر صدق این کلی بر بعضی افراد علت صدق
 این کلی باشد بر بعضی دیگر مثل صدق موجود بر واجب که علت
 صدق موجود است بر ممکن زیرا که ممکن موجود است بر اسطلاح
 واجب موجود است و معنی او ایضا آنست که صدق این کلی بر بعضی
 افراد متوقف ذات آن فرد باشد بر بعضی دیگر متوقف ذات آن فرد
 نباشد مثل صدق موجود بر واجب که متوقف است واجب بر صدق
 موجود بر ممکن نه متوقف ذات آن است و است بلکه بواسطه شی دیگر است
 که آنرا اجب الوجود است و بدانکه تشکیل بر چهار وجه میباشد تشکیل
 باولیه و تشکیل باولیه و تشکیل شدت و ضعف و تشکیل
 بزادتی و نقصان اما تشکیل باولیه و اولیة را ذکر کردیم
 و تشکیل شدت و ضعف آنست که صدق این کلی بر بعضی افراد
 باشد باشد از بعضی دیگر باین معنی که آثار این کلی در بعضی افراد بیشتر
 ظاهر باشد از بعضی دیگر مثل باین که آثار آنکه ترفیع جرات در بعضی افراد

که آن

که آن پنج است اکثر است از بعضی دیگر که آن کاخذ است و تفسیر شدت
 را باین معنی شدت و ازبیدیه نیز است زیرا که صدق کلی بر بعضی
 افراد هرگاه که باشد یا آید باشد و از بعضی دیگر صدق آن بر آن
 و اگر نه که عقل اشباع کلی از بعضی افراد بیشتر نماید که از بعضی دیگر دنیا
 دنی و نقصان نیز همان دو وجهی است که در شدت و ضعف گفته
 شد فرق میان شدت و ضعف و زبادی و نقصان همین است
 که شدت و ضعف را اطلاق میکنند در کیفیات مثلاً بسیار و کم و غیر
 و زبادی و نقصان را اطلاق میکنند در کمیات مثلاً مقدار که کلی
 است اثر او و آن قابلیت قسمت است در دو وجه بیشتر است یا در
 یک که ما و آنکه معنی مقدار آن دو وجه بیشتر می باید قسم را در صحت
 عقل را یک که در دو وجه ذکر کرده است این دو قسم را در عبارت
 خود بسویا که ذکر اولیة و اولیة در کلام او بطریق تفصیل
 نه بطریق حصر بسویا درین قسمت که آن تفاوت با اولیة او
 اولیة مثلاً یا آنکه اولیة را بطریق اخذ کنیم که شامل این دو
 قسم باشد بسویا که اولیة معنی اینست و العقیة است و این
 معنی شامل بعضی اولیة است خواه بود از آن بعضی دیگر
 و آنکه اکثر الکلیات مشترک و الا فان اشتبهت فی التثانی و غیره
 غلب الخالق و لا یحققه و محارز معنی و این مورد از کثیر المعنی

فان وضع

یعنی مقدمات پس اگر چه وضع که اند این مقدمات را از برای هر یک
از این معانی متعدد ابتدا با ملاحظه مناسب ما وضع سابق
سپاس را مشترک گویند مثل عدید که موضوع است ابتدا از جهت
و چشمه در آن و غیر اینها و اگر وضع نگردد اند این مقدمات را از برای
هر یک از این معانی متعدد ابتدا خواهم که وضع نگردد باشد یا بلکه
وضع گردد اند از برای هر یک بلکه از برای بعضی موضوع باشد و در
باقی مستعمل شده بنابر سبب این معنی یا بلکه وضع کرده باشند لکن
ابتدا بنا شد اگر وضع که اند ثانیاً از برای بعضی معانی بهر مناسبت
با معنی سابق سپاس را مشهور است این مقدمات در ثانی بهیچیتی که در
اول متروک شده باشد اند از منقول گویند و منقول نسبت داده
میگردد بناقل و این بناقل باشرع است با عرف سپاس را بناقل بالشرع
است اند از منقول شرع گویند مثل صلوة که در اصل موضوع است از
برای دعا پس نقل که اند اهل شرع او را بیکدرون ارکان
مخصوصه و اگر بناقل عرف است عام است با عرف خاص است پس
اگر بناقل عرف عام است از منقول عرفی میگویند مثل این که در
اصل موضوع است از برای حل مابعد علم الارض یعنی هر چه بر روی
زمین جنبه و اهل عرف عام او را نقل کرده اند صاحب فوائد
از آن که آن جنیل و بنیال و حیر است و اگر بناقل عرف خاص است از
منقول

منقول مطلقاً گویند مثل نقل که در اصل موضوع است از برای حدیثی
که صادر میشود از ناقل و ثانیاً او را نقل که اند بکلیه کدالات
کند بر معنی نه نفس و مقترن باشد باحد از منتهی ثلثه و الا یعنی
اگر مشهور شده باشد استعمال این مقدمات در ثانی و این بان
و چه خواهد بود که وضع نگردد باشد و او را از برای بعضی ثانی
سپاس اگر استعمال کنند در معنی موضوع که او را حقیقه گویند
و اگر استعمال کنند در غیر معنی موضوع که اند از برای کسب پس حقیقت
لفظی گویند که باشد در موضوع که و بی لفظی که مستعمل گویند
در غیر موضوع و فصل المذهب ان امتنع فرض صدق علی کسین
جزء والا کلی مفهوم یعنی حاصل عند العقل و ان چیزی که در عقل
در می آید صورت دارد که بنفس قائم است و ذی صورت دارد که
که در ذهن که در ذهن موجود حاصل است و ان صورت را علم گویند
و ذی صورت معلوم و مفهوم نیز میگویند و فرق میان این
دو صورت بالذات است نزد قائلان لیست و بالا اعتبار است نزد
محققان که قائمند بحصول ماهیات باعتراف او در ذهن گویند
که مبدء ریشه شلا که در ذهن در آید از ان حقیقت که صورت است
شخص قائم بنفس علم است و از ان حقیقت که ماهیت است در ذهن
موجود معلوم است و این مفهوم را معلوم متخلف است فرض صدق

او بر کثیرین من تجزیت و اگر منتفع نباشد و فرض صدق او بر کثیرین پس
کلیت و تفریق در توفیق جزئی بواسطه آن که اگر کسی بگوید
و تفریق میکرد جزئی بمفهوم من منتفع باشد صدق بر کثیرین و کلی را
بیزیرین قیاس لازم می آید که بعضی از کلیات داخل در جزئی شوند
مثل واجب الوجود کلیست یعنی ذاتی که وجود او از خودش باشد
و توفیق جزئی بر و صادق است بواسطه آنکه منتفع است صدق او
بر کثیرین و بعضی اعتراض کرده اند که شما توفیق کرده اید کلی را با تفریق
که منتفع نباشد فرض صدق او بر کثیرین و حال آنکه برین در جزئی است
صادق است که منتفع نیست فرض صدق او بر کثیرین بواسطه آنکه فرض بتوان
کرد که اگر ریزد بر کثیرین صادق می آید بیسوسه پس لازم آید که ریزد کلی
باشد و حال آنکه جزئی است چرا که گفته اند که فرض بدو معنی میباشد که
معنی تفریق بر وجهی که در شرایطات می باشد و گاه معنی تجزیه عقلی در
فرض معنی تجزیه عقلی است پس هر کلی که این معنی داشته باشد که منتفع
نباشد که عقل تجزیه کند بر کثیرین صادق آید و برین معنی هم اعتراض
نمی آید و بعضی اعتراض کرده اند که گاهی می باشد که منتفع شخصی را
دید و تجزیه آن میکند که ریزد باشد یا بر یا بر یا خاند یا عزیزان و آن
شیخ جزئی است و تفریق کلی بر و صادق می آید بواسطه آنکه عقل تجزیه
آن میکند که بر کثیرین که آن ریزد و هر صدق آن بر وجهی که گفته اند که هر

شخص

شخصی شیخی از دور دید و تجزیه آن میکند که این یا ریزد باشد
یا نه باشد یا بر باشد بر طریق بدلیت اگر ریزد باشد غیر نخواهد بود و اگر
غیر باشد بر نخواهد بود و هر تجزیه نیست که ریزد و غیر و یا بر یا یکدیگر
باشند و بخیر ایم ما از کلی که آن معنی که عقل تجزیه صدق او بر کثیرین
علی الا جماع نماید چه آنچه بر سبیل بدلیت بر ممتد صادق آید حقیقه
صادق نمی آید دانایم که بر و احدی بر کثیرین منتفع افتاده او امکانست
و نه وجود او و وجد الواحد فقط مع امکان العز او امتناع او و اکثر
مع القناهی از عدم و این منووم که منتفع نیست فرض صدق او بر کثیرین
شش احتمال دارد یا منتفع الا فراد است یعنی در خارج اصلا بر چیز
صادق نمی آید مثل سزایک باری که ممکن الا فراد است و این ممکن
الا فراد بر چهار قسم است یا آنست که در خارج چه مزد او یا یافت شده
مثل عتقا یا آنست که در خارج یکفر او یا یافت شده است و باقی افراد
او ممکن است مثل کوکب منار یعنی کوکب که در روز نوربخشند که در
خارج یکفر او که شش است یا یافت شده است و دیگر افراد که یافت نشده
ممکن است یا آنست که یکفر در خارج یافت شده باشد و باقی افراد
منتفع باشد مثل واجب الوجود که در خارج یکفر او که باری تعالی است
موجود است و دیگر افراد منتفع است یا آنست که این ممکن الا فراد که
الا فراد باشند است میتواند بود که افراد او متناهی باشد مثل کوکب

بسیار که هست است و میتوان که جزئی متناهی باشد مثل معلومات
 جذبی قه و اعتراض کردن اند که شایسته ممکن الافراده را واجب
 نموده اند که در خارج یکفره او یافت شده است و باقی افراد او
 متنوع است پس چون او را ممکن الافراده توان گفت بواسطه آنکه افراد
 جمع فرد است و جمع را الحاق بر سه و مافوق میکند پس مابقی که اقلا
 سه فرد او ممکن بودی تا او را داخل در ممکن الافراده توانست که جواب
 جواب گفته اند که مراد از افراد جنس فرد است و جنس را الحاق بر
 یک بیشتر میکنند و دیگر جواب گفته اند که امتنع است افراد که او ذکر کرده
 است موجب کلیه است یعنی بعضی متنوع باشد جمیع افراد او امکان
 دفع او کرده است یعنی اینچنین نباشد که جمیع افراد او متنوع باشد
 و این اعم از آنست که یک فرد ممکن باشد یا بیشتر بواسطه دفع ایجاب
 کلی متحقق میشود در ضمن سلب جزئی و دیگر اعتراض کرده اند
 که ممکن الافراده که شایسته اند از این امکان چه امکان میتوان پیدا
 یا امکان عام میخواهند یا امکان خاص مگر امکان عام میخواهند که
 سلب ضرورت از جانب مخالفت خواه ممکن الوجود باشد یعنی ممکن
 ضرور نیست و این شامل واجب است و خواه ممکن عدم باشد یعنی
 وجودش ضرور نیست و این شامل متنوع است پس متنوعی از ممکن
 باشد و حال آنکه گفته اند که امتنع است افراد او امکانست پس لازم می آید

که قسمی

که قسمی را قسمی شئی ساخته باشند و اگر امکان خاص میخواهند که
 سلب ضرورت باشد از جانب این یعنی وجود و عدمش هیچکدام ضرور
 نباشد پس درین صورت ممکن و واجب قسم یکدیگر باشند و حال آنکه
 شما واجب را قسم ممکن ساخته اید پس لازم می آید که قسمی را قسم
 ممکن ساخته باشند جواب گفته اند که امکان عام معتد بطرف وجود
 میخواهم یعنی ممکن الوجود باشد پس درین ضرورت متنوع است
 که عدمش ضرور نیست پس قسم متنوع شامل واجب باشد فاندفع
 المحذور این معاً و الکلیات ان تغايرها کلیات ثانیان و الاطلاق
 تصادقا کلیات من الحما نبین قضا و یان و یقضاها کذا لک
 اومن جانب قاض و اخص مطلقاً و یقضاها بالعکس فالان
 وجد و بین تقصیر ما تباین جزئی کالمبانیین بر دو کلی هست
 میانه این یکی از چهار نسبت است البته تباین و یات و
 و یات و خصوص مطلق یا عدم و خصوص ضرور بواسطه آنکه یات است
 که میانه دو کلی تفاوت کلیت یعنی هیچکدام از کلیتین ضرور و دیگر تفاوت
 نمی آید پس نسبت میان اینها تباین است مثل انسان و حجر که انسان بر هر
 هیچ فردی از حجر صادق نیست و حجر بر هیچ فردی از انسان صادق نیست
 و هر چه تباین در سلب کلیت بواسطه آنکه عدم صدق این کلی بر جمیع
 افراد این سلب کلیت مثل لاشی من الان که حجر و عدم صدق بر

این متنوع
 این متنوع
 این متنوع

کلی بر جمیع افراد آن سلب کلی دیگر است مثل لاشی من الحجر بنسان و اگر
تعارف نباشد کلیا تا جابر باشد که فی الجمله از آن است که تصادق باشد
کلی از جانبین یا کلی از یک جانب یا از هیچ جانب کلی نباشد پس اگر تصادق
کلی باشد از جانبین یعنی هر کدام از کلیتین بر جمیع افراد دیگری صادق
آید نسبت تاد و فرقه بود و در جمیع موارد و در جمیع کلیات بواسطه آنکه
صادق هر یک از این کلیتین بر جمیع افراد دیگری یک وجه کلیت مثل
انسان و ناطق کران بر جمیع افراد ناطق صادق می بود و ناطق بر
جمیع افراد انسان صادق می آید و اگر تصادق باشد کلیا از جانب
واحد یعنی هر یک بر جمیع افراد دیگر صادق آید و آن کلی دیگر بر جمیع
افراد این صادق نیاید پس عموم و خصوص مطلق مثل انسان
و حیوان که حیوان بر جمیع افراد انسان صادق می آید و انسان بر جمیع
افراد حیوان صادق نمی آید پس عموم و خصوص مطلق یک
موجب کلیه و یک سلب جزئیه باشد بواسطه آنکه صدق عموم بر جمیع
افراد احضر موجب کلیت مثل طلائع حیوان و عدم صدق احضر
بر بعضی افراد آن سلب جزئیت مثل بعضی حیوان پس انسان
و اگر تصادق از هیچ جانب کلی نباشد بلکه تصادق جزئی
از جانبین یعنی هر یک از این دو کلی بعضی افراد دیگر صادق آیند
پس عموم و خصوص مذهب خواهد بود مثل انسان و بعضی کران
بر بعضی

بر بعضی افراد انسان صادق می آید و در جمیع عموم و خصوص من وجه
یک موجب جزئیت و در سلب جزئی مابین معنی گویند که عموم و خصوص
من وجه یک ماده اجتماع دارد و دو ماده افتراق اگر چه در واقع دو
موجب جزئی صادق خواهد بود چه صدق هر یک بر بعضی افراد دیگر
یک موجب جزئیت مثل بعضی انسان و بعضی بعضی انسان
لیکن چون عکس موجب جزئی همان موجب جزئیت پس موجب جزئی موجب
جزئی دیگر لازم دارد البته ازین جهت است که تصادق یک موجب جزئی که
مختلف سلب جزئی که او عکس ندارد اما صدق دو سلب جزئی از آن
جهت که عدم صدق کلی از جانب کفر ایجاب و در دفع ایجاب کلی سلب
جزئی است مثل بعضی انسان پس با بعضی و بعضی انسان پس
بافتن و اعراض کرده اند که همچنانکه نسبت میان دو کلی چهار است
میان دو جزئی و کلی و جزئی و جزئی و جزئی نسبت مذکور میباشد چرا که میان
آن نکره جواب گفته که چون درین علم بحث میکنند از شیء که کاسب
و مکتوب باشد و جزئی که نه کاسب و نه مکتوب ازین جهت بیان
آن نکره بدانکه عموم بیان کرده اند که میان دو کلی چه نسبت خواهد بود
که یکی ازین نسبت اربع متحقق شود میان تقطیعین آن دو کلی چه نسبت
خواهد بود تقطیعین این تمام است که دو کلی که میان ایشان تساوی دارند
میان تقطیعین ایشان نیز تساوی خواهد بود یعنی هر یک ازین تقطیعین

بر دیگری صادق آید صدق کلی که اگر احدی نقیضین بر دیگری صادق
نیاید عین ان نقیض باید که بران دیگر صادق آید والا ارتفاع
نقیضین لازم آید و درین صورت که عین این نقیض بران نقیض
دیگر صادق آید نمیتواند بود که عین آن نقیض هر دو صادق آید بر هر
اگر اجتماع نقیضین لازم آید پس احد العینین بدون دیگری یا نشد
باشد پس میان عینین تساوی نباشد و حال آنکه میان عینین تساویست
پس معلوم شد که نقیض متساویان متساویان شد مثلاً انسان و
ناطق که دو کلی اند و نسبت میان ایشان تساویست بواسطه آنکه
ایشان بر جمیع افراد مطلق صادق می آید و مطلق بر جمیع افراد ایشان
صادق می آید و میان نقیض ایشان که انسان و لانا مطلق باشد همان
تساویست یعنی لانا بر جمیع افراد لانا مطلق صادق می آید که اگر لانا
بر جمیع افراد لانا مطلق صادق آید نیاید عین او که انسان است بر
لانا مطلق صادق آید تا ارتفاع نقیضین لازم نیاید و درین صورت
که انسان بر لانا مطلق صادق آید تا ارتفاع نقیضین لازم نیاید
درین صورت که انسان بر لانا مطلق صادق آید عین لانا مطلق
که ناطق باشد بر لانا مطلق صادق نمی آید و اندک بواسطه آنکه
اجتماع نقیضین لازم آید پس انسان بدون ناطق یا نت نشد
باشد و میان ایشان تساوی نباشد و حال آنکه میان انسان و لانا

تساویست

تساویست و باین مسأله اثبات نمودیم مع بقوله و نقیضها لانا مطلق
و د و کلی میان ایشان عموم و خصوص مطلق خواهد بود برعکس یعنی
نقیض اعم از خاص شود و نقیض اعم از خاص می شود یعنی نقیض اخص
می باید که بر جمیع افراد نقیض اعم صادق آید و لازم نیست که نقیض
اعم بر هر فرد نقیض اخص صادق آید اما اول زیرا که اگر نقیض
اخص بر جمیع افراد نقیض اعم صادق آید چه ارتفاع نقیضین
محالست لکن عین اعم بر نقیض اعم صادق نتواند آمد چه اجتماع
نقیض محالست پس لازم آید صدق اخص بدون اعم بر اخص
اخص بنوده باشد و اما الثانی یعنی آنکه نقیض اعم لازم نیست
که بر نقیض اخص صادق آید زیرا که اگر نقیض اعم بر نقیض اخص
کلیا صادق آید و ثابت شد که نقیض اخص کلیاً بر نقیض اعم صادق
البتة لازم آید که میان نقیض اعم و نقیض اخص تساوی باشد پس
میان نقیض ایشان که عین اعم و عین اخص است نیز میباشد که
تساوی باشد بدلیل که قبل ازین مذکور شد و حال آنکه میان عینین
ایشان عموم و خصوص مطلق است مثلاً انسان و حیوان که میان
ایشان عموم و خصوص مطلق است و انسان اخص مطلق است
و حیوان اعم مطلق است میان نقیضین ایشان که لانا مطلق
و لانا حیوان باشد عموم و خصوص مطلق است برعکس یعنی

بر کل افراد لا حیوان صادق اید والا انسان صادق خواهد آمد
بر بعضی لا حیوان تا ارتقاء نقیضین لازم نیاید و کسان که بر لا حیوان
صادق اید حیوان نیستند و از بود که بر لا حیوان صادق اید بواسطه
الک اجتماع نقیضین لازم می آید پس انسان بدون حیوان یافت
باشد پس انسان احضار حیوان نبوده باشد و لازم نیست که بر کل
انسان صادق باشد که اگر لا حیوان بر کل انسان صادق آید ثابت
شد پیش ازین که لا انسان بر کل انسان صادق نمی آید پس میانه
انسان تساوی باشد و بقا عدد که قبل ازین مذکور شد که میانه نقیض
انسان که انسان و حیوان باشد تساوی باشد و حال آنکه میانه ایشان
عوم و خصوص مطلق است و لهذا المعنی اشاره بقوله و نقیضها هم
العکس و دو کلی که میانه ایشان عوم و خصوص میز و به باشد میانه نقیض
ایشان تباین جزئی است و تباین جزئی عبارتست از صدق کل واحد
از خصوص میهن بدون فی الحقیقه یعنی آنکه از آنکه با هم نیز صادق آیند و به
بینما تباین کلی خواهد بود پس تباین جزئی جنبه است که در تحت
او دو نوع مندرج است یکی عوم میز و وجه و دیگری تباین کلی و معنی
این مسئله آنست که میانه نقیضین اعم و خاص میز و وجه تباین جزئی
است مجرد از خصوص این دو فرد یعنی که در ضمن عوم میز و وجه
متحقق می شود و گاه در ضمن تباین کلی هم اگر همیشه در ضمن عوم

عوم من وجه بودی مثلا بستی گفت که من نقیضها عوم من وجه
و همچنین اگر همیشه تباین کلی بودی بایستی گفت که من نقیضها
تباین کلی پس هر دو مرکب اراد و چیز باشد اول آنکه بین منیت
النقیضین تباین جزئی البتة خواهد بود و دوم آنکه این تباین تباین
مجرد از خصوصیت فردین است اما اول بواسطه الک عوم و خصوص من
وجه است که احد الکلیتین جزئی را بر یک دیگر صادق است و یکی دیگر
نیز صادق است پس بر کل واحد از عینین با نقیض دیگر یافت شود کل واحد
از نقیضین با عین دیگر وی یافت شد راست پس کل واحد از
نقیضین بدون دیگری یافت شد باشد و این تباین جزئی است
و ما دو مدعی آنکه این تباین جزئی گاه در ضمن تباین کلی یافت
می شود گاه در ضمن عوم و خصوص من وجه بر سه آنکه میانه انسان و
ابيض مثلا عوم و خصوص من وجه است و میانه نقیضین ایشان که
انسان و لا ابيض باشد همان عوم و خصوص من وجه است اما اجتماع
مثل فی نفس اسود و ماده افتراق لا انسان و لا ابيض مثل اجتماع ابيض
و ماده افتراق لا ابيض از لا انسان مثل انسان اسود و میانه نقیضین
اعم و اخص میز و وجه گاه تباین کلیست مثل عین اعم و نقیض اخص
که حیوان باشد و لا انسان میانه ایشان عوم من وجه است اما اجتماع
انسان و ماده افتراق حیوان از لا انسان انسان ماده افتراق لا انسان

از حیوان شجر و نباته نقیض ایشان که لا حیوان و انسان باشد
 تباین کلیت بواسطه آنکه لا حیوان بر انسان صادق نمی آید و نباته
 نیز بر لا حیوان صادق نمی آید و همچنین دو کلی که میان ایشان تباین
 کلی باشد میان نقیضین ایشان تباین جزئی است بخود از خصوص
 مزدین اما تحقق تباین جزئی را نیز اگر چون کلی واحد از عینین که متبا
 نباشند صادقند بر نقیض دیگری پس کلی واحد از نقیضین صادق
 خواهد بود بر عین دیگری پس کلی واحد از نقیضین صادق خواهد بود
 بدون دیگری و بواسطه آنکه این تباین جزئی در اینجا نیز در مزدین و
 فرد است که در ضمن عموم و خصوص من وجه و کلیه در ضمن تباین
 کلی بزرگ میان انسان و حجر تباین کلیست و میان نقیضین ایشان
 که لا انسان و لا حجر باشد عموم و خصوص من وجه است مابین
 مثل شجر لا انسان باشد و لا حجر باشد و لا انسان
 نباشد مثل انسان و میان موجود و معدوم تباین کلیست و میان نقیضین
 ایشان که لا موجود و لا معدوم باشد نیز تباین کلیست بواسطه آنکه
 ایشان نیز یکدیگر صادق نمی آیند و مابین دو سلسله که در نزد ایشان
 کرده معقول و بین نقیضها تباین جزئی کامل نیست و عین
 که در آن هر کلی را که شائبه است کنند از نقیض او نیز در می آید و نیست
 کنند عکس تباین کلی که نقیض او را بعد از همه ذکر کرده اند و این است
 که اگر

که اگر نقیض تباین کلی در بدو می آید و دیگر در پیشه یعنی در عین
 که و بین نقیضها تباین جزئی مکرر در عبارت واقع می شود و دیگر جواب
 گفته اند که قطع نظر از تکرار این اختصارات بواسطه آنکه نقیض تباین
 و عموم و خصوص من وجه را هر دو سلسله عبارت ادا کرده اند و گفته
 اند و بین نقیضها تباین جزئی کامل نیست و دیگر جواب گفته اند که
 مراد از تباین جزئی که گفته ایم تباین جزئی است بخود از خصوص
 فردین و دانستن تباین جزئی مابین وجه که بخود از خصوص فردین
 باشد موقوف بر دانستن فردین و چون فردین او یکی تباین
 کلی بود و یکی عموم و خصوص من وجه پس اولاً ذکر عموم و خصوص من وجه
 کرد تا ظاهر شود مفهوم و بعد از این نقیض تباین کلی را گفت و دیگر از عین
 کرده اند که شائبه است میان هر دو کلی منحصر ساختن در چهار تباین
 کلی است و دوم و خصوص مطلق عموم و خصوص من وجه پس میگویند در
 تباین جزئی که او یک نسبت است بین الکلیات و برای این چهار
 پس منحصر نسبت در چهار وجه باشد جواب گفته اند که ما حصرت
 نسبت میان دو کلی سببیم و تباین جزئی جفت است که متحقق می شود
 در ضمن دو فرع تباین کلی و عموم و خصوص من وجه و تقدیر الاحتمال
 للاخص یعنی که است که میان مداخلی از تباین جزئی و این را
 جزئی احاطه میگویند و این جزئی که از پیش مذکور شد که مفروض است

که جمیع مایه مخصوصه قیاس و برگیرند و او را جزئی اخص میگویند و هر
 اجزای این عبارت را در معنی میتوان گفت میتوان بود که بر راجع باشد
 جزئی که بیان مایه میان جزئی اخص و جزئی اعم است یعنی
 جزئی اعم است از جزئی اخصی بواسطه آنکه هر جزئی اخصی جزئی اعم
 نیست زیرا که اخص است از اعم و هر کلی لا اقل موجود و شئی بخلاف
 جزئی اعم است که کلیه جزئی اخصی باشد و کلیه مایه جزئی اعم
 نیز کلیه کلیه است و میتوان بود که جزئی اعم باشد با جزئی اخص
 اعم جواب از سوال متدرک و یا کسی اعراض میکند که این
 تقریب کما را بر جزئی اعم و کلیه مایه نیست بواسطه آنکه
 شامل جزئی اخص نیست بواسطه آنکه شامل او را نیست که غیر
 با اخص و اخص قبل از این چنین معلوم شد که کلیه است که در
 صادق است کلیه دیگر کلیه و او را در صادق نیاید کلیه پس شامل
 جزئی اخص نباشد بواسطه آنکه جزئی اخصی کلیه نباشد پس
 جواب گفت که این اخص اعم از آن اخص است یعنی هر کلیه را در
 بر کلیه کلیه و او را در صادق نیاید و کلیه و این شامل جزئی
 و کلیه هر دو است و اخص که هر دو اند که در کلیه پس این
 اخص اعم و باشد و کلیات جنس یعنی کلیه بر جنس است نوع
 و جنس و فصل و خاصه و عرض عام بواسطه آنکه کلیه را هر که نیست

ما بر

با فرد خود دارند یعنی مایه افراد است یا جزئی مایه افراد
 است یا خارج از مایه افراد است او را نوع خوانند مثل انسان
 که تمام مایه ریز و پر و بکرات بواسطه آنکه مایه ریز و پر و بکرات
 حیوان ناطق است و این حیوان ناطق است و این کلی
 که جزئی مایه افراد باشد یا آنست که تمام مشترک است میان
 آن مایه و نوع دیگر بخشی که ذات دیگر نباشد میان آن
 مایه و نوع دیگر خارج از این کلی که اگر باشد جزئی آن باشد
 و این را جزئی میگویند مثل حیوان که جزئی آن است و فرس است
 بواسطه آنکه انسان حیوان ناطق است و فرس حیوان می باشد
 است و حیوان تمام مشترک است میان ایشان بخشی که در هر
 جزئی دیگر نیست که مشترک باشد میان انسان و فرس مگر آن چون
 حیوان باشد یا آنست که تمام مشترک نباشد میان آن مایه
 و نوع دیگر و این اعم از آنست که اصلا مشترک نباشد بلکه
 مخصوص مایه افراد باشد مثل ناطق که مخصوص است بحقیقت
 آن یا آنکه مشترک باشد اما تمام مشترک نباشد مثل حساس که
 مشترک است میان انسان و فرس اما تمام مشترک نیست بلکه جزء
 تمام مشترک است که آن حیوان است و این هر دو را فصل خوانند
 و اگر این کلی خارج از مایه افراد باشد یا آنست که مخصوص است بحقیقت

باینست افرادی بانه اگر مخصوص است باینست افراد این وجهه
 گویند مشارکات که مخصوصت بحقیقت افراد آسانی و اگر مخصوص نیست
 بکلیات سؤ و غیر آن حقیقت و این را بعضی عام گویند مثل بانی
که مشترکست میان حقیقت انسانی و حقیقت نفسی الاولیاء الجیسی
وهو المقول علی اکثره المختلفه المقایق در جواب ما هو یعنی اول
 از اقسام کلی جنس است و جنس کلیت که مقول شود یعنی صادر بود
 بر امور مختلفه المقایق در جواب ما هو و سوال از ما هو سوال از تمام
 مایهت شیئی است پس اگر مسؤل بعد واحد باشد سوال از حقیقتش
 او میکنند و این واحد اگر کلی باشد در جواب حد تمام مقول شود
 مثل آنکه کسی گوید ما انسان در جواب حیوان مطلق مقول میشود
 و اگر واحد صریح باشد در جواب نوع مقول شود مثلا اگر کسی گوید
 که ما نر در جواب انسان مقول میشود و اگر مسؤل عنه متعدد باشد
 سوال از تمام مایهت مشترکه میان این متعدد خواهد بود و چه میتواند
 بود که این متعدد متفقه المقایق باشند یعنی حقیقت همه یکی باشند
 و میتوانند بود که مختلفه الحقیقه باشند یعنی حقیقت از یک چیزی دیگر
 باشد مخالف حقیقت دیگری و اگر متفق الحقیقه باشند در جواب
 نوع واقع میشود مثلا هرگاه که کسی سوال کند از حقیقت مشترکه میان
 ذر و س در جواب حیوان واقع میشود پس معلوم شد که جنس کلیت
 مقول

که مقول میشود بر امور مختلفه المقایق و در جواب ما هو فان كان الجواب
 عن الماهیة وعن بعض المشارکات هو الجواب عنها وعن الظاهر فقیب
 والا فبجمل کالجسم پیش ازین مذکور شد که جنس مقول میشود بر مایهت
 و انواع مختلفه المقایق دیگر پس مایهت مشارکات خواهد بود
 و درین جنس و هرگاه که سوال کنند از مایهت و هر یک از این مشارکات
 با هو جنس در جواب واقع خواهد شد پس اگر جواب باشد از مایهت
 بعضی مشارکات در جنس که بعینه جواب از مایهت و مشارکات
 دیگر در آن جنس باشد این جنس قریب است مثل حیوان که جنس
 انسان است و هرگاه سوال کنند از انسان و بعضی از مشارکات حیوانی
 او که نفس است در جواب حیوان مقول میشود و هرگاه سوال کنند
 از انسان و مشارکات مثل نفس و غیر در جواب جان حیوان
 مقول میشود و اگر جواب از مایهت و بعضی از مشارکات و جنس
 غیر جواب از مایهت و بعضی دیگر از مشارکات در آن جنس باشد
 آن جنس بعید است مثل جسم که جنس انسان است هرگاه سوال کنند
 از انسان و بعضی از مشارکات جسمی که او نفس است در جواب
 حیوان واقع نمیشود و هرگاه که سوال کنند از انسان و بعضی دیگر
 از مشارکات جسم که او جو است در جواب جسم واقع میشود و انانی
 النوع وهو المقول علی اکثره المتفق الحقیقه فی جواب ما هو

دوم از اشکال کلی نیست و نوع کلیت که مقول شود بر امور متفق
الحقیقه در جواب ما بویس حقیقت از او و هر یک جزو او بود که
این ماهیت نیست و هرگاه که سوال کنند از تمام ماهیت این از او
که هر دو حقیقت متفقند نوع در جواب مقول شود هر چند چه ما
سوال از تمام ماهیت است و تمام ماهیت مشترک میان این از او متفق
الحقیقه نوع است پس معلوم شد که نوع کلیت که مقول میشود بر امور
متفق الحقیقه در جواب ما بود و قد يقال علی الهاهیة المقول
علیها و علی غیرها بحسب جواب ما هو یعنی هرگاه اطلاق کنند
ماهیتی که مقول شود بر دو چیز او جنس در جواب ما بود و این نوع
اضافیتی و نوع را که قبل ازین تعریف کردیم حقیق است و بعضی
اعراض گفته اند که این نوعی که در این نوع اضافی گفته اند
مانع نیست بواسطه شامل صنف است و نوعیت که مقید باشد
بقتید عرض کلی مثل این بود که این نوعی است و مقید را
است بقتید عرضی کلی که این رویت و بر دو صنف است که مقول
میشود بر دو چیز او که ترس است مثلا جنسی که این حیوان است در
جواب ما بود هرگاه که گویند ما لسان الرومی و الفرس
در جواب حیوان مقول میشود در جواب گفته اند که ما تعریف کنیم
نوعی را که ماهیتی که مقول میشود بر دو چیز او جنس در جواب ما بود

و ماهیت

و ماهیت این چیز را گویند که مقول شود در جواب ما بود و این نوع
مقول میشود در جواب ما بود مثلا هرگاه که سوال کنند از حقیقت
این و هر یک از این را در جواب واقع میشود بلکه این نوع
میشود بواسطه آنکه این نوع در عرض این افراد است جمیع
این ماهیت بقتید رومی عین این است و عرض مقول
در جواب ما بود میشود و از این گفته معلوم شد که صنف ماهیت است
چه عرضی است که محقق است یا از یک حقیقت و بعضی ماهیت
الاضافی کلا و لا بالحقیقه و مخصوص ساخته اند این ماهیت را
ثانی را باسم اضافی چنانکه معنی اول را مخصوص ماهیت حقیقی
ساخته اند و بنیاهای و خصوص من وجه تصادفها علی
الانسان و تفکرهما فی الجوان والنقط یعنی نسبت
میان نوع حقیقی و نوع اضافی عموم و خصوص هر دو است
بواسطه آنکه صادق می آیند این هر دو بر انسان حیوان
هم نوع حقیقی است و هم نوع اضافی اما نوع حقیقی
بواسطه آنکه مقول میشود در امور متفق الحقیقه در
جواب ما بود مثلا هرگاه که سوال کنند از زید و عمر و بکر
هم در جواب این مقول میشود و هم نوع اضافی است
بواسطه آنکه ماهیتی است که مقول میشود بر دو چیز او جنس

و جواب ما هو متساو كما كرهت ما لا لسان والفرق في جواب
 حيوان مقول میشود و تفاوت این هر دو در حیوان است و در نقط
 اما این که نوع اضافی باشد و نوع حقیقی باشد مثل حیوان که همیشه است
 که مقول میشود مرد و بر عین جنس و جواب مثلا هرگاه گویند
 ما حیوان و الشجر و جواب جسم نامی مقول میشود و نوع حیوان
 نیست بواسطه آنکه مقول میشود بر امور شفعه الحقیقه در جواب ما هو
 بلکه مقول میشود بر امور مختلفه الحقایق در جواب ما هو و اینکه نوع
 حقیقه باشد و نوع اضافی باشد مثل نقط و نقط عرضیت و نقط
 یعنی مثل الدایره باشد و حی که قابل نیست باشد و این معنی صادق است
 بر اطراف منقطه که امور شفعه الحقایق اند در جواب ما هو یعنی هرگاه
 که سوال کنند که ما این النقط و تلك النقط در جواب نقط
 واقع شود و نوع اضافی نیست بواسطه آنکه جنسی نیست که
 بر مقول شود بواسطه آنکه نقط عرضیت و عرض احکام صغیر
 ساحه اند درین صرح جنسی و نقط در هیچکدام نیست و این
 اجناس شش عرض را با جوهر معولات عشر گویند چنانکه گویند
 هر چه موجود است او را یافتند اصل حکمت منحصر در دو مقام جوهر
 و کیف و کم و این ومتی وضع اثنا عشر بله فعل و انفعال و امر و اجتناب
 ترتیب مصداق و الخ العالی و سبع جنس الاجناس و الاثنی عشر

الی الی

الی السافل و سبع نوع الاثنی عشر یعنی که است که یک را چند جنس
 میباشد بعضی فوق دیگری و هرگاه که اجناس مرتبه باشند انواع
 اضافیه نیز مرتبه خواهد بود بواسطه آنکه هر جنسی که تحت جنسی دیگر
 باشد نوع اضافی آن جنس خواهد بود لکن فرق میان اجناس و انواع
 در ترتیب است و فرق است که اجناس تصاعده میشود یعنی از خاص
 به عام میرود و نیز اگر ترتیب سلسله اجناس برین وجه است که گوئیم
 این نوع را جنسی است و این جنس را ایک جنس یکوست
 و جنس جنس اعم از جنس خواهد بود پس از خاص به عام رفته باشند
 و سلسله اجناس ترتیب چون عین حقا می نمایند بعد از آنکه
 خواهد شد جنس عالی که بالا از جنس دیگر باشند و او جنس
 الاجناس گویند چون جوهر و ترتیب و انواع بطریق تنازلت
 سافل یعنی از عام بخاص می آیند زیرا که ترتیب سلسله انواع برین
 وجه است که گوئیم این جنس را ایک نوع خاص از نوع مرید است پس انعام
 بخاص آمده باشد و سلسله انواع اضافه بر ترتیب نیز عین متناهم
 میشوند بلکه مستوی بود نوع سافل که تحت انواع دیگر باشد و از
 انواع الاثنی عشر میگویند و اینها متوسطات و همزها میگویند
 بعد که راجع باشد به جنس الاجناس و نوع الاثنی عشر یعنی این جنس
 الاجناس و نوع الاثنی عشر متوسطات است و این متوسطات مقبولة

بود که جنس متوسط باشد و میتواند بود که نوع متوسط باشند و میتواند
 که هم نوع متوسط باشند و هم جنس متوسط باشد مثلا انسان نوع الانواع
 است و جوهر جنس الانسان است و ما بین ایشان که حیوان جسم
 نام جسم باشد متوسط است ای حیوان نوع متوسط است بواسطه
 آنکه فوق او نوع است که اله جسم نام است و تحت او نیز نوع است
 که انسان است اما جنس متوسط نیست بواسطه آنکه اگر جنس فوق او جنس
 دیگر است اما تحت او جنس دیگر نیست و جسم جنس متوسط است بواسطه
 فوق او جنس دیگر است که ان جوهر است و تحت جنس دیگر است
 که اله جسم نام است اما نوع متوسط نیست بواسطه آنکه فوق او نوع
 دیگر نیست و جسم نام جنس متوسط است و هم نوع متوسط است اما جنس
 متوسط بواسطه آنکه فوق او جنس دیگر است که ان جسم است و تحت
 او نیز جنس است بواسطه آنکه حیوان جسم باعتبار دیگر نوعند و غیر
 ها میتواند بود که ارجح باشد بعالی و سافل یعنی میان عالی و سافل
 متوسطات است خواه این عالی سافل جنس عالی و جنس سافل باشند
 و درین صورت میان ایشان اجناس متوسط خواهد بود خواه
 نوع عالی و نوع سافل باشد و درین صورت میان ایشان انواع
 متوسط خواهد بود الثالث الفصل وهو المقول علی الشی
فی جوابای شی هون و آیه سیم از کلیات جنس فصل است
 و فصل

و فصل کلیست که مقول میشود در شی در جوابای شی هونی
 دانسته و ای طلب نیز ما بهیست کند از بعضی مشارکات حی
 و جنس که مضاف الیه میشود و هرگاه که ای شی هون فرموده بکنند
 در جواب میزدانی مقول خواهد شد که فصل است مثلا هرگاه که گویند
 الانسان ای حیوان و آیه در جواب ناطق مقول خواهد شد
 بواسطه آنکه ناطق ذات انسانست و غیر میکند او را از مشارکات
 حیوان و این فصل است و اگر با شی هون مقید فی الی عرض
 بکنند در جواب میزدانی که عرض باشد مقول خواهد شد و این خاصیت
 مثلا هرگاه که گویند الانسان حیوان و عرض در جواب میزدانی
 مقول شده و عرض ان است و نیز میکند او را از مشارکات
 حیوان و هرگاه که سوال بایستی کنند بایستی دانسته و عرض
 در جواب فصل و خاصیت مقول میشود مثلا هرگاه که گویند
 الانسان ای حیوان در جواب میتوان گفت که صاحبکلیت است
 گفت که ناطق است و این که گفته اند که فصل کلیست که مقول
 میشود در جواب ای شی هونی فرموده نه باین معنی است که در سوال
 از فصل کلی ای را اضافه بشی میکنند چه اگر میبایست گفتند
 در جواب حد تمام واقع میشود تواند شد زیرا که نیز محدود
 نیز از مشارکات در نسبت میکنند بلکه مراد آنست که در سوال کلیه ای را

اطافه میکنند چنانکه عرض میز ما بهیت باشد از شراکات دران
 سس گویند الانان ای چو هر هوا ای جسم هوا ای جسم یا بی
 هوا ای حیوان هویشی کلمه شئی که نسبت از ان جنس که
 مضاعف الیه ای میباشد بواسطه آنکه متعدد و را بهو جابجاس
 را حصر کردن ازین جهت شئی گفت که شامل جمیع اجناس
فان مین عن المشا ركات فی الجنس القریب او البعید
 فعلی از فضل اگر نیز کند ما بهیت را چنانکه نزدیک و بزرگ در
 جنس قریب یا قریب مثل ناطق فضل قریب است بواسطه
 تمیز میکند ما بهیت آنرا از بعضی شراکات او و در حیوانیت
 و حیوان جنس قریب است و اگر فضل نیز کند ما بهیت
 را از شراکات و در جنس بعید ان فضل بعید است مثل
 نام که او نیز میکند ما بهیت انشای را از بعضی شراکات
او در جمیع و جسم بعید است و اذا نسب الحما یبیر
فمقوم و الحما یبیر عنده فمقوم فضل را در کما بهیت
 با بعضی که نیز کند ان ما بهیت را از بعضی شراکات در
 جنس سس ایون را مقوم میگویند زیرا که جز ان ما بهیت
 و در فضل در مقوم و وجود او در و مثل ناطق که جزء انسان است
 و در فضل در وجود انسان دارد و اگر فضل را نسبت دهند

جنس

جنسی که نیز کند این ما بهیت را از جنس یعنی از شراکات
 در ان جنس سس ان را مقوم میگویند بواسطه هر کاه
 که این فضل را با جنس هم کردند که مقوم حاصل شود و در فضل تحصیل
 قسم از برای ان جنس کرد و مثل ناطق که او را با حیوان هم
 کرده اند و گفتند که حیوان ناطق قسمی از حیوان حاصل شد
و المقوم للعالم مقوم للسافل و لا حلس المقدم بالعکس
 ان و لام المقدم ان و لام استغراق است یعنی هر مقوم علی
 مقوم سافل است و مراد از عالمی سافل در اینجا اعم از فضل
 است بواسطه آنکه مقوم عالمی جزء عالیت و عالمی جزء سافل است
 و جزو جزء ان شئی است که مقوم عالمی جزء سافل باشد
 و لا محاله نیز خواهد کرد سافل را چنانچه نیز میگردد عالمی را و از ان
 نمیخواهم از مقوم الاجز و در که میز ما بهیت باشد و الجمله
 مثل جسمی که مقوم حیوانیت و عالیت و تمیز میکند حیوان
 را از شراکات در جسم نامر او که شجرات و همچنین
 مقوم انسانیت که سافل است بواسطه آنکه حیوان جزء
 انسان نیست که سافل است سس ان نیز جزء انسان است
 و تمیز میکند ان را از ان چیزی که نیز کرده است حیوان
 را از ان که شجرات مثلا و عکس کلمه نیست یعنی لازم نیست

که هر مقوم است که سافل است و مقوم حیوان است و عالیت و مقوم
 بر عکس مقوم است یعنی هر مقوم سافل البته مقوم عالیت بواسطه
 الیه او چنانچه تحصیل قسم از برای سافل میکنند همچنان تحصیل
 قسم از برای سافل عالیت نیز باید کرد بواسطه الیه سافل و قد
 قسم عالیت و قسم سافل آن است مثل ناطق که مقوم نیز است
 که عالیت بواسطه الیه حیوان قسم جسم نامی است هر چیز که
 تحصیل قسم از برای سافل کند تحصیل قسم از برای عالیت
 خواهد بود و لازم نیست که هر مقوم عالی مقوم سافل باشد
 چه شاید که مقوم عالی مقوم سافل نباشد مثل ناطق که مقوم
 که عالیت و مقوم آن که سافل است ابواب الخاصه وهو
الحاج المقل علی حجت حقیقه واحده فقط چهارم از کلیات
 حسن خاصه است و خاصه هر خاصیت که مقول میشود بر ما تحت حقیقه
 واحد و پس یعنی مقول میشود بر افراد یک حقیقت و کما است
 که آن حقیقت نوع میباشد و آن خاصه را خاصه نوع میگویند
 مثل خاصه که خاصه است بواسطه الیه مقول شود بر حقیقت افراد
 آن و پس و آن نوعیت که حقیقت واحد جنس میباشد
 و آن خاصه را خاصه جنس میگویند مثل آخر که مقول میشود بر افراد
 حقیقت واحد که آن حیوان است و حیوان جنس است پس این نسبت

حیوان

حیوان خاصه و نسبت بان عرض عام است و مقوم نیز
 که نسبت نسبت بنی دیگر عرض عام باشد الحاصل العرض العام
وهو الحاج المقل علی ما ذکرناه یعنی این کلیات جنس عرض
 عام است و عرض عام هر خارج است که مقول شود بر ما تحت حقیقت
 واحد و بر عکس او فعلی منها آن است که انفعاله عن الشيء فلا فرق
 و هر یک از این خاصه و عرض عام اگر منع باشد انفعاله کما
 از شیئی پس این را لازم میگویند و اگر منع نباشد انفعاله
 این از شیئی پس این را عرض مفارق میگویند و بر خاصه
 بر دو قسم لازم و مفارق و عرض عام نیز بر دو قسم
 لازم و مفارق خاصه لازم مثل کایت بالقوه نسبت با افراد
 آن بواسطه کایت بالقوه نسبت با افراد آن هرگز
 متغایر نخواهد بود و افراد آن و خاصه مفارق مثل کایت بالفعل
 نسبت با افراد آن بواسطه الیه میتواند بود که بعضی از افراد
 آن در بعضی از محل کایت بالفعل نباشد و عرض عام لازم
 مثل ماضی بالقوه هرگز متغایر نخواهد بود و افراد آن و عرض
 عام مفارق مثل ماضی بالفعل نسبت با افراد آن بواسطه
 الیه میتواند بود که ماضی بالفعل در بعضی از اوقات متغایر
 بعضی از افراد آن بالنظر الی الماهیه او الوجود یعنی لازم در

ما بهیت بود قسم لازم ما بهیت و لازم وجود لازم ما بهیت
 آنست که در خارج و در ذهن هر دو لازم آنست بهیشت مثل
 زوجیت از بعد که زوجیت لازم چهار است در ذهن و هم در خارج
 و لازم وجود آنست که در واحد وجود این فقط لازم بهیشت
 و لازم وجود بر دو قسم است لازم وجود خارج و لازم وجود ذهنی
 لازم وجود ذهنی آنست که متعلق مثل حرارت که لازم وجودش
 است در خارج و لازم وجود ذهنی آنست که متعلق باشد انفسا لازم
 ارشادی و در ذهن اما در خارج تواند بود که متعلق شود مثل کثیفه
 آنست که هرگاه انسان در ذهن در آید کلیت اما در خارج
 می شود از انسان و لازم وجود ذهنی معقول ثانی نیز گویند بین
 بلزم تصور من تصور الملزم و من تصورهما تصورهما بالکلیه
 یعنی لازم نیز بر دو قسم است بین و غیر بین و لازم بین را در معنی
 اند اول آنست که از تصور بلزم تصور آن لازم لازم آید یعنی هرگاه
 که بلزم در ذهن در آید لازم در ذهن در می آید یعنی در بلزم
 بواسطه آنکه عی عدم مضائق بهیشت و تعقل عدم بصیرت بدون
 بصیرت می توان کرد پس هرگاه تعقل عی کردی تصور بصیرت نیز کرد
 و این را لازم بین یعنی احضر می گویند و این است لازم ذهنی
 که دلالت التزامی معتبر است و بعضی گفته اند لازم بین باین معنی است

اینست که در خارج و در ذهن هر دو لازم آنست بهیشت مثل

که از تصور مجموع لازم و ملزوم و تصور نسبت لازم بلزم بلزم بلزم
 حاصل می شود مثل زوجیت که لازم از بعد است باین معنی که هرگاه
 تصور زوجیت کردیم و تصور را از بعد کردیم و تصور نسبت زوجیت
 را بر بعد کردیم باین طریق که ایا از بعد زوجیت مانده زوجیت بلزم
 زوجیت از بعد را بر بعد حاصل می شود و این را لازم بین میگویند
 نیز و درین که میان معنی اول و معنی ثانی عوم و خصوص مطلقیت
 نظری است اگر چه تفارق معنی ثانی از اول ظاهر است بواسطه
 آنکه می تواند بود که از تصور مجموع ملزوم و لازم و تصور نسبت جزم
 بلزم حاصل شود و اما از تصور بلزم تصور لازم لازم نیاید مثل
 زوجیت و از بعد که از تصور نسبت جزم بلزم زوجیت از بعد
 را حاصل می شود و اما تصور بلزم تصور لازم لازم نمی آید بواسطه آنکه
 بسیار باشد که شخصی تصور را از بعد کند و زوجیت اصلا بخاطر او برسد
 و اما سخن که هست در استلزام معنی اول معنی ثانی راست چه
 شاید که از تصور ملزوم تصور لازم لازم آید و از تصور مردود
 جزم بلزم حاصل نشود و دیگر آنکه عبارت بلزم تصور من تصور
 الملزوم را تاویل کنند و گویند که مدعا اینست عبارت اینست که
 بلزم تصور من تصور الملزوم من این لازم یعنی لازم آید تصور
 او از تصور ملزوم باین وجه که لازم لازم این ملزوم است در بین

صورت عالم بلزوم این لازم از برای بلزوم حاصل شده و علم
و جزم عین یکدیگر اند پس جمله جزم بلزوم این لازم از برای بلزوم
این بلزوم حاصل شده باشد و درین صورت اجماع و اخصیت
صحیح است و بعضی باین بخلافه یعنی لازم جز بین بخلاف
اینست و بعضی باین لازم بین را و معنی بود لازم عزیزین را نیز
و معنی است یکی از تصور بلزوم تصور لازم لازم نیاید و دیگر
آنکه از تصور هر دو جزم بلزوم حاصل شود مثل حدوث که لازم
عالم است و اما تصور حدوث و عالم نسبت حدوث به عالم
باین طریق که یا عالم حادث است یا نه جزم بلزوم حاصل
نمی شود بلکه در لزوم حدوث برای عالم اخصیاج بولس است و بعضی
میانه این دو معنی عموم و خصوص مطلق خواهد بود معکس
یعنی اخصیاج خواهد بود و نتیجتاً هم اخصیاج خواهد بود و مثلاً
این که از تصور بلزوم تصور لازم نیاید لازم است و این که از
تصور هر دو جزم بلزوم حاصل نشود اخصیاج است و الاغراض
مفارق می باشد و این بخلافه مبرحه اولی و بعضی دیگر متنبه
آنکه او از برای پس این عرض مفارقت یعنی مفارقت
باین معنی که محال نباشد آنکه او از برای پس این مفارقت
شود یا مفارقت شود یا بالفعل و لکن اخصیاج مفارقت بر دو قسم است

دام و رلر

دام و رلر بوسط آنکه اجماع محال نباشد آنکه او از برای پس این
محال آنکه محال نباشد و میتواند بود که هرگز از برای پس این
نشود و این را باین میگویند مثل حرکت که محال نیست که آنکه
از فلک ممکن است که فلک ساکن شود اما هرگز حرکت نشود
نکته شود و میتواند بود که این محال آنکه محال نباشد از برای
و این را از برای میگویند و از برای هر دو قسم است از برای سرعت و از برای
بطور از برای سرعت است که از برای شود از برای مثل حرکت محال
و صوره و جعل که سرخی عارض می شود که جعل است و از برای عارض
شخص می شود که سرخی و این هر دو را از برای میگویند و از برای محال از برای
می شود و خاتمه معنی الکلی سببی کلیاً منطقیاً و معروضه طبیعاً
و الجمیع عقلیاً و لکن الاطلاق الحقیقه خاتمه یعنی اینست خاتمه مباحث
کلیاً معنوم لفظی را نام نهاده اند کلی منطقی و معنوم کلی غیریت
که متنبه نباشد فرض صدق او بر کثیرین این معنی را کلی منطقی میگویند
و این معنوم را موقوفات بسیار است مثل ان و حیوان
و غیران و این را کلی طبیع میگویند باین معنی در خارج موجود و لکن
مجموع کلی منطقی و کلی طبیع کلی عقلیت که مثل ان کلی و این را
کلی عقلی میگویند باین معنی که عقل در می آید و همچنین است اطلاق
حتمه که اینها باین سه اعتبار مآخوذ میباشند جنب منطقی جنب

للمتبع

طبیعی جنس عقلی جنس منطقی معنی لفظ جنس است و معنی جنس
انجیز است که معقول خود بر امور مختلفه الحقایق در جواب مایه
و موضوعات این مفهوم را جنس طبیعی میگویند مثلاً حیوان
و مجروح جنس منطقی و جنس طبیعی را جنس عقلی میگویند مثلاً حیوان
جنس و همچنین فصل نیز مایه و مایه خود میباشد فصل کلیت
که معقول خود بر مایه در جواب ای شیئی هو فی ذاته و موضوع
این فصل را فصل طبیعی میگویند مثلاً ناطق و مجروح فصل طبیعی
و فصل منطقی را فصل عقلی میگویند مثلاً ناطق و مجروح بر مایه است که
این اعتبارات تلمیذ و در همه موضوعات که ایشان را ذکر باشد
حاجت نیست و معنی در شرح شده اجزاء اینها در جزو کرده است
یعنی چیزی نیز منطقی و عقیده و طبیع می باشد بواسطه آنکه معنی
جزئی یعنی مفهوم که متضمن باشد فرض صدق او بر کثیرین چیزی
منطقی است و آن چیزی که این بر وضاحتی می باشد بر چیزی
طبیعی میگویند مثلاً ریز و مجروح ریز و چیزی را عقلی میگویند
والحق وجود الطبیعی معنی وجود استقامه و کلی منطقی
در خارج موجود می شود بواسطه آنکه او منزه است اعتبار
عقلی از مقولات ثانیه است و کلی عقلی نیز در خارج موجود
نمی شود بواسطه آنکه او مرکب است از کلی منطقی و کلی طبیعی پس کلی
منطقه

کلی منطقی جزء اوست و کلی منطقی تمام است که در خارج موجود
نمی شود پس کلی عقلی نیز در خارج موجود نشود بواسطه آنکه ایشان
و جزء کلی منطقی می شود اما در کلی طبیعی خلاف است که آیا در خارج موجود
میشود باین و این متفق علیه است که کلی طبیعی در خارج موجود
عیز وجود اشخاص می باشد خلقات در بین است که آیا در خارج
بوجود اشخاص می شود باین معنی بر مایه است که اصلاً در خارج موجود
نمی شود و اشخاص را در خارج موجود می شود بعد از مایه بر مایه لایه
که کلی طبیعی موجود می شود اما وجود اشخاص یعنی دو موجود در
ذهن و خارج یک وجود موجود شده اند و نزد ایشان این است
که ریز و در خارج موجود می شود و کلیه او وجود او موجود شده است
اگر گویند که چون مذهب مع اینست که کلی طبیعی اصطلاح
موجود نیست پس عبارت را عبارت را باین طریق میگویند
که کلی طبیعی لا وجود له فی الخارج صریحاً آنکه است لایق است
که کلی طبیعی موجود است معنی وجود اشخاص حواله کنیم
که در عبارت تقدیر دانسته که است یکسار است مذهب
خودش که کلی طبیعی حقیقه در خارج موجود می شود و دوم اشارت
سویه آنکه در عبارت قدما است مثل شیخ ابوعلی در شفا و غیره
واقع شده که کلی طبیعی وجود دارد معنی سخن کسی که گفته است موجود

للمتبع

اینست که اشخاص را در خارج موجود است که نمی تواند محققین
 باین وجه را معنی نمایند و تحقیق الحق فی ذلک بموجب لامطرات
 فصل معرفت السقی ما یقال علیه لا فائدة تصور چون فاعل
 از بحث کلیات جنس شقیه کرد و در معرفت مقصد اصلی تصور است
 و چون کلیات جنس موقوف علیه معرفت بودن بواسطه آنکه
 معرفت مرکب کلیات جنس میباشد پس این جهت تقدیم کرد کلیات
 جنس را بر معانی بعضی اعتراض کرده اند که معرفت مرکب کلیات
 جنس نمیشد بلکه مرکب از جنس و فصل و خاصه می باشد پس جنس
 و عرض عام را می نامند و ذکر کرده است چو اینست که اگر فرض عرض
 عام را ذکر میکرد و نیز نام مساوی کلیات نمیتوانست کرد پس اگر این
 دو را نیز ذکر کرد و نامیز میباید کلیات توان کرد بواسطه آنکه اشخاص
 تعریف باعتبار ادوات معرفت نیز نیست که محمول بر آن شیئی معنی توان
 گفت که این شیئی نیست و عرض اصلی و بر آن شیئی افاده تصور
 آن شیئی باشد و بیان آن سخن اینست که ما هرگاه که عمل کردیم
 شیئی را بر شیئی دیگر میتوان بود که عرض ازین عمل افاده تصور
 باشد و این معرفت است و میتواند بود که عرض ازین عمل افاده
 تصور نمیشد بلکه عرض با صفات او باشد و این معرفت نیست
 بلکه حکایت از احکام آن و نیز شرط آن بکون مساوی اجلی و شرط

کم شد است

کرده شد است که معرفت مساوی معرفت باشد یعنی هرگاه که
 صادق اید این نیز صادق است و هرگاه که اوصاف ناقص یا در بعضی
 نیاید زیرا که چون در معرفت معتبر است که محمول شود بر معرفت سابق
 نباید نمیتوان بود اما این و احصل که محمول شود لکن احصل فاعل
 تصور را نمیتواند کرد زیرا که محمول میباشد از این جمیع که تصور
 میشود در ذهن زیرا که هرگاه احصل در ذهن موجود میشود این نیز
 موجود میشود و گاه این موجود میشود بدون احصل این که هرگاه افاده
 تصور میکند لکن افاده تصور در نظر اهل فن نمیشد چه تصور
 از معرفت نزد این تصور معرفت است یا که با توجه که متنازع
 ان جمیع اعدا او و اعم افاده هیچ یک از اینها نمیشد و هیچ شرط ندارد
 که معرفت اجلی از معرفت باشد زیرا که معرفت معلوم تصور است افاده
 محمول میکند که آن معرفت است بلکه با لایم و الا احصل این شریعت
 بر اکثر الاسوات و المساوی معرضة و الا حق این مقولست
 بر اکثر اساطیر بودن یعنی پس هیچ نباشد تعریف باجم و تعریف باجنس
 بواسطه آنکه ما شرط کرده ایم که معرفت مساوی معرفت باشد
 همچنین صحیح نیست که تعریف باین چیزی که مساوی معرفت باشد
 در معرفت یا حق باشد از معرفت هر آنکه ما شرط کرده ایم که معرفت
 اجلی از معرفت باشد و التعریف بالوصل التعریف بالخاص بهم

و چون شرط گذارده شد. و معرفت که مساوی معرفت باشد پس البته
معرفت مثل خواهد بود هر که میگوید که در جمیع ماعدل خواه ذاتی باشد
و این افضل قریب است یا ماضی باشد و آن خاصه است پس البته در تعریف
ما افضل قریب یا خاصه مذکور خواهد شد بود پس افضل قریب را حد
میگویند زیرا که حد در لغت یعنی منع است و چون این معرفت
منع میکند ماعدل معرفت را از دخول در معرفت از این جهت او را حد
میگویند و در تعریف بخاطر را رسم میگویند بواسطه آنکه رسم یعنی
اثر است و خاصه شئی در صفت است و اثریت از آنرا او پس این خبر است
تعریف بخاطر را رسم میگویند فان کان مع الحد القریب
فما هو الا فاضل پس هر یک از این افضل قریب یا خاصه اگر با
جنس قریب باشد آن معرفت را حد تمام و رسم تمام میگویند و اگر
با جنس قریب نباشد آنرا که با اینان هیچ چیزی دیگر نباشد بلکه
باشد اما جنس بعید و این معرفت را حد ناقص رسم تمام ناقص
میگویند پس افضل قریب را با جنس قریب حد تمام میگویند بواسطه آنکه
مشتمل است بر تمام ماهیت معرفت مثل تعریف انسان بحیوان
ناطق و افضل قریب یا با جنس بعید حد ناقص میگویند بواسطه آنکه
تمام ماهیت معرفت نیست مثلاً هر که تعریف کند انسان را بحیوان
ناطقی حد ناقص خواهد بود و چنین تعریف افضل قریب یا بعید حد ناقص است

بنابر آنکه

بنابر آنکه تمام ماهیت معرفت نیست مثل تعریف انسان نااطق
و تعریف بخاطر و جنس قریب را رسم تمام میگویند بواسطه آنکه
مشتمل است بر تمام ماهیت معرفت را در آنکه مشتمل است بر جنس قریب و تعریف
بخاطر فقط یا بخاطر و جنس بعید رسم ناقص میگویند بواسطه
آنکه مشتمل است بر تمام ماهیت معرفت و در تعریف ناقص بالعرض العام و اعتبار
نکردن آن در متناهی معرفت عرض عام را بواسطه آنکه عرض
عام تمام ماهیت معرفت و نیز میکند ماهیت را از
جمیع ماعدل و بعضی اعتراض کرده اند که تعریف بوضع عام جایز
است چه تواند که دو عرض عام را ترکیب کند و هر دو با هم مساوی
معرفت باشند مثل تعریف خفاش بطائر و لود که طائر عرض
عام خفاش است چه شامل سایر طویر است و لود نیز عرض
عام است چه شامل سایر ذرات است و اینست لیکن در صفت طائر
بودن و لود و با هم جمع نمیشود الا در خفاش پس هیچ مساوی
خفاش است پس تعریف بوضع عام جایز نباشد جواب گفته اند
که ما گفته ایم که تعریف بعضی جایز نیست از آن جهت که عرض عام
عام باشد یعنی بر جمیع ماعدل باشد و تعریف بطائر و لود
برین صورت نه از آن جهت که عرض عام است بلکه ازین جهت
است که چیز خاصه مرکب است و در آن چیز نه ناقص است

يكون اعصا للفظي وهو ما يقصد به تفسير مدلول اللفظ بحقيق
 كدخست واده اندر دما و در واقع تعریف با هم یعنی در حد نفس
 و رسم ناقص همچنانکه در تعریف لفظی تعریف با هم جائز است بدانکه
 تعریف بدو وجبات تعریف حقیقی و تعریف لفظی تعریف حقیقی
 است که عرض از آن تعریف تحفیل میسر باشد مثلا هرگاه
 که ما انسان را ندانیم و تعریف نکنیم و از حیوان نامطلق این
 حقیقت است که آنکه عرض تحفیل مجهول است که آن شایسته
 و تعریف لفظی است که عرض از آن تعریف تحفیل مجهول باشد بلکه
 قصد کردیم به هم با تعریف تعین مدلول لفظ را و اخصا
 ان از میان مجهولات و مخونات و معلومات نامعلوم
 شود که مراد از لفظ این معنی مثلا هرگاه که مخفی معنی سدر
 داند که حیوان منکر است و میباید از کشتی که میگوید سید را
 غلط اولی که الفاظ تعریفی چه معنی دارد این لفظ در جواب
 گوید که الفاظ سدر و این تعریف لفظی خواهد بود چه عرض
 از این تعریف غلط نظر تحفیل تعریف مجهول نیست بلکه
 عرض مدلول غلط نظر است و احتقار و از میان نادانسته
 شود که او مراد بوده است از لفظ غلط و در تعویضات
 لفظی تعریف با هم جائز و آهسته اند و عرض او مضطرب است

از جهت

از جهت تعین مدلول لفظ مثل آنکه گویند سدر است که است لفظی
 الثاني القضية قول به احتمال الصدق والكذب چون فارغ
 مع از جهت تقورات شریک کرد و در بحث تصدیقات و
 در تصدیقات بحث میکنند از جهت و تقضا یا که اجزای
 اند از جهت اول بحث از تقضا میکنند غور و قضیه نویسی بر مرکب
 است که افعال صدق و کذب و آهسته باشد و مرکب دو قسم است
 موقوف و مرکب معقول مرکب موقوف مثل این قائم و مرکب معقول
 معنی رند قائم و نسبت حکمیه و همچنین قضیه موقوف و معقول
 نیز باشد و تعریف بر هر دو صادق است و قول افعال هر دو
 دارد و صدق مطابق جبر است با واقع و بر تعریف قضیه اعتراض
 کرده اند که مثل است بر دو باب سدر آنکه در تعریف قضیه صدق
 و کذب اختار کرد است و در تعریف صدق و کذب خبر خند
 کرده است که مراد از قضیه است پس از این قضیه موقوف
 باشد بر دو است صدق و کذب و در این صدق و کذب
 موقوف باشد بر دو است قضیه جواب گفته اند که ما و صدق
 و کذب داریم صدق و کذب است که منفی خبر است اگر شما
 صدق و کذب را منفی خبر دارید و در لازم می آید اما از آن
 تعریف قضیه چنان میشود که قضیه نویسی افعال آهسته باشد

صدق و کذب قائل را یعنی تواند بود که تا پیش مطابق واقع گفته باشد
یا غیر مطابق واقع گفته پس درین صورت دلاله لازم نیاید بواسطه
آنکه در تقریر این صدق و کذب اخذ خبر نکرده اند و لکن ابرق گفته اند
که التفصیل قول یصح ان یقال ان صدق او کاذب و بعضی دیگر
جواب گفته اند که صدق و کذب موقوف بر چیز نیست بلکه صدق و کذب
بدیهیست و موقوف بر صدق و کذب نیست و تقریر نظر است تا آن
گاه حکم میاثر ثبوت شئی مبتنی بر او یعنی عنه فعلیه موجب است و
مسئله و سببی المحکوم علیه موضوعا و المحکوم به محمولا و الدال علی
و رابطه پس اگر بود باشد در قضیه حکم ثبوت شئی از برای شئی یا نفی
شئی حلیه است و حلیه بر دو قسم است موجب کسبیه پس موجب
حلیه است که حکم کنند و وی ثبوت شئی از برای شئی مثل
رند تمام و سالبه حلیه است که حکم کنند سلب شئی از شئی
مثل رند لیس بقا کم و امیراء قضیه چهار است نزد متاخرین محکوم
و محکوم به و نسبت حکمیه ثبوتیه تعینیه و وقوع یا لا وقوع
آن نسبت که از حکم گویند و نزد متقدمین سه است محکوم
علیه و محکوم به و نسبت حکمیه خبریه اعیانیه یا سلبیه و احشایان
حکم را عین نسبت حکمیه میدانند و عبارت مهم ناظر است در
مذهب قدما چه زیاده از سه خبر نکرده است و نام نهاده اند

محکوم

محکوم علیه را موضوع بواسطه آنکه وضع کرده اند و از برای
آنکه شئی از برای او ثابت کنند و محکوم به را محمول میگویند که با که
او را بر موضوع بار کرده اند و نسبت را اسم عینیه نکرده اند
بلکه لفظ دال بر نسبت را رابط میگویند نسبتیه لکن ایا بلک لفظ
وقد استعیر لها حق یعنی بتحقیق که بطریق استعاره هو رابط
میگویند سابقا معلوم شد که در قضیه حلیه دال بر نسبت یعنی بین
را رابط خوانند و نسبت بین بین معنی حریت بواسطه
آنکه چیز مستقل است پس رابط کرده است بدو اداته باشد
و رابط بر دو قسم است رابط زمانی که با وجود دلالت بر نسبت
دلالت بر زمان نیز میکند مثل افعال ناقصه در لغت عرب و رابط
عین زمانی است که دال بر نسبت باشد مثل اسد فارس
و منطقیان گفته اند که رابط نیز زمانی در لغت عرب و در نظایر اوست و این
نکرده اند که هر دو اصل وضع نکرده اند از برای نسبت بلکه او ضمیری است
که راجع به چیزی که پیش از وی مذکور شده باشد مثلاً در رند هو قائم هو
ضمری است راجع به رند پس لکم باشد پس شایان آن گفته اند که او جو فیت
و رابط است و دلالت بر نسبت میکند چو این گفته که در وقتی که فلسفه را
زبان یونانی یعنی نقل میکردند و در زبان عربی چیزی که رابط اخیر
زبان یونانی یعنی میافتنند و چیزی را میخوانند که رابط سازند چیزی را که مناسب

عنه

یافتند هر دو پس منطقی بود بطریق استعاره و عاریت وضع
 کرده اند از برای رابط و این حال ندارد که بود اصل موضوع بهم
 باشد از برای بطریق عاریت اما رابط میگویند والا
فقطیه و سببی از اول مقدمه و الثاني تا کلیا یعنی و اگر در
 در قضیه حکم ثبوتی باشد از برای اثباتی باشد
 شرطیه است و نام ندارد میشود جز اول شرطیه را مقدم و جز
 ثانی را تالی و اعتراف کرده اند که چون است که در قضیه علیه
 گفت که حکوم علیه را موضوع مینامند و حکوم بر را محمول و گفت
 در قضیه شرطیه که حکوم علیه را مقدم و حکوم بر را تالی مینامند
 بلکه جز اول و جز ثانی گفت جواب گفته اند که اهل عربیه و
 اهل منطق خلاف کرده اند که ای حکم در جز ثانی شرطیه است
 که از اجزای میگویند یا میانه شرطیه و جز است اهل عربیه بپایند
 حکم در جز است و شرطیه حکم است از قبیل ظرف و حال نه ظرف
 حکم است پس بخود مثل آن کانت الشمطاطعه قالها موجود پس
 پیش اهل عربیه اینست که حکم در جز ثانی است الهنا موجود است
 بواسطه که اثبات وجود از برای ندارد که است پس حکوم علیه ندارد
 بشرط و حکوم بر موجود پس درین صورت جز اول و جز ثانی را
 حکوم علیه و حکوم بر نتوان گفت و پیش اهل منطق اینست که حکم

در میان

در میان جز اول و جز ثانی است الشمطاطعه و الهنا موجود است
 اینرا حکم اینجا تعلیق وجود ندارد بر طالع شمس پس تعلیق علیه
 که طالع شمس است حکوم علیه پس هم که جز اول و جز ثانی گفت
 در حکوم علیه و نه حکوم بر یا است که مذنب اهل عربیه و یا است
 که مذنب اهل عربیه ندارد لکن عبارتی میگویند که مذنب و نه مذنب
 صحیح باشد و وجه تسمیه جز اول مقدم است که او بیشتر است در ذکر
 و در ذکر یعنی در تلفظ و تعقل و جز ثانی را تالی میگویند بواسطه که
 از برای رمی آید و الموضوع آن کانت مشخصا اسمیت القطیه
 بتخصیصه و مخصوصه یعنی موضوع قضیه اگر جز ثانی حقیقی
 باشد و شخص در این قضیه را تخصیص میکنند و خصوصیت بپایند
 بواسطه که موضوع قضیه ام قصص و تخصیص است و آن کانت نقش
 الحقیقه فطریه و اگر موضوع قضیه کلی باشد حکم کرده باشند
 بر نفس جمعه کلی این قضیه را طبیعی میگویند بواسطه که حکم بر نفس
 طبیعت کلی کرده اند مثل الان نفع و الحيوان جنس حکم طبیعت
 و جنسیت بر نفس حقیقت آن ان و حیوان کرده ایم نه افراد آن
 والا فان بین کینه افراد کلا او بعضا مخصوصه علیه او جزیه
 او مایه البیان لولا که حکم بر نفس حقیقه کلی کرده باشیم بلکه حکم
 بر افراد کرده باشیم اگر بیان حکمت افراد کرده باشند کلا او بعضا

یعنی گفته باشند که حکم بر یک نفر است یا بعضی از افراد است این
 قضیه را محصور میگویند و سوره نیز میگویند اما اگر محصوره از هر یک
 بواسطه آنکه محصور افراد کردن است اگر چه بطریق تعداد کرده اند بطریق
 کلیت و بعضیت کرده است اما غیر آنکه سوره از هر یک میگویند بواسطه
 آنکه متعلق بر محصور است و سوره نیز میگویند که بیان افراد کلا یا بعضی کنند
 مثل لفظ کل و بعض و این سوره را اولی میگویند که گفته اند محصوره محصور
 شهر در خانه و سوره میگویند آن لفظ نیز اخطا افراد کرده است
 پس اگر بیان کلیت افراد کلا کرده باشند این را محصوره کلیه
 میگویند اگر بیان کلیت افراد بعضی کرده باشند این را محصوره
 جزئیه میگویند و هر یک از این کلی و جزئیه موجب سبب شده که باید
 میباشد پس با برین قضیه محصوره چهار قسم موجب کلیه و سالبه
 کلیه موجب جزئیه و سالبه جزئیه و سوره موجب کلیه کل افراد است
 و الی لام استغراق و هر جز که افاده معنی ایشان کند از هر لغتی که
 باشد چنانچه در فایسی گوئیم هر آن حیوان است لفظ هر اینجا
 سوره ایجاب کلیت و سوره سالبه کلی لاشی و لا واحد و هر یک با این
 معنی بوده باشد مثل وقوع نکرده و در سیاق نفی مثل ما جانی
 رجل و سوره موجب بعض است و هر چه افاده معنی او کنند چون
 چون وقوع نکرده و اثبات مثل ان و سبب لک جانی و سوره

سالبه

سالبه جزئیه نیست کل است و نیست بعض و بعضی سوره سبب کل رفع
 ایجاب کلی میکنند و رفع ایجاب کلی مستلزم سبب جزئی است
 و الاغیر عمل یعنی اگر بیان کلیت افراد کلا یا بعضی کنند این قضیه
 محصوره میگویند بواسطه آنکه همان در بیان کلیت افراد شده مثل کلام
 حیوان و اگر مراد از الی لام الفلام عهد و عهدی و اگر الی لام عهد
 خارج باشد این قضیه شخصی است و اگر الی لام استغراق باشد
 این قضیه محصوره است و اگر الی لام جنس باشد این قضیه
 طبیعی است و اگر الی لام قیاس باشد یعنی قضیه مطلقه و
 قضیه جزئیه مطلقه را مانند این معنی که هر کاه که صادق است
 همه صادق است جزئیه و بعکس آنکه هر کاه که صادق است همه صادق است
 این جزئیه بواسطه آنکه همه است که در حکم بر فرد شده باشد
 اما تعین افراد نشده باشد کلا و بعضا و هر کاه که صادق است این حکم
 بر فرد صادق خواهد آمد حکم بر بعض افراد و اما حکم بواسطه آنکه هر کاه
 صادق است حکم بر بعضی افراد و اما صادق است حکم بر فرد مطلقا
 و این ظاهر است و لابد فی المحیط من وجود الموضع
 و هی الخاریجیه او مقدارنا الحقیقه او ذهنا فالذهنیه یعنی
 ناجای است و قضیه سوجه موجود بودن موضوع در
 خارج محققا اعم از آنکه خارج باشد یا قیل از حکم یا بعد از حکم و این

تقصیر را خارج میگوید مثل کل را خارج میگوید یعنی تقدیر
 موجود موضوع کنیم در خارج اعم از آنکه موجود باشد
 در خارج مثل کل این حیوان یا موضوع موجود نباشد در خارج
 اما بجای باشد که اگر یافت شود در خارج متصف شود بجهول
 و حکم ایجابی یا سلبی که در تعیین کرده ایم صادق باشد مثل
 کل عقا طائر اگر چه موجود نیست در خارج اما اگر یافت شود
 در خارج متصف خواهد بود بطریق آن و این حکم ایجابی
 صادق خواهد بود و این قضیه را حقیقه میگویند بواسطه آنکه
 حقیقه قضیه است که مستعمل است در علوم یا آنکه خارج است و قضیه
 موجود از وجود موضوع در ذهن و این قضیه را ذهن میگویند
 مثل انسان نوع و از این بیان معلوم شد که قضیه خارجی است
 که حکم کنند در برابر افراد خارجی محققه اعم از آنکه این افراد وجود
 باشند در حال حکم یا قبل از حکم یا بعد از حکم و قضیه حقیقه است
 که حکم کنند در برابر افراد خارجی اعم از متحقق و مقدر و قضیه ذهن
 است که حکم کنند در برابر افراد ذهنیه اعتراض کرده اند که هیچ
 ایجاب تقاضای وجود موضوع میکند همچنان سلب تقاضای
 وجود موضوع میکند در ذهن و اگر گفته اند که اگر چه سلب تقاضای
 وجود موضوع میکند لکن ایجاب تقاضا میکند که سلب تقاضا

ای موضوع

ان وجود میکند بواسطه آنکه ایجاب تقاضای دو وجود و یک وجود
 حال حکم و او شاکس است درین وجود و یک وجود دیگر قطع نظر
 از حکم بواسطه سلب ایجاب ثبوت شرعی است از این که شیخ و ثبوت
 شی از برای شی در خارج ثبوت مثبت است و مراد بقول ما که گفته ایم
 که ایجاب تقاضای این وجود موضوع میکند این وجود است و سلب
 تقاضای این وجود میکند بواسطه صدق سلب همچنانکه این معنی
 میباشد که موضوع موجود باشد و محمول از سلب باشد چون بقیه
 موضوع می باشد پس معلوم شد که سلب تقاضای این وجود می کند
 و بدانکه میانه قضیه موجب و کلیه خارجی ماده اجتماع مثل کل این حیوان
 ماده اشتراق ایجاب خارجی مثل الا فرض کنیم که جمیع اشکال که در خارج
 موجود اند مثلث اند و درین هنگام صادق خواهد بود که کل شکل مثلث
 بحسب الخارج یعنی این اشکال است در خارج مثلث است و در خارج
 صادق خواهد بود و کل شکل مثلث بحسب الحقیقه یعنی هر چیزی که یافت
 شود در خارج و باشد شکل این اشکالی است که اگر یافت شود مثلث
 خواهد بود بواسطه آنکه میتوان از او که بعضی از اشکال که بعد از این یافت
 یافت شود در خارج مثلث باشد مگر هیچ باشد پس معلوم شد که هر کل
 شکل مثلث خارجی صادق است و حقیقه صادق نیست و ما در افراد
 ارجح حقیقه مثل عقا طائر وجود معلوم شد که میانه موجب کلیه

حقیقه نجوم و جویون و هر است بر مبادی آن که سلب جزئی است بر وجهی و سلب
 جزئی حقیقه است مبادی نیست جزئی خواه بود چنانچه در بحث نسبت معلوم
 معلوم شده ماده اجتماع مثل بعض الان لیس جز ماده افتراق اجاب
 خارجیه مثل بعض العنقا لیس بطائر و ماده افتراق اجاب حقیقه مثل
 بعض النحل لیس نسل بر تدری که فرض کنیم التکال در خارج مختص
 در مثل اند و موجب جزئی خارجیه احض مطلق است از نوع جزئی حقیقه
 بواسطه آنکه هرگاه که حکم کنیم باجای محمول از برای موضوع حقیقا او مقدار
 حکم باجای محمول از برای موضوع محققانده باشد مثل بعض العنقا طایر
 و چون معلوم شد که موجب جزئی خارجیه احض مطلق است از نوع جزئی حقیقه
 پس سلب کلیه خارجیه اعم مطلق خواهد از سلب کلیه حقیقه بواسطه آنکه بعض
 احض اعم است از بعضی و چنانچه در بحث نسبت معلوم شده ماده اجتماع
 لایستی من الان لیس بمجرده افتراق اجاب خارجیه مثل لایستی من العنقا
 طائر و قدیم جعل حرف سلب جزئی من جزئی فیسی معلوم شده و گاه است
 که میگردانند حرف سلب را مثل لیس جزئی از جزئی قضیه یعنی جزئی از
 موضوع و میگویند این مقدار و له الموضوع مثل لایستی من جزئی از جزئی
 این را معذوله المحمول مثل الجاد لایستی من جزئی از موضوع و میگویند این
 را معذوله الطرفین اما عالم الاحاد و جزئی است مانند او را معذوله بواسطه
 آنکه حرف سلب را اصل موضوع است از برای سلبی از برای حرف سلب

جزء مصدق

جزء موضوع جزء موضوع یا محمول است و اراده نکرده ایم با سلبی از برای سلبی
 کردیم از موضوع اصلا خودش مثلا اراده نکرده ایم باین قول این محمول الجاد
 لایستی سلبی از جاد بلکه اراده کرده ایم باین قول این است برای جاد و اگر حرف
 جزء هیچ یک از موضوع و محمول نشده باشد این قضیه را محصل میگویند و گاه است
 که سلب را خاص میگردانند باسم سلب و قدیم بیج بلقیه النسبه
 موجه و عبادیه البیان حقیقه و گاه است که بیج میکند بلقیه نسبت محمول
 بل موضوع و این قضیه را موجه میگویند بواسطه آنکه بیج محمول است و قضیه است
 و آنچه با و است بیان کلام نسبت از جهت میگویند مثل جزیره و لا ضروره
 دوام و لا دوام و تحقیق مقام است که چنان که موضوع و محمول را وجود
 در نفس الامر است و وجود در عقل وجود در لفظ همچنین نسبت را وجود
 در لفظ همچنین نسبت را وجود نفس است و وجود در عقل وجود در لفظ
 و هرگاه نسبت یا ذی شود در نفس الامر لابد است او را این میگویند باشد
 بکیفیت در نفس الامر پس هرگاه که آن نسبت یا ذی شود در عقل اعتبار
 میکند از برای او کیفی خواه این کیفیت موافق کیفیت نفس الامر باشد یا مخالف
 و هرگاه که یا ذی شود در لفظ آورد میگوید عبارتی که دلالت کند بر این معنی
 که عقل را اعتبار کرده است و همچنین بجزء موضوع و محمول اعتبار کرده اند از برای
 قضیه معقول و وجود است در لفظ و باین اعتبار گردیده اند از برای قضیه
 ملفوظ و همچنین کیفیت نسبت را وجود است در نفس الامر و در عقل در لفظ

نسبت را وجود است در نفس الامر و در عقل در لفظ

وان کیفیت کتابت است مرتب در نفس الامر ماده قضیه میگویند و این کیفیت
 کتابت است مرتب را در عقل قضیه معقوله میگویند و این عبارت کد را
 است میگویند بر آن کیفیت کتابت حاصل است در ذهن جهت قضیه موقوفه میگویند
 مثلا هرگاه که گوئیم کل انسان حیوان نیست حیوان انسان با نبوتی
 خواهد بود در نفس الامر که ضرورت است در عقل و در لفظ پس اگر این کیفیت
 معقوله یا موقوفه مطابق کیفیت نفس الامر است قضیه صادق است والا کاذب
 به آنکه قضایا را موجب سبب است لکن اینهم اعتبار کرده است آن بائنه
 است سبب و هفت مرکب و قضیه سبب است که معنی او ایجاب باشد
 و پس سبب باشد و پس مثلا هرگاه که گوئیم کل انسان حیوان بالضرورت
 معنی این قول نیست الا نبوت حیوانیه را برای انسان و نیز هرگاه که گوئیم
 لاشی من الانسان بحر بالضرورت معنی این قول نیست الا سلب حقیقه
 از انسان و قضیه مرکب است که معنی او مرکب باشد از ایجاب و سلب
 مثلا هرگاه که گوئیم کل انسان کاتب لادلائل معنی این قول ایجاب کتابت
 از برای انسان و سلب کتابت است از برای انسان بالفعل و مدار ایجاب
 و سبب در قضیه را موجب میگویند و مقدم داشته هم قضایا را سبب را
 بواسطه آنکه قضیه سبب جزء قضیه مرکب است و چون جزء مقدم است بر کل
 طبیعا بر مقدم داشته ذکر را تا موافق شود وضع طبع و کثرت آن کان
 لکرمه بالضرورت النسبة ما دام ذات الموضوع موجود انقضیه

مطلقه

باز هم در قضیه مرکب

مطلقه یعنی پس اگر از برای ذات موضوع ما دام که ذات موضوع موجود باشد
 این قضیه را ضروری میگویند اما ضروری جز بواسطه مشتمل است بر ضرورت
 یعنی ضرورت استحالة انفکاک نسبت نحو ایض و اما مطلقه هر بواسطه
 بواسطه آنکه مقید نیست ضرورت بوصفی یا وقتی او ما دام اوصاف و صفات
 عامه یا آنکه جزا کرد در ضرورت نسبت ما دام که ذات موضوع متصف
 بوصف موضوع یعنی از جمیع اوقات و وصف قضیه را ضروری عام
 میگویند اما مشروط جزا بواسطه آنکه مشتمل است بر شرط و وصف اعمام
 بواسطه آنکه اعم است از مشروط اختصاص چنانچه معلوم خواهد شد و مشروط
 ما دام اوصاف اعم است از ضروری بواسطه آنکه هرگاه که محمول در اشوبت
 یا ضروری السلب در جمیع اوقات ذات ضروری اشوبت یا ضروری السلب
 در جمیع اوقات و وصف بواسطه آنکه جمیع اوقات و وصف بعضی اوقات است
 و نسبت چنین که هرگاه ضروری محمول اشوبت یا ضروری السلب در جمیع اوقات
 و وصف ضروری اشوبت یا ضروری السلب در جمیع اوقات ذات یا
 که در بعضی اوقات ذات که اوقات و وصف نیست یا ضروری اشوبت
 یا ضروری السلب مثلا هرگاه که صادق میگوید کل کاتب کاتب حیوان
 بالضرورت و صادق خواهد بود کل کاتب حیوان بالضرورت و ما دام
 کتابت اوصاف است کل مختلف مطلق بالضرورت و ما دام مختلف
 نیست کل مختلف مطلق بالضرورت بواسطه آنکه بعضی اوقات ذات مختلف مطلق نیست

بلکه معنی است مثل وقت برنج و بعد از آن شرط عام را بر معنی دیگر اطلاق
 میکنند یعنی بر قضیه حکم کرده باشند در بفروردیه نسبت محمول را بر
 ذات موضوع بشرط آنکه وصف موضوع بشرط آنکه وصف و در محل
 ضروریته بشرط میان شرط عام موضوع و معنی اول نیز نادانان
 عموم و خصوص من وجه است ماده اجتماع در قضیه است که حکم کرده باشند
 در بفروردیه ثبوت محمول را بر ذات موضوع در جمیع اوقات
 وصفی که آن وصفی هم در شرط ذات موضوع را در وقت و در خارج
 بشرط تحقیق ضروریته مثل کل منجست مطلق بالضرورة بشرط کونه متخفا
 صادق است و این ظاهر است بواسطه آنکه انحصار فقره را در هر
 در وقتی که آن وقت حیلوله است پس اطلاق در آن وقت ضروری
 خواهد بود و ماده افتراق از جانب مشروط عام بشرط وصف
 مثل کل کاتب متحرک الا صانع بالضرورة بشرط کونه کاتباً صادق
 است و در وقت کونه کاتباً صادق نیست بواسطه آنکه بشرط
 تحقیق ضروریته است ضروریته کاتب نیست در جمیع اوقات
 اگر وقت کاتب بشرط بواسطه آنکه ممکن است کاتب را درین وقت
 حوزب کند پس محمول بشرط ضروریته خواهد بود درین وقت و ماده
 افتراق از جانب مشروط عام مادام الوصف مثل کاتب حیوان بالضرورة
 مادام کاتباً صادق است و بشرط کونه کاتباً صادق نیست بواسطه

بلکه

بلکه کاتب محمول را در در تحقیق حیوانه او فی الوقت معین
 فوقتیه مطلقاً است که حکم کرده میشود بفروردیه نسبت محمول
 را بر ذات موضوع در وقت معین وقت از اوقات وجود موضوع
 و این قضیه را وقتیه مطلقه میگویند اما وقتیه جبراً بواسطه اعتبار
 معین وقت در و اما مطلقه بواسطه عدم تقيید او مادام
 یا بظاهر ضروریته وقتیه مطلقه اعم است از مشروط عام بواسطه
 آنکه هرگاه که حکم کرده شود بفروردیه ثبوت محمول یا بفروردیه سلب
 محمول در جمیع اوقات وصف حکم کرده شده است بفروردیه
 ثبوت یا بفروردیه سلب در وقت معین است و لازم نیست
 که هرگاه که حکم کرده شود بفروردیه ثبوت یا بفروردیه سلب
 وقت معین حکم شده بشرط جمیع اوقات وصف بخشد
 وقت معین عیز اوقات وصف بشرط کل منجست
 بالضرورة وقت حیلوله الارض بینه و بین الشمس حکم
 کرده ایم بفروردیه ثبوت محمول که انحصار است از هر
 موضوع که فقره است در وقت معین که حیلوله الارض است
 و این وقت وصف است پس قضیه وقتیه صادق باشد
 مشروط عام صادق نیست بنا شد بواسطه انحصار
 ضروریته فقره نیست در وقت وصف فقریه والا لازم می آید

وصف م

که دائما قریب منخسف باشد و ماده اجتماع کل کاتب حیوان در وقت
معین صادق است که آن وقت کتب است و ماده کاتب
نیز صادق است و چون معلوم شد که وقتیه مطلقه اعم
است از شرط عام اعم است از ضرورت و اعم از
ضرورت ضرورتیه نیز اعم است از وقتیه مطلقه یا آنست
که حکم کرده اند در وقتیه بضرورت ثبوت محمول یا بضرورت
سلب محمول در وقت معین از اوقات وجود موضوع
و این قضیه را منتهیه مطلقه میگویند اما منتهیه هر کس
عدم تعیین وقت در و اما مطلقه چرا که مطلقه عدم
تعیینیه او با دوام یا با ضرورت و منتهیه مطلقه اعم است
از وقتیه مطلقه بواسطه هر که که حکم کنند بضرورت نسبت
در وقت معین حکم شده است بضرورت نسبت در وقت
و این ظاهر است و لازم نیست که هر که که حکم کنند بضرورت
نسبت در وقت ما حکم کرده بضرورت نسبت در وقت
معین مثل طلائع تنقیص بضرورت وقت ماکه حکم کردیم
بضرورت نسبت در وقت ماکه حکم کردیم بضرورت نسبت
در وقت ما و حکم کرده ایم بضرورت نسبت در وقت معین
ماده اجتماع مثل کل قریب منخسف وقت حیوانه صادق است

و وقت

و وقت مایه صادق است و چون معلوم شد که منتهیه
مطلقه اعم است از وقتیه مطلقه و وقتیه مطلقه اعم است
از شرط عام پس منتهیه مطلقه اعم خواهد بود از
شرط عام پس چون شرط عام اعم است از
ضرورتیه پس منتهیه مطلقه اعم خواهد بود از ضرورتیه او با دوام
همه اقسام الذات قدائمه مطلقه او با دوام اعطاف
است بر قول او که بضرورت النسبه یعنی پس او با دوام
حکم در قضیه بدوام نسبت مادی که ذات موضوع وجود
بیشتر آن قضیه را دائمه مطلقه میگویند اما دائمه جبر بواسطه
آنکه شتمل است بدو معنی دوام یعنی استمرار ثبوت
محمول یا سلب محمول از هر موضوع و مطلقه جبر بواسطه
متعین نیست دوام بر صفتی نسبت یا وقتی و دائمه مطلقه
اعم مطلق است از ضرورتیه مطلقه بواسطه آنکه هر که که
نسبت مستحیل الانفکاک باشد داعی خواهد بود دوام نسبت
هر که که نسبت داعی بضرورت مستحیل الانفکاک بضرورتیه
که ممکن الانفکاک باشد اما هر که مستحیل بود مثل حرکت

فلكه ممکن الانفكاك است از فلكه اما دائمی است فلكه پس صادق
 خواهد بود که كل متحرك دائما صادق نیست که كل فلك
 متحرك بالضرورة اعم من وجوب است از شرط عام بواسطه
 انكه صادق می آید در ماده كل ان حیوان و صادق می
 آید دائمه بدون مشروط عام در ماده كل فلك متحرك
 و صادق می آید مشروط عام بدون دائمه در ماده كل
 منخسف منظم و همچنین اعم من وجوب است از وقتیه مطلقه بواسطه
 صادق می آید در ماده مثل كل ان حیوان و صادق
 نمی آید دائمه بدون ایشان در ماده که خالی باشد از ضرورت
 و وصفی مثل كل فلك متحرك و صادق می آید وقتیه مطلقه
 منتشره و منتشره مطلقه بدون دائمه در ماده که خالی
 باشد ضرورت از دوام بحسب ذات مثل كل منخسف منظم ان
 مادام الوصف فرعیه عامه ای که بشرح حکم در قضیه مذکور
 نسبت مادام الوصف یعنی مادام که ذات موضوع متصف
 بشرح بوصف عموم الی و این قضیه را عریضه عامه میگویند اما
 عریضه جزا بواسطه انکه اهل عرف میگویند ان معنی را از

می آید

سابقه

سابقه گاهی که ذکر کنند جهت را مثلا هرگاه که گوئیم لاشی من
 النایم مستیغظ اهل عرف میگویند ازین قول سلب استیغظ
 از ذات نایم مادی که متصف بصفة لازم بشرح و چون اخذ
 کردند این معنی از عرف نسبت دادند و از این عرف
 و عریضه لاشی گفتند و اما عام جزا بواسطه انکه اعم است
 از عریضه خاصه چنانکه معلوم شد و عریضه عام اعم از عریضه
 و مشروط عام و دائمه بواسطه انکه صادق می آید در ماده
 كل ان حیوان و صادق می آید عریضه بدون
 ایشان در ماده كل کاتب متحرك بالاصابع مادام
 کاتب دائما و اعم من وجوب است از وقتیه و منتشره
 بواسطه انکه صادق می آید در ماده كل ان حیوان
 و صادق می آید عریضه ایشان در ماده کاتب
 متحرك بالاصابع مادام کاتب و صادق می آید بعریضه ایشان
 بدون عریضه در ماده كل منخسف ای بفعلیتهما مطلقه
 عامه او بفعلیتهما عطف است بر قول او که کاتب و اصابع یعنی که
 بشرح حکم در قضیه بفعلیته نسبت به لاشی قضیه را مطلقه انعام

خواهد بود

میگویند اما مطلقه چرا بواسطه آنکه قضیه هرگاه که اطلاق کرد و مقید
 نشاخته بجای از دوام و ضرورت و لا دوام و لا ضرورت فهم میشود
 از و فعلیه نسبت پس چون این مفهوم قضیه مطلقه است نمیداند
 او را باین و اما عامه چرا بواسطه آنکه اعم است از وجودیه لا دائم و لا
 ضروریه چنانکه معلوم شود و مطلقه اعم جمیع سلیطات است بواسطه
 آنکه هرگاه نسبت ضروری را دائمی باشد فعلیه نسبت خواهد بود
 و لا زم نیست هرگاه که فعلیه نسبت باشد ضروری یا دائمی باشد
 و این ظاهر است و مراد بفعلیه نسبت تحقق نسبت در احد
 از منتهی التامنه او بعد ضروریه خلافتها ممکنه عامه
 یا است که بجز حکم در قضیه بعد ضروریه خلافت نسبت که مذکور است
 در قضیه یعنی اگر باشد حکم در قضیه باجوب خواهد بود مفهوم امکان
 سلب ضروریه سلب بواسطه آنکه نسبت که مذکور است در قضیه
 باجوب است و خلافت او را است و اگر باشد حکم در قضیه سلب
 خواهد بود و مفهوم امکان سلب ضروریه باجوب بواسطه آنکه
 نسبت که مذکور است در قضیه سلب است و خلافت سلب باجوب است
 مثلاً هرگاه که گوئیم کل نار حارته بالا مکان العام معنی چنین میشود

که سلب

است لا اقل اینکه باجوب
 امکان سلب است پس
 هرگاه که صادق است سلب
 بالفعل صادق می شود

فتنه بساط یعنی آن قضایا که ذکر شد قضایا بسط اند معتبر
 اند نزد اهل صنعت و بحث کرده اند اهل صنعت از احکام ایشان
 و بعضی از قضایای بسیط است که آنرا اعتبار نکرده اند و بحث از احکام
 ایشان نکرده اند چنانکه در باب تفتیش معلوم خواهد شد پس معارضه
 شد از احکام بساط شروع کرد و در احکام مرکبات و کثرت و قس
توید العاصمان والوقتیان المطلقان بالادام الدائم
فیسع المشروطه الخاصة والعرفیه الخاصة والوقتیه والمنشوره
 یعنی گاه است که متبیین سازند عاصمان را یعنی مشروطه عام و عرفیه
 عامه و وقتیان مطلقان را یعنی قتیبه مطلقه و منشوره مطلقه با دوام
 بحسب ذات پس مینامد مشروطه خاصه اما مشروطه جزو بساط
 انکه مشتمل است بر شرط و وصف چنانچه معلوم شد اما خاصه بواسطه
 انکه احضال است از مشروطه عام و مینامد عرفیه عام را که متبیین است
 بل با دوام ذاتی و قتیبه مخدوفه مطلق باعتبار تفتیش بل با دوام
 و مینامد منشوره را مطلقه که متبیین است بل با دوام ذاتی منشوره
 بخدوفه مطلقه باعتبار تفتیش بل با دوام اما مشروطه خاصه موجب
 مثل کل منخسف مطلقا مادام منخسف و الا دائما ترکیب اواز مشروطه
 عام موجبیت که جزو اول است و اگر سلب مطلق عام یعنی لا شئی
 من المنخسف عظیم بالفعل که مفهوم لا دوام است بواسطه انکه هر گاه

که ایجاب

که ایجاب محمول از برای موضوع دائمی نباشد ایجاب متحقق نخواهد بود
 در جمیع اوقات و هر گاه که ایجاب متحقق نباشد در جمیع اوقات سلب متحقق
 خواهد بود و الجمله و این معنی سلب مطلقه عام است که از لا دوام
 میگردد و اما مشروطه خاصه سلب لا شئی من المنخسف بعضی
 مادام منخسف لا دائما ترکیب و از مشروطه عام سلب است و این
 جزو اول است و از موجب مطلق عام که آن جزو ثانی است بواسطه
 انکه هر گاه سلب محمول از موضوع دائمی نباشد متحقق نخواهد بود
 و در جمیع اوقات و هر گاه که سلب متحقق نباشد در جمیع اوقات
 ایجاب متحقق نخواهد بود و الجمله و این معنی موجب مطلق است
 عام است که لا دوام را شایسته است بآن و نسبت مینامد مشروطه
 خاصه و ضروریه و دائم مینامد کلیت اما مینامد مشروطه
 خاصه با دایم بواسطه انکه مشروطه خاصه متبیین است بل با دوام
 و دائم دوام بحسب ذات است و دوام بحسب ذات علاوه
 بحسب میان یکدیگر مینامد کلیت اما مینامد مشروطه خاصه
 یا ضروریه بواسطه انکه حکم که دیم در ضروریه بصورته بحسب
 ذات و ضرورت بحسب احضال است از دوام بحسب ذات
 پس دوام بحسب ذات اعم است و تفتیش که لا دوام بحسب ذات
 است میان این عین احضال است که ضروریه بحسب ذات است

میانیت کلی پس شرط خاصه میان ضرورت و میانیت کلی
 و شرط خاصه اخص مطلق است از شرط عام بواسطه آنکه شرط خاصه
 شرط عام است بابتی لا دوام و مقتضای اخص است از مطلق چون
 معلوم شد که شرط خاصه اخص است از شرط عام و شرط عام اخص
 است از اشیائی قضایا یعنی وقتیه مطلقه و منتشره و عرفیه عامه
 و مطلقه عامه و ممکن عام پس شرط خاصه اخص نیز از اشیائی قضایا
 بواسطه آنکه اخص از اخص است یعنی اشیائی است بواسطه و اما
 عرفیه خاصه موجب مثل کلی که بتحرک بالا صایع مدام کاتالادایا
 ترکیب او از عرفیه عامه موجب است که آن جزء اول است و از سائیه مطلقه
 عامه یعنی لاشیء من الکات من حرکت الا صایع بالفعل لا دوام اشارت است
 بان و اما عرفیه خاصه سائیه لاشیء من الکات من الا صایع مدام
 کاتالادایا ترکیب او از سائیه عرفیه عامه است که آن جزء اول است و از موجب
 مطلقه عامه یعنی کلی که بتحرک بالا صایع بالفعل لا دوام اشارت است
 بان تفصیل که در شرط خاصه معلوم شد و عرفیه خاصه اعم از شرط
 خاصه بواسطه آنکه هرگاه که صادق اند ضرورت و محجب وصف لا دایما
 صادق می آید دوام محجب وصف لا دایما مثل کل منصف منظم
 مدام منصف لا دایما و لازم نیست که هرگاه که صادق آید دوام محجب
 وصف لا دایما صادق آید ضرورت و محجب وصف لا دایما مثل صادق

دایما

دایما کلی که بتحرک الا صایع مدام کاتالادایا و صادق نیست بالفرد
 کلی که بتحرک الا صایع مدام کاتالادایا و بواسطه آنکه حرکت الا صایع ذات
 کاتالادایا و هیچ وقت ضرورت نیست از جهت کاتالادایا بتحرک الا صایع معلوم
 شد و عرفیه میان دایما است تا بین کلی بواسطه آنکه عرفیه خاصه مقتضی
 است لا دوام بحقیقت و لا دوام بحقیقت و میان دوام بحقیقت است
 و ضرورت بحقیقت است تا بین کلی چنانچه گذشت و اعم و وجه است وقتیه
 مطلقه و منتشره مطلقه و شرط عام بواسطه آنکه صادق می آید در مدام کل
 منصف منظم و صادق می آید عرفیه خاصه بدون ایشان در مدام کلی که بتحرک
 حرکت الا صایع و صادق می آید ایشان بدون عرفیه خاصه در مدام
 کلان ان حیوان و اخص مطلق است از عرفیه عام بواسطه آنکه عرفیه
 خاصه عرفیه عام است بابتی لا دوام مقتضی اخص است از مطلق
 و وجه معلوم شد که عرفیه خاصه اخص است از عرفیه عام و عرفیه عام اخص
 است از مطلق عام و ممکن عام پس عرفیه خاصه اخص نیز از مطلق عام و ممکن
 عام و اما وقتیه موجب مثل کل منصف وقت حیلوله الارض نیز بین
 الاصل لا دایما ترکیب او از وقتیه مطلقه موجب است که آن جزء اول است از
 سائیه مطلقه عام یعنی لاشیء من القهر منصف بالفعل لا دوام اشارت است
 بان و قتیبه سائیه لاشیء من القهر منصف وقت الزیج لا دایما ترکیب
 او از سائیه وقتیه مطلقه است که جزء اول است و از موجب مطلقه عام یعنی کل

قمر مخفف بالفعل که لا دوام اشاره است بآن و وقتی اخضر من وجهت
 از غریبه خاصه بواسطه الکراهه و قیام غریبه خاصه بدون و قیام
 کل که تبخیر لایساع و صادق می آید و قیام بدون غریبه خاصه در ماده
 کل هر قمر مخفف وقت حیلوله الارض بین زمین و بین الشمل و انما و اعلم
 مطلق است از شش و طه خاصه بواسطه الکراهه که که صادق آید ضروری
 بحسب وصف لا و انما صادق می آید ضروری در وقت معین لا و انما
 بواسطه الکراهه که که صادق باشد در وقت معین لا و انما باشد در وقت معین
 چه باشد که آن وقت معین غیر وقت و وصف باشد مثلا کل قمر مخفف
 وقت حیلوله الارض بین زمین و بین الشمل لا و انما صادق است و صادق
 نیست کل قمر مخفف ما دوام قمر لا و انما و میان دانیست است
 بواسطه الکراهه قیام بلا دوام چنانکه گذشت و هم چنین وجهه است از چنان
 بواسطه الکراهه صادق می آید در ماده کل مخفف مطلق و صادق می آید
 و قیام بدون این در ماده کل قمر مخفف صادق می آید این را
 بدون و قیام در ماده کل این حیوان و اخضر مطلق است از و قیام
 مطلق بواسطه الکراهه و قیام مطلق است با قیام لا دوام بحسب ذات
 متباعد از مطلق و چون معلوم شد که قیام اخضر مطلق
 از و قیام مطلق و و قیام مطلق اخضر مطلق است از منتشره مطلق

و مطلقه

و مطلقه عامه و ممکنه عامه بر و قیام اخضر شد از منتشره موجب مثل این
 متباعد و قیام لا و انما ترکیب و از موجب منتشره مطلق است که از اول
 و از آنکه مطلق عامه بین لاشی و از آن که مطلق بالفعل که لا دوام
 اشاره بان و اما منتشره سالبه مثل لاشی و از آن که مطلق متباعد
 لا و انما ترکیب از سالبه منتشره مطلق است که از اول است از
 موجب مطلق عامه بین کل این متباعد بالفعل که لا دوام است و بان
 است و منتشره را هم مطلق است از و قیام بواسطه الکراهه که که صادق
 آید ضروری در وقت معین لا و انما صادق آید ضروری در وقت
 لا و انما و عکس است و نسبت منتشره با قیام یا بحسب نسبت
 و قیام است با قیام یا لا نسبت او و قیام مطلق بواسطه الکراهه
 و جهات از و قیام مطلق بخلاف و قیام که اخضر مطلق است از و قیام
 مطلق چنانکه گذشت ماده اجتماع مثل کل قمر مخفف مطلق ماده افتراق
 از جانب منتشره مثل کل این متباعد و قیام لا و انما ماده افتراق
 از جانب و قیام مطلق مثل کل این حیوان و قیام مطلقه
 العاقه بالاضافه و قیام صریحه الما قیام فیسیع و موجب الاضافه
 و که است که متباعد صریح از مطلق عامه را با الاضافه و قیام
 او را وجودیه لا ضروری اما وجودیه را بواسطه الکراهه مثل است
 مطلقه عامه که حکم کرده است در و قیام و وجودیه و اما لا ضروری

چرا بواسطه آنکه جزئی ثانی ممکنه عام است و ممکنه عام حکم کرده شود در سلب ضرورت
اما وجودیه لا ضروریته موجب شکی نیست که کاتبه لا بالضرورت ترکیب از اجزیه
مطلقه عام است که آن جز اول است و از سلب ممکنه عام که از ضرورت مفهوم
میکرد یعنی شکی نیست که آن کاتبه لا امکان العام بواسطه آنکه هرگاه که اجاب
محمول از برای موضوع ضروری نباشد متحقق خواهد بود سلب ضرورت ایجاب
ضرورت ایجاب امکام عام سلب است و اما وجودیه لا ضروریته سلب شکی نیست
مزان آن کاتبه لا بالضرورت ترکیب او از سلبه مطلقه عام است که جزء
اول است و از موجب ممکنه عام که از لا ضرورت مفهوم میکند یعنی کل آن
کاتبه لا امکان العام بواسطه آنکه هرگاه که ایجاب محمول از برای موضوع ضروری
نباشد متحقق خواهد بود سلب ضرورت ایجاب و سلب ضرورت ایجاب امکان
عام سلب است و اما وجودیه لا ضروریته سلب شکی نیست که آن کاتبه لا امکان
لا بالضرورت ترکیب از سلبه مطلقه عام است که آن جزء اول است و از موجب
ممكنه عام که از لا ضرورت مفهوم میکند یعنی کل آن کاتبه لا امکان العام
بواسطه آنکه هرگاه که سلب محمول از برای موضوع ضروری متحقق نخواهد بود سلب
ضرورت و سلب سلب ضرورت عامه امکان عام سلب است و وجودیه
لا ضروریته اعم مطلق است از اختصاصات و قتیان بواسطه آنکه هرگاه
که صادق این ضرورت بحقیقت با دوام بحقیقت با ضرورت در وقت
معین با ضرورت در وقت مالا و ناهما صادق خواهد بود و فعلیه نسبت

لا بالضرورت

لا بالضرورت و کثرت و این ظاهر است و بواسطه ضرورت است بواسطه
او بلا ضرورت و این نیز وجه است از آنکه بواسطه آنکه صادق می آید در مداوم
که حال باشد از ضرورت شکی نیست که آن کاتبه لا امکان العام بواسطه آنکه هرگاه که
در ماده ضروریته شکی نیست که آن حیوان و صادق می آید وجودیه لا ضروریته
بدون دائمه ماده لا دوام ذاتی شکی نیست که کاتبه لا بالضرورت و همچنین
در وجه است از اختصاصات و قتیان مطلقان بواسطه آنکه هرگاه که ایجاب
در ماده مشروطه خاصه شکی نیست که آن منقطع مطلق و صادق می آید بدون
وجودیه لا ضروریته در ماده ضروریته شکی نیست که کل آن حیوان و صادق
می آید وجودیه لا ضروریته بدون این در ماده لا دوام بحقیقت و سلب
شکی نیست که آن کاتبه لا بالضرورت و بعضی مطلق است از سلبه مطلقه عام
و ممکنه و این ظاهر است و با دوام ذاتی و سلبی وجودیه یعنی
گاه است متعین می سازند مطلقه عام را با دوام ذاتی که سلب می آید
وجودیه لا دائمه اما وجودیه چنانکه گذشت و اما لا دائمه بواسطه آنکه جزئی
ثانی مطلقه عام است و لا دوام اشاره است باینکه معلوم خواهد شد و اما
وجودیه لا دائمه موجب شکی نیست که آن کاتبه لا امکان العام بواسطه آنکه هرگاه که
عام است که آن اول است و از سلبه مطلقه عام که لا دوام اشاره است
باین بواسطه آنکه ایجاب محمول از برای موضوع عام که در ایجاب متحقق
خواهد بود سلبه ممکنه و سلبه ممکنه مطلق عام سلب است و اما وجودیه لا دائمه

سالبه من لا شئ لان كذا تبا دانا تركيب او از سالبه مطلقه عامه است
 كه ان جز اول است و از موجد مطلقه عامه كذا دوام اش را است با ان كذا
 انكه هر كاه سلب محمول از برای موضوع دانی نمیشد متحقق خواهد بود و اینجا
 فی الجمله اینجا بی انچه اطلاق عامه موجد است و وجودیه لا دالم انقض
 مطلق است از وجودیه لا ضروریه بواسطه انكه هر كاه متحقق بود فعلیت نسبت
 لا دانا متحقق خواهد بود فعلیت لا بالضرورة مثل كل ان كذا تبا دانا
 و عكسیت در ماده دوام حالی بجز از ضروریه مثل كل انكه متحر كذا بالضرورة
 صادق است و لا دانا صادق نیست بواسطه انكه حرکت فلك را دانی است
 برع خلافه و بوم مطلق است از خاصیتان و وقتیتان و اعم و بقره
 از عاتقان و وقتیتان مطلقان را بان بانی كه گذشت در وجودیه
 لا ضروریه و مباین ضروریه و دانی است بواسطه انكه تعین لا دانا دوام
 و اخص مطلق است از مطلقه عامه و ممكنه عامه و این ظاهر است و قد
تعین الممكنه الخاصه باللا ضروریه الجانب المتوافق انهم و سلب ممكنه
الخاصه بكونها است متبینه میسازند ممكنه عامه را باین موافق نیز
چنانچه متبینه میسازند باین موافق و هم میسازند او را ممكنه خاصه اما
ممكنه جری بواسطه انكه شتمل است بر معنی ممكن انما خاصه جری بواسطه انكه انقض
است از ممكنه عامه مثلا هر كاه كه كذا تبا دانا ممكن انما خاصه بالانقض
 هر الان با لا ممكن انما خاصه یعنی و این میشود و سلب كذا تبا دانا

و اینجا بكتاب ان را ضروری نیست پس هیچ فرق نیست میان موجد
 ممكنه خاصه و سالبه ممكنه خاصه و بعضی فرق کرده اند میان موجد ممكنه
 خاصه و سالبه ممكنه خاصه باینكه در ممكنه موجد خاصه اینجا صحیح است
 و سلب ضمیمه او و سالبه ممكنه ممكنه خاصه اعم مطلق است از باقی ممكنات
 و این ظاهر است و مباین ضروریه است بواسطه انكه حكم كرده ایم در سلب
 ضروریه از طرفین و اعم موجد است از دانا و عاتقان و وقتیتان
 مطلقان را بان بانی كه گذشت در وجودیه لا ضروریه و وجودیه
 لا دانا و همچنین اعم موجد است از مطلقه عامه بواسطه انكه صادق
 می آید در وجودیه لا ضروریه و صادق می آید مطلقه عامه بدون
 ممكنه خاصه در ماده ضروریه و صادق می آید ممكنه خاصه بدون
 مطلقه عامه جای دیگر ممكن ان بفعل یا به شتمل انقض ظاهر و انقض
 مطلق از ممكنه عامه و این ظاهر است و بعد از ممكنات كذا لا دوام
 اشارت از مطلق عامه و الا ضروریه الى ممكنه خاصه خاصه خاصه
 الكيفية موافق الكيفية لما قبلها یعنی این قضایا سبعة كذا
 شد ممكنات اند بواسطه انكه لا دوام اشارت است بطلوع عام و لا
 ضروریه ممكنه خاصه خاصه معلوم شد كه عاتقان یا وقتیتان مطلقه عامه ممكنه

عام در کیفیت و موافق باشند در کتب مران قضیه که مقید شده است باین
 یعنی اگر آن قضیه بر وجهی باشد مطلق عام و مطلق عام و مطلق عام
 مطلق عام و مطلق عام و اگر آن قضیه کلی باشد مطلق عام و مطلق
 عام نیز کلی باشد و اگر جزئی باشد جزئی مطلق عام و مطلق عام
 نسبت علی تقدیر امری و بقیه لزومیه آن که آن در آن علاقه و الا
 ناقضیه قبل ازین معلوم شد که شرطی است که حکم کرده و در شریعت
 نسبت بر تقدیر نسبتی و یکسان است بر تقدیر نسبتی و یکسان است
 بر دو مسلم است لزومیه و اتفاقیه لزومیه آن است که میان مقدم و تا می
 علاقه بمنزله علاقه امر را گویند که حسب سبب او مقدم است تا می
 چون علی و تضایف علیه عبارت از آن است که مقدم علی تا می یا مقدم
 معلول تا می یا مقدم و تا می هر دو معلول علی تا می باشند و این مقدم
 علی تا می بیشتر مثل آنکه است الشیء طالع النهار موجود الشیء طالع مقدم
 و النهار موجود تا نیست و طلوع شمس علت وجود نهار است و این مقدم معلول
 بیشتر مثل آنکه است النهار موجود فالشیء طالع وجود نهار مقدم است معلول طلوع
 شمس که تا نیست و این مقدم معلول مقدم و تا می هر دو معلول علی تا می باشند
 مثل آنکه است النهار موجود فالهالهام معنی که النهار موجود مقدم است و العالم
 معنی که النهار موجود

و این

و این مقدم و تا می هر دو معلول علی تا می اند که آن الشیء طالع طالع
 و هرگاه که مقدم علی تا می باشد مستلزم تا می خواهد بود و هرگاه که هرگاه
 که علی فعلی است معلول فعلی می آید و تمام هرگاه معلول تا می را نام
 خواهد داشت و هرگاه که هرگاه معلول فعلی است علی تا می فعلی است و این
 و همچنین اگر مقدم و تا می هر دو معلول علی تا می باشند مقدم لازم خواهد
 داشت تا می را با وسط آنکه هرگاه مقدم فعلی است علی تا می خواهد آمد و هرگاه
 آنکه هرگاه که معلول فعلی است علی تا می فعلی است و هرگاه که علی فعلی است تا می
 نیز فعلی است تا می را با وسط آنکه او و معلول علی تا می است معلول فعلی است
 معلولش نیز فعلی می آید و اما تضایف میان دو شئی آن است که اگر تضایف
 کل واحد تعقل و یک را نام آید مثل البؤة و البؤة و ظاهرات که هرگاه مقدم
 تضایف تا می مستلزم تا می خواهد بود و آنکه آن رید یا که دکان و غیره و این و
 این که مذکور شد است م لزومیه بود و اگر تضایف میان مقدم و تا می علی
 بیشتر از اتفاقیه میگویند مثل آنکه آن الشیء طالع طالع النهار موجود فالشیء طالع
 طالع النهار موجود تا نیست و طلوع شمس علت وجود نهار است و این مقدم معلول
 که در جمیع اوقات کرات آن طاق است همانا حق است و بعضی نیز میگویند
 مع اعتراف کردن آنکه که وجود علاقه در لزومیه و بعضی نیز میگویند اتفاقیه

زوجا واما آنچه بر عدد فردا که میان ذات زوجیه و ذات فردیه تنافیت
و مثل امان بودن بدانشی شجر او چرا که میان ذات شجره تنافز او مثل
اما از آنچه بدانشی لا شجر او چرا که میان ذات لا شجره تنافز است اگر تنافزی
میان جزین لذات است از این جهت اتفاق میگوید چنانکه گویند است
لا کانت است را اما ان يكون رسود او کتا و باید نیست که چیزی نمیشد
مستقیم شود و شخصی و معلوم شرطیه نیز مستقیم میشود و مخصوص و
و شخصی و معلوم و چیزی نمیشد حکمیه باعتبار حکمیه است یا اعتبار
موضوع و نه محمول و همچنین کلی شرطیه باعتبار حکمیه است نه باعتبار
کلیت مقدم تا مانی بمطالعه قول ما که کل ما کان نیکو که به خود حرکت کرده کلیت
است یا آنکه مقدم و تالی جزئی اندر معلوم شد که کلیت شرطیه باعتبار حکمیه
است که در جمیع اوضاع که ممکنه الاجتماع باشد یا مقدم یا اعتبار کلیت مقدم
با تالی و باین تقدیر کرده است بقول خود که نم اشکال شرطیه ان کان علی
جمیع تقادیر المقدمه و کلیت یعنی بر حکم در قضیه شرطیه اگر بر جمیع تقادیر وقوع
مقدم است در جمیع مقدمات و بنا برین اوضاع و که ممکنه الاجتماع به
یا مقدم است بر قضیه شرطیه کلیه است اما متصل کلیه مثل کل ما کان نیکو که
با تالی و باین تقدیر کرده است بقول خود که نم اشکال شرطیه ان کان علی
جمیع تقادیر المقدمه و کلیت یعنی بر حکم در قضیه شرطیه اگر بر جمیع تقادیر وقوع
مقدم است در جمیع مقدمات و بنا برین اوضاع و که ممکنه الاجتماع به
یا مقدم است بر قضیه شرطیه کلیه است اما متصل کلیه مثل کل ما کان نیکو که

در جمیع اوقات و بنا بر جمیع اوضاع که ممکنه الاجتماع به یا مقدم یا اعتبار کلیت مقدم
ریند قائم بودن عمر و قاعده بودن شمس طالع و غیر اینها و اما منفصل
کلیت مثل اینکه گویم اما ان يكون رسود او کتا و باید نیست که چیزی نمیشد
است فردی و جزیه عدد را در جمیع اوقات و بنا بر جمیع اوقات و بنا بر
جمیع اوضاع که ممکنه الاجتماع به یا مقدم یا اعتبار کلیت مقدم
درهما و متی و در منفصل موجب کلیه اما و کورسار متصل کلیه و سالب منفصل
کلیه لیس البتة ان كانت التمس طالع فاللیل موجود مثال سالب منفصل کلیه
لیس البتة اما ان يكون الشمس طالع و اما ان يكون النهار موجود و اما علی بعضیها صحیح
مطلقا بر وجهی که با آن باشد حکم در قضیه شرطیه بر بعضی تقادیر اوضاع مقدم
و بعضی اوقات مطلقا یعنی بدون تفسید بر بعضی معین یا وقت معین
بلکه حکم بر بعضی اوضاع و اوقات غیر معین باشد بر آن قضیه شرطیه جزئی
اما متصل جزیه است مثل قد یخرب اذا کان الشی حیوانا کان ان ناکه حکم
در و باین وجه است حیوانی است حیوانی است حیوانی است حیوانی است حیوانی است حیوانی است
اوضاع که ممکنه الاجتماع به یا مقدم یا اعتبار کلیت مقدم
این وضع و زمان نمیشد بلکه اطلاقی میگردد و اما منفصل جزیه مثل قد یخرب
اما ان يكون الشی حیوانا او ناکه حکم در و بنا برین اوضاع و که ممکنه الاجتماع به

شئی را در بعضی اوقات و بنا بر بعضی اوضاع که ممکنه الاجتماع بر ما مقدم
 مثل بودن آن شئی از اعضا که تعیین این زمان و این وضع نکرده
 ایم بلکه اطلاق کرده ایم و نموده موجب جزئی متصل و موجب جزئی منفصل
 قدیم است و نموده سالبه جزئی متصل جزئی منفصل و لایکون است مثال
 سالبه جزئی متصل قدیم و لایکون است اما کانت الشمس طلعت فاللیل موجود و مثال
 سالبه جزئی منفصل قدیم و لایکون اما لایکون الشمس طلعت او لایکون النهار موجود
 ۱ و معینا قضیه یعنی یا اینکه باشد حکم و قضیه شرطیه بر بعضی تعادیه مقدم
 و بعضی اوقات که نه مطلقا بلکه معینا یعنی تعیین این بعضی اوقات و اوضاع
 میکنیم پس این قضیه شرطیه تخصیص است اما متصله تخصیص بر این تعیین نه است
 ان جنتی الیوم که ممکنه بنا بر تعیین اوضاع مثل جنتی را که ما کردیم
 و اما منفصله تخصیص بنا بر تعیین زمان مثل زید فی هذا الیوم اما لایکون
 او یصبح بنا بر تعیین بعضی اوضاع مثل ان یلکون فی الدار زید او عمر و او
 فمطلعه یعنی اگر بشر حکم در شرطیه بر بعضی تعادیه مقدم و نه بر بعضی تعادیه معینا بلکه
 حکم کردیم پس در و بر تعادیه و قیاس مقدم و اما کانت الشمس طلعت
 او معینا یعنی این قضیه را که ممکنه اما متصله اما متصله لایکون کانت الشمس طلعت
 فاللیل موجود و اما منفصله مثل العدد اما لایکون زوفا او فردا و لایکون

ان

لایکون و او را در اتصال و اما در انفصال از بر احتمال است و طرأه الشریطه
 فی الاصل قضیه تان جمعیان متصلتان و منفصلتان از مختلفتا
 معین طرفین قضیه شرائطه که مسمی مقدم و تان لایکون قضیه بالفعل نشیند
 بواسطه عدم اذعان در این که این در اصل و قضیه حقیقه باشد مثل کما
 کان الشئی ان فی لایکون ان کطرفین این قضیه معین الشئی ان
 و هو حیوان و دو قضیه حقیقه اند یا طرفین دو قضیه متصل اند مثل کما
 کانت الشمس طلعت فاللیل موجود و کما لم یکن الشمس طلعت لم یکن النهار
 موجود و دو قضیه متصل اند یا طرفین دو قضیه منفصل اند مثل کما کان
 دنا اما لایکون العدد زوجا اما ان یكون فردا اما ان یكون متعین
 بمقتضا و یسین او غیر منقسم و یسین و طرفین این قضیه یعنی یا
 ان یكون العدد زوجا اما ان یكون فردا اما لایکون منقسم یا یسین
 و یسین و غیر منقسم و یسین و دو قضیه منفصل اند یا طرفین شرطیه
 دو قضیه اند مختلف در محل و اتصال و انفصال تصور است
 اینجاست صورت در متصلات اقول که مقدم بر عمل شرطیه و تان متصل
 مثل لایکون الشمس طلعت لایکون النهار و کما کان الشمس طلعت فاللیل موجود و
 عکس اول مثل کما کانت الشمس طلعت فاللیل موجود و لایکون النهار موجود
 الشمس و یسین و غیر منقسم و یسین و دو قضیه منفصل مثل کما کان العدد زوجا اما
 و اخر و چهارم حکم این مثل کما کان العدد زوجا اما فردا کان هو عدد زوجا

انکه مقدم متصل بر متالی منقسمه مثل کما کانت الشمل طالع فالنهار
 موجوده اما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 وعلین مثل انکان دالما اما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 کانت الشمل طالع فالنهار موجوده اما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 مقدم جمالیه و متالی منقسمه مثل کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده
 ان یکن کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 ان یکن کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 النهار سیم که مقدم جمالیه و متالی منقسمه مثل کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده
 لیس عدد او اما ان یکن کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 لیس عدد او اما ان یکن کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 انکه مقدم متصل بر متالی منقسمه مثل کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده
 طالع فالنهار موجوده واما ان یکن کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 شتم علی بن مثل کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 او اما ان یکن کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 نیز باده اداة الانفصال او الانفصال عن السهام یعنی طریقه فی فضیه
 الشمل طالع در اصل و فضیه تامه اند الا انکه برون رفته اند سلب
 بن و دی و اداة انفصال یا انفصال از سکه فضیه تامه باشند بواسطه
 انکه فضیه تامه است که متعلق بر حکم سلب بن و دی و اداة

انفصال

انفصال یا انفصال از سکه فضیه تامه است که متعلق بر حکم سلب بن و دی و اداة انفصال
 یا انفصال از سکه فضیه تامه است که متعلق بر حکم سلب بن و دی و اداة انفصال
 بحسب یلزم لک لک من صدق کذب الاخری و بالعکس تناقض اختلاف
 دو قضیه است بحسب کلام اید لک لک من صدق کذب الاخری و بالعکس تناقض اختلاف
 دیگر و از کذب هر یک صدق دیگری و قضیه کلامه کذب بواسطه تناقض اختلاف
 کما کانت الشمل طالع فالنهار موجوده واما انکه الشمل طالع واما انکه الشمل طالع
 امری خارجی باشد برون رود مثل حیوان انسان و بعضی که انسان
 بناطقی که اگر چه اتفاق نیستی که از صدق هر یک کذب دیگر را لازم
 اید و هر یک کلامه لک لک من صدق کذب الاخری و بالعکس تناقض اختلاف
 و مناطق است و لابد من الاختلاف فی الکلی و الکلی و الحقیقه
 و ناجار است و تحقق تناقض از اختلاف قضیه از سبب اول که
 یعنی کلامه و جزئی یعنی میباید که یکبار قضیه کلامه باشد و دیگری جزئی
 باشد و بر عکس که اگر اختلاف در کلامه هر دو کلامه باشد یا هر دو جزئی
 باشد تناقض نیست زیرا که جائز است که یک کلامه و دیگری جزئی باشد
 مثل حیوان انسان و لاشی من حیوان یا انسان که هر دو کلامه است
 که جزئی من هر دو صادق باشند مثل بعضی حیوان انسان و بعضی انسان
 حیوان لیس انسان که هر دو صادق اند و اختلاف در کلامه است
 و سلب کلامه میباید زیرا که حیوان و موجود و سلب بن و دی و اداة

متحقق نیست و این ظاهر است سیم اختلاف در جهت است یعنی باید که
 جهت هر یک را بر دو قضیه غیر یکدیگر باشند که اگر دو قضیه یک جهت داشته
 باشند تناقض نیست مثلاً آن که کاتب بالضرورة و بعضی الاوقات
 بکاتب بالضرورة که هر دو کاتبند و کل آن که کاتب الا مکان و بعضی
 الا انسان پس بکاتب بالامکان که هر دو صادق اند و اتحاد فیضا علی
 یعنی شرط کرده است در تحقق تناقض اتحاد در زمان و مکان و این امور
 نشانه و قدم ضبط کرده اند این اتحاد را در ضمن اتحاد در جهت و جهت اتحاد
 در موضوع و در محمول و در زمان و در مکان و در محل و در جهت و در جهت
 در قوه و فعل در اضافیه و اما اتحاد در موضوع زیرا که اگر موضوع متغیر باشد
 تناقض نیست مثلاً اند قایل است و غیر قایل است و اما اتحاد در محمول بواسطه
 آنکه اگر اتحاد در محمول نباشد تناقض نیست مثلاً اند قایل و ليس قایل بعد
 و اما اتحاد در زمان زیرا که اگر اتحاد در زمان نباشد تناقض نیست مثلاً
 اند قایل فی اللیل و اند قایل فی النهار و اما اتحاد در مکان زیرا که
 اگر اتحاد در مکان نباشد تناقض نیست مثلاً اند قایل فی السوق و اند قایل فی
 البیت و اتحاد در جهت و کل زیرا که اگر اتحاد در جهت نباشد تناقض نیست مثلاً
 اسود ای بعضی و اند قایل فی اسود ای کل و اما اتحاد در جهت زیرا که
 اگر اتحاد در جهت نباشد تناقض نیست مثلاً العالم محض بشرط وجود الهی و العالم
 ليس محض بشرط عدم وجود الهی و اما اتحاد در قوه و فعل زیرا که اگر

نباشد

نباشد تناقض نیست مثلاً اند کاتب بالضرورة و اند قایل فی اللیل و اما اتحاد
 در اضافیه زیرا که اگر اتحاد در اضافیه نباشد تناقض نیست مثلاً اند قایل فی اللیل
 باب ای الکبر و التقیض للضرورة امکانه العام نقیض ضروریه موجب
 ممکنه عامه سلبه و نقیض ضروریه سلبه ممکنه عامه موجب است اما اینکه
 ضروریه موجب نقیض او ممکنه سلبه است بواسطه آنکه ضروریه موجب معنی
 او ضرورت ایجاب است و نقیض او سلبه ضرورت است ایجاب است و سلب
 ضرورت ایجاب امکان عام سلبه است بواسطه آنکه امکان سلبه ضرورت
 از جانب مخالف حکم است و حکم در سلبه سلبه است پس ضرورت ایجاب
 باشد و اما اینکه نقیض ضروریه سلبه ممکنه عام موجب است بواسطه
 آنکه ضرورت سلبه معنی او ضرورت سلبه است و نقیض او سلبه ضرورت
 سلبه است و سلب ضرورت سلبه امکان عام موجب است بواسطه آنکه
 عام سلبه ضرورت است از جانب مخالف حکم و حکم در اینجا ایجاب است
 پس سلب ضرورت و باشد و همچنین نقیض ممکنه عام ضروریه سلبه
 آنکه تناقض از جانبین می باشد و الله اعلم بالمطلقه العامه یعنی
 نقیض العامه موجب طلقه عامه سلبه است اما آنکه نقیض العامه موجب طلقه
 عامه سلبه است بواسطه آنکه سلبه العامه موجب معنی و اولم ایجاب است
 در اوقات ذات و سلب دوام ایجاب در اوقات مجلیه ذات
 لازم دارد و نقیض سلبه در اوقات از اوقات اما آنکه نقیض

دانه سالیه مطلقه عامه موجب است بر سلب آنکه سالیه معنی او دوام سلب
 است و نقیض او سلب عام است و سلب عام سلب کلیت ایجاب
 لازم دارد و چون تناقض از جانبین است نقیض مطلقه عام نیز
 دانه خواهد بود و لکن مطلقه العامة للجنبة المكنة و نقیض شرط
 سالیه جنیه مكنة موجب است و جنیه مكنة نه از جهت موجهات مشهوره
 که سالیه معلوم شد و تعریفش آنکه قضیه است که حکم کرده باشند در حکم
 سلب ضروری و صغری از جانب مخالف حکم اما آنکه نقیض شرط عام
 موجب جنیه مكنة سالیه است بواسطه آنکه در شرط عام موجب حکم
 کرده اند بضروریه ایجاب بحسب وصف عمومائی و نقیض سلب
 ضروریه ایجاب است بر وصف و این معنی جنیه مكنة سالیه است
 زیرا که جنیه مكنة سالیه آنست که حکم کرده باشند و سلب ضروریه و صغری
 از جانب مخالف سلب ایجاب است و اما آنکه نقیض شرط عام
 سالیه جنیه مكنة موجب است بواسطه آنکه شرط عام سالیه است
 که حکم کرده باشند و بضروریه سلب جمیع اوقات و صغری نقیض
 او سلب ضروریه سالیه است بر جمیع اوقات و صغری سلب ضروریه سلب
 و جمیع اوقات جنیه مكنة موجب است بواسطه آنکه او سلب ضروریه
 و صغری است از جانب مخالف ایجاب که سلب باشد و للعرفیه العامة
 للجنبة المطلقة جنیه مطلقه نیز از موجهات مشهوره است

۱۳۳
 قضیه است که حکم کرده باشند در و فعلیت نسبت در وقتی از اوقات
 وصف عمومائی و نقیض عرفیه عام موجب جنیه سالیه است و نقیض
 عرفیه عام سالیه جنیه مطلقه است موجب است اما اول بواسطه عرفیه
 عامه موجب معنی او دوام ایجاب است بر جمیع اوقات و نقیض
 او سلب عام دوام ایجاب است بر جمیع اوقات و صغری لازم دارد
 فعلیه سلب در وقت از اوقات و صغری که او جنیه مطلقه سالیه
 است و نقیض عرفیه عام سالیه جنیه مطلقه عام موجب است بواسطه
 آنکه عرفیه عام سالیه معنی دوام سالیه است بر جمیع اوقات و صغری
 و سلب عام سلب لازم دارد و فعلیت ایجاب در وقت از اوقات
 و صغری که آن جنیه مطلقه موجب است بر نقیضش قضیه سالیه
 ذکر کرد و نقیضش قضیه دیگر و جنیه مطلقه و صغری مطلقه باشد بقایم
 گذشت بواسطه آنکه ما چنانکه ضروریه داریم ضروریه ذاتی و ضروریه
 و صغری و ضروریه در وقت معین و ضروریه در وقت عام و نقیض
 ضروریه ذاتی را بیان کرد که امکان ذاتی است و نقیض ضروریه
 وضع را نیز بیان کرد که امکان یعنی است پس معلوم خواهد بود
 که نقیض ضروریه در وقت معین سلب ضروریه در وقت معین
 خواهد بود که آن مكنة و قتیته است و نقیض ضروریه در وقت مطلقه
 ضروریه در وقت ماضی خواهد بود که آن مكنة ماضیه است و ماضیه

المفهوم المراد به نقيض للزمان ونقيض قضيه مر كيه مفهوم است مردد
 ميان نقيض جزئيين بواسطه ان نقيض شئى رفع ان شئى ورتفع
 برفع احد الجزئين مخرجا برفع مردد جز ورتفع مردد جز و نقيض
 قضيه مر كيه مفهوم مردد ميان نقيضين جزئيين بر سبيل منع جلوس
 طريق احد نقيض قضيه مر كيه است كه اول تحقيق نماينه جزئيين او او ثانيا
 تحقيق كنند نقيض مردد جز را و بعد از ان تركيب كنند منفصل مانع للكل
 از نقيض جزئيين مثلا و ط خاصه موجب كليه مر كيه مشروط عام موجب
 كليه است كه اصل قضيه است و مطلقه كليه عام كليه كه معنى لا دوام است
 و نقيض مشروط عام موجب كليه چنين ممكنه سالبه جزئيت بر نقيض مشروط
 خاصه منفصل مانع للكل بجهت مردد ميان نقيض جزئيين بر نقيض
 كلا كه است تركيب الاصابه بالضرورة مادام كانا دائما اينها يك شئى
 الكائنات متحرك الاصابه بالفعل اينست كه اما بعض الكائنات ليس متحرك الاصابه
 بالامكان حين يوقا تبدا اما بعض الكائنات متحرك الاصابه دائما و جزئيه
 خاصه موجب كليه جزئيه است ارد و قضيه يكى عريضه عام موجب كليه كه اصل
 قضيه است و يكى مطلقه عام سالبه كليه كه لا دوام اشاره است بان نقيض
 عموميه عام موجب كليه جزئيه مطلقه سالبه جزئيه است و نقيض مطلقه عام
 بطريق كبريه است و نقيض عريضه خاصه موجب كليه منفصل مانع
 الخلويت مردد ميان جزئيه مطلقه سالبه جزئيه و دالم موجب كليه

و وقتيه موجب كليه جزئيه است ارد و قضيه وقتيه مطلقه موجب كليه كه اصل
 قضيه است و مطلقه عام سالبه كليه كه لا دوام اشاره است بان نقيض
 وقتيه مطلقه موجب كليه موجب ممكنه ممكنه سالبه جزئيه است و نقيض
 مطلقه عام سالبه كليه دالم موجب جزئيه است و منتشره مر كيه است
 منتشره مطلقه موجب كليه كه اصل قضيه است و مطلقه عام سالبه كليه
 كه لا دوام اشاره است بان و نقيض منتشره مطلقه موجب كليه
 ممكنه منتشره است سالبه جزئيه است و نقيض مطلقه عام سالبه
 كليه كه نكرش وجوديه لا و ط جزئيه موجب كليه مر كيه است ارد و
 قضيه يكى مطلقه مطلقه عام موجب كليه كه اصل قضيه است و يكى ديكر
 ممكنه عام سالبه كه لا ضروره اشاره است بان و نقيض مطلقه عام
 موجب كليه دالم سالبه جزئيه است و نقيض ممكنه عام سالبه كليه
 و ضروريه موجب جزئيه است و وجوديه لا دالم مر كيه است ارد و
 مطلقه عام كه يكى اصل قضيه است و يكى معنى لا دوام پس
 نقيض وجوديه لا دالم مفهوم است مردد ميان دو دالم جزئيه
 خواهد بود يكى سالبه ديكر موجب ممكنه ممكنه است مر كيه است ارد و
 و قضيه ممكنه عام يكى موجب كليه و ديكر سالبه كليه بر نقيض
 در جزئيه نيايى مر كيه منفصل مانع الخلويت مردد ميان نقيضين
 جزئيين چه استقام مر كيه با تحقيق نقيض جز اول خواهد بود

یا تحقیق جزئیات یا تحقیق نفیض هر دو جزو لکن و غیره بالنسبه
 الی کل فرد یعنی اینکه مفهوم مرد و نفیض مرکب است صحیح است مطلقا
 در مرکب کلیه اما در مرکب جزئیه لابد است که اعتبار کنیم او را نسبت به
 فرد هر فرد بواسطه آنکه جایز است کذب مرکب جزئیه با کذب مفهوم
 مرد بواسطه آنکه میتواند بود که نسبت محمول است باشد و اما از برای محلی
 افراد موضوع و مسلوب باشد و اما از افراد باقیه آن موضوع و درین
 هنگام کذب خواهد آمد جزئیه لابد بواسطه آنکه بر تفریق است چنین
 که بعضی افراد موضوع همیشه باشد ثابت باشد از برای ایشان محمول
 تارة و مسلوب باشد از آن بعضی محمول بر دیگر و کاذب است نیز
 کلا و احد از نفیض جزئی یعنی این او بعضی کلیتین اما موجب کلیه بواسطه
 دوام ایجاب محمول را بعضی افراد و اما کلیه سلب بواسطه دوام سلب
 محمول از برای بعضی افراد مثل بعضی الحسم حیوان لا ذاتا کاذب است
 بواسطه آنکه حیوانیت ثابت است از برای بعضی افراد جسم و اما سلب
 است از بعضی افراد باقیه و اما سلب ثبات حیوانیت از برای بعضی
 افراد جسم و سلب حیوانیت از آن بعضی کاذب باشد و مفهوم
 مرد یعنی کل جسم اما حیوان و اما لا شئ من الحسم حیوان و اما
 نیز کاذب است پس طریق اخذ نفیض جزئیه مرکب است که تردد
 بین این نفیضین جزئین از برای هر فردی میسر نمی آید و در هر یک

جسم

اما حیوان و اما او لیس حیوان و اما و این شتمل است بر مفهوم بواسطه
 آنکه هر واحد از افراد جسم یا آنکه ثابت است از برای محمول و اما
 یا ثابت نیست و اینکه ثابت نیست از برای هر واحد و اما یا مسلوب
 است از بعضی و اما و ثابت است از برای بعضی و اما پس جزو شتمل
 باشد بر دو مفهوم و صدق نفیض درین ماده باعتبار جزو ثالث
 پس اگر مرکب شود متصلا مانع الحاصل از این مفهومات نلته خواهد
 بود و وی نفیض جزئیه مرکب فصل المستوی تبدیل کلیه البقیه
 مع بقا الصدق و الکلیف که مستوی تبدیل طرین قضیه است
 یعنی محمول را موضوع سازند و موضوع را محمول بانفاق و صدق
 یعنی اگر اصل قضیه صادق باشد عکس نیز صادق باشد بواسطه
 آنکه عکس قضیه لازم قضیه است و صدق ملزم مستلزم صدق
 لازم است و اما از کذب یعنی اگر اصل قضیه کاذب باشد عکس
 عکس لازم نمی آید بواسطه آنکه کذب ملزم مستلزم کذب نیست
 که لازم است باشد مثل حرارت که لازم الشئ است و از کذب الشئ کذب
 حرارت لازم نمی آید بواسطه آنکه میتواند بود که حرارت بدون
 الشئ یافت شود در ضمن شمس یا بقیه کیف یعنی اگر اصل قضیه

العکس

3

موجب باشد و اگر حاصل قضیه سلب باشد عکس باید باشد که اگر اتفاق کیف
 نباشد عکس لازم نخواهد بود مثلاً بعضی حیوان انسان صادق است
 و بعضی آلات این حیوان صادق نیست و الموجب ما منعکس
 جزئیته لجواز عموم المحمول و التالیی و قضیه موجب خواهد کلی خواهد
 جزئی منعکس میشود مگر جزئیته اما بموجب منعکس شدن بواسطه ایجاب ثبوت
 تمویل برای موضوع است و فردی که موضوع بر صادق می آید محمول
 بر صادق می آید پس کلی ایجاب فی الحقیقه که حاصل شد بواسطه
 آنکه بعضی از آن فردی که محمول بر صادق می آید موضوع بر صادق
 می آید اما جزئیته بر اصل آنکه محمول میتواند بود ایم باشد درین صورت
 عکس کلیه صادق نمی آید مثل کل انسان حیوان صادق است و عکس
 او کل حیوان انسان صادق نیست یا تا آنکه باشد که درین صورت
 عکس نیز جزئیته میباشد مثلاً هرگاه که گوئیم کل ماکان هذا الشیء انساناً
 ماکان حیواناً عکس او کلیه که ماکان هذا الشیء حیواناً ماکان انساناً
 باشد باطل است و التالیی کلیه منعکس کلیه و الا لازم سلب الشیء عن نفسه
 و منعکس میشود سلب کلیه و الا لازم می آید سلب شئی از نفس مثلاً هرگاه که
 گوئیم لا شئی من آلات این بجز در عکس صادق خواهد بود که لا شئی من آلات این

که اگر

که اگر صادق نباشد نقیضش صادق خواهد بود که بعضی الخرافات
 باشد و این را هرگاه ترکیب کنیم لاصل و بگوئیم که بعضی الخرافات
 و لا شئی من آلات این بجز بعضی الخرافات بجز و این سلب شئی از
 نفس است و سلب شئی از نفس محال و این محال از جهت قیاس است
 بواسطه آنکه شکل اول و شکل اول بدیهی الالباق است و این
 محال از دیگری نیست بواسطه آنکه مفروض الصدق است پس بر صحت
 وجه باشد که موجب جزئیته است پس نقیضش که سالبه کلیه باشد صادق
 باشد و هو المقصور و البرزخیه لا تنعکس اصلاً لجواز عموم الموضوع الموصوف
 و سالبه جزئیته منعکس میشود اصلاً بواسطه آنکه جائز است که موضوع
 اعم باشد یا مقدم اعم باشد و هرگاه که موضوع اعم باشد یا مقدم اعم
 عکس صادق نمی آید اما آنکه موضوع اعم باشد مثل بعضی حیوان پس
 ماکان در عکس که ذبیت که بعضی الالباق پس حیواناً یا مقدم
 اعم باشد از تالیی مثل قد لا يكون اذا كان الشیء حیواناً ماکان انساناً
 صادق نیست و در عکس قد لا يكون اذا كان الشیء انساناً ماکان
 حیواناً و اعم الجسده من الموجبات تنعکس الالباق
 و العاصیان حیثیه مطلقه و عکس قضایا قبل ازین مذکور

از حیثیت کیت و کیفی بود اما عکس یا باعتبار همه پس وجبات
یک عکس دارد و احوال یک عکس وجبات منکس میشود و اما عکس
که در هر دو شرط و عامتان که شرط عام و عرفیه عام باشند
بجانبه مطلقه اما بحسب ضرورت مثل کل انسان حیوان بالضرورت
و در عکس اوصاف خود بود بعضی حیوان انسان بالفعل حين
هو حیوان که اگر صادق نباشد نقیض اوصاف خود بود که گشت
من حیوان باسان مادام حیوان دانی باشد و هرگاه که ترکیب
کم نقیض را باقی قضیه و بگویم کل حیوان انسان حیوان بالضرورت
و لا شی من حیوان باسان دانا و این نتیجه کاذب است بواسطه آنکه
سلب شی از انقضال لازم می آید و این کذب نتیجه بواسطه جهت
ترکیب نیست بواسطه آنکه شکل اولت و شکل اول بدیهی الانساج
و از صغری نیز که اصل قضیه است نسبت بواسطه مفروض الصد
است پس باید باین که نقیض جنبه مطلقه کاذب برخ اصل صادق ظاهر
بود و این عین مدعالت و همچنین عکس دانی شرط عام و عرفیه
عامه جنبه مطلقه است بدلیل خلف و لای صحتان جنبه مطلقه
لا دانه و خاصتان که شرط خاصه و عرفیه خاصه باشد منکس

می شود

می شود جنبه لا دانه اما شرط خاصه مثل کل کتب متحرک الاصابع
بالضرورت مادام کتب لا دانا این مجموع منکس شود جنبه مطلقه
لا دانه موجب جزئیة مثل بعض متحرک الاصابع کتب بالفعل حين هو
متحرک الاصابع لا دانا و مادام اشاره است بسبب جزئیة مطلقه
عامه مثل متحرک الاصابع لیس یکا تب بالفعل اما جنبه مطلقه بواسطه
آنکه جنبه مطلقه لازم عامتان است و عامتان لازم خاصتان
و لازم لازم شی لازم است و این دوام بواسطه آنکه اگر
صادق نباشد نقیض صادق باشد که موجب کلیه است یعنی
کل متحرک الاصابع کتب دانا و این را هرگاه که ترکیب کنیم با جز اول
قضیه نتیجه میدهد و هرگاه که ترکیب کنیم با جز ثانی قضیه نتیجه میدهد
مثلا هرگاه که ترکیب کنیم با جز اول و بگویم کل متحرک الاصابع کتب دانا
و کل کتب متحرک الاصابع بالضرورت مادام کتب متحرک الاصابع کتب دانا
متحرک الاصابع دانا و هرگاه که ترکیب کنیم جز ثانی و بگویم کل متحرک الاصابع
کتاب دانا و لا بد من الکتاب متحرک الاصابع بالفعل نتیجه میدهد که کتب متحرک
متحرک الاصابع متحرک الاصابع بالفعل و این نتیجه است پس باید
نتیجین تناقض باشد و تناقض می است و این بواسطه کبری
نیست بواسطه آنکه کبری مفروض الصد قاست و از جهت قیاس
نیست بواسطه آنکه شکل اولت و شکل بدیهی الانساج است پس ضرور

کا در باشد که نقیض لازم و هم عکس است لایا دوام عکس صادق باشد و همچنین
 است عرض خاصه و الوقتیان و الوجودیان و المطلقه عامه مطلقه
 عامه و عکس قیاس و منتهی و وجودیه لازم و وجودیه لازم از کما
 و مطلقه عامه از کما مطلقه عامه است مثلاً هر کما صادق باشد مطلقه
 عامه موجب کلیه مثل کما ان متصف بالفاعل در عکس او صادق خواهد
 که بعضی المتکثرین ان بالفاعل اگر صادق باشد نقیض صادق صادق
 خواهد بود که لاشی من المتکثرین ان دائما هر کما که این نقیض را
 ترکیب کنیم باصل قضیه کوئیم که کما ان متصف بالفاعل و لاشی
 من المتکثرین ان دائما نتیجه میدهد که لاشی من المتکثرین ان باسان
 دائما و این سلب شئی از شئی است و سلب شئی از شئی کما ان
 نقیض شئی مطلقه عامه است صادق باشد و هر کما که بدلیل خلف ظاهر
 ظاهر شد که عکس مطلقه عامه است پس معلوم شد که حکم عکس و وقتیان
 و وقتیان نیز مطلقه عامه است بواسطه آنکه عکس مطلقه عامه لازم مطلقه
 عامه است و مطلقه عامه لازم وجودتیا ان و وقتیان است و لازم
 لازم شئی لازم است و لا عکس که نقیض و ممکنین ممکنه عامه و ممکنه
 خاصه باشد عکس ندارد بواسطه آنکه نقیض ابوعلی انتفاء ذات موضوع
 بوصف عنوانی بالفاعل میباشد یعنی ذات موضوع میباشد که متصف بوجه

عنوانی

عنوانی باشد در احد از منتهی ثلثه و نزد قاری است که ذات موضوع
 میباشد که متصف باشد بوصف عنوانی بالامکان و در حدس ابوعلی
 ممکنین عکس ندارد مثلاً هر کما فرض کنیم که دائما هر کما که این نقیض را
 و هر کما که حارسو اشیاء پس صادق خواهد بود که کما ان متصف
 بالامکان و عکس کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف
 کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف
 است بواسطه آنکه هر کما که ان متصف کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف
 بالفاعل جار نباشد بالضرورة و همچنین است ممکنه خاصه همان مثال
 مذکور هر کما که بالامکان الخاصه است واقع شود و غیر الواجب عکس
 الامتثالات دائما و الزوال متعکس شود و امتثالات یعنی ضروره و الله
 بدائم مثلاً هر کما که صادق باشد لاشی من الامتثالات بضروره ضروره
 او امتثالات صادق خواهد بود و در عکس لاشی من الامتثالات بضروره
 و انما که هر صادق نباشد نقیض شئی که مطلقه عامه موجب جزئی باشد
 صادق خواهد بود مثل بعضی الامتثالات ان بالفاعل و هر کما که هر کما
 کنیم این قضیه باقیضیه اصل کوئیم که بعضی الامتثالات ان بالفاعل و لا
 شئی من الامتثالات بضروره او انما و این کما ان متصف کما ان متصف کما ان متصف
 سلب شئی از شئی لازم می آید و این محال است و این محال از هر تفسیر
 لازم نیامده بواسطه آنکه شکل اول است و شکل اول بدین الامتثالات است

و از ترکیب نیست بواسطه آنکه موقوفه الصدق است پس باید که از تصور
 باشد پس معنی که مذکور شد که مطلق عام است که نقیض آن که و انما است
 صادق باشد و هر مطلق و بالعاقبتان عوینیه عامه و عاقبتان
 که مشروط عام و عوینیه عام باشند منعکس میشوند پس عوینیه عام مثلا
 هرگاه که صادق باشد بالفروقه او و انما مثلا لاشی من الکاتبه
 بسکن الاصابع مادم کاتب صادق خواهد بود و در عکس آن که لاشی
 من ساکن الاصابع کاتب مادم ساکن الاصابع و انما اگر صادق
 نباشد نقیض آن که حیثیه مطلقه موجبیه نیز نباشد صادق خواهد بود
 مثل بعضی ساکن الاصابع کاتب حین هوساکن الاصابع بالفعل و این
 را هرگاه که ترکیب کنیم باصل قضیه بگوئیم که بعضی ساکن الاصابع کاتب
 حین هوساکن الاصابع بالفعل و بالفروقه او و انما لاشی من الکاتب
 ساکن الاصابع مادم کاتب پس نتیجه میدهد که بعضی ساکن الاصابع
 نیست ساکن الاصابع حین هوساکن الاصابع بالفعل و این کاذب است
 بواسطه آنکه سلب شئی از نفس لازم می آید و این محال است و این محال
 بواسطه قیاس نیست بواسطه آنکه شکل اول است و شکل اول بدیهی است
 است پس از تصور خواهد بود پس معنی که حیثیه مطلقه است کاذب باشد
 پس نقیض آن که عوینیه عام است صادق بجز و هو المطلق و العاقبتان عوینیه
 لا و انما فی البعض و عاقبتان که مشروط خاصه و عوینیه خاصه و منعکس
 میشود

میشود و عوینیه عامه فی البعض مثلا هرگاه که صادق باشد لاشی من
 بجز بالفروقه او و بالعدم مادم انسانا لا و انما لاشی من الکاتب
 خواهد بود که لاشی من الکاتب مادم بجز لا و انما فی البعض لا
 و انما لاشی من انسانا است عوینیه جزئی مطلقه عامه مثلا بجز ان
 بالفعل و این خاصیتان که مشروط خاصه و عوینیه خاصه ثابتند
 منعکس میشوند پس عوینیه عامه که جز اول است بواسطه آنکه عوینیه علم
 لازم عاقبتان است و عاقبتان لازم خاصیتان است و لازم
 لازم شئی لازم آن شئی است پس عوینیه عامه لازم خاصیتان
 باشد اما منعکس مطلق و مادم فی البعض هر بواسطه آنکه اگر صادق باشد
 موجبیه جزئی مطلقه عامه مثل بعضی انسانا بالفعل نقیض او صادق
 خواهد بود که لاشی من الکاتب مادم بجز لا و انما فی البعض لا بجز
 اول اصل ترکیب عنوان کرد بواسطه آنکه هر دو سلب اند ترکیب از دو
 سلب صحیح نیست پس این نقیض را ترکیب میکنیم باجز ثانی اصل
 که موجبیه کلیه مطلقه عامه است یعنی کل انسانا بجز بالفعل و منعکس
 که کل انسانا بجز بالفعل و لاشی من الکاتب مادم بجز لا و انما لاشی من الکاتب
 میدهد که لاشی من الکاتب مادم بجز لا و انما و این سلب شئی از
 نفس است و سلب شئی از نفس محال است و این محال از جهت
 قیاس نیست بواسطه آنکه شکل اول است و شکل اول بدیهی است

و از صفی نیست بواسطه آنکه صفی مفروض الصدقات است پس این
 می آید بواسطه نقیض لا دوام فی البعض غیر بدو پس نقیض لا دوام
 فی البعض کاذب باشد پس لا دوام فی البعض صادق باشد و هو
 المخط و اعتبار نکرده اند لا دوام فی الكل را بواسطه آنکه کاست بواسطه
 آنکه کاست که اصل صادق است در عکس لا دوام فی الكل صادق
 نیست مثلا هرگاه که کوثر و اما لا شئ من الکتاب ساکن الاصابه و اما
 کاتب لا اما لا شئ در عکس و لا شئ من الکن بکاتبه و اما
 ساکن لا اما لا شئ در عکس صادق نیست یعنی کل ساکن کاتبه
 بالفعل بواسطه آنکه بعضی از ساکن کاتبه نیست و اما مثل ارض
 پس لا دوام فی الكل کاذب و بیان فی الكل لا نقیض العکس
 مع الاصل منتج المحال و بیان این عکس در قضایا خواه موجب
 و خواه موجب و خواه سالبه است که نقیض اصل یا ملاحظه اصل خواه
 بخلفه خواه بطریق عکس خواه با فرض متبجی است و لا عکس
 فی البواقی بالنقیض عکس ندارد و اقیضا یا مذکوره از
 بوالکلیان و قضایان و جودیتان و ممکنات و و قیقه مطلقه
 و منتشره مطلقه عام است در اصل و قیقه اخص از جمیع است
 و و قیقه عکس از پس اینها عکس نداشته باشند بواسطه آنکه
 همچنین آنکه از انعکاس این هم انعکاس اخص لازم می آید اعدم انعکاس

اخص

اخص عدم انعکاس لازم می آید بواسطه آنکه هرگاه که اخص منکس
 نشود اخص منکس منکس نباشد اگر اخص منکس نشود اخص منکس
 شود و درین صورت و قیقه عکس ندارد بواسطه آنکه نقیض عکس بواسطه
 صورت مثلا هرگاه که کوثر و اما لا شئ من الکتاب منقشف و قیقه اربع
 لا اما لا شئ من الکتاب عکس داشته باشد این بود یعنی که لا شئ من
 المنقشف من و این کاذب است بر جمیع وجهات پس و قیقه عکس داشته
 باشد فصل فی النقیض تبذیل النقیض الطردین مع بقا الصدق
 و الکلیت چون هم فارغ شد در عکس مستوی شود و عکس نقیض عکس
 نقیض تبذیل طردین است بر مذاهب قدما یعنی نقیض مضیع را محمول
 سازند و نقیض محمول را موضوع سازند باینها صدق و کفایت یعنی
 اگر اصل قضیه صادق باشد عکس نقیض صادق خواهد بود بواسطه
 اینکه عکس نقیض لازم قضیه است و هرگاه که ملزم صادق آید لازم می
 آید که صادق آید باینها کفایت یعنی اگر اصل موجب باشد نقیض موجب
 و اگر اصل سالب باشد عکس نقیض سالب باشد مثلا هرگاه که صادق باشد
 کل ان حیوان در عکس نقیض او صادق خواهد بود که کل حیوان
 لا انسان او جعل النقیض الثاني و لا و عین ثانی مع فی الذمه کیف

و متاخرین عکس فیض را چنین توفیق کرده اند که است که عین موضوع
 را محمول سازند و فیض محمول را موضوع سازند باینکه صدق و مخالفت
 در کیفیت و این فیه نگردد اند که بنا بر صدق شرط است بواسطه آنکه
 او میجوید که تفاوت میان تعریفین که متقدمین و متاخرین که عکس
 فیض را کرده اند بیان کننده و اینکه بنا بر صدق شرط است در مورد
 جا شرط است و هر دو مشتق است پس این جهت بیان او نکرد
 مثلا هرگاه که گوئی که کل انسان حیوان در عکس فیض او بر مذهب
 متاخرین صادق خواهد بود که لا شکی من اللا حیوان باینسان بواسطه
 آنکه فی الفیه در کیفیت شرط است و حکم الموجبات همنا حکم الوجودات المستقر
 و حکم موجبات را اینجا یعنی در عکس فیض بر مذهب متقدمین یعنی بدان
 مذهب که فیض موضوع را محمول سازند و فیض محمول را موضوع سازند
 حکم سوابق را در عکس مستوی و هم مذهب متقدمین را اختیار کرده
 بواسطه آنکه متعارفات از عکس فیض عکس فیض عین معنی است و اینکه
 مذکور شد که موجبات را اینجا حکم سوابق را در عکس مستوی باین معنی
 است اینجا که در عکس مستوی سالبه کلیه منعکس سالبه کلیه میشود و این
 جایزه موجب کلیه منعکس موجب کلیه میشود همان دلیل بواسطه آنکه اگر

منعکس

منعکس موجب کلیه شود سلب شئی از نفس لازم می آید و همچنین اگر در عکس
 سالبه جزئی عکس شئی را مثبت و اینجا نیز موجب جزئی عکس شئی را در بواسطه
 آنکه میتواند بود که موضوع اتم باشد یا مقدم اتم باشد و هرگاه که این
 حال داشته باشد عکس صادق می آید اما بواسطه آنکه هرگاه که صادق
 باشد کل انسان حیوان در عکس فیض او صادق خواهد بود که کل حیوان
 لاین که اگر صادق نباشد فیض او صادق خواهد بود که بعضی اللا حیوان
 لاینکه سلب شئی معنی دانات است و هرگاه که ترکیب کنیم بعضی اللا حیوان
 انسان را حاصل قضیه و بگوئیم که بعضی اللا حیوان انسان و کل انسان
 حیوان پس نتیجه میدهد که بعضی اللا حیوان حیوان و این سلب شئی
 از نفس است بواسطه آنکه هرگاه که قضیه را عکس کنیم بعضی اللا حیوان
 سلب شئی از نفس لازم می آید و این محال از جهت قیاس نیست بواسطه
 آنکه شکل اول است اول بدیهی الانساج است بواسطه آنکه اگر مغرور
 الصدق است پس از منظر خواهد بود که بزرگوار سالبه جزئی است
 پس فیض او صادق میزند که موجب کلیه است و بواسطه و اما ثانی بواسطه
 آنکه هرگاه صادق بود که بعضی اللا حیوان انسان در عکس فیض او

خواهد بود که بعضی انسان را حیوان و این که مقدم است باشد درین صورت نیز موجب جزئیة منکرش منکرش شود مثلاً بگویند اذکان انشی حیوانا کان انسانا در عکس که ذی خواهد بود که بگویند اذکان انشی انسانا کان حیوانا و این قبیل ازین معلوم شد عکس نقیض است با کیفیت و کمیت و اما عکس نقیض باعتبار جهت و یا اینجا حکم سوال دارد و در عکس می شود بداند درین جایز منکرش میشود بداند مثلاً هرگاه که صادق باشد کل انسان حیوان بالفور و او بالعدم در عکس عکس صادق خواهد بود کل حیوان لا انسان و اما اگر صادق نباشد نقیض او صادق خواهد بود که نقیض لا حیوان نیست پس انسان بالفعل است و این مستلزم بعضی الما حیوان انسان بالفعل است و هرگاه که این را ترکیب کنیم باصل قضیه و بگوئیم که بعضی حیوان انسان بالفعل و کل انسان بالفور و او بالعدم نتیجه میدهد که بعضی الما حیوان حیوان بالفور و این کا ذبت بواسطه انکه سلب شی از نفس لازم می آید و این کذب نتیجه بواسطه حیثیت قیاس نیست بواسطه شکل اولت و شکل اول بدیهی الانشاج است و بواسطه انکه کبری هم نیست بواسطه انکه کبری مفروض الصدق است پس این کذب بواسطه ضرورتی

او کل الما

او کل الما حیوان لا انسان است صادق باشد و بواسطه اینچنانکه در عکس سوسی سایشان عامتان که مستلزم و عام و غیره عام منعکس می شود بعوضیه عام در اینجا نیز عامتان باعتبار جهت منعکس میشود بعوضیه عام مثلاً هرگاه که صادق آید کل انسان حیوان بالفور و او بالعدم مادام انسانا در عکس نقیض او صادق خواهد بود که کل انسان لا حیوان لا انسان بالعدم مادام لا حیوانا که اگر صادق نباشد نقیض او صادق خواهد بود که بعضی الما حیوان لیست پس انسان بالفعل حین هو لا حیوان و این مستلزم بعضی الما حیوان انسان بالفعل حین هو لا حیوان است بواسطه انکه سلب یک عقید اثبات است و هرگاه که ترکیب کنیم این قضیه را باقیه و بگوئیم که بعضی الما حیوان انسان بالفعل حین هو لا حیوان و کل انسان حیوان بالفور و او بالعدم مادام انسانا این نتیجه میدهد که بعضی الما حیوان حیوان بالفعل و این کا ذبت بواسطه انکه سلب شی از نفس لازم می آید و این کذب نتیجه بواسطه حیثیت قیاس نیست بواسطه شکل اولت و شکل اول بدیهی الانشاج است و بواسطه انکه کبری هم نیست بواسطه انکه کبری مفروض الصدق است پس این کذب بواسطه ضرورتی

بعض الما حیوان ان است کاتب باشد پس از دم او که بعضی الما حیوان
 ایست ان ان یک کاتب باشد پس نقیض که کل الما حیوان لا ان است
 صادق باشد و همچنین که در سالبه عکس استوی باعتبار رجعت خاصان
 منعکس شود و بعرفه خاصه لا دائم فی البعض یعنی در موجب عکس نقیض
 منعکس شود و خاصان بعرفه عام لا دائم فی البعض مثلا هرگاه که ماک
 باشد که کل کاتب متحرک الما صایع بالضروره او بالعدم مادام کاتب
 لا دائم یعنی لاشی من الکاتب متحرک الما صایع بالفعل و عکس نقیض
 او صادق خواهد بود که کل الما متحرک الما صایع لا کاتب بالعدم مادام
 لا متحرک الما صایع لا دائم فی البعض یعنی بعضی لا متحرک الما صایع لیس
 ملا کاتب فی بالفعل اما جزء او که مشترک عام و عریف عام باشد
 منعکس شود و بعرفه عام بواسطه آنکه عریف لازم عامتان است و عا
 لازم خاصتان است و لازم لازم شئی لازم است شئی است اما جزء
 تبار که لا دائم فی البعض باشد بواسطه آنکه لا دائم فی البعض اشاره
 به بعضی لا متحرک الما صایع لیس ملا کاتب بالفعل که صادق نباشد نقیض
 او صادق خواهد بود که کل الما متحرک الما صایع لا کاتب دائما است و این
 منعکس میشود و بعضی نقیض کل کاتب متحرک الما صایع دائما و این معانی لا دائم

اصل

اصل است یعنی لاشی من الکاتب متحرک الما صایع بالفعل لا دائم
 فی البعض یعنی بعضی لا متحرک الما صایع لیس ملا کاتب بالفعل صادق
 باشد و بالعکس صادق باشد و بالعکس یعنی حکم لوان منعکس نقیض حکم
 در رد عکس استوی یعنی همچنانکه موجب خواه کلی و خواه جزئی منعکس
 میشود سالبه جزئی و در عکس سالبه کلیه صادق نباشد بواسطه آنکه عا
 است که نقیض قول هم باشد یا نقیض تالی و هرگاه که نقیض قول هم باشد
 یا نقیض تالی درین صورت سالبه کلیه صادق نخواهد بود مثلا هرگاه
 که صادق باشد بعضی لاشی من لیس الما حیوان عکس سالبه کلیه که
 لاشی من لیس الما حیوان بلا ان است کاذب زیرا که نقیض او که بعضی
 الما حیوان لا ان باشد صادق است نیز و هرگاه که صادق باشد
 قد لا يكون اذا كان الشیء ان لیس الما حیوان لا حیوان اما عکس نقیض
 او که سالبه کلیه یعنی لیس الما حیوان اذا كان الشیء حیوان لا ان باشد
 کاذب زیرا که نقیض او که موجب جزئی باشد یعنی قد لا يكون اذا كان الشیء
 حیوانا كان ان صادق است نیز مذکور شد در عکس نقیض بحسب کسبیت
 و کیفیت بود و اما بحسب سوابق نقیض حکم موجبات عکس مستوی در

یعنی چنانکه در عکس مستور یازده قضیه که آن دامنان و عامتان
و وقتیان و وجودیان و مطلقه عام است منعکس شوند و ممکن است
عکس داشته باشند در اینجا نیز یازده قضیه منعکس شوند و ممکن است
ندارد اما دامنان که ضروری و دائم باشند و عامتان که شرط عام
و عرفیه عام باشند منعکس میشوند عکس نقیض چندی مطلقه بطریق عکس
است که عکس نقیض عکس باصل ملاحظه کنند و از آن محال لازم آید مثلا
هرگاه که صادق باشد لاشی من ج ب بالضرورة او بالعدم مادام
ج که در عکس نقیض صادق خواهد بود که بعضی مایسب لیس ج
بالفعل جین مایسب که اگر صادق نباشد نقیض او که موجب کلیه
عرفیه عام است صادق خواهد بود یعنی کل مایسب ج بالعدم مادام
لیس ج و این عکس نقیض منعکس میشود همان موجب کلیه عرفیه عام مثل
کل ج ب بالعدم مادام و این منافی اصل نقیض است که لاشی من ج
ب باصل الیهات الاربع پس کل ج ب بالعدم مادام ج کاذب
باشد پس لازم و کمال مایسب لیس ج بالعدم مایسب لیس ج کاذب
باشد پس نقیض او که بعضی مایسب لیس ج بالفعل مایسب لیس ج است

صادق

صادق باشد و هو المخط و خاصان که شرط عامه و عرفیه خاصان است
منعکس میشود چنانچه لادائم بدلیل افراط است و دلیل افراط است
که ذات موضوع را شیء معین نام کنیم و حمل کنیم بر وجه معمول
و موضوع را حاصل شود مفهوم اصل مثل هرگاه که صادق باشد لاشی
من ج ب بالضرورة او بالعدم مادام ج دامنان عکس نقیض او صادق خواهد
خواید بود که لیس بعضی مایسب لیس ج بالفعل جین مایسب
ب لادائم و لادائم اشاره ببعض مایسب لیس ج بالفعل مایسب ج
چنانچه مطلقه است صادق است بواسطه آنکه چنانچه مطلقه لازم عامتان
است و عامتان لازم خاصان است و لازم شی لازم آن است
اما صادق لادائم بواسطه آنکه فرض کنیم ذات موضوع را که ج است
و پس این صادق خواهد بود که لیس ج بالفعل جین مایسب لیس ج
لیس ج بالفعل نیز صادق است بواسطه آنکه اگر صادق نباشد نقیضش
که موجب دامن است صادق خواهد بود یعنی ج دامنا بواسطه آنکه مستلزم
اینست که لیس ج دامنا بواسطه آنکه در اصل حکم کرده ایم سلب نبوت
مقبول از ذات موضوع مادام که ذات موضوع متصف باوصف

موضوع باشد پس هرگاه که در اینجا که ذات موضوع که متصف باشد و صفت
 موضوع هیچ است و اما که محمول است نیز مملوب خواهد بود و از ذات
 موضوع و اما پس که نیست و اما صادق خواهد بود و این صافی را دوام
 اصل است که ذات بالفعل است بواسطه آنکه دوام اصل معنی نیست
 که کل چیز به بالفعل و ذات موضوع را فو قی که پس این صادق باشد
 که ذات بالفعل پس که نیست و اما که ذات پس مملوم است که در
 دائما است که ذات پس یقیناً که نیست و بالفعل است صادق باشد
 و دلالت صادق را بر صادق و خواهد بود / بعضی را نیست پس
 بالفعل و هو لا محذور و قتیان که عبارت از وقتیه و منشره است و
 وجودیتسان که وجودیه لازم و وجودیه لازم و اما که هر مطلقه
 عامی غیر متشکل و غیر بالقیه عامه متشکله که صادق نیست و لا شکی
 است و وقت الفخر لا یلزم او و وقت الادعاء بالفعل بالاضطرار و
 بالفعل لا بالادعاء و الاطلاقی و عکس یقتضی صادق خواهد بود
 که نیست بعضی را نیست و بالفعل که اگر صادق و نمیشد یقیناً
 خواهد بود که موجب کلیه ادعای است مثل کل ما نیست پس

الظهور

و اما این متشکک میشود و بیک نقیض همان موجب کلیه ادعای مثل کل
 است و اما این صافی اصل است که لا شکی در هیچ به باحدی الیچات
 الخس پس این که ذات باشد پس مملوم نیز که ذات باشد که کل را نیست
 نیست و اما است پس نقیض صادق باشد که پس بعضی را نیست
 نیست و مملوط و اما عدم آنکه پس مملوم که ممکنه عام و ممکنه
 خاصه باشد بواسطه آنکه هرگاه که در حق کنیم که رید و اما برزس
 سوار میشود و بر چهارپایان و غنیمت و صادق خواهد بود و لا شکی
 بالفعل لازم که رید و اما ممکنه و در عکس نقیض او صادق نیست
 که نیست بعضی را که رید و بالفعل لازم که رید و اما ممکنه نقیض
 او که موجب ضروری است صادق یعنی کل مرکب رید بالفعل لازم را بالضرورة
 و البیان البیانات و النقیض النقیض و بیان در عکس نقیض مثل
 است که در عکس مستوی مذکور شد یعنی اینجا که در عکس مستوی نقیض
 عکس را ملا حظ میگردیم با اصل خواه بخلف خواه بطریق خواه
 با فتره حق بقیع و مستند محال بود و درین جایز هرگاه نقیض عکس
 را با اصل ملا حظ میکنیم خواه بخلف خواه بطریق عکس خواه
 مستند محال است چنانکه معلوم شد و ماده نقیض در عکس نقیض
 مثل ماده نقیض است و در عکس مستوی و این نیز معلوم شد

مطلوبه

فذكر وقد تبين انعكاس الخاصيتين من الموجبة الجزئية
 هنا ومن السالبة الجزئية الخاصة قبل انين
 مع مضمون كونه درعكس نقض حكم موجبات اين جاحكم سوال
 عكس مستوی دارد و همچنانكه درعكس مستوی سالبه جزئيه عكس
 لذات است درعكس نقض موجبه جزئيه نیز عكس خواهد داشت و بيان
 اين طريق كردن بوضوح لا بيان ميكنند كه حكم كه ما كرده بوديم و غير
 خاصيتين بودا موجب جزئيه درعكس نقض دارد سوال جزئيه درعكس
 مستوی بواسطه آنكه خاصيتان موجب جزئيه و خاصيتان سالبه متعكس
 ميشوند بوجه خاصه مثلا هرگاه سالبه جزئيه عكس مستوی صادق
 باشد كه بعضي است ليس بالضرورة او بالعدم مادام چه لا دائما
 يعني بعضي است بالفعل ليس صادق خواهد بود بعضي ليس بالعدم مادام
 است لا دائما يعني بعضي است بالفعل بواسطه آنكه ذات موضوع را كه چه است
 با فرض ميكنيم درين صورت است كه ذات بالفعل بواسطه آنكه نقض
 ذات موضوع بوصف موضوع بالفعل بايد و ليس ب مادام چه نیز خاصيت
 است بحكم جز اول اصل و در بالفعل صادق است بحكم لا دوام اصل
 و اين نیز ميبايد كه صادق بدو در چه مادام است كه اگر صادق نباشد

نقض او

نقض او صادق خواهد بود كه حتمي مطلق است يعني چه حين است
 و هرگاه صادق باشد چه حين است صادق خواهد بود كه در
 حين است و اين مطلق جز اول است كه بعضي است ليس مادام
 چه است ليس اين كاذب باشد كه در حين است و مازياد او
 نیز كاذب خواهد بود كه در حين است ب ليس نقض او كه در ليس
 چه مادام است صادق خواهد بود و هرگاه در باشد بالفعل كم
 لا دوام اصل و ليس چه باشد مادام است صادق خواهد بود كه بعضي
 ب ليس چه مادام است و اين جز اول عكس است و اما لا دائما
 بواسطه آنكه چون صادق است بر دو اين كذب است بالفعل و چه
 بالفعل ليس صادق نباشد بعضي است بالفعل و اين است مستوی لا دوام
 عكس است عكس هر دو جز اول صادق خواهد بود باشد و هو المطلق و حين
 موجب جزئيه خاصيتان متعكس ميشود بغير نقض بعضي خاصيت مثلا او كه
 كه صادق باشد بعضي است بالضرورة مادام چه لا دائما بعضي
 چه ليس بالفعل و درعكس نقض او صادق خواهد بود بعضي ليس ب
 مادام است لا دائما يعني بعضي ليس ب چه بالفعل بواسطه آنكه فرض ميكنيم
 ذات موضوع را كه چه است ليس ب چه بالفعل صادق خواهد بود بواسطه

اگر اتفاق ذات موضوع بوضع موضوع بالفعل می آید و در مادام
 چه نیز صادق است بحکم جزء اول اصل و لیس ببالفعل صادق
 است بحکم لا دوام اصل و نیز می باید صادق باشد و لیس چه مادام
 لیس می که اگر صادق نباشد نفعی او که حقیق مطلق است صادق
 خواهد بود یعنی در چه حین و لیس و هرگاه در چه باشد حین و
 لیس ب لیس خواهد بود و حین و چه و این منافات دارد و جزء
 اول اصل یعنی در مادام چه لیس ب حین و چه کاذب باشد
 پس لیس صادق باشد و چون صادق بود لیس ب بالفعل
 بحکم لا دوام اصل پس صادق باشد بعضی لیس ب چه مادام لیس ب
 و این جزء اول است و چون صادق لیس ب است چه بالفعل لیس ب صادق
 خواهد بود بعضی لیس ب ب بالفعل و این لا دوام عکس عکس و جزء
 صادق باشد و باطل مطلق فصل القیاس قول مولف من قضایا یا یزیم
 لذلک قول آخر و چون معنای رخ شد از بحث چه وجه است لال بحال شئی
 بر حال شئی است و این وجه بر قسم است قیاس و استواء و تقابل و بسط
 اگر است لال بحال شئی بر حال شئی است لال بحال کلی جزئی است که جزئی
 جزئی ان کلی باشد و این را قیاس میگویند مثلاً هرگاه که است لال کنیم

بحال

بحال کلی که غایت است مثلاً بر حال جزئی می گویند که ریاضت مثلاً چنین گویند
 که ریاضت در مثل ضرب ریاضت مرفوع است بواسطه آنکه مرفوع است و مرفوع علی نوع
 است پس نتیجه می دهیم که ریاضت مرفوع است تا آنست که است لال بحال جزئی
 بر حال کلی است و این جزئی جزئی ان کلی بوده باشد این را استعرا میگویند
 مثل آنکه است لال کلیم باین که انسان و فرس و غنم و غیر هم در حال وضع
 فک استقل حرکت میدهند و یا است لال است بحال جزئی بر حال جزئی
 دیگر که مندرج باشد این هر دو در تحت کلی واحد و آن را تمثیل گویند مثلاً
 هرگاه که است لال کلیم بحالت طیر است لال کلیم که بحالت سید و سبط
 آنکه وجه حرمت حیل اسکا راست و این اسکا مشترک در سید و سبط
 پس سید نیز حرام بود و چون قیاس متبینه یقین بود و استواء و تقابل
 متبینه ظن از نتیجه قیاس را مقدم است و تعریف کرد قیاس را با یکدیگر
 قیاس قول است یعنی مرکبیت مؤلف از قضایا که لازم آید از دلالت
 قولی دیگر بعضی اعتراض کرده اند که مولی نظمت مشترک میان مرکب با مطلق
 و میان مرکب بعد مؤلف استعمال لفظ مشترک در تعاریف جایز نیست
 جواب آنست که استعمال لفظ مشترک در تعاریفات کاملاً جایز نیست
 ازین دو معنی خلاف متعارف بوده باشد چه شاید که ذهن درین صورت

مستقل بخلاف مقدم شود اما در صورتی که هر دو معنی را اراده توان کرد جایز
 است و این ازین قبیل است و نیز بعضی اعراض کرده اند که قولی معنی است
 از قولی بواسطه آنکه مولف نیز بمعنی مرکب است جواب آنست که مولف مستوک
 نیست بواسطه آنکه مولف مرکب است میانه اجزاء الف و م است و مناسبت باشد و این
 قول اجماع است پس در مولف تنبیه است بدین که مرکب را قیاس نمیکنند
 بلکه مرکبی که میانه اجزاء ایشان مناسبتی باشد قیاس میگویند و قولی که
 شامل جمیع اقوال مولف باشد از قضا که گفت قضا به سبب نظر لفظی و بدر
 رفت بواسطه آنکه او مولف از قضا با برکت لازم لذاته قولی که گفت قیاس
 مناسبت و در دقت و قیاس سواست آنست که متعلق محمول را در قضا
 اول موضوع سازیم در قضا تا منتهی آما و بسا و اول پس نتیجه میدهد
 که اسما و آل و چون از قضا لذاته بدرجه و بواسطه آنکه اگر صادق است
 بود که قولیست مولف از قضا یا که لازم می آید از قول دیگر اما لذاته که
 بواسطه مقدم اجنبی است مثل آنکه مساوی مساوی شش مساوی است
 که اگر لذاته می بود بستی که جمیع قیاس مساوات منتهی باشد با مقدمه اجنبی
 و حال آنکه بعضی از نتیجه میدهد مثل آنست که نصف نصف پنج نتیجه میدهد
 که آن نصف پنج بواسطه نصف نصف شش نصف است آن شش بیست بلکه ربع اوست

بعضی

بلکه ربع اوست بعضی اعراض کرده اند که این تعریف صادق است بر قضا
 مرکب نسبت به قولی بواسطه آنکه قولیست مولف از قضا یا که لازم می آید
 از لذاته قولی دیگر بعضی جواب گفته اند که اینها ماکنه ایم مرکب از قضا یا
 مراد قضا به معنی نیست بواسطه آنست و قضا مرکب با عکس خود و قضا
 مرکب نیست و معنی نیست بواسطه آنکه یک جز اولاد و ام است یا لا ضرر
 و ان اشاره است قضا دیگر و بعضی اعراض کرده اند برین جواب که اگر
 بجا را دوام مونس را دوام ملاحظه کنیم پس صادق خواهد بود که
 قولی مولف از قضا یا مرکب است و حال آنکه قیاس نیست ازین جهت که
 عدول کرده اند ازین جواب و جواب چنین گفته اند که تنوین در قول
 آخر تنوین وحدت یعنی لازم آید از وی که قول و عکس قضا مرکب
 و قول و بعضی برین جواب اعراض کرده اند که بعضی از قضا یا مرکب
 عکس ایشان است که یک قول مثل و تنبیهان موجبیتان و جو
 دیتان موجبیتان که منفک میشوند بطریق عام و جواب ازین گفته اند
 که این تعریف قیاس را باینکه قولیست مولف از قضا یا که لازم آید ازین
 مولف و حیث از مولف لازم آید قول دیگر و مطلقه عام لازم نیامده
 است از و قضا و دیتان و وجودیتان مزحمت اند مولف بلکه از اجزاء اول ایشان

لازم آمدن آن کان المذکور بنده باده و هیئت فاستثنای این که این
قول آخر نتیجه است مذکور باشد در قیاس باده و هیئت فاستثنای این که این
باشد در قیاس و هیئت یعنی همان ترتیب و نسبت مذکور باشد در قیاس که
چون حکم محال باشد این را قیاس استثنای میگویند بواسطه آنکه شتم
است بر کلام استثنای که لکن است و قیاس استثنای مرکب از دو مقدم باشد
یکی شرطیه و دیگری وضع مقدم که نتیجه و ضابطه است که نتیجه رفع مقدم باشد
ایک وضع مقدم نتیجه وضع تا می باشد مثل کلمات الشمل طالع فالتا می وجود
و این که رفع تا می نتیجه رفع مقدم است مثل کلمات الشمل طالع فالتا می
موجود لکن التا می می وجود فالتا می سبط طالع و الا فالتا می حیاتی شمل
یو اگر چنین نباشد یعنی نتیجه مذکور نباشد در قیاس باده و هیئت این را قیاس
اقتزائی میگویند و قیاس اقتزائی بواسطه آن میگویند که حد وسط مقارن
هر دو جزء مطلوب باشد است و قیاس استثنای را باقتزائی مقدم دارند
در ترتیب و ترتیب بواسطه آنکه مفهوم او وجود بود و مفهوم این عدد و اقتزائی
را در احکام مقدم است بواسطه آنکه اقل اجزای است و اکثر احیای قیاس
اقتزائی بود و ششم است حد وسطی بواسطه آنکه اگر چنین اقتزائی هر دو عمل اند
این قیاس را اقتزائی میگویند اگر چنین نباشد اسم آنکه جزئی و او هر دو هیئت
بن

باشد یا یکی شرطیه و دیگری شرطیه باشد آنرا قیاس اقتزائی شرطیه میگویند
و موضوع المطلوب من العمل می اصغر محموله که اقتزائی محلی مقدم
داشت بر اقتزائی شرطی بوجهی که قبل از این مذکور است و موضوع مطلوب
که این نتیجه است از محلی نام نهاده و او را اصغر و محمول مطلوب را که
اما موضوع مطر را جبر اصغر گفته اند بواسطه آنکه موضوع اکثر اوقات
احض از محمول باشد و احض اقل شرطی است افراد است بر کلام است
و محمول مطلوب اکثر میگویند بواسطه آنکه محمول اکثر اوقات اهم از موضوع
میباشد و اهم چون اکثر افراد است کویا که اکثر است و المذکر را وسط
انجیز که اکثر میگویند بواسطه آنکه اکثر است و المذکر را وسط
صغری و الا کبری و آن قضیه که شتم را اصغر است از اصغری میگویند
و این قضیه که شتم را اکثر است از اکثری میگویند و الا وسط اما
محمول الصغری و موضوع الکبری فالتا می شکل الاول او محمولها فالتا
الثانی او موضوعها فالتا می او عکس الاول فالتا می و قیاس
با اعتبار مکرر وسط چهار شکل است بواسطه آنکه حد وسط محمول است در
صغری و موضوع در کبری این شکل اول میگویند العالم متغیر و کل
متغیر حادث فالتا می حادث و چون این شکل بدیهی فالتا می است

از جهت او را شکل اول یک و نید بواسطه آنکه اول قریه طبیعت باو
 رغبت میکند و یا حد وسط تحول است در صغری و هم در کبری
 و این را شکل ثانی میگویند بواسطه آنکه او ترکیب است اول در صغری
 باینکه حد وسط در صغری هر دو تحول است و صغری شرف از کبری است
 بواسطه آنکه متضمن بر اصغر و اصغر موضوع است و موضوع اشرف است
 از تحول بواسطه آنکه موضوع ذات و تحول صفت و ذات اشرف است
 از صفت یا ذات که حد وسط موضوع است هم در صغری و هم در کبری و
 این را شکل ثالث میگویند بواسطه آنکه ترکیب است در شکل اول از کبری
 باینکه حد وسط موضوع است در کبری هر دو و کس اول که موضوع در صغری
 تحول در کبری است این شکل رابع است بواسطه آنکه ترکیب است شکل اول نه
 در صغری و نه در کبری و شرط فی الاول اسباب الصغری و فاعلیتها و کلیه
 الکبری و شرط کرد است در شکل اول ای باب صغری و تحت او وسط
 تا متعدی شود حکم از او وسط با صغری بواسطه آنکه در کبری حکم میکنیم بر
تجزیه که متصف شود با وسط بالفعل بواسطه آنکه اتفاق ذات بر موضوع
موضوع بالفعل باید پس باید که موضوع موجب باشد با اصغر متصف با وسط شود

مندرج

مندرج باشد و تحت او وسط پس لازم آید تقدیم حکم او وسط با صغری
 میباشد که فعلیت باشد بواسطه آنکه هرگاه صغری ممکن باشد اتفاق او با وسط با
 لامکان خواهد بود پس لازم نخواهد بود که مندرج در تحت او وسط باشد
 چه شاید که امکان فعلیت پیدا کند و کلیه کبری شرط است بواسطه آنکه
 اگر کبری کلیه باشد لازم خواهد بود اندراج اصغر در تحت او وسط بواسطه
 آنکه بعضی محکوم علیه بکبری باشد اصغر نیز به موجب الموجهاتین مع الموجهه الموجهین
و مع السالبه السالبه بالقرینه با نتیجه دهند موجهتان یعنی موجه
 جزئیه و موجه کلیه هرگاه که صورت و کبری هر دو موجه جزئیه باشد و کبری
 موجه کلیه و همچنین این موجهتین در صغری یعنی موجه کلیه و موجه جزئیه
 با سالبه کلیه کبری نتیجه سالبهتین میدهد یعنی سالبه جزئیه و سالبه
 کلیه اما سالبه کلیه هرگاه که صغری موجه کلیه باشد و کلیه کبری سالبه
 کلیه و اما سالبه جزئیه گاهی که صغری موجه جزئیه باشد و کبری سالبه
 کلیه کلیه باشد و انتاج شکل اول و محصورات اربع را بدین است
 نزد صبیان و غیر هم و صغری باین اعتبار که محصورات اربع
 باشد و کبری نیز باین اعتبار که محصورات اربع باشد هرگاه که
 در یک کبری مرکب باشد نزد آنها احتیاج دارد و حاصل میشود و موجه کلیه

و موجب کلیه کبری موجب کلیه صغری و موجب کلیه کبری و موجب کلیه صغری
 موجب جزئی و کبری موجب کلیه صغری و موجب جزئی و کبری و موجب کلیه صغری
 الشان اختلافاتی که است و کلیه کبری و در شکل ثانی شرط کرده
 است اختلاف قد متین در کیفیت یعنی اگر یک موجب باشد و دیگری سالب باشد
 و برعکس نمیتوان بود که هر دو موجب باشد یا هر دو سالب که اگر هر دو موجب
 باشد اختلاف در نتیجه لازم می آید مثلاً هرگاه که گوئیم که کل انسان حیوان
 و کل ناطق حیوان حق ایجاب است که کل انسان ناطق است و اما هرگاه
 که بجای کل ناطق کل فرس گوئیم چون سلب است که لاشی من الانسان ناطق
 پس معلوم شد که هرگاه دو موجب را ترکیب کنیم بهیچ شکل ثانی گاه حق ایجاب
 است و گاه حق سلب اختلاف لازم می آید که موجب حق است از دو سالب
 نیز نتیجه نمیدهد بواسطه آنکه هرگاه سالب را ترکیب کنیم گاه حق ایجاب است
 و گاه حق سلب مثلاً هرگاه که گوئیم لاشی من الانسان ناطق و لاشی من
 الناطق ناطق حق ایجاب است که انسان ناطق و هرگاه که بجای لاشی
 من الناطق ناطق گوئیم لاشی من الناطق ناطق حق سلب است که لاشی من
 الانسان ناطق پس دو سالب نیز نتیجه نمیدهد و باشد بواسطه آنکه هرگاه سالب
 کنیم اختلاف لازم می آید و اختلاف بسبب و همچنین شرط است در شکل

باموجب کلیه و موجب جزئی باموجب کلیه و موجب جزئی باموجب کلیه و موجب جزئی
 سالب کلیه باموجب کلیه و موجب جزئی سالب جزئی باموجب کلیه سالب کلیه
 سالب جزئی باموجب کلیه و موجب جزئی سالب کلیه باموجب کلیه و موجب جزئی
 کلیه باموجب کلیه و موجب جزئی سالب کلیه باموجب کلیه و موجب جزئی سالب کلیه
 جزئی سالب کلیه باموجب کلیه و موجب جزئی سالب کلیه باموجب کلیه و موجب جزئی
 باشد جزئی پس این اعتبار شایسته ازده احتمال شده اند و ازده احتمالات
 سابقه میشود نسبت به شرط اول که ایجاب صغری است صغری سالب کلیه
 تا صغری سالب جزئی با چهار تا و اکتید کلیه کبری چهار دیگر سابقه میشود
 و صغری موجب کلیه کبری موجب جزئی صغری موجب کلیه کبری سالب جزئی
 صغری موجب جزئی صغری موجب جزئی کبری سالب جزئی صغری سالب کلیه
 احتمالات مذکوره چهارمانند صغری موجب کلیه کبری موجب کلیه صغری موجب
 کلیه کبری سالب کلیه صغری موجب جزئی کبری موجب کلیه صغری موجب جزئی
 کبری سالب کلیه و این عبارتی است و اما عبارتی که در شکل
 شده که صغری موجب باشد و کبری کلیه باشد صغری که موجب باشد موجب کلیه
 میباشد و موجب جزئی و کبری کلیه باشد سالب کلیه خواهد بود و موجب کلیه
 پس و صغری را هرگاه مزب کنیم با دو کبری چهار احتمال می رود و صغری
 موجب

باموجب کلیه و موجب جزئی باموجب کلیه و موجب جزئی

ثانی کلیه کبری بواسطه آنکه اگر کبری کلیه نباشد همان که محتاج است و کما سلب
 شد مگر کما که گوئیم کل آن ناطق و بعضی حیوان لیس باطن حق ایجاب است
 کل آن حیوان و مگر کما که بجای بعضی حیوان بعضی الفوس گوئیم حق سلب است
 که لاشی من الا ان نفوس مع دوام الصغری و انفعکاس سالبه الکبری
 و این شرط که اختلاف در کلیت کبری است از شرطین که دوام صغری
 یا انفعکاس سالبه کبری است می باید که باشد و مراد بدوام صغری است که صغری
 ضروری باشد یا دائم و مراد با انفعکاس سالبه کبری است که سالبه کبری ممکن
 شود و اگر چه کبری موجب باشد و دوام صغری یا انفعکاس سالبه کبری شرط است
 بواسطه آنکه هر دو ازینا مفقود باشد یعنی صغری ضروری و دائم نباشد
 ازینا یا سبزه که خواهد بود و اخف ازینا باشد و طایفه است و سالبه
 کبری اگر منعکس شود یعنی یکی است منعکس ازین باشد پس یکی قضایای تسه
 خواهد بود و اخف ازینا و قیاس است و هرگاه که شرط و طایفه است صغری
 را با قیاس کبری ترکیب کنیم اختلاف لازم آید که موجب عقیم است مثلاً هرگاه
 گوئیم که لاشی من المنصف یعنی ما دوام منصف الا دائمی و کل قریضی بالضرورة
 می دقت التبریع در اینجا حق ایجاب است که کل منصف قریضی و هرگاه که بجای کل
 قریضی کل منصفیه گوئیم حق ایجاب است لاشی من المنصف بشس هرگاه که کبری

کنیم

کنیم شرط خاصه را با قیاس اختلاف حاصل می شود پس نتیجه مذکور هرگاه
 که اخف نتیجه نداده ایم نتیجه نخواهد داد بواسطه آنکه عدم انتاج اخف نتیجه
 عدم انتاج عدم و کون الحاکم منقطع الصغریه و کبری منقطعیه و سلب
 دوام صغری یا انفعکاس سالبه کبری می باید که اگر کبری ممکن باشد صغری ضروری
 باشد و اگر صغری ممکن باشد کبری ضروری باشد یا شرط عام باشد و طایفه
 اما اینکه اگر کبری ممکن باشد صغری می باید که ضروری باشد یا اگر معلوم باشد که
 از شرط اول که دوام صغری یا انفعکاس سالبه کبری می باید و هرگاه که کبری ممکن
 باشد که از است منعکس خواهد بود پس دوام صغری یا انفعکاس سالبه کبری ضروری
 باشد یا دائم یا شرط ثانیه دائمی و ضروری و بواسطه آنکه هرگاه که صغری دائم باشد
 و کبری ممکن اختلاف لازم می آید و اختلاف موجب عقیم است پس کبری صغری
 دائم و کبری ممکن نتیجه حاصل شود و مثلاً هرگاه که گوئیم کل رومی ایضاً لاشی
 لاشی من الرومی یا بعضی بالامکان پس حق ایجاب است که کل رومی رومی
 و هرگاه که بجای لاشی من الرومی بپندیم پس صغری دائم یا کبری ممکن نتیجه
 نه بدین نتایج کبری ممکن منحصراً در صغری ضروری و اما اینکه اگر صغری
 ممکن باشد کبری جز می باید ضروری باشد یا شرط عام باشد و طایفه

بواسطه آنکه درین صورت صفوی نه نیست پس کبری باید که یکی ازین سه حالت
 متعاقب باشد و این ضرورتی و دائمی و مشترک و عام و مشترک و خاصه و عینیه عام
 و عینیه خاصه اما صفوی ممکنه بکبری ضرورتی و مشترک و عام و مشترک و خاصه
 متواتر بود و باید آنکه و عینیه عام و عینیه خاصه غایتی و مشترک و عام و مشترک و خاصه
 لازم می آید اما صفوی ممکنه بکبری دائمی بواسطه آنکه هرگاه که گوئیم کل در اسود بالانگ
 بالا مکان و لاشی من الزوم بود و اما حق ایجاب است که کل در می رود می هرگاه
 که بجای لاشی من الزوم لاشی من الزوم حق سلب است یعنی لاشی من الزوم
 بترکی و هرگاه که باید آنکه حق الزوم است عام است نتیجه نیست پس در عین عام
 نیز نتیجه نخواهد بود بواسطه آنکه عدم انتاج اعم است اما آنکه صفوی ممکنه بکبری عینیه
 خاصه غایتی و مشترک و عام و مشترک و خاصه لازم می آید که عینیه عام است مثلا هرگاه
 که گوئیم لاشی من الزوم غلط است بالا مکان و کل منخسف منظم و اما ما دام منخسف
 لا دانا حق ایجاب است یعنی کل منخسف منخسف و هرگاه که بجای کل منخسف
 منظم ما دام منخسف لا دانا گوئیم حق سلب است که لاشی من الزوم منخسف بکسیا نتیجه
 الکلیات سالبه کلیه و مختلفات و الکلیات سالبه کلیه سلبه سلبه و در
 محتمل و در شکل ثانی نیز شایسته است بواسطه آنکه در صفوی محصور است اربع محتمل است

و در کبری

و در کبری نیز محصور است اربع محتمل است و چهار در چهار هرگاه ضرب
 کنیم شایسته حاصل شود بقیه اختلاف و کیف است اختلاف بیرون
 میوه و صفوی موجب جزئیته بکبری موجب کلیه و موجب جزئیته صفوی
 و موجب جزئیته بکبری و موجب کلیه و موجب جزئیته صفوی سالبه کلیه بکبری
 سالبه جزئیته و سالبه کلیه و بقیه کلیه بکبری چهار دیگر بیرون میوه و این
 که کبری موجب جزئیته بکبری صفوی سالبه کلیه و سالبه جزئیته این که کبری
 سالبه جزئیته باشد صفوی موجب کلیه و موجب جزئیته و موجب جزئیته و احتمال
 بیرون رفت و چهار احتمال دیگر مانند صفوی موجب کلیه و کبری
 موجب سالبه کلیه و موجب جزئیته و کبری سالبه کلیه و صفوی سالبه کلیه
 و کبری موجب کلیه و صفوی سالبه جزئیته بکبری موجب کلیه و هر ادعوی
 منصف نتیجه الکلیات سالبه کلیه مختلفات و الکلیات سالبه سلبه
 است که هیچ به کلینان لغیر موجب کلیه صفوی سالبه کلیه بکبری سالبه
 کلیه صفوی موجب کلیه بکبری سالبه کلیه متاک موجب کلیه صفوی سالبه کلیه بکبری
 کل انسان حیوان و لاشی من الزوم بکبری حیوان نتیجه میوه و هرگاه که لاشی من الزوم
 سلب بکبری و متاک سالبه صفوی با موجب کلیه بکبری لاشی من الزوم انسان
 بعد مال و کل فرس صیال نتیجه میوه که لاشی من الزوم لاشی من الزوم

دوازده

و مختلفان در کم نتیجه میدهند سالبه جزیه یعنی موجب جزیه صغری سالبه
 کلیه کبری نتیجه میدهند سالبه جزیه مثل بعضی الا ان حیوان و لاشی من الخ
 حیوان نتیجه میدهند بعضی الا ان لیست سالبه جزیه صغری با موجب کلیه
 کبری نتیجه میدهند سالبه جزیه مثل بعضی حیوان لیست الا ان و کلیه ناطق
 ان نتیجه میدهند بعضی حیوان لیست ناطق بالمثلث او عکس لکری
 یعنی انتاج کلیه سالبه جزیه مختلفان در کم سالبه جزیه بدلیل خلف
 اینجا است که نقیض نتیجه صغری سائیم و کبری این شکل را کبری سائیم
 بواسطه آنکه چون نتیجه درین شکل سالبه است بر نقیض او که موجب باشد
 صلاحیت آن خواهد داشت که صغری شکل اول واقع شود و کبری این شکل
 چون کلیه است صلاحیت آن خواهد داشت که کبری شکل اول واقع شود و این
 دلیل خلف صلاحیت آن دارد که در هیچ وجه و شکل ناطق جاری نشود و اما جبران
 او در ضرب اول بواسطه آنکه یکویم کل الا ان حیوان و لاشی من الخ حیوان نتیجه
 میدهند که لاشی من الا ان حیوان نتیجه بواسطه آنکه اگر این نتیجه صادق نباشد
 نقیض او که موجب جزیه است صادق خواهد بود یعنی بعضی الا ان حیوان و هرگاه
 که این را صغری سائیم و کبری ضرب اول که لاشی من الا ان حیوان است کبری
 سائیم و چنین گوئیم که بعضی الا ان حیوان نتیجه میدهند

جزیه است

بعضی

که بعضی الا ان لیست حیوان و این مناقض صغری است که کل الا ان
 حیوان است اما جریان دلیل خلف در ضرب ثانی بواسطه آنکه یکویم کل الا ان
 من الا ان لیست حیوان و کل فرس مهال نتیجه میدهند که لاشی من الا ان
 بنویس بواسطه آنکه اگر این نتیجه صادق نباشد نقیض او صادق خواهد بود
 یعنی بعضی الا ان فرس و هرگاه که این صغری سائیم و کبری ضرب ثانی
 که کل فرس مهال است کبری سائیم و چنین گوئیم که بعضی الا ان فرس
 و کل فرس مهال نتیجه میدهند که بعضی الا ان مهال و این مناقض صغری
 است که بعضی الا ان لیست حیوان و این محال که جمیع این امور مذکور
 لازم آمده است از بهیئت قیاس نیست بواسطه آنکه شکل اول و شکل
 اول بدیهی الا انتاج است و از کبری یزینت بواسطه آنکه کبری موقوف الصدف
 است پس از صغری که نقیض نتیجه است لازم آمده خواهد بود پس نقیض نتیجه
 لازم خواهد بود پس نقیض نتیجه باطل باشد پس نتیجه حق باشد و هو
 الخط و دلیل عکس کبری در صغری جزئی مرود که صغری آن موجب باشد
 بواسطه آنکه صلاحیت داشت باشد ان صغری بعد از عکس کبری صغری شکل
 اول واقع شود چه صغری شکل میباید که موجب باشد چنانکه گذشت و نیز میباید
 که کبری ان شکل سالبه کلیه باشد تا آنکه منعکس شود سالبه کلیه تا صلاحیت

که لاشی من الا ان حیوان نتیجه میدهند

آن داشت باشد که بری شکل اول واقع شود چه بری شکل اول بسیار کلیه
 باشد پس دلیل بر اینست که در ضرب ثانی که مرکب است از سه ابعاد کلیه بری جابجاست
 بواسطه آنکه چون بری او موجب است متعکف خود باشد و موجب جزیه و موجب جزیه
 صلاح بری نیست شکل اول از دو صغری و چون بری یک است بر صغری آن
 قرار در صورت شکل اول واقع شود پس دلیل بر اینست که بری ضرب ثانی شکل اول
 جابجاست و در ضرب ثانی شکل اول که مرکب است از سه ابعاد جزیه و موجب جزیه
 و موجب کلیه بری است پس دلیل بر اینست که مرکب است به هم بیان که در ضرب ثانی
 که مرکب است از ضرب اول شکل اول که مرکب است از صورت موجب کلیه بری و کلیه
 پس بری او بواسطه آنکه بری کلیه است متعکف خود باشد پس کفها پس بری شکل
 اول واقع تواند شد و صغری او چون موجب است صلاحیت آن خواهد داشت
 بعد از آنکه بری که صغری شکل اول واقع شود متلاهم که هر کوهیم که کل آن
 حیوان و لاشی من الجبر حیوان نتیجه میدهد که لاشی من الانسان من الجبر بواسطه
 آنکه هر کوهیم که بری این ضرب را که لاشی من الجبر حیوان است بلاشی من الجبر
 جبر و چنین کوهیم که کل انسان حیوان و لاشی من الجبر حیوان نتیجه میدهد
 که لاشی من الانسان من الجبر و بواسطه این بیان مذکور و پس بری
 کبری در ضرب ثالث شکل ثانی که مرکب است از موجب جزیه و صغری

در بار

و سالبه کلیه بری جابجاست متلاهم که هر کوهیم که لاشی من الانسان حیوان و لا
 شی من الجبر حیوان نتیجه میدهد که بعضی لاشی من الانسان من الجبر بواسطه آنکه هر کوهیم
 که بری این ضرب را که لاشی من الجبر حیوان است بلاشی من الانسان من الجبر
 و چنین کوهیم که بعضی لاشی من الانسان حیوان و لاشی من الجبر حیوان
 نتیجه میدهد که بعضی لاشی من الانسان من الجبر و بواسطه این بیان مذکور و پس بری
 نتیجه و دلیل بر اینست که صغری پس بری ضرب ثانی بر این طریق است که بری صغری
 را که بری ساریم و بری را صغری ساریم پس نتیجه که میدهد و آن نتیجه بری
 کنیم تا مطلوب حاصل شود و این جابجاست لاشی من الانسان من الجبر صغری که صغری
 آن ضرب صلاحیت آن داشته باشد که بعد از آنکه بری شکل اول
 واقع شود بری آن ضرب نیز بسیار که صلاحیت آن داشته باشد که صغری
 شکل اول واقع شود بعد از آنکه بری ضرب اول شکل ثانی
 که مرکب از موجب کلیه صغری است و سالبه بری جابجاست و لاشی من الانسان من الجبر صغری
 او چون موجب کلیه است متعکف خود باشد و موجب جزیه و موجب جزیه که شکل اول
 واقع میشود و نه جابجاست معلوم شد که صغری شکل اول بسیار که موجب
 باشد پس بری صغری ثم الترتیب ثم النتيجة و ضرب اول شکل ثانی جابجاست
 باشد و در ضرب ثالث نیز مرکب است از موجب جزیه و صغری و سالبه کلیه

بکری نیز جاری نیست همین بیان که گذشت و در ضرب اول و در ضرب دوم
 مرکب از سه سالبه جزیه صغری است و موجب کلیه بکری نیز جاری نیست
 بواسطه آنکه اگر چه این ضرب بواسطه آنکه توجیبات صلاحیت آن دارد
 که صغری شکل اول واقع شود اما صغری او بواسطه آنکه جزئیات حکایت
 آن ندارد که بکری شکل اول واقع شود و اما ضرب ثانی شکل ثانی که مرکب
 سالبه کلیه صغری است و موجب کلیه بکری جاری است بواسطه آنکه چون
 بکری این ضرب موجب است پس میتواند بود که صغری شکل اول واقع شود
 و صغری او چون سالبه کلیه است و سالبه کلیه کفها منعکس میشود و
 صلاحیت آن دارد که بعد از عکس بکری شکل اول واقع شود مثلا هرگاه
 که گوئیم لاشی من الان فلان و کل ممال فلان نتیجه میدهد که لاشی من الان
 به ممال بواسطه آنکه حکایت صغری این ضرب را که لاشی من الان فلان
 بلاشی من الان فلان با نبات و این حکایت را که لاشی من الان فلان است بکری
 می سازیم و بکری این ضرب را که کل ممال فلان است صغری می سازیم و چنین
 میگوئیم که کل ممال فلان و لاشی من الان فلان نتیجه میدهد که لاشی من الان
 با نبات و این نتیجه را عکس کنیم بلاشی من الان فلان به ممال و هو الممل
 و فی الثالث ایجاب صغری و فعلیهما در شکل ثالث ایجاب صغری فعلیهما
 شرط

شرط است اما ایجاب صغری بواسطه آنکه اگر صغری سالبه باشد بکری
 خواهد بود یا سالبه و بهر تقدیر اختلاف لازم می آید که موجب قلم است اما
 هرگاه که موجب باشد که حق ایجاب است و که حق سلب است مثلا لاشی
 من الان فلان و کل فلان حیوان ایجاب است که کل
 فلان حیوان و هرگاه که بکری بجای کل فلان حیوان حیوان فلان
 بنهیم و بگوئیم کل فلان ناطق حق سلب است که لاشی من الان فلان ناطق
 هرگاه که سالبه نیز باشد که حق حق ایجاب است و که حق سلب است
 مثلا هرگاه که گوئیم که لاشی من الان فلان و لاشی من الان فلان به ممال
 حق ایجاب است که کل فلان ممال و هرگاه که بجای ممال فلان ممال بنهیم
 و گوئیم که لاشی من الان فلان و فعلیهما نتیجه میدهد که لاشی من الان
 هرگاه که صغری ممکنه به حکم متعدی غیر خود از او بواسطه بواسطه بواسطه
 آنکه در بکری حکم کرده ایم را بخیر که صادق می آید بر بواسطه بالفعل بواسطه
 آنکه انصاف ذات موضع بود و معنی عنوانی بالفعل می آید بر هرگاه
 که در صغری حکم کنیم بنهیم بر آن جبری که صادق آید صغری و بواسطه آنکه
 پس صغری در تحت او وسط صندج نباشد و حکم از او بواسطه متعدی نشود و با صغری
 مثل کل فلان مرکب زیند بالا ممال و کل فلان ناطق نمیتوانیم گفت که بعضی

مركوب زینتا هنی بواسطه آنکه صغری فعلیت نیست و کلیه احوال و اجزای
 باین شرط کلیه احوال متعدین و اگر در جزئی باشد احتمال دارد
 که بعضی واسطه که حکوم علیه است یا بر میزان بعضی باشد که حکوم علیه است
 پس لازم نیاید تعریف حکم از واسطه یا صغری مثل بعضی حیوان الانسان و بعضی
 الحيوان و غیر حکم از بعضی حیوان او که در علم است متعدی شده است بعضی
 حیوانی که حکوم علیه است یا بر نتیجه الموجهات مع الموجهة الكلية او بالکلیه
 موجهه غیر نتیجه یا نتیجه و بدین وجه است که موجهه صغری است یا موجهه کلیه کلیه
 و موجهه جزئی صغری است یا موجهه کلیه کلیه و بعضی بعضی است یا موجهه کلیه
 صغری است و مع السالبة یعنی آن موجهات که موجهه کلیه و موجهه جزئی
 باشد بر کلیه او کلیه مع التامیه یعنی موجهه جزئی صغری یا کلیه کلیه
 سالبه جزئی یعنی نتیجه سالبه جزئی مذهب در غروب همل در شکل ثالث شنوده
 است بواسطه آنکه صغری میتواند بود که محصورات اربع باشد و غیر نیز محصورات
 اربع باشد صغری چهار احتمال دارد پیدا کرد و یکی نیز چهار احتمال مذهب
 کرد و چهار در چهار مذهب کنیم شنوده احتمال دارد پس نتیجه احوال
 صغری در شکل ثالث مشتبه بود و رفت صغری سالبه کلیه یا چهار کلیه صغری
 صغری سالبه جزئی یا چهار کلیه و از قیاس کلیه احوال و احتمال بدر رفت

جزئی

موجب

موجب جزئی صغری یا موجب جزئی کلیه موجه جزئی صغری یا سالبه جزئی کلیه
 شکل احتمال ماند صغری موجب کلیه کلیه موجه کلیه یا موجب جزئی سالبه
 کلیه یا سالبه جزئی صغری موجب جزئی کلیه موجه جزئی کلیه موجه کلیه یا سالبه
 کلیه و این طریق است اما طریق تحصیل بواسطه آنکه احوال صغری
 تا حاصل شود صغری موجب کلیه و موجب جزئی و او کلیه احوال حاصل
 شد هر دو کلیه نیز یا صغری کلیه مذهب و یکی جزئی و یا صغری جزئی مذهب و یکی کلیه و آن
 دو اول را هر گاه جزء یا سبب یکیم شش مذهب حاصل شود و صغری موجب
 کلیه یا چهار احتمال صغری موجب جزئی یا دو احتمال کلیه مذهب یا سالبه کلیه
 با خلف جهت شکل اول بدین الی الشانج بود و در الشانج او احتیاج بدلیل
 نبود و اما شکل ثالث جهت بدین الی الشانج نیست در الشانج او احتیاج بدلیل
 است و دلیل خلف جاریت در جمیع ضروب است شکل ثالث و مراد بدلیل
 خلف اینجا است که تعقیب نتیجه را بواسطه آنکه کلیه است بر سبب صغری
 اصل جهت موجهات صغری سبب یا نتیجه دهد که مستلزم مطلوب باشد مثلاً
 که صغری موجب کلیه جزئی مذهب یا مذهب کلیه مثل کلج ب و کلج نتیجه سبب
 است آنکه اگر این صادق نباشد تعقیب او صادق خواهد بود که لاشی و فای
 و اگر از برای مرسوم و صغری اصل و صغری سبب یا نتیجه و مذهب کلیه مذهب

ولاشی من آب این نتیجه میدهد که لاشی من آب این منافی گری اصل است
 که کل جی او هرگاه صغری موجب جزیه نباشد و گری موجب کلیه باشد نتیجه دلیل خلقت
 جاریست مثل بعض جی ب و کل جی آن نتیجه میدهد که بعض جی او این صادق
 خواهد بود بواسطه آنکه اگر صادق نباشد نفیض او صادق خواهد بود که لاشی
 من آب او این را گری می سازیم و صغری اصل را صغری می سازیم و میگوئیم
 بعض جی ب و لاشی من آب آن نتیجه میدهد که بعض جی لیس او این مناقض
 گری است که کل جی او هرگاه که صغری موجب کلیه باشد و گری موجب جزیه در صورت
 نیز دلیل خلقت جاریست مثل کل جی ب و بعض جی آن نتیجه میدهد که بعض جی او
 آنکه اگر صادق نباشد نفیضش صادق خواهد بود که لاشی من آب او این را گری
 می سازیم و صغری اصل را می سازیم و میگوئیم کل جی ب و لاشی من آب آن
 نتیجه میدهد که لاشی من آب او این مناقض گری است که بعض جی او هرگاه
 که صغری موجب کلیه باشد و گری موجب جزیه جاریست مثل کل جی ب و لاشی من آب
 آن نتیجه میدهد که بعض جی لیس او اگر صادق نباشد نفیض او صادق خواهد بود
 که کل جی او این را گری می سازیم و صغری اصل را صغری می سازیم و میگوئیم
 صغری می سازیم و میگوئیم کل جی ب و کل جی آن نتیجه میدهد که کل جی او این مناقض
 گری است که اصل است که لاشی من جی او هرگاه که صغری موجب جزیه باشد و گری موجب کلیه

صغری

دواینجی

و اینجا نیز دلیل خلقت جاریست مثل بعض جی ب و لاشی من جی او بعض جی ب
 لیس او اگر این صادق نباشد نفیضش صادق خواهد بود که کل جی او این را
 گری می سازیم و صغری اصل را صغری می سازیم و میگوئیم که بعض جی ب و کل جی ب
 آن نتیجه میدهد که بعض جی او این مناقض گری اصل است یعنی لاشی من جی
 او هرگاه که صغری موجب کلیه باشد و گری موجب جزیه در اینجا نیز دلیل خلقت جاریست
 مثل کل جی ب و بعض جی لیس او اگر این صادق نباشد نفیض او صادق
 خواهد بود که کل جی ب او این را گری می سازیم و صغری اصل را صغری می سازیم
 و میگوئیم کل جی ب و کل جی او این مناقض گری اصل است که
 بعض جی لیس او این مناقض نتیجه با گری اصل و جی صغری است بواسطه
 هست شکل قیاس نیست بواسطه آنکه شکل اول است و شکل اول بدلیل لاینتیج
 است بواسطه صغری نیست بواسطه آنکه مفروض الصدق است پس اگر گری
 خواهد بود که نفیض نتیجه است پس نفیض نتیجه صادق باشد و عکس الصدق
 یا آنست که صغری را عکس کنیم در شکل اول شود و این نتیجه مطلوب باشد
 و عکس صغری جاریست که صغری موجب جزیه باشد تا صغری شکل اول تواند بود
 و گری کلیه باشد تا گری شکل اول تواند بود و این در هر دو طرف صدق و صغری
 موجب کلیه گری موجب صغری موجب کلیه گری سالب کلیه صغری موجب جزیه

موجب جزئی که بر موجب کلیه است و در صورتی که یکدیگر و
 صفر موجب یکدیگر موجب جزئی است و اگر بر یک مرتبه
 هم الیه باشد که بر را عکس کنیم بر عکس ترتیب را در شکل
 اول شود و نتیجه بدست عکس کنیم تا مطلوب حاصل شود این
 کار است که بر موجب جزئی و صفر کلیه باشد تا هرگاه که عکس ترتیب
 کند موجب صفر شکل اول شود و واقع شود و کلیه که بر شکل اول
 تواند واقع شود و این در موجب کلیه صفر را موجب کلیه که بر موجب
 کلیه صفر را موجب جزئی که بر بر دو بوسیله آنکه درین هر دو صفر کلیه
 و بر موجب است و در بر غیر و در هرگاه که صفر موجب کلیه باشد و بر
 موجب کلیه مثل کل ج ب و کل ج ا قبض ب آن بوسیله آنکه آید
 عکس کنیم بعضی از مینوع این صفر نسبت به صفر اصلی را که بر
 س زیم و یکدیگر بعضی از ج و کل ج ب قبض اب و این منعکس
 میشود به بعضی ب او و ا ملط و برین قیاس هرگاه صفر موجب
 کلیه باشد که بر موجب جزئی باشد و در الرابع ایجا بهام کلیه
 المنقر و اختلافها مع کلیه احدیها و شرط کرده اند در شکل
 الرابع احد الشریطین یا ایجاب بر دو باطیله صفر با اختلاف

ایشان

ایشان در یک سطر یا کلیه یا اوسط یا اگر ایشان باشد هر دو مرتبه
 سطر خواهد بود یا هر دو موجب و صفر جزئی با اختلاف در یک سطر یا جزئی
 بر هر سطر قدر اختلاف لازم می آید که موجب عظم است اما آنکه هر دو سطر
 مثل لاشی هم الا ان فوس و لاشی من الحار بان حق سلب است فوس
 که بجای لاشی من الحار بان کویم لاشی من الصاهل بان حق
 است اما آنکه هر سطر دو موجب باشند یا جزئی صفری مثل بعضی حیوان
 ان و کل ناطق و اگر بجای کل ناطق حیوان کل فوس حیوان کویم
 حق سلب است که لاشی من الا ان فوس و اما آنکه هرگاه هر دو مختلف
 باشند و یک سطر جزئی هر دو صفر موجب باشد مثل بعضی ناطق انسان بعضی
 الیوان لیس ناطق ایجا حق ایجاب است که بعضی الا ان حیوان ناطق
 بعضی العرس لیس ناطق کویم ایجا حق سلب است که آن بعضی الا ان لیس
 بغرس و بعضی الیوان ان ایجا حق ایجاب است که آن بعضی العرس
 و اگر بجای بعضی الیوان انسان بعضی ناطق ان کویم حق سلب است
 که بعضی العرس لیس ناطق و ضروری و شکل را هم هستند با اوسط آنکه در
 شکل نژده احتمال و در چهار احتمال ایجاب است بعد مین و سطر
 میشود و طفر سطر کلیه بر سطر کلیه بر سطر کلیه بر سطر کلیه

کلیات که ای ساینم و میگویم بعضی از اولیات نتیجه میدهد
 که بعضی طب و این متعکس میشود بعضی با چه و این مناقض صوری
 اصل است یعنی لاشی فریب چه و اما در ضرب را به مثل کل ب چه و لا
 شیخی ضرب بعضی ب کل که اصادق نباشد نتیجتاً او که موجب کله
 است صادق خواهد بود و در کل چه و این چون موجب صوری میسازیم
 و کبری اصل جز سار کله است میسازیم و میگویم کل چه و اولاشی من
 آب نتیجه میدهد که لاشی مزاج و این متعکس میشود بل لاشی عرب
 چه و این مناقض صوری اصل است یعنی کل ب چه و نیز میتواند بود
 که نتیجتاً نتیجه بواسطه کلیات او که ای ساینم و صوری اصل که موجب
 است صوری ساینم و چنین گوئیم که کل ب چه و کل چه نتیجه میدهد
 که کل ب و این متعکس میشود بعضی اب و این مناقض کبری اصل
 است یعنی لاشی مزاج و اما در ضرب خاص مثل ب چه و لاشی
 من اب و اما در ضرب خاص مثل ب چه و لاشی من اب بعضی چه
 پس اصادق نباشد نتیجتاً او که موجب کله است صادق خواهد
 بود یعنی کل چه و این چون موجب است صوری میسازیم و کبری اصل
 جهت کله است کبری میسازیم میگویم که کل چه و اولاشی من اب نتیجه

میدهد

چه که لاشی مزاج و این متعکس میشود بل لاشی عرب و این
 مناقض اصل است یعنی کل ب چه و نیز میتواند بود که کل چه و لاشی
 نتیجتاً اصل است بواسطه کلیات کبری ساینم و صوری اصل که موجب
 اکو موجب است صوری ساینم و گوئیم بعضی ب چه و کل چه و این متعکس
 میشود بعضی اب و این مناقض کبری اصل است یعنی لاشی مزاج و این
 خاتم در ضرب باقی نمیرود و اما در ضرب سادس بواسطه اکو چون
 نتیجه در ضرب سادس جزئیات است پس نتیجتاً او موجب کله خواهد بود و این
 نتیجتاً نتیجه را هرگاه کبری اصل نم ساینم نتیجه موجب کله خواهد بود
 و این نتیجه را که عکس میکنیم موجب جزئی مناقض صوری اصل خواهد
 بود بواسطه انک صوری اصل سادس جزئیات و جزئیات و جزئیات
 متبانیان نیستند و اما در ضرب سابع سابع که چون نتیجه و در اینجا نیز
 سادس جزئیات است پس نتیجتاً او که موجب کله میسازیم که با صوری اصل
 ضم کنیم باینکه او که کبری ساینم و صوری اصل را صوری ساینم نتیجه موجب
 کله خواهد بود و هرگاه که این نتیجه را عکس میکنیم موجب جزئی مناقض
 کبری اصل خواهد بود بواسطه انک جزئیات متبانیان نیستند و اما
 در ضرب ناعز بواسطه انک در اینجا نیز چون نتیجه خالص جزئیات است پس نتیجتاً

[illegible]

ولاشی من ب ا را بری و میگویم بعضی ب بعضی و لاشی من ب ا نتیجه
 میسر که بعضی ب لیس و هوالمط و اما در ضرب خاص مثل بعضی ب ج
 ولاشی من ب ا بعضی ب لیس ب واسطه انکه صغری اصل را که بعضی ب ج
 عکس میکنیم بعضی ب ج و بری اصل را که لاشی من ب ا عکس میکنیم لاشی
 من ب ا بعضی ب ج را صغری میسازیم ولاشی من ب ا را بری و میگویم
 بعضی ب ج ولاشی من ب ا نتیجه میسر که بعضی ب لیس او هوالمط و اما
 لیکن در باقی ضرب میسر و اما در ضرب اول و ثانی بواسطه انکه
 بری این مرد و موجب است و موجب خواهر کلیه و خواهر جزیه منعکس شود
 موجب جزیه و موجب جزیه بری شکل اول باقی غنیه و بری شکل اول
 میساید که کلیه ب ج و اما در ضرب ثالث و سادس و ثامن بواسطه انکه
 صغری این ضرب سالب است و سالب صغری شکل اول واقع نمیشود
 و بری این ضرب موجب است و موجب منعکس شود جزیه و جزیه
 محلا حیت بری این شکل اول ندارد و اما در ضرب سابع بواسطه انکه
 بری این ضرب جزیه است و جزیه صلاحیت بری این شکل اول ندارد
 و اما در ضرب الاشی ب بعضی صغری با اثبات میکنیم اثناض ضرب شکل
 رابع را باینکه در کنیم شکل ثانی عکس صغری و عکس صغری در ضرب ثالث

و در ضرب

و در ضرب رابع و ضرب رابع و ضرب رابع و ضرب رابع و ضرب رابع و ضرب رابع
 مثل لاشی من ب ج و کل لاشی من ب ج بواسطه انکه صغری اصل را که لاشی
 من ب ج است عکس میکنیم لاشی من ب ج و میگویم که لاشی من ب ج شکل
 آب نتیجه میسر که لاشی من ب ج او هوالمط و اما در ضرب رابع مثل
 ب ج و لاشی من ب ا بعضی ب لیس بواسطه انکه صغری اصل را که کل
 ج ب عکس میکنیم بعضی ب ج و میگویم بعضی ب ج سلب است عکس میکنیم بعضی
 ج ب و میگویم بعضی ب ج و لاشی من ب ا نتیجه میسر که بعضی ب لیس
 و هوالمط و اما در ضرب خاص مثل بعضی ب ج و لاشی من ب ا بعضی
 ج لیس بواسطه انکه صغری اصل را که بعضی ج است عکس میکنیم بعضی
 ج ب و میگویم بعضی ب ج و لاشی من ب ا نتیجه میسر که بعضی ب بعضی
 ج لیس ب و هوالمط و اما در ضرب سابع و سابع و سابع و سابع و سابع و سابع
 و بعضی ج لیس بواسطه انکه عکس میکنیم صغری اصل را که بعضی ب لیس است
 بعضی ج لیس هرگاه که صغری سالب جزیه بری را در خاصیت جزیه
 میگویم که بعضی ج لیس و کل آب نتیجه میسر که بعضی ج لیس او
 المط و اما انکه در باقی ضرب میسر و اما در ضرب اول و ثانی
 بواسطه انکه در این مرد و مقدمه موجب است و در شکل ثانی

و این شش ضرب اول که صغری موجب کلید و ضرب ثانی
 که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب
 موجب کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 صغری موجب کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 موجب کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 قیاس شش ضرب دوم که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 موضوعیت و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و این اشاره است باینکه صغری و ملاقات و ضرب ثانی که
 گفت یعنی صغری و ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب
 و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 اصوات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که

صغری و ملاقات

صغری و ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 موجب کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 است زیرا که شرط کرده اند که در شکل رابع قفینه ممکنه مستعمل بلکه هر دو
 مقدمه و فعلیه و کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 اند و در این صورت ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 اتحاد و میثاق و در صورتی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و این در ضرب ثانی است که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 ثامن است که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب
 و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 واقع شده است پس در این ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 یا عمل و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 بال فعل و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که
 ترید بر سبیل منع خلوات بعد قیاس شش ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب
 نمیتواند بود و می شاید که جامع هر دو و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب
 که جامع ملاقات و ضرب ثانی که صغری موجب کلید و ضرب ثانی که

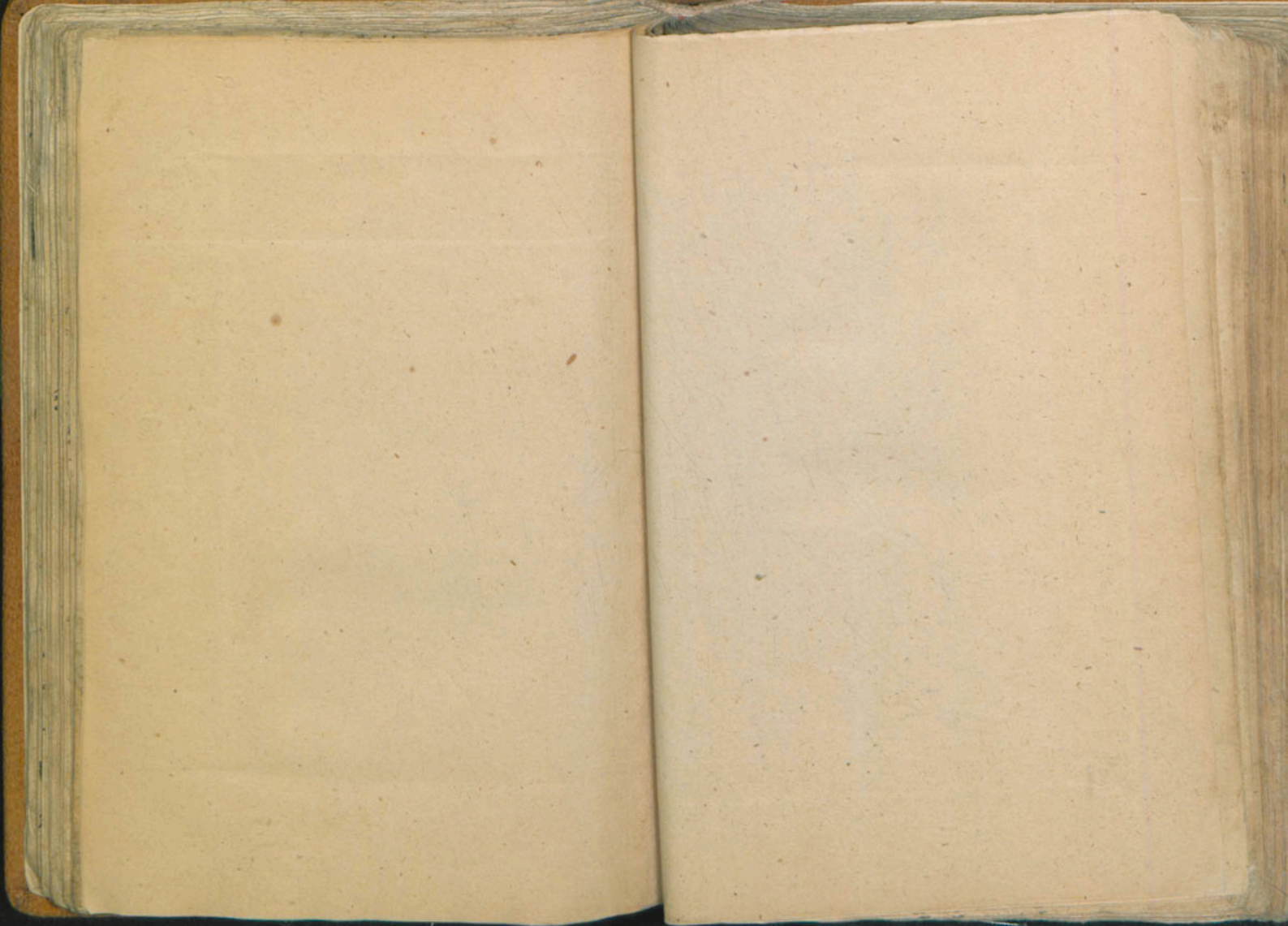
محصلات

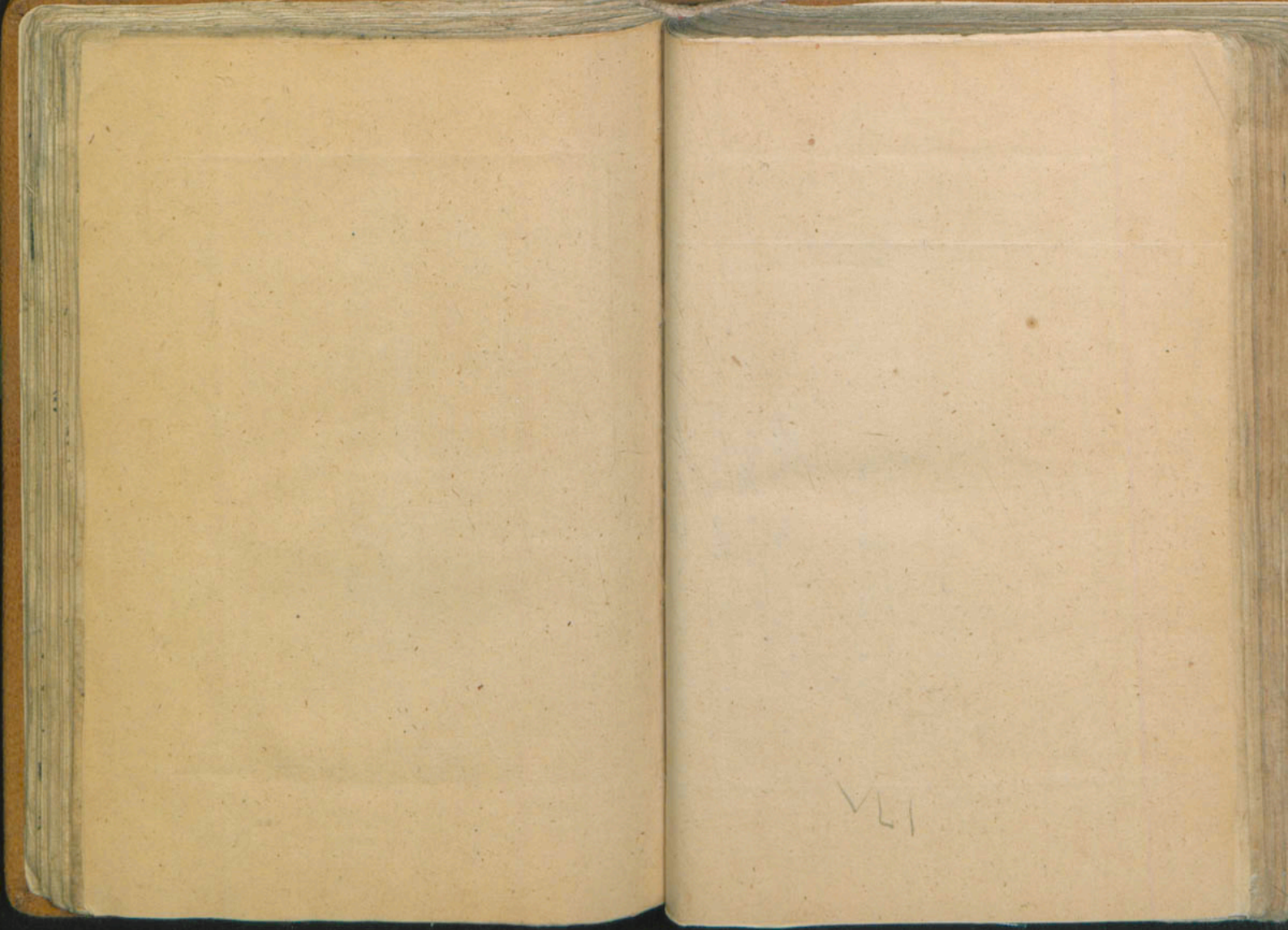
با آنکه آنست که در موضوع گفته اند که هر دو از جنس بر آنکه آنست که اگر موضوع واقع
 شود و در وسط هر دو که طاقا است یا که بر سبک است آنرا این می شود که اگر موضوع
 واقع شود یا نحو لازم آید که در بعضی جا که اوسط موضوع کبری واقع نشده باشد
 مثلاً اول که اوسط موضوع کبری موضوعی که واقع می شود مثلاً هرگاه
 که صغری از طاقا باشد نتیجه بر وجه دوم موضوعیت اوسط با طاقا
 اوسط با کبری و متحقق است حال آنکه شکل اول هرگاه صغری یا بر وجه نتیجه
 بر وجه دوم است معنی عمل علی الاکبر و طاقا که در آن کثرت و اما من جمیع موضوعیت
الاکبر مع الاختلاف و الکلیف یعنی با چار است فیلس منتهی را یکی از دو شرط
 یا عدم موضوعیت اوسط یا قیدین چنانکه مذکور شد یا عدم موضوعیت اکبر یعنی آنکه
 اکبر موضوع واقع شده باشد و یا این معنی که حکم بر جمیع افراد اکبر شده باشد
 یا این طریق که اگر موضوع کبری باشد و آن کبری قید کلی باشد و این شامل جمیع
 مرقوب شکل ثانی است بواسطه آنکه در شکل ثانی اوسط قبول هر دو مقدم می شود
 پس اکبر موضوع کبری باشد و کبری در شکل ثانی شرایط است پس عدم موضوعیت
 اکبر باشد و ثانیاً در هر دو ضرب باقی از شکل رابع نیز مرتب معنی هر ضربی
 که صغری موضوعی جزیه و کبری سالبه کلی باشد و ضرب سادس که صغری سالبه جزیه
 باشد و کبری وجه کلیه و این شرط که ذکر را باعتبار کثرت بود و اما باعتبار کثرت

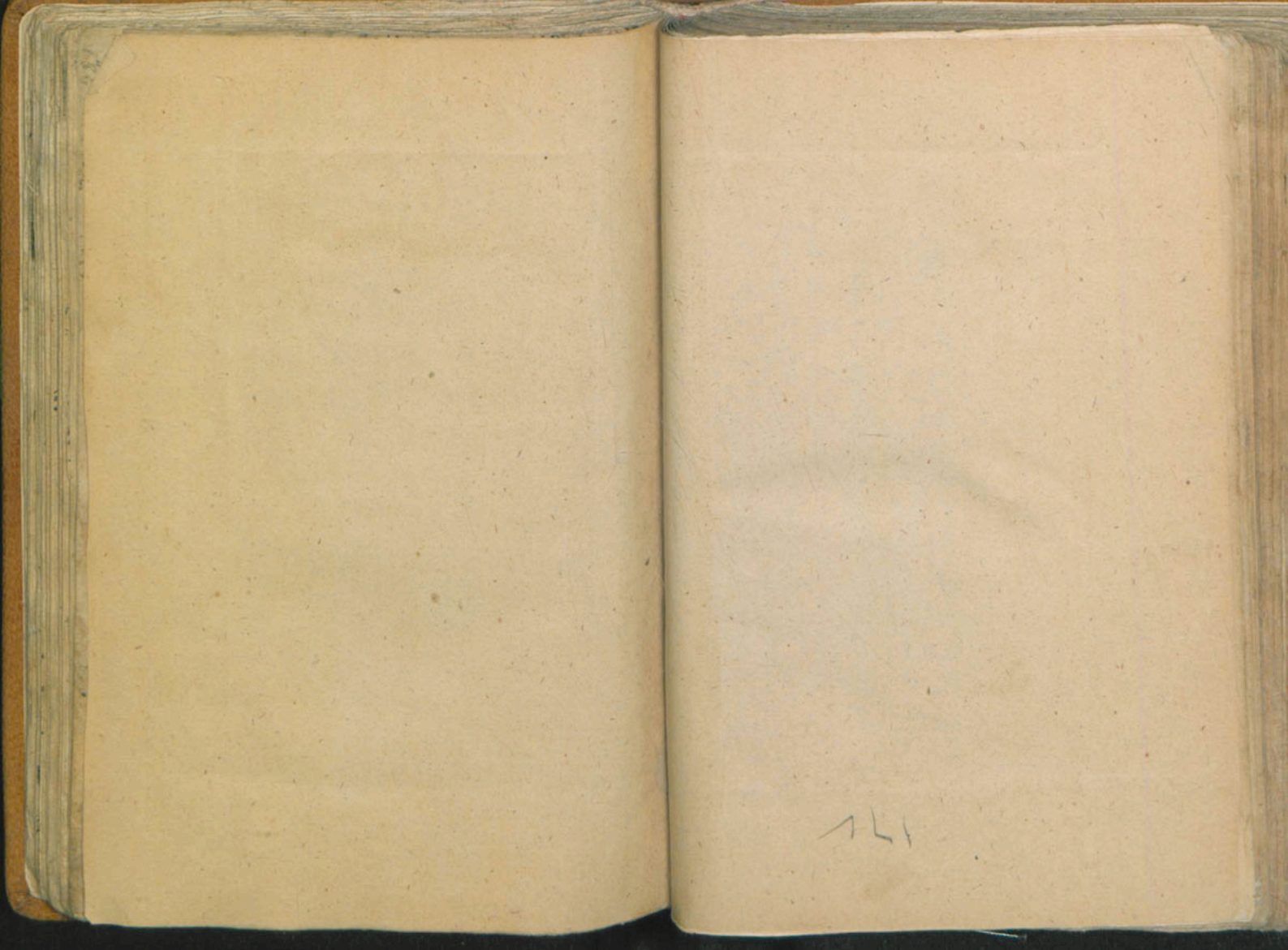

شرطی دارد

179

قال ابو عبد الله

قال الشيخ

قال الشيخ
قال الشيخ
قال الشيخ

قال الشيخ
قال الشيخ
قال الشيخ

الدين احمد
الدين احمد
الدين احمد

من الامم

قال الشيخ

الدين

الدين

نور الدين

الدين

فلا صلوة لهم الصلوة اما واجبة او مندوبة ومحتسبة
 من قبل الله عز وجل فانها واجبة بالصلوة بالصلوة
 فانها واجبة واقبها من غيرها من المصالح والنجاة
 في الدنيا والآخرة وانما او اختلفت استثنائها من وجوبها

والجهد والالتفات والاطراف والاموات والموت
 وانما عذرهم في تركها طوائف من الناس فان كانوا

بالنذر وشبهه وما يتعلق بهما فثمان فرض ونفل
 من وجوبها في غير ذلك من النذر والنجاة والاطراف

والفرض هنا فرض الفرض والنفل رسالة منفردة
 في فرضها من كتاب الله عز وجل وانما في كتاب الله عز وجل

الفصل الاولة في المقدمات وهي سبعة الاولة الطهارة
 التي في مقدمات نمازها وانما في كتاب الله عز وجل

وهي اسم لما يبعث الصلوة من الوضوء والنفل واليقين
 وانما طهارة النفس من النجاسة والنفس والنجاسة

والطهارة من النجاسة والنفس والنجاسة والنفس والنجاسة
 والنفس والنجاسة والنفس والنجاسة والنفس والنجاسة

2 مصحتها الاسلام لا وجوبها وانما واجبها ما وجبها
 في وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

الله تعالى وما يصح عليه ويمنع وعذله وحكمته ونوعه بينا
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

محمد صلى الله عليه وآله وسلم ذلك بالليل لا بالليل والليل
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

المستحضر من ذلك على الكلام ثم المكلف بها ان من الرعية صفات
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

ومحمد بن فضال لا يخلد بالاسد لا على كل فعل من افعالها
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

ومحمد بن فضال لا يخلد بالاسد لا على كل فعل من افعالها
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

ومحمد بن فضال لا يخلد بالاسد لا على كل فعل من افعالها
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

ومحمد بن فضال لا يخلد بالاسد لا على كل فعل من افعالها
 من وجوبها من وجوبها وانما واجبها ما وجبها

والا فواجب
 ما جاز به النبي

والا فواجب
 ما جاز به النبي

والا فواجب
 ما جاز به النبي

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

وولد يحب الثلثة بليل او عهد او بين او تحيل
عن الغير والفايدة الكثرة الصلوة والطواف
او على فعلها او على

ومن خط المصنف ويختص الاخيار ان غاية
اي من كونه خط مصنف
اي على فعلها او على

دخول الجنب وشبهه المجدين والشبهه
او على فعلها او على
او على فعلها او على

ما عداها وفرارة الغنى ويختص الضل بالجنب
اي او على فعلها او على
او على فعلها او على

وخات الدم ولاولى النعم مع تحسن الضل ويختص
اي او على فعلها او على
او على فعلها او على

او على فعلها او على
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

والموت ويحب النعم بموجبها على عملها
او على فعلها او على
او على فعلها او على

التي يخرج الجنب والحائض من المسجلين ثم

اي لم يمسحوا برأسهم ولا بوجوههم ولا بغير ذلك

واجب الوضوء ثمانية عشر الاولى النية مقاسنة

اي قصد الوضوء بغير قصد

لا يثبت غسل الوجه ان وضوءه للاستباحة الصلوة

اي انما يثبت

لوجوبه فنية الى الله ويجب استدانتها حكم الى

اي من لم يمسح برأسه ولا بوجوهه ولا بغير ذلك

الفرغ ولو نوى المختار الرفح او نوى بها جاس

اي انما يثبت

اما المستحاضة ودائم الحدث فالاستباحة لا يثبت

اي انما يثبت

اي انما يثبت

الثاني غسل الوجه من قصاص شعر الرأس حقيقة

اي انما يثبت

او حكما الى محاذ شرذمة من طولا وجهاه الايهام

اي انما يثبت

والوسطى عرض حقيقة او حكما ويجب تخللها

اي انما يثبت

بمن وصول الماء الى الخاتم اذا خف اما الكيف من

اي انما يثبت

الشديد برفق ويجب البدأة باليمين لا على ولا

اي انما يثبت

يجب غسل فاضل اللحية عن الوجه المكثف غسل

اي انما يثبت

اليدين مع المرفقين منبذتا يمينهما الى يمين الاضلاع

اي انما يثبت

ويجب تحليل ما بين وصول الماء الى الخاتم والشر والبدنة
اي بالشر

التكس لا يبدل الا لصاحب **السادس** الترتيب كما
اي التكس

ذكر اسباب الموالاة وهي متابعة الاعمال بحيث

لا يحجب السابق من الاعضاء الاعم التعداد كشدة
اي فلكه

الحرقلة الماء **الثامن** للمباشرة بنفسه اختيارا
اي فلكه

وضاءة غيره لا لغيره بطل التاسع طهارة الماء
اي فلكه

وطهارة يده وطهارة المحل الماشع اباحته فلو كان
اي فلكه

اي فلكه

ويجب تحليل ما بين وصول الماء الى الخاتم والشر والبدنة
اي بالشر

بالتمني الرابع مسح مقدم شعر الراس حقيقة او
اي فلكه

حكما او بشرته ببقية الليل ولو باصبح او منكر ساء
اي فلكه

الخامس مسح بشرة الرجلين من راس الاصبع
اي فلكه

الى اصل الساق باقل اسمه بالليل فلو استأنف ما
اي فلكه

جديلا لحد المسحين بطل ويجوز الاخر من شعر
اي فلكه

اي فلكه

مغسوا بطل الحاد على اجاره على العضو في غسل

الى جوار راسه ان لم يكن

مسد من غير بان بطر الثاني راحة المكان

ارطوبه راسه الى راسه

فلو تظن مكان مغسوب على المختار بطر متى

لما كان مغسوبا

عرض شكله اثناء اعاده و ما يسهل فلو كانت

اعاده كغيره من راسه

بطلت فاعلم بطلت و اجبا الفل اثناء غسله

مقارنته لجزء من الرأس ان كان مرتبا وجميع

البدن ان كان مرتبا مستدامة العمل الى آخر

اعتل

انفسل لاسباحة الصلوة لوجوبه قربة الى الله

ويجوز للمختار دغم الرفع والاحتفاء به الثاني غسل

الرأس والرقبة وتساو ما ظهر من الاذنين و

تخليل ما بين الشعر الى العنق غسل الجانب الايمن

الرابع غسل الجانب الايسر ويتخير في غسل العورتين

والاولى اعلمها مع الجانبين

ايهما ذل مع اي جانب تشاء ^٥ تخليل ما لا يصل

التي لا بد من المشاس علم تخلي الخلف في اثنائه
الناس المباشرة بنفسه اختيار الثامن التثنية

كاذكو ولا يجب المتابعة هنا التاسع طهارة لما
وطهرويته وطهارة المحل العاشر باحثة الحادي عشر

اجراءه كمال الوضوء الثاني عشر المكان ولد

شك في شيء من افعاله فهو على حاله كمال الوضوء

واجبات التيمم اثناعشر اول البنية متضمنة للصحة
هم

على

على الارض لا مسح الجبهة مستدامة الحكم الى آخره
تيمم بدلا من الخل لاستباحة الصلوة لجوابه

قربة الى ولا يدخل للرفع هذا ^{اللقم} الثاني الضرب على الارض

يكفي يديه ببطونهما مع الاختيار الثالث مسح

الجبهة من قصاص الشعر الرأس حقيقة او

حكى الى طرف الالف الاعلى والى الاسفل اولى

الاربع مسح ظهر كفة يميني ببطون اليسرى من الزند

على

في اطار الاصباح الخامس كنه اليسرى كذا

السادس نفع الحبل كالحام السبع المرتب كذا

من المولات وهي المتابعة هذا التاسع طهارة

الغلاب المضروب عليه والحمل ويجزي الحول
شئ من التراب

لا يشترط على الضارب بل يستحب المنقش العاشر
الحادي عشرة المكان الثاني عشر الحادي عشر

الوجه ويبطن كل يد على ظهره الاخرى مستوية للوجه

في اطار الاصباح الخامس كنه اليسرى كذا

والسكة اثنا عشر كالميل

ثم ان كان عن الرضوض فخره وان كان عن الحجة

نظر تان وان كان عن غيرهما من الاعمال

فيمتدحان وليت ثلثة ولا يجب تحديده

وينبغي انعامه مع ضيق الوقت المقدمة الثانية

في ازالة النجاسات المشرقة عن الثوب والحد

وهي البودرة المسكينة من غير الماء اذا كان له

في اطار الاصباح الخامس كنه اليسرى كذا

نفس سائلة و الدم من ذى النفس مطلقا و المني

منه مطلقا و الميتة منه ما يفسد ^{لما يفسد الادنى} المسام خاصة و ^{ما لم يفسد} عالم يظهر ^{منه} المسام

الكلب و اخواته و المسكر و حله بما يظهر او يثله

مستحبات فصاعدا في الاستنجاء غير المتعدى ^{بطاهر}

من الضابط و يجب على المتخلى ستر العورة ^{تخافه} و ^{او} ما يفسد

عن القبلة بمهما و قد ظهر الشتر و الارض و النماء ^{و الانقلاب}

و الاستحالة و الانتكاش و النقض لا الغيبة في

الجوا

الحديث ان لا يكتفى ذولا العين في غير الاذن مطلقا ^{في غيره}

و يجب العصر في غير الكثير الا في بول الرضيع و الحلمات ^{او ازاله قليل}

في غير و الثلث في غسل الميت بالسدر و الكافور

و القراح مرتين كالجنابة و يحزى منه واحدة

لها و الثلث بالقرح لو تعدى الخيط و الثلث ^{او اجزاء} الى غل

بالسنة او لانه و لغو الكلب و السبع في الخنزير

و الحمر و النار و النجاسة كالحمل قبلها و عني عما لا يفسد ^{في بانه يستند} جسم ^{معنى} و ^{او} ما يفسد

اي يلبس

فلا يجب عليها ستر اسها وحيث الساتر هو

خيمته الاولى ان يكون طاهر الا ما استغنى الثاني
اي الخبز الخبز ندم

ان لا يكون جلد ميتة الثالث ان لا يكون جلد

غير المأكول او صوفه او شعره او بده الا الخ

الخالص والستجاب الرابع ان لا يكون مغطى

الخامس ان لا يكون حريرا مغطى للرجل والخم

في غير الخمر او القردة ولا ذهابها ولا ينجسها

من الدم وغيره عن سبعة درهم

اي خيمته فراجي

وعن نجاسة قوب المريضة الصبي حيث لا غيرة

وان وجب غسله في اليوم والليل مرة وعن نجاسة

مالا يمس المصنوعة وحله وعن النجاسة

مطلقا مع تعدد الازالة الثالثة ستره فحرق

للرجل ويستتر بهم البدن للمرأة عند الوجه والدين

وظاهر القدمين لها والخمسة والاولى ستر

شرها واذ ينزلها الرواية واما الامة المحضة

امران الا قد توجه المصلى اليها ان عليها

والا على عمارة جعل الجدي خلف المذبح
اليمنى والمغرب والمشرق على اليمن واليسار

للعرقي وعكسه لمقابلته وكتلوع سجيل بين اليمن
والجدي على الكلف اليسرى وغيبوبة نبات

النشش خلف الاذن اليمنى للشياى وعكسه

اليمنى وجعل الشراى والحيوى على اليمن واليسار

للف

توجه المصلى الى اربع جهات ولوضاق الوقت
الاعن جهة اجزاء هذه ستون فضاخصا وكونه

او سفا وكان بعضها بدلا عن بعض كاداع
الطهارة ثم سلكوا للوقت فوجب قصر **الرباعية**

الا بحت الاداء وقضاء بقصص ثمانية فريخ
والاربعة توافق

وخفاء الجرد لان والاذا ان ولوقت يدرا
الى ديار

في يوم الجمعة
الذي هو يوم الجمعة
الذي هو يوم الجمعة

وعدم المحصنة بها وانتفاء الوصول الى بلد
اي فيكون في يوم الجمعة

او الى مقام عشرة ايام منوية او مضي ثلثين
اي في يوم الجمعة

مطلقا لم يطلب السفر الا ان يقيم عشرة **الفصل**
اي في يوم الجمعة

الثاني في المقارنات وهي ثمانية الاول النية و

يجب فيها سبعة الفصل الى التعيين والوجوب

والاداء والمقضاء والقرينة والقاسية للشمسية والا
اي في يوم الجمعة

اي في يوم الجمعة
الذي هو يوم الجمعة
الذي هو يوم الجمعة

الاستدلال بها الى المفسر في صحتها اصيل
فرض الظاهر اذا اوجوبه قرينة الى ولو نوى

المحتمل القطع في اثناء الصلوة او قبل المنافي

بطلت في قول والواجب الفصل ولا عبادة
اي في يوم الجمعة
الذي هو يوم الجمعة
الذي هو يوم الجمعة

الاداءة **الثاني** التسمية ويجب فيها احد عشر الاول
التلفظ بها وصورتها الله البدر من غير مد فلا بد
الصيغة بطلت **الثاني** عريتها فلا بد بها الجمجمة احتياط
اي في يوم الجمعة

بطلت **الثالث** المولات فلو فصل عما بعد فصل
بطلت الرابع معا من النوبة فلو فصل عما بعد فصل

بطل الخامس والسادس علم المدين الحروف

فكلمة ههزة الله بحيث يصير استغناء ما بطل
وكذا الهمزة الكبرى بحيث جعل **السادس** ترتيبها

فكلمة بطل **الثامن** اسماء لنفسه تحقيقا او

تدبرا **التاسع** اخرج كل حرف من مخارجها

كما في الاذكار والعاشرة **الحادية عشر** قطع الحرف
من الله ومن اكبر فلو وصلها بطلت **الثالث** القراءة

وواجباتها ستة عشر **الاول** الخلية تلاوة الحمد والسورة
في النسيئة في الاوتين من غيرها **الثاني** مراعاة التمام
اعرابها ونسبها على وجه المنقول بالتواتر

بالشوا بطلت **الثالث** مراعاة ترتيب كلماتها وآياتها

على التواتر **الرابع** المولات فلو سكنت طويلا او قرأ

خلالها غير عمد بطلت **الخامس** مراعاة الوقف على

آخر الكلمة محافظة على النظم فلو وقف في أثناء الكلمة

بحيث لا يعد قاسرا او سكنت على كل كلمة بحيث يخل

بالنظم بطلت **السادس** الجهر للدخول في الصبح والليل

في العشائين والاحفات في البواقي مطلقا وامل

الجهرا اسماء الصحيح القسب والسر اسماء نفسه صحيحا

الجهرا اسماء الصحيح القسب والسر اسماء نفسه صحيحا

والاقتداء بالمساج تقدم الحمد على السورة فلو
 على النظر وناسيا بعيد على الترتيب الثاني
 البسملة في اول الحمد والسورة فلو تركها عدا
الحاشية وحده السورة فلو تركها بطلت
 بطلت في قوله الماشر اكل كل من الحمد والسورة

فلو نقص اختيارا بطلت **الحاشية** عشر كون
 السورة غير عظيمة ولا ما يموت بقرتها الوقت
الحاشية الثاني عشر الفصل بالبسملة الى سورة معينة
 عقيب الحمد الا ان يلزمه سورة يفيها الثالث عشر

الاربع عشر اخراج كل حرف من مخرجه المنقول

قوله ضادى المفعول ولا
 بالثواتر فلو اخراج ضاد المفعول او لا الضالين
 من مخرج الظاء او اللام المفعول بطلت **الحاشية** عشر

من مخرج الظاء او اللام المفعول بطلت **الحاشية** عشر
 عريتها فلو رجعها بطلت **الحاشية** السادس عشر
 في غير ثمانية ويخرج في غير الاثنين سبحان الله

بغير ثمانية ويخرج في غير الاثنين سبحان الله
 ان ذكره في قوله

على ما ذكره في كتابه
 في الصلاة
 في الركعة
 في السجدة
 في الطهارة
 في الصوم
 في الزكاة
 في الحج
 في العمرة
 في النكاح
 في الطلاق
 في الميراث
 في العتق
 في الجهاد
 في الحدود
 في المعاصي
 في المنكرات
 في الفضائل
 في القربات
 في النوافل
 في السنن
 في العادات
 في الفرائض
 في النكاح
 في الطلاق
 في الميراث
 في العتق
 في الجهاد
 في الحدود
 في المعاصي
 في المنكرات
 في الفضائل
 في القربات
 في النوافل
 في السنن
 في العادات
 في الفرائض

بطل **السادس** موالاته فلو فصل
 بما يخرج من حد بطل **السادس** الطهارة بغيره
 فلو شاع فيه قبل انتهائه أو المله بعد رفعه بطل
السادس استماع الذكر نفسه ولو تقدرا
 السابع رفع الرأس من سجدة فلو هو من غير أن يرفع بطل
 الثامن الطهارة فيه بمعنى السكون ولا حصل له الاستماع
 التاسع أن لا يطهرها فلو خرج بتطهير الطهارة عن كونه
 مصلية بطلت **السادس** السجود وواجباته أربعة

الأول السجود على الأعضاء السبعة للجمعة والقبض
 والذبحين واجبا على الرجلين **الثاني** تمكين الأعضاء
 من المصلي فلو تحامل عليها بطل وكذلك سجود على مالا
 يتم طهارة تمكين من الاستعداد عليه كالثوب والقطن
الثالث وضع الجبهة على ماله يصح السجود عليه
 الرابع مسواة مسجدة لموقفه فلو على علة أو سفل
 بزيادة عن ثبته بطل **السادس** وضع الجبهة على ما يصلح
 عليه الوضع من العضو فلو وضع منه دون ذلك
 بطل **السادس** الذكر فيه وهو سبحان الأعلى وبحمد
 أو ما ذكره الركوع السابع الطهارة بعد ذلك ساجدا فلو رفع

في كماله أو شرح فيه في وصوله بطل **الثامن** عربيته

الذكر **التاسع** مولاه **التاسع** اسماء نفسه

الحادي عشر رفع الرأس منه **الثاني عشر** الطمانينة

فيه بحيث يسكن ولو يسيرا ولا يجب في رفع السجدة

لزامه **الثانية** **الثالث عشر** أن لا يطيلها كما مر **الرابع عشر**

تقنية السجود فلا تجزى الواحدة ولا يجوز الزايد

السابع التشهد واجباته تسعة أقول الجالس له **الثاني**

الطمانينة بقوله **الثالث** الشهادتان **الرابع** الصلوة

على النبي صلى الله عليه وسلم الصلوة على آله **السادس** عربيته

السابع ترتيبه **الثامن** مولاه **التاسع** مراعاة المنقول

في ترتيبه

وهو أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد

أن محمدا عبده ورسوله اللهم صل على محمد وآل محمد

فلو أبدا له بمودته أو استظروا العطف أو لفظوا شهد

لم يجز ولو ذكر وحده لا شريك له أو لفظوا عبده

لم يضر **الثامن** التسليم واجباته تسعة أقول الجالس له

الثاني الطمانينة بقوله **الثالث** أحد العبادتين السلام

عليكم ورحمة الله وبركاته أو السلام علينا وعلى

عباد الله الصالحين والأولى أولى **الرابع** الترتيب بين

كلمة الخامس عشرية السادسة موالاة المساجد

ما ذكر في ذكر السلام اجمع الرحمة الله وبركاته

او نحوه بطل تأخيرها عن الشهد ولا يجب فيه نية

الخاص ٣

الحزب وان كانت احوط التاسع جعل المخرج

يقدم من احدي العبادتين فله جعل الثانية لم يخرج

يجز ويحب فيه وفي الشهد اسماء نفسه فله جميع

العاجيات فان اريد الحصر في الركعة الاولى احد

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

في

وللمسح ثمانية وخمسة وسبعون حضرا وسرا

سنة ايدى سنة وخمسون **الفصل الثالث**

في المنافيات وهي خمسة وعشرون الاول منها

قض الطهارة الطهارة مطلقا وبطلانها

الطهارة بالماء النجس او المعضوب عند العلماني

الاخير **الثاني** استدبار القبلة مطلقا او اليقين

والسادس بقاء الوقت **الثالث** فعل الكثرة عادة

الاولى سكون الطويل عادة الى من علم حفظ ١٩١

عدد الركعات **السادس** المشرك في المصليين الكثرين

الاوليين او في الثانية او في المغرب الساعة نقص

ركن من الاركان الخمسة النية والتكبير والقيام و

الدخوع والسجودين وزيادة **الثامن** نقص

سرا كية فضا على ثم ينزل على المنافي مطلقا الثانية زيادة

سرا كية ولم يبعد آخر الزيادة بعد التشهد **الحاشي**

الاولى سكون الطويل عادة الى من علم حفظ

عند حنطه او يمين **الحادي عشر** ابتاعها قبل الوقت

الثاني عشر ابتاعها في مكان ^{او ثوب} نجس او مغضوبين

مع سبق الحيل وكذب البدن الثالث منها فاتها الحق

آدم مضيق على قول **الراحم عشر** البلوغ في

اثنا عشر اذ اتى من الوقت فدمها الطهارة ^{كلمة} و

وهذه مناجات وان كانت سهوا **الحامس عشر**

تعمد وضع احدى اليدين على الاخرى بخير

بقية

تمة **السادس عشر** تعد الكلام بحرفين غير قوتين ^{مضيقا اليه}

ولادعاه من قته ^{في غير محلة} **السابع عشر** تعد الاكل والشرب

الآتي الوتر ليرين الصيام وهو عطفان **الثامن عشر**

تعد القربة **التاسع عشر** تعد البكاء لاصور الدنيا ^{مساوية}

العشرون تعد ترك واجب مطلقا لا الجهر والسر

فبعث الجاهل فيها **الحادي عشر** تعد الانحراف

عن القبلة **الثاني عشر** تعد زيادة واجب مطلقا

الثالث والعشرون تعد الرجل عظم شعير **الدع** والعشرون
 تعد وضع احد الداحين على الاخرى والكابين كهيئة

ويستعمل الطيق على خلا فيها **الفاصل** والعشرون

تعد كشف الصورة في قوله ومنهم من ابطاله مطلقا

صاد جميع ما يتعلق بالجنس الفاضلة ولا يجب

التعرض للحصر بل يكفي المعرفة بها والله الموفق و
 الزاير

والمعين **الحال** فغيرها بختان الاول في الخل

الناقص في المثلوق وهو اقسام الاول فيما ينسد بها

وقد ذكر **القسم** الرابع في الواجب شيئا وهو نسيان غير

ركن من الواجبات ولم ين كر حتى تجاوز حد كسفا

الفرقة او واجبات اجزاء بعضها او وصفها او واجبات
 بعضها

الاختنا في الركوع او الرفع او الطائفة فيه او الواجبات

اجبات الاختنا في السجدين او الطائفة فيه او الواجبات

اجبات الاختنا او الطائفة في الرفع من الاولى

قوله او واجبات الاختنا في الركوع او الرفع او الطائفة فيه او الواجبات اجبات الاختنا في السجدين او الطائفة فيه او الواجبات اجبات الاختنا او الطائفة في الرفع من الاولى

كيفية سجدة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين

وكذا ان يادة باللسن تركن سره او التهنيد في وجب
او في حضوره ولا التهنيد المبرور عاده والتسليم من الا
تمام مع حفظ المأموم والمكس او غلب على طنة
فوقه ولو لم يكن في شك المأموم مع حفظ الاسم فلا
يلتفت الى شك المأموم بل يستمر الى الاسم في كل ركعة

احد طرفي ما شك فيه **الثالث** ما يوجب التلويح
فوقه احد طرفي ما شك فيه ولو لم لا فلو شك في اول الامر ثم بدلت في الركعة
على قلته احد طرفين فلو علم في كل ركعة بالصحة حيث يصح ويصح الصلاة حتى
لو شك في التلويح او التلويح او الاول من الركعة لا يبطل الا بعد انقضاء
بغير سجود وهو ملائق من الانعزال وذكر قبل

فوات محله كسنيان التلويح المحذوف في الصلاة
او سنيان الركوع حتى هوى الى السجود ولما يسجد

كيفية سجدة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين

194
او سنيان السجود حتى قام ولما يسجد ذلك التهنيد
الراجح بوجوب التلويح مع سجود التهنيد وهو

سنيان السجدة الواحدة او التهنيد او الصلوة

كيفية سجدة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين

على النبي وآله وينجاء محلها فانه بفعل بعد السلام

ويستجد له وينتد اسجد السجدة للنبي او استشهد

النسب

المسني او اصل الصلوة لطلبه في فرض كذا اذا اذاع وجوبه

اطاء اسجد سجد في التهنيد

قرية الى الله وينتد سجد في التهنيد في فرض كذا الوجه

فوقه فانه بفعل بعد السلام
سجدة واحدة جمعة وكذا في ركعة ركعتين
الصلوة فاما ما يجب اعادته

كيفية سجدة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين

كيفية سجدة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين
في كل ركعة ركعتين

قربة الى الله ويحب فيها ما يحب في سجود الصلاة

وذكرهما باسم الله وبالله و

والله محمد ثم يشهد فيهما وسيلم وتحيات

ايضا للتسليم في غير محله شيئا ثالثا للكلام

كذلك وللشك بين الاربع والخمس وللثبات

في موضع وبالعكس والاحوط وجوبها في كل

زيادة ونقص غير سطرين وهما بعد التسليم

قوله بعد التسليم
سطلان سوا
كان في زيادة او النقص
على الاربع ثلث

سطلان وقيل لا يجب فصلها

وولا في الكلام وان كان قول لا يجب الفصل

في نيتهما الاداء والنقص وان كان احوط وجوب

في الاجزاء المفصلة ذلك على طهارة والاستقبال

والسنة في جميع الخمس ما يوجب الاحتياط في الوا

عات وهو اثني عشر الاول ان يشك بين الاثنين

والثلاث والاربع مطلقا والبناء على الاكثر فيها

ويتم ما بقى ثم يصلى ركعة فائما اودعتين جالسا ثالث

الشك بين الاثنين والاربع بعد السجدين والبناء

احوط واللام
قوله في نيتهما الاداء والنقص
قوله في الاجزاء المفصلة
قوله في السنة في جميع الخمس
قوله في الواعات وهو اثني عشر
قوله في البناء على الاكثر فيها
قوله في ويتم ما بقى ثم يصلى
قوله في فائما اودعتين جالسا
قوله في ثالث الشك بين الاثنين
قوله في والاربع بعد السجدين
قوله في والبناء

قوله في السنة في جميع الخمس
قوله في الواعات وهو اثني عشر
قوله في البناء على الاكثر فيها
قوله في ويتم ما بقى ثم يصلى
قوله في فائما اودعتين جالسا
قوله في ثالث الشك بين الاثنين
قوله في والاربع بعد السجدين
قوله في والبناء

على الأربع والاحتياط بركنين **قوله الرابع**

الاشنين والثلاث في الأربع بعد

قوله بعد كما في قوله

فيما سبق **قوله** في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

قوله في قوله

في كل وقت من اوقات الصلاة
في كل وقت من اوقات الصلاة
في كل وقت من اوقات الصلاة

فيجب الاتمام والمغربتان

السك بين الثلث والاربع والخمس وفيه وجب بالبنا
على الاقل واخر بالبنا على الاربع والاحتياط بركعة
فائما والمغربتين الثاني عشر من يفتلق الشك بالسادة
وفي وجهه بالبطلان والاخر بالبنا على الاقل ويجعل

قد لم يرد في الاخر بالبنا على الاقل ولا في الثاني عشر
والاصل عدم الزيادة في حكمه

في كل وقت من اوقات الصلاة
في كل وقت من اوقات الصلاة
في كل وقت من اوقات الصلاة

اصلي معه سباطون وكثيرين

كذا اذا اراد قضاء وجوبه فربما الى الله والحمد لله
في كل وقت من اوقات الصلاة

نعم الخلد وحدها اخفانا ولا يجزئ السجدة

بصبر فيه ما يصبر في الصلوة من الشهد والتسليم

ولا اش لخلل المظلم بينه وبين الصلوة ولا

خروج الوقت نعم بنوي القضاء ولو ذكر بعد

بعض السور في بعض النسخ
بعض السور في بعض النسخ
بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ
بعض السور في بعض النسخ
بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ
بعض السور في بعض النسخ
بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

بعض السور في بعض النسخ

الاول وجوب تكبيرات اربعة غير تكبير الا

الثاني حرام الشهادتين عقب الاولى والصلوة على النبي

عقب الثانية والدعاء للمؤمنين عقب الثالثة

والتي عقب الرابعة الثالثة لا ركوع فيها ولا

سجود ولا تشهد ولا تسليم ولا يشترط فيها الطهارة

واما الملتزم بنحو الملتزم فلهما نذر من الهيئات

المشروعة انعقد وجوب الوفا بها ولو عينت

فاخذ

عقبه عند وضوء كثره في شبهة الملتزم انعقد

والمؤمنين وصلوة الاحتياط والملتزم عن الاجابة والمسا

جماعية القضاء فانه ليس عين المقتضى بل هو فعل

منه ويجب فيه مراعاة الترتيب كمفات ومراعات

الصدقة تماما وقصر الامرات المصد كهيئة الخوف

وان وجب قصر الصدقة الا انه لو عجز عن استيفاء

الصدقة او ماء فسقط عنه لو نذر ويجوز عن

عن أبي حمزة قال سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول
والتي هي منه في الصلاة في المصلي في الهيئة بوقت
والفعل في وقضاء وكذا باقي الشروط فيصح القضاء
من فاتهها لا فاته الصلاة والمريض المومني
فتعفيه ما دكوع وسجود وفتحها من سجود
أخفف وكذا الأداة ولو جهل الترتيب كذا حتى
يحصله احتياطاً والسقوط أقوى وإنما يجب على

بما كلفهم من غير عقله ولا إرادته ولا إرادة المولى
من الحيض والنفاث مما عارضه العلم ولا ولا
وجوب القضاء ولو لم يحض قدر الفرائض الثانية
كرد حتى يغلب على طهارة الوفاء ويقضي المرتكز والسكران
وشارب الخمر عند زوال الخمر ولو فاته مرة واحدة
مجهولة من الخمس قضى الحاضر صبيحاً ومغرباً واد
بما مطلقاً والمساقر ثمانية مطلقة إطلاقاً بعمياً

ومغربا والمشتبه ثمانية مطلقة واثني عشر مطلقة
 ومغربا ولو كانت اثنتين فقصي الحاضر صباحا ومغربا
 وان كانا مدرتين والمسافر ثنتين بينهما المغرب
 والمشتبه يزيد على الحاضر ثمانية ولو كانت
 ثلثا فقصي والمسافر ثنتين ثم مغربا ثم ثمانية
 والمشتبه يزيد على الحاضر ثمانية قبل وثلاثة
 بعد وان كانت اربعاً فقصي الجميع الحسن والمشتبه

الحاضر
 المسافر

يزيد على الحاضر ثنتين قبل المغرب وثمانية
 بعد لا وفرض العيدين وكذا الرافعة الحسن والمشتبه
 اليومان اجتزأ بالثاني ولا يقضي الجمعة
 للعيدين ولا الآيات لعين العالم ما لم يستوف
 عب لا حترق والحلاق القضاء على الطواف الصلوات
 والجماعة فحاجا وكذا النذر المطلق المطلق
 ثم الكتاب في يوم خمسة عشر شهر رجب سنة ١٠١٠

وتمت

هذا الكتاب جليل

وكتب ما ينسب على حسب ضيق الحال وتشتت
 الياء لا وموت الله لرجال وأرجوا أن يبع
 الله المستفيدين وتشتت ياء أقدم حروف
 يوم الدين أنه وثق ذلك والقادر عليه وفي
 مرتبة على مقدمة وابواب وخاتمة **أما**
 المقدمة فالصلوة لغة الدعاء وشرعا
 قبل في فعال مفتحة بالتكبير مشترطة
 بالقبلة للقرية **أورد** على طرذ الذكر المنذور
 على حال الاستقبال مفتحة بالتكبير وبعض طرذ
 الصلوة فزد نافذة مختمة بالسلم **وأورد**
 على عكسه صلوة المضطربة في القبلة في دفن
 منه مشيطة بالقبلة فاستقام وفي واجبة
 ومندوبة فالواجبة أقسام منها الواجب
 اليومية ووجوبها ثابت بالنص والاجماع

والذي صلى على النبي صلى الله عليه وسلم
 فله أجره من كل صلاة
 وقال النبي صلى الله عليه وسلم
 من صلى عليّ بعد موتي
 كان له أجر من صلى عليّ
 في حياته من كل صلاة
 وقال النبي صلى الله عليه وسلم
 من صلى عليّ بعد موتي
 كان له أجر من صلى عليّ
 في حياته من كل صلاة
 وقال النبي صلى الله عليه وسلم
 من صلى عليّ بعد موتي
 كان له أجر من صلى عليّ
 في حياته من كل صلاة

الحمد لله الذي جعل الصلاة وسيلة إلى الفوز
 بجنته الثواب وعقلها على جميع الأعمال البدنية
 فامر بالمحافظة عليها في حكم الكتاب والصلوة و
 السلام على أفضل السابقين والمصلين من المؤمنين
 واليثنين محمد وآله أئمة الدين وحفظه
 الشريعة المبين **أما** بعد فإن التماس
 من اجابته من أفضل الطاعات وإسعافه بغير
 حاجته من أقرب التراتيب إلى أن كتب رساله
 موجزة تشتمل على واجبات الصلوات المفروضة
 وما عساه يشع من المندوبات جدير بالمسارعة
 إلى سعادته بتحقيق مداره وأمدانه بأمران
 سؤله وفعله ما موله فاستخرت الله تعالى

الحمد لله الذي جعل الصلاة وسيلة إلى الفوز
 بجنته الثواب وعقلها على جميع الأعمال البدنية
 فامر بالمحافظة عليها في حكم الكتاب والصلوة و
 السلام على أفضل السابقين والمصلين من المؤمنين
 واليثنين محمد وآله أئمة الدين وحفظه
 الشريعة المبين **أما** بعد فإن التماس
 من اجابته من أفضل الطاعات وإسعافه بغير
 حاجته من أقرب التراتيب إلى أن كتب رساله
 موجزة تشتمل على واجبات الصلوات المفروضة
 وما عساه يشع من المندوبات جدير بالمسارعة
 إلى سعادته بتحقيق مداره وأمدانه بأمران
 سؤله وفعله ما موله فاستخرت الله تعالى

الحمد لله الذي جعل الصلاة وسيلة إلى الفوز
 بجنته الثواب وعقلها على جميع الأعمال البدنية
 فامر بالمحافظة عليها في حكم الكتاب والصلوة و
 السلام على أفضل السابقين والمصلين من المؤمنين
 واليثنين محمد وآله أئمة الدين وحفظه
 الشريعة المبين **أما** بعد فإن التماس
 من اجابته من أفضل الطاعات وإسعافه بغير
 حاجته من أقرب التراتيب إلى أن كتب رساله
 موجزة تشتمل على واجبات الصلوات المفروضة
 وما عساه يشع من المندوبات جدير بالمسارعة
 إلى سعادته بتحقيق مداره وأمدانه بأمران
 سؤله وفعله ما موله فاستخرت الله تعالى

محترم

二

[illegible]

العصفور وسماه علي ما اخترناه فكل ذلك

مستحق يستحق ثبوت البر والبراءة

ما لا يتناول الاسم باطلاقه وصحة سلبه عنه كما

الوارد والمحتج بما يسليه الاطلاق وهو في

لاصل طاهر لكن لا يرفع حدثا ولا يزيد

جئنا وان اضطررنا الى الطرادة معه فيموت ونحيا
للاوقات وان كنا ويطر بدم حنا في الدنيا

ان بقي التغيير لا باختلافه بالشيء مع بقاء الا

منافاة ولومنج طاهره مسلوب الاوصاف باين

اطلق قدح مخالفا وسطا والشيخ يحكم للاكثر

فقد مال به في الدنيا الدنيا الدنيا و

الموسم في القارة
في القارة
على مضيق
تحتلها
او حافة الجبل
ذو القرنين

الحق متوسطاً بين الكبر والافتقار بين الغنى والفقير بين العلم والجهل بين القوة والضعف بين الشرف والذل بين الكرم والبخل بين العز والذل بين الكبر والافتقار بين الغنى والفقير بين العلم والجهل بين القوة والضعف بين الشرف والذل بين الكرم والبخل بين العز والذل

أولها في المصنفين أو غيرهم من المؤلفين
ثانيها في المصنفين أو غيرهم من المؤلفين
ثالثها في المصنفين أو غيرهم من المؤلفين

بالملاقات ينزع للتخيري بها عند جماعة و

لموت البعير والثور ووقوع المسكول المايح و

الموت الحاد والغلبة والذاتية والتفوق والظلمة

الانسان وان كان كافرا عند الاكثر سبعون ذلوا

عتادة وخمسون للخدمة الذائفة وأربعون ملوت

للكلب وخوفه والدم الكثر كلهم فيج الشاة وللول

خُرء الكراب وعش الغنمية الباسية والدم

لتقليل كدم نبح الطير وسبع طوته وطروج

البليجيا والفارح مع التفسيح او الاستفاخ وتكون

لصبي واغتسال الجنب على اشكاله وحس لذرقة

عدم الامر من وادلو^و لوال الرضيع وموت يلهي

1

العقود

12

المصفوف

مع القيمة لا ان يقصد دفعها سبق على زما
 ن النية فليكن به ولو ضم منها اولها
 اجنبيا لم يقع غسل الوجه من قصاص من حره
 ولو حكما بادبائه الى محاذ الذقن طولاً وما
 حواه الا بهام والوسطى عرضاً ولو حكما
 غسل ظاهر الشعر لا ماتحته وان خف ولا يثمة
 مستسلة الحية وان استحبها واليديين مع البر
 لم يقيمن ولا يتلاي بهما وتقليم اليمنى وغسل
 الشعور وماتحتها والزائد من لحم واصبع و
 ظفر وان طال ويد ان لم يمتد عن الاصلية
 وان لم تكن فوق المرفق ومنع مقدم شعر الرأس
 المختص به او بشرته ببقية البلب مستاه ولو مكوسا
 ومنع ثمة الرجلين من روض الاصل الى العقين التماسين في وسط
 القدم بمسماه البلب او من شعور الوجه وبكره من كل ساق

الذلة

وجب البقاء بنحو كل مكان قبل خلعها بالدين و
 الترتيب كما ذكر والمواالات وهي ان يكمل
 طهارة قبل جفاف ما تقدم ومع التعذر لا
 قراط الحرقلة الماء قبل الاستيقظ وليس
 بعيد والمباشرة بنفسه لخشائه وطهارة
 وطهوريته فيه وفي الغسل واباحته ولما
 حجة المكان ولو ظاهر وطهارة المحل خاصة
 فيها ولو كثر نجاس في التيمم تفصيل ومقوله
 في شيء من افعاله قبل الفراغ اعاده وما بعده
 الامع جفاف فستأنف وبعده لا يلتفت ولو
 تيقن الاخلال بواجب اتى به على الى ان
 ويسقط اعتبار الشكل بلوغ الثمرة ومن تيقن الحرق
 او الطهارة وشكله في الغسل يقينه وان يشكها
 شك في السابق فان جهل حاله قبل زمانها تنطق

وإذا كان الماء قد جفأ في بعض الأماكن فليغتسل في غيرها
 وإذا كان قد جفأ في جميعها فليغتسل في ماء بارد
 وإذا كان قد جفأ في بعض الأماكن فليغتسل في غيرها
 وإذا كان قد جفأ في جميعها فليغتسل في ماء بارد

المنزل ويحتد بعلمه ولا اثر للبطل لم يتبع **ح** وبروزها
 او الاول خاصة مع امكان يعيد الغسل ويؤخذ الثاني يعيد
 الوضوء ولو احدث في اثنا كفا الا تمام على الارض ولو قام
 على مكان نجس طهر المتنجس ثم افاض عليه الماء لا يغسل
 الجنب والاسحاضة والنفاس ومثل الميت كف غسل الجنابة
 الا انه لا يزمن الوضوء قبله ويعاد ولو تخلله الحدث كمن اقام
 مع الوضوء **والحيض** هو الدم المتعلق بالعدة اسوي حائضا
 غير طائغا وبجملته البالغة تعا غير ياشة بلوغ شين
 ان كانت قريشة او نبطية وخمس من في غيرهما ويميز عن
 العذرة بتقاء التطويق وعن القروح بخروج من الابهر
 وهو جامع الحمل على الاقوي واقل ثلثة ايام متواليه
 بياها واكثر عشرة فهي اقل الطهر واكثره واذا انقطع
 الدم على العشرة فاكل حيض وان تخلل النقاء بعد الثلثة
 وان عبرها فاما دونه التي تنفق حيضها وقتها وعدد
 انما

في الحيض
 ما كان من
 الدم المتعلق
 بالعدة
 اسوي حائضا
 او غير حائضا
 فكل ما كان
 من الدم
 المتعلق
 بالعدة
 فهو حيض
 ولو كان
 من غير
 العدة
 فهو غير
 حيض
 ولو كان
 من غير
 الدم
 فهو غير
 حيض

فانما تشبه دم القروح ادخلت
 اصبعها فان كان خارجا من الالبس
 فحيض على قول واين بابويه والشافعي
 لا يساعدهما وابن المنذر على الاحتياط

في الحيض
 ما كان من
 الدم المتعلق
 بالعدة
 اسوي حائضا
 او غير حائضا
 فكل ما كان
 من الدم
 المتعلق
 بالعدة
 فهو حيض
 ولو كان
 من غير
 العدة
 فهو غير
 حيض
 ولو كان
 من غير
 الدم
 فهو غير
 حيض

سبعة عشر

على الكفاية توجيه المحتضر المسلم ومن يحكم الى القبلة بان يلق
على ظهره ويجعل رجلاه اليها بحيث لو جلس كان مسادا
مستقبلا ثم ان الله سبحانه عن يده ثم تغسله بماء
طرح فيه مسعى الصدر ثم يطرح فيه الكافور كذلك
ثم يغماء خلا منهما وهو القراح مرتبا كالجنازة ويستط
الترتيب بنفسه في الكثير مقارنا بالنية او لكل غسلة
ويجزيه نية واحدة لها موجعا الى القبلة كما يحضر ولو
تعد رجليه طغسل ثوبا القراح ولو وجد ماء
غسلة قدمي الصدر ويمحه عن المقعد ولو لم يجد
شيئا يمحه ثلاثا على الاقوي والى الناس تغسيل الرجل
الزوجة ثم الرجل المحار ثم الاجانب ثم النساء
المحار ومثله المرأة وتكنيته في ميرر وقريص وازار
اختيارا من جلس ما يصلي فيه الرجل من اصل تركته
مقدما على الذين والوصايا ومع فقد ما من بيت
الملا

وهو على شامخ القبر
واحد من ان يترك
الغسل في القبر
والله اعلم بالصواب

بسم الله الرحمن الرحيم

المال ومن الزكاة وكفن الزوجة الدائمة غير الناقصة
شزة على زوجها وان كانت ذات مال وتحنيط
مساجده الشيعة بمسعى الكافور وكثرت بركة
الحسين عليه السلام على القميص والارزاقه يشهد
الشهادتين ويقرأ بالائمة عليهم السلام ويجعل
معه جريدتان من التخل ثم الصدر ثم الخلف
ثم شجر رطب استجابا فيهما وبحب كناية ان
يصل على المسلم ومن يحكم بمن يبلغ سنين واولى
الى الناس بما ولاهم بالامارات فالاب اولى
ثم الولد ثم الاخ لا بويين ثم الاب ثم
للام ثم العم ثم الخال ثم ابن العم ثم ابن الخال
ومع صغير الاولي فالأكبر مع فقدة فالأول
كم واما الاصل الاولي مطلقا ولا عبرة باذن الولي
ومع تساوي الاولياء والتشاح يقدم الاقرب الاقربة

فلا سق ويستيب الرق مع استقاء الاهلية ويجوز
 عنها ولا تنفد جماعة بدون اذنه فتصح فرادى
 ويعتبر فيها الاستقبال وستر العورة دون النظارة
 وجعل رأس الميت عن يمين المصلي مستلقيا وعدم
 التباعد كثيرا والقيام والنية والتكبيرات الخمس
 والشهادة عقب الاولى والصلوة على النبي واله عقب
 الثانية والدعاء المومنين عقب الثالثة والميت عقب
 الرابعة والانصراف بالخمسة وعن المناقب بالاربعة
 ويدعو المستضعف ^{والله} ما نقل ثم يحجب دفنه في
 حفيرة تكتم ريحه وتكونه موجها الى القبلة بان
 يضع عا ^{اي النبط} جانبه الايمن الا في الذمية الحامل من
 المسلم فيستدبر بها القبلة ومع تعذر البصر ^{الكم} ينقل ^{البدن} يجعل
 في وعاء ويرسل مستقبلا ويحرم نبش القبر الا في
 موضع ونقل الميت بعد دفنه الا الى المشاهد المشرفة
 رنة

مع عدم المثلة ولو لم يقبل على الميت صلى قبره واتحددا
الخامس التيمم التيمم التيمم التيمم وهو الترابي لكون
 التيمم والمد والبر او الحصى او الرمل وارض التوراة
 والحصى قبل الاحراق دون المعدن والنبات
 والشوب بخيره مع سلب الاسم ولو شرب او
 استجار او عارضا وثا هذا حال ويجب قبول
 هتفه وجهه الماء ^{لا} التيمم ومع فقد فغير التوب
 واللبس وعوفي الدابة ثم الرجل لا ياتح ولو امكن
 الغسل ^{بغير} يندب ^{بغير} ثم قد مر على التيمم ويجب طلب الماء
 في الجاهات الاربع علوة في الحفزة وغلوتين
 في السهلة ولو بوكيله وشراعه ^{اي يبيع} وان نادى عن
 ثمن ^{بغير} التيمم القارة وعدم الضرر وخوف
 استعماله ولو في بعض الاعضاء كغفله ومنه ^{اي في الماء}
 الشين وكذا الخوف على نفس او مال او بضع ولا

ولو علقه في البيضة في غير هذا المكان لمختلف من الدم في
 الحمة الذبح في القذف فظاهر والميتة منه وجيء
 في النفس الميان ولو من حتى ميتة الآلافة وملا
 تحلة الحيوة والكلب والخنزير وجزاءها وفوق عظامها
 والكافرانو اعه ومنه الخوايج والمغلاة والنواصب
 والمجسمة والمسكر المايح وفي حكمة الفئاع والعصير
 الغني اذ اقل واشتد والمعتبر في الازالة وال
 العين بالماء الطهور ولا عبرة بالزايحة واللون اذا
 شئت والاله والعصير في غير الكثير لافي الحشايا و
 الجلود في كفي الثعابين وفي بول الرضيع الذي ليقعد
 بالطعام غاليا كثيرا صلب الماء عليه دون الرضعة
 وفي باق التجاسات عن الثوب والبدن مرقان
 وفي اناه ولوغ الكلب ثلاث اولين بتراب
 طاهر وان لم يمزج بالماء لافي باقى اعضائه

الكثير

والله

الكثير في المتر بعد التراب وفي اناه الحية يوسج
 بغير تراب وكذا نجاسة القارة والخز وان كانت
 اناوه قوعا ونحوه ومن غير ذلك تظهر الارض
 والبوارى والحصى وما لا ينقل عادة بتحقيق الشمس
 مع زوال العين واسفل القدم والتعل من خشب
 بزوال العين النجاسة بالارض او الحجر الطاهر من مع النجاس
 وليس المشي شرط او ما حالته التاخر ماد او دخان او
 فحلا اخر فاو اجبر او النطفة والعلقة بالاستحالة حيوانا
 ونحو الخنزير ملحا والعذرة ترابا والكافر باسلامه
 والجلال باستبرائه والعصير ينعص او انقلابه وكذا بالاناء
 والدم بانتقاله الى البعوض ونحوه والبواطن وغير الادنى
 بن والعين وان لم يغيب وعفى عما نقص عن سعة درهم
 بغير من او المتنجس به غير الثلثة ونجس العين بمجتمعا
 رة ومتفرقا لا الدم وقد تنخفض الكف ومن دم القروح

ونيل

الحج وح الى ان تروا ولا يجب العقب فيهما وعن
 نجاسة ما لا يمتد بالصلوة وحده وان كانت مغلظة واشترط
 بعضهم كونهما في محلها واخرى كونها طارئة
 ولا ريب انه احوط وان كان عمود الحيز فمعه وعن
 نجاسة ثوب المربية للمبني حيث لا غيره اذا غسلته كل يوم
 ليلة مرة والحق به البيضة والولد المتعدد وبها المبنى
 والمضيق الذي يتوارى لمؤليس يعيد و
 العائنة مطلقا بعد الزالة ولو اختص بها
 التوب لم يجب نزعه بل الصلوة فيه افضل وعلى
 التقديرين فلا قضاء اذا امكن تحفيها وجب
 مع الفائدة كما اذا اختلف النوع او انتصب بالتخفيف
 الواحد العقب تقريبه يحرم اتخاذ لانيه من
 التقديين ولو لمحض القبة على لا قوى سوا
 الرجل والمراة ويكونه المفضل ويجب عز اللفم

الحج وح الى ان تروا ولا يجب العقب فيهما وعن
 نجاسة ما لا يمتد بالصلوة وحده وان كانت مغلظة واشترط
 بعضهم كونهما في محلها واخرى كونها طارئة
 ولا ريب انه احوط وان كان عمود الحيز فمعه وعن
 نجاسة ثوب المربية للمبني حيث لا غيره اذا غسلته كل يوم
 ليلة مرة والحق به البيضة والولد المتعدد وبها المبنى
 والمضيق الذي يتوارى لمؤليس يعيد و
 العائنة مطلقا بعد الزالة ولو اختص بها
 التوب لم يجب نزعه بل الصلوة فيه افضل وعلى
 التقديرين فلا قضاء اذا امكن تحفيها وجب
 مع الفائدة كما اذا اختلف النوع او انتصب بالتخفيف
 الواحد العقب تقريبه يحرم اتخاذ لانيه من
 التقديين ولو لمحض القبة على لا قوى سوا
 الرجل والمراة ويكونه المفضل ويجب عز اللفم

عن موضع العضة ويجوز تحو الخلة للقصعة والقبة
 اللباء والقيصة والتعل للشيخ والتخلية للبر والقبة
 وكذا اليد منها لا المكحلة وتخلية المصحف بقا والاهب
 ولا يحرم الاناء من غيرهما وان كان لنفسه ان يسترها
 وصله والتذكية للجلد وغير الماء كوالد على قول
 والبار الثاني في باقي مقدمات الصلوة وفيه فصول الاول
 في اعدادها والواجب سبع اليومية في الحطة والعيدان
 والآيات والقلوات والاصوات وما يترتب من ربه كما
 فالبيومية خمس الظهر والعصر والعشاء كل واحدة اربع ركعات
 والمغرب ثلث والصبح ركعتان والوسطى منها في العصر
 على الاقوى وتنصف الركعات في السجود والوقوف ونوا
 فلها اربع وثلاثون لكل من الظهر ثمان ركعات والافضل
 والمغرب اربع بعدها والعشاء ركعتان من جلوس بعدها
 تعد ان بركعة الليل ثمان ركعات قبلها ويسقط

واللحمة ركعتان ٩
 للشيخ والركعة للوقوف

الحج وح الى ان تروا ولا يجب العقب فيهما وعن
 نجاسة ما لا يمتد بالصلوة وحده وان كانت مغلظة واشترط
 بعضهم كونهما في محلها واخرى كونها طارئة
 ولا ريب انه احوط وان كان عمود الحيز فمعه وعن
 نجاسة ثوب المربية للمبني حيث لا غيره اذا غسلته كل يوم
 ليلة مرة والحق به البيضة والولد المتعدد وبها المبنى
 والمضيق الذي يتوارى لمؤليس يعيد و
 العائنة مطلقا بعد الزالة ولو اختص بها
 التوب لم يجب نزعه بل الصلوة فيه افضل وعلى
 التقديرين فلا قضاء اذا امكن تحفيها وجب
 مع الفائدة كما اذا اختلف النوع او انتصب بالتخفيف
 الواحد العقب تقريبه يحرم اتخاذ لانيه من
 التقديين ولو لمحض القبة على لا قوى سوا
 الرجل والمراة ويكونه المفضل ويجب عز اللفم

فقيه و وقت الاجزاء الى ان يبقى للغروب مقدار العصر
فمختص بها ولو ادرك قبل الغروب مقدار الخمس ساعة
الافعال والشروط ولو لم يكن على وجب الغرضان او مقدار
ركعة وجب العصر اداءه ولو لم يبق غير وقت الشمس
ويعلم بذهاب الحد المشقة لا باستتار القمر ويختص
بمقدار اداها ثم يدخل وقت العشاء على معنى الاشتراك
الى ان يبقى لانتصاف الليل مقدار العشاء فيختص بها
ووقت الفضيلة الى ذهاب المغربة والعشاء الى ربح
الليل ووقت الاجزاء الى ان يبقى للانتصاف مقدار
العشاء ويورثه الغرضين لو لم يكن على اداء ركعتين
والعشاء باءا ركعة وللصبح طلوع الفجر الثاني و
هو المعترض وفضيلة الى الاسفار والتنوير واجزاء
ه الى طلوع الشمس ووقت نافله الزوال الى ان يزيد
الفجر قد مدين وللعصر الى اربعة اقدام وقيل بمقتضى

في التنوير قبل الظهور والوتر على المشهور وبقي
الصلوات الواجبة ثمانية اشياء الله تعالى الذي الوقت
فلا يقل زوال الشمس ويعلم بزيادة الظل بعد نقصه او حركته
يعلم بغيره في اطول ايام السنة ليلة وصنعا وبظهور
الظل بجانب المشرق ويختص بمقدار اداها ساعة
الافعال والشروط اقل الواجب ويختلف باختلاف
لزم والقصر والاقامة ومعاذفة اقل الوقت فظهر او
محدثا ونحوه لو نسي بعض الافعال كالقراءة لم يجب
تأخير العصر بمقدار ادائه ولو كان متاخر او
يوجد له اعتبار بغيره ثم يشترك الوقت بينها وبين
في الشك والظن مقدمة فلو نسي الظهر والى بالعصوة المشتركة
في عدل ان تذكر في الاشياء والآصحت العصوات في الظاهر
اداء ووقت الفضيلة الى ان يصير الفجر الزايل مثل
الشخص لا مثل المختلف قبل الزوال وللعصر الى ان يصير
مثليه

في صلاة العقيقة وهو قوي ويوم الجمعة
 في صلاة العقيقة وتصل شاة عند انبساط الشمس وتنا
 صلاة العقيقة وتصل شاة عند انبساط الشمس وتنا
 واليوم يجوز تأخيرها عن العصر وطلوبت
 بين العريضين ولو خرج وقت النافلة وقد لبس
 ركعة اتمها الا يوم الجمعة ووقت نافلة المغرب
 عند فراغها الى ذهاب المغيرة ولا يجوز احدها وقت
 العتيرة بعد العشاء ويمتد فيها وضوء الليل والشفع
 والوتر بعد انقائه وقربها من افضل ويجوز تعدد بعضها
 لعذر كما في الشاب والمسافر وقضاءها افضل ولو
 طلع الفجر فلا تلبس بارج اتمها مخففة بالحمد ووقت
 نافلة الصبح بعد الفراغ من الليلة وتأخيرها الى
 طلوع الفجر الاول افضل ويمتد وقتها الى الاسفار
 ويجب معرفة الوقت باليقين ومع تعدده يكتفى الظن

المستفاد

المستفاد من الامارات كالايراد والاحزاب فان طابق
 او دخل الوقت عليه من اجزاء والاعاد في الوقت
 بقلة العدل العارف بالوقت وكذا المجوس والعماس فان
 ستر العورة وهو شرط في الصلوة مع القدرة وفي غيرها
 وغير الطواف فيجب مع ناظر يحرم التكليف له وعورة
 الرجل في التكليف والانتيان والذير والمرأة تجميع
 رأسها مع الشعر والا ذنين والعنف وبزها على الوجه واليدين
 من الزند والقديمين من مفصل الساق ظاهرهما وبطنهما
 فغير يجب ستر جزء من الكف والقدم من باب المقدسة كالجزء
 خال جزء من غير محل الفرض في اللها رات والامة المحفة
 والقبيلة لا يجب ستر رأسها والخشفي كالمراة ولو تحرر
 بعض الامة فكلا الحرة ولو عرض فواثناء القلوة وعلت به
 استترت فان استلزم المنا في بطلت مع سعة الوقت
 ولو انكشف عورة المصلي بغير فعله فلا ابطال

في صلاة العقيقة
 في صلاة العقيقة
 في صلاة العقيقة

الاعلام اربع مسلم غير متقل او مجهول الحال لا جليل غير
المأثور وان فيك توديع او لان غلاييم الصالح فيمنع
شعره صوفه ووبره الا الحز وبرا وجلد اعلو ^{الاصابع} اصابع
والستنجاب على كراهية ولا حبر لمحمدا ^ص الرجل والخشب
لما يجوز لبسها اصلا في غير الحرب والتمزيرة
ويجوز الكفن ^{الاصابع} الى اربع اصابع والنبذة منه والكلمة
يخوها على كراهية واقتراشة والثلثة عليه ويجوز
للمرء لبسه والقول فيه والمترج الجريح ولو الخياط
الاص صلق الحبر عليه لاصحلا ^{الاصابع} الى الخشب ولو لم يجد
الا الحبر صلي عاريا بخلاف النجس فيقدم عليه ولا
ذهب للمرجل والخشب ولو خاتما ^{الاصابع} اتمق ثابده ولا معصوبا
وان لم يكن ساترا ولو جهل الغضب اوسيه فلا إعادة
لان جهل الحكم والوزن المالك لمعين اختص الجواز به
او مطلقا جاز لغير الغاصب وما يترفع ^{الاصابع} لغير القدم ولا

ووجب المبادأة الى الشئ ولو صلى عاريا نسياناً اعد اذلى
 الاصح وان خرج الوقت ووجد ساترا واحد العوتين
 يؤثر به القبيل واحد قبل الخنثى قيل يؤثر الذكر ويحتمل
 مخالفة صورة المطلع ولو حاذى خرق الثوب لوعة
 جبهة اجزاء لان وضعه عليه **ويجب** الستر من
 الجوانب لا من تحت الا ان يصل على مرتفع وضابط
 الستر ما يخفى به اللون والحجم ولو حشيشا ومخواما
 فقهه فالطين ثم الماء الكدر ثم الحفيرة ثم الخرب ووجهه
 ومع فقه الحج ولو بشر او استيجار يصل على عاكيا قائما
 مع امن المطاع وجائزا لاسعه موميا في الحالين ويجعل
 الجودا خفض **ويعتبر** الساتر ان لا يكون جلد ميتة ولو
 دبح او كان شبرا او فكه ما يوجب عطر وحا او غيد
 كافر او سوق الكافر في يد يستحل الميتة بالرفع على قول
 الا ان يخبر بالثذكة فيقبل بخلاف ما يوجد في سوق

作

له يكون القلوة فيه ولو منع الثوب بعض الوجبات لتقله
او اللثام لم يتخذ القلوة فيه الامع القروية الرابع
المكان ويشترط باحته اما لكونه مملوك العين او المنفعة
بعض وبدونه او لا اذن فيه اذ لا يتصور ان يكون
غوي او شاهد الى حيث لا مانع فلا يصح في الغصون
ولو صح لسواء فيه عصب العين وهو ظاهر او المنفعة
كما دعاء الاستنجاء كذا ولو اذن المالك لم يجز او مطلقا
فما سبق فلورجح عن الاذن قبل الشروع لم يجز الفعل
ولو ضاق الوقت صلى خارجا وجعله فيه او جهة ويشرط
طهارة موضع الجبهة من كل نجاسة اذا كان محصورا
اما مساقطاً في الاعضاء فلا الاقتصار على نجاسة
التي لم يعف عنها الى المصلى او محموله وفي جوارحها
ذات الرجل للمرأة او تعدلها عليه في القلوة قولان
اصحهما الكراهية سواء على المحرم والاجنبية والزوجية
ولو

في القلوة
في الاستنجاء
في الوضوء
في الصلاة
في الزكاة
في الصوم
في الحج
في العمرة
في النكاح
في الطلاق
في الميراث
في العتق
في الجهاد
في البيعة
في القضاء
في الشهادتين
في النذور
في النكاح
في الطلاق
في الميراث
في العتق
في الجهاد
في البيعة
في القضاء
في الشهادتين
في النذور

ولو قيدت احدي المملوكين فلا حرج ويزول المنع بما
لحقه او القاصر او بعد عشر اذرع ^{في كل} موضع الجبهة
في السجود على الارض واخرها ما لم يخرج منها الا
سحالة كالقورة والمعدن وكذا البتات الا ان يكون
ماكولا او ملبوسا عاده كالقطن والكتان ولو قبل
ان يعلم او يزول المنع مع التيقن او خوف الاذى
من نحو حية في المظلة وفقد غير الثوب ولو لم يجد
شيئا من الخوف او ماء ولو كان شئ حالان يوطئ
في احد يهادون الاخرى كتشتم القوف اختص
التحريم بحال الاكل ولو اكل شئ في قطر دون آخر
فالظاهر شمول التحريم ويجوز السجود على القرطاس
ان اتخذ من جنس ما يجوز السجود عليه ويكره للثوب
منه القاري المبصر دون غيره عند الشيخ وهو متجه
في غير المبصر والواحب في المساجد المستمسك

في القلوة
في الاستنجاء
في الوضوء
في الصلاة
في الزكاة
في الصوم
في الحج
في العمرة
في النكاح
في الطلاق
في الميراث
في العتق
في الجهاد
في البيعة
في القضاء
في الشهادتين
في النذور
في النكاح
في الطلاق
في الميراث
في العتق
في الجهاد
في البيعة
في القضاء
في الشهادتين
في النذور

واستواء مساقطها والالتقاء وتعدد ادراج اصابع
مضمومة علوا وانخفاضا فلو وقعت الجهة على مالا
يوجد عليه رفعها ان كان اعلى بازدياد من اربع والاجزاء
حدرا من تعدد السجود ويشتب السجود على الارض
وافضل منه على التربة الحسينية ولو شئيت بالنار
الخامس القبلية وهي عين الكعبة لمن تمكن من المشاهدة
والجهة للتأش على الاعم وهو التيمم الذي يظن
فيه الكعبة فان علمنا يقينا محراب معصوم فلا اجتهاد
اصلا او بقبلة المسلمين وقبورهم حيث لا يعلم الغلط
مع جواز الاجتهاد للحاذق بمنه ويسره لا مطلقا
كقوله لا يعول على اماراتها ومن ملئ فوقها اودا
خل بابها ابرزين يدير منها قليلا ولا يحتاج الى شأ
خص ولا هل كل اقليم علامات يتوجهون بها الى كنهم
فلا هل العراق جعل الجدي وهو نجم مسمى بين

العزقون

الفرقدين انجم مغار من اليانين كصورة بطن الحوت
الجدي رأسه والفرقدان الذنبيان ورأسه كل يوم
وليلة دورة كاملة حول القطب خلف المنكب الايمن
اذا كان مستقيما بان يكون في غاية الاخطاط والفرقدان
في غاية العلوا وبالعكس ومغرب الامتدال على يمين وشمال
على اليسار وعلى اليمين لمقايده ولاهل الشام جعل الجدي على المنكب
الايسر وسهيل وقت طلوع عين الغين ومنه الجدي على
العين اليمنى وبنات النعش حال غيبتها ومقايده
اخطاطها خلف الاذن اليمنى وعكسه لاهل اليمنى ولا
هل الغرب جعل الثريا على اليمين والميلس والعوق
على اليسار والجدي على الخد الايسر وعكسه لا
هل الشرق وما بين لاهذا البلدان له علامات مذكورة
وبعض الاصحاب وقد استفاد من العلامات المذكورة
بغرب من الاجتهاد والمشهور استجاب التيسر لا

[illegible]

مغيبه

ماوراء النهر

لاجل العواقب ليسيرا ولو غلبت العلامات فلا تعليل
 يصلي الى الرابع ولو طاق الوقت صلى المعتدل ولو
 جاهد فانه طابق ولا اعاد مطلقا ان تبين الا
 شداد وفي الوقت ان كان الى محض اليمن او
 اليسار لم يكن من غير السير اولا اعاد وان علم في
 الاثناء بل يستقيم وكذا المصلي باجتهادوا الناسي
 كالظان في قول قوي ولو جعل العلامات لكونه
 عاميا وتعذر عليه التعلم او كان مكفوقا فقد العدل
 العارف بالعلامات المخبر عن اجتهاد اما المخبر
 عن يقين فانه شاهد بجواز الرجوع اليه بطريق
 او لي ربما قيل بجواز رجوع القادر على الاجتهاد
 اليه مع منعه من التعليل فان طابق القبلة والافلا
 سبق ويجب تعلم العلامات عند الحاجة اليها
 وبدونها على احتمال ويسقط الاستقبال عند
 الضرورة

المراد بالعلامات
 ما يوجب الرجوع
 الى القبلة
 كالماء والارض
 والاشجار والنبات
 والحيوان والجماد
 والجمادات والجمادات
 والجمادات والجمادات

الضحية وان علم القبلة كصلوة المطالب في المصوب
 والمرضى الذي لا يجد من يوجهه اليها ولا يرفع الزينة
 على الراحة اختيارا وان امكن استيعاب افعالها وشروطها
 ولو كانت بغير معتقلا وكذا الارحون حتى يختلف للوقت
 بين حائطين او مغلقتين حيث لا يفرق كثيرا وكذا الزواجر
 المشدود على الساحل وان تحرك سقلا وصعدا كركبت
 التبريد ما لم يود الى الاضطراب اما السفينة السائرة في
 جواز الصلوة فيها اختيارا مع التمكن من الافعال والنية
 والهيئات خلاف والجواز قريب فاذا صلى مختارا على
 القول بالجواز او اضطر تحرك القبلة فلو اخذ في تحريك
 حتى لا يخرج عن الاستقبال ومع التعذر والضرورة
 يستقبل ما يمكن فان تعذر فبالتحريم فان تعذر سقط
 وكذا الراحة **تمت** يستحب مؤكدا الاذان والاقامة
 في اليومية والجمعة دون غيرها ولا يجبان وكيفية الاذان

المراد بالعلامات
 ما يوجب الرجوع
 الى القبلة
 كالماء والارض
 والاشجار والنبات
 والحيوان والجماد
 والجمادات والجمادات

المراد بالعلامات
 ما يوجب الرجوع
 الى القبلة
 كالماء والارض
 والاشجار والنبات
 والحيوان والجماد
 والجمادات والجمادات

ان يكثر من مرات وشهد الشهادتين من غير ان يقرأ
 الثلاث ثم يكثر من دعاء يهمل شئ والاقامة كالاداء
 الا ان يكثر او لها مرتين والتسليم حرها مرة في
 يزيد قبل التكبير اخرها في قامت الصلوة مرتين
باب الثالث في افعال الصلوة وهي ثمانية
 الاول النية وهي معتبرة في الصلوة تنبطل بتركها
 عدل وهو او شبهها بالشرط اكثر ويعتبر فيها التقيد
 في فعل الصلوة الملقب اداء او قضاء لوجوبه او ندبه
 فربطه الى الله ويجب مقارنتها لاول التكبير فلو
 لم تحلل بينهما زمان وان قل بطلت واستدامتها
 حكما الى الفراغ ولا يشترط تعيين الافعال منفصلة ولا
 القصر والتمام الا في مواضع التحجير واشتباء القصر
 بالتمام اذا اراد قضاءه وصفتها اصيلي فرض الظاهر اداء لوجوبه
 قربة الى الله ولو نوى القطع في الانتهاء او فعل المنافي

او تردد

في الصلاة
 في الصلاة
 في الصلاة

في الصلاة او مع سلام غير مستحل او غير واجب او لا يجزئ
 او يتردد في نية او نوى ببعض القبلة غيرهما او يواظف على
 التدبیر او ينادي بها القضاء او يافعال الظهور العظم او لا
 ولو بالذکر لندوب بطلت على الامح اما لو نوى
 بالفعل غير الواجب الوجوب او الله يا او غير الصلوة
 بطلت مع الكثرة لا بد منها ولو ذكر عابقة وهو على
 لاحقة عدل اليها ولو كانت قضاء فواء **الثاني** تكبير
 الاحرام وهي ركن تنبطل الصلوة بتركها ولو سهوا او
 صورتها الله اكبر فلو عكس الترتيب او ابد لها بوا
 دفها او زاد كلمة وسخوها وان كانت مقصودا بتعني
 كايكون كل شئ لم تقع ويجب فيها الموالاة والاعراب
 واسماع نفسه كساير الاذكار الواجبة والعربية
 الاعم الجوز وضيق الوقت فيحرم بالترجمة من غير تفاوت
 بين الالسة وقطع لفظتين وعدم المد بحيث يصير

استقاموا وان لم يقصد وكذا لو بدت الركبة بحيث يصير جميعا
ويكون مذهب الاثر المتخلل بين الالام والقاء ويعتبر فيها
جميع ما يعتبر في السجدة من الظواهر والاستقبال والقيام
وغيرها فلو كثر وهو آخذ في القيام او منحيا او كبرا فانا
لافتتاح ولم ينو بطلان الاولى بطلت وصحت الثالثة
ولو نوى وصحت الثانية **الثالث القيام** وهو ركوع
في القلعة في موضعين لا مطلقا وكذا بدله وحده الانتفا
ويحصل نصب القفار واتمامه الصليب ولا يضر طرا
الرأس ويجب الاقل بحيث لا يستند الي ما يعتمد عليه
والاعتماد على الرجلين معا وعدم تباعد ما يخرج
عن حد القيام والاحتقار بحيث لا يضرب فلو صلى ما
شيا او على ما لا يستقر عليه قدماء كالتج الذائب مخنا
لم تقع ولو عجز عن الانتصاب بمعونة صلي منحيا ولو
الى حد الركوع ففحن يسيرا للركوع زيادة ليحصل الفرق
ولو عجز

لو عجز عن القيام
فانما هو ركوع
ولو عجز عن الركوع
فانما هو سجدة
ولو عجز عن السجدة
فانما هو قيام

ولو عجز عن الاقلال استند ولو باخره مع القدرة فان عجز
تعد ومن العجز خول العدو او زيان الموضع او حصول
الشقة الشديدة او قصر السقف لغير المتكبر من الخروج
وتجب ان يرفع فخذه في الركوع ويحنى قدر ما يجازي
وجهه ما قد امرك به فان عجز عن القعود ولو استند
اضطجع على جانبه الايمن كالمجود فان عجز فعلى الايسر
فان عجز استلقى كالمخضر وعرض بالتأسي ثم يخضع
العينين في الركوع والسجود انخفض ويأتي بالاذكاد
فان عجز كفاه تصورها ويقصد الانفعال عند الالام
ويجوز الاستلقاء للقادر على القيام لعلاج العين
ومتن تجدد عجز القادر او قدره العاجز انتقل تاركا
للقراءة فيهما على الاصح لو صادفها ولو خفت بعد القراءة
تمام الركوع والاحوط الظمانية حينئذ قبل ولو خفت
في الركوع قاعدا قبل الظمانية والذكر قام ركعا

ثم يذكر أو بعد من قام للاستدال من الركوع ^{أو بعد من قام للركوع} ^{أو بعد من قام للركوع}
 الاستدال قام الظنانية فيه أو بعد من قام للركوع ^{أو بعد من قام للركوع}
 إلى الركوع ويستحب القنوت في كل ركعة ^{أو بعد من قام للركوع}
 قبل الركوع وفي مفردة الركعة كذلك وفي أولى الجمعة وفي
 ثانيها بعد الركوع وقيل يجب التكبير له ورفع اليدين
 تلقاء وجهه ويطونهما إلى السماء مبسوطتين وتفريق
 الأبهامين والجهر فيه مطلقا ويقفه الناس بعد
 الركوع ثم بعد القنوت وهو جالس ولو انصرف
 قضاء في الطريق مستقبلًا أو أقل سبحان الله ثلاثا ويجوز
 الدعاء فيه وفي جميع أحوال القنوت بالمباح للدين
 والدنيا لنفسه ولغيره والدعاء على الكثرة والمنافقين
 ومنه اللعن المستحقة وأفضله كلمات الفرج وهي لا
 إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ
 سبحان الله رب السموات السبع ورب الأرضين

الشَّيْخ

الشَّيْخ تَابِعِينَ وَمَا يَنْهَوْنَ وَمَا يَنْهَوْنَ وَرَبُّ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْمَدَّةُ رَبُّ الْعَالَمِينَ
 اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ بِالْأَعْيُنِ وَنَسْتَغْفِرُكَ بِالْأَقْدَامِ وَنَسْتَغْفِرُكَ
 بِالْأَيْدِي وَنَسْتَغْفِرُكَ بِالْأَعْيُنِ وَأَنْتَ دُعَيْتَ بِالْأَلْسِنِ
 وَالْيَدَيْنِ سِتْرَهُمْ وَنَجَّوهُمْ فِي الْأَعْمَالِ رَبَّنَا اقْضِ بَيْنَنَا
 وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ اللَّهُمَّ
 إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ غَيْبَهُ بَيْنَنَا وَقِلَّةَ عَدَدِنَا وَكَثْرَةَ عَدُوِّنَا
 وَتَقَاظُرَ الْأَعْدَاءِ عَلَيْنَا وَتَوَعُّدَ الْفِتَنِ بِنَا
 فَتَرْجِ ذَلِكَ اللَّهُمَّ بَعْدَ أَنْ تَطَهَّرَ وَإِمَامٌ حَقٌّ تَعْرِفُهُ
 إِلَهَ الْحَقِّ رَبُّ الْعَالَمِينَ **الرَّابِعُ** التَّوَهُُّدُ وَاجِبَةٌ غَيْرُ رَكْعَةٍ
 وَيَتَعَيْنُ الْحَدُّ فِي الثَّنَائَةِ وَفِي الْأَوَّلِينَ مِنْ غَيْرِهَا
 وَالْبَسْمَلَةُ أَيْدِيهَا وَمِنْ كُلِّ سُورَةٍ وَبِحَبِّ سُورَةٍ كَامِلَةٍ مَعَهَا
 فِي مَوَاضِعَ تَعَيَّنَتْهَا وَمَوَاضِعَ الْأَعْدَابِ وَالتَّشْدِيدِ
 وَالْمَدِّ الْمُتَّصِلِ وَتَرْتِيبِ الْكَلِمَاتِ وَالْإِي عَلَى الْوَجْهِ

تَحْسِبُهُ

المستعمل في تراويح القرآن بالشيخ والعلم على
 قول الشيخ في تراويح القرآن من خارجها كمن لا
 الواحدة ومما لا يتصل بقرآنه خلافا غير صاعد
 الصلوة وناسيا إعادة القراءة ولو سكنت في اثباتها
 لا يفتي القطع إعادة الصلوة ان قال خرج عن كونه مصليا
 والقراءة خاصة ان خرج عن كونه قارئا لا مصليا ولو
 نوى القطع مع السكوت نوى على تأخير نية المناقاة وقد
 سبق انه بطل ولو لم يسكت فقولان احتجوا بالبطلان
 بطريق اولي ولا يقدح انكار حكمه او ايقه للاصلاح
 ويراعى إعادة ما يستحقه آقا ولا سؤال الترجمة والا
 ستعاذه من الثقة عند آتيهما وكذا الحمد عند العطسة
 والتشيت فان ذلك مستحب ورد جواب التسليم
 قبله فانه واجب ويجب تقديم الحمد على التسوية
 فلو خالف عامدا بطلت صلوته وناسيا بعد التسوية
 والقراءة

والقراءة بالقرينة فلا يجزئ غير ما هو عليه
 وعادة النظم فلا يجزئ القراءة من غير ما
 العدة **ويجب** كونه عن ظهر القلب على الاصح ومع العجز
 عن وقت الوقت عن التعلم يجزئ من المصحف ولو لم
 يحسن الفاتحة قراء ما يحسن منها من الغيتل وموقف
 عن الفاتحة من غير حاصل عيا للتزويد فلو لم يقرأها
 اخر العوض ولو لم يحسن شيئا منها قراء ما يحسن من
 غيرها بتدريجها متاليا فان تعدد رجا موقوف فان لم
 يحسن شيئا عوض بالتسبيح المجزي في الاخيرتين
 والاولى ان يكتب في السجدة وحرفها واحسن الذكر
 بالجملة اتي به كذا بخلاف القراءة ولو لم يحسن
 قرائنا ولا ذكرنا وجب الوقوف بقدرها على قول
 وفي بعض الاخبار ايماء اليه ولو لم يكن الا تمام جميعها
 وجب ولا يجزئ مع امكان التعليل وفي السورة

وغيره من حروف الفاتحة
 ماية وواحد والجمع

يقراء ما تيسر عند العجز عن الكاملة فان تغذر على
 اجزائها الفاتحة عند الضيق والآخر من يحرك فقه
 لسانه ويعقد قلبه بمجتها ان لم يكن فمه لا يكت
 الحركة فيشعر بأصبعه في رواية وكذا تكبيره وتسته
 وسائر اذكاره ولا تشغ وتسبقه بحذف في اصلاح
 اللسان فان عجز اجزاء مقدوره **ويجب** للجهر للرجل
 اختيارا والخنس ان لم يسمع اجنبى في الضيق واو
 الى العشايين وامله اسمع المصحح القرب ولو تغذرا
 والاختفات في البواقي مطلقا وامله اسمع نفسه ولو تغذرا
 ولا جهر على المرأة ويشترط الجواز وان لا يسمع
 اجنبى ولا يقرأ في الغريضة عنيفة ولا ما ينفوت
 الوقت بقراءته ويكره القرآن بين السورتين على الا
 صحح الا في الضحى والمشرح والغيل ولا يلاف فا
 كل اثنتين منها سورة وتجب البسمله بينهما وترتيب المحن
 ويجوز

ويجوز العدول من سورة الى اخرى ما لم يبلغ النصف
 على الاظهر للاثر التوجيهي والحمد فيجوز مطلقا
 الا الى الحمد في الجملة ونظرها بشرط من التقيد
 وان لا يبلغ النصف واذ عدل اعاد البسمله وجوبا
 وكذا الوصل تجزى لسانه على بسملته وسورة قال لا
 قرب الاجزاء ولو لم يمتد سورة بعينها لم يجب التقيد
 ولا سورة في الاخيرتين بل يتخير بين الحمد وبين
 تسبيحات الاربع صورتهما بحان الله والحمد
 لله ولا اله الا الله والله اكبر ويجب فيها المولات
 والاختفات تكونها بالعدوية ومرعات ما ذكر ولو
 كثرها ثلثا على قصد العجوب اجزاء ولا يعدل عنها
 الى القراءة بعد الشروع ولو قصد احديهما فسبق اللسان
 الى الاخرى فالختيار باق وحكم قول امين
 ولو في غير آخر الحمد سارا وجهوا وتبطل به الصلوة

يقول بعض العلماء
 بان النصف هو الاول

في كل سورة واحدة

في كل سورة واحدة

على الامام الا للثنية **الفصل** الركوع وهو ركعتان
 في كل ركعة ويجب فيه الاختناء حتى يصل كفاه ركعتيه
 المرأة سواها الرجل وسورة وقاد اليمين وتعييرها
 وطولهما ينبغي كسوى الخلقه ويجب ان لا يتعد
 بقوته غير الركوع فلو قصد غيره كقتل حية لم يعتد
 به ووجب الانتصاب ثم الركوع ولو افتقر الى ما
 يعتمد عليه في الاختناء وجب بحسب الممكن بحسب
 الطائفة فيه بمعنى السكون والاستقرار بقدر الذكر
 الواجب وان لم يحسن والذكر وافضله سبحانه ربّي
 العظيم ومجده والكلمة تكثر هائلنا ويتخير تعيين
 الواجبة منها ولو اطلق اجزاء وحل على الأولى
 ويجزئ سبحانه الله ونحوه مما يعد ذكر **ويجب**
 فيه الموالاة وكونه بالعربية مع الامكان وترتيبه
 وفعله ركعاً مطمئناً فلو شرع فيه قبل انتهائه
 اذ كمله

او اكمله بعد رفعه عما بدأ بطلت صلاته وانما ينشأ الركعة
 ان تذكر ما لم يخرج من خد الركوع ولو سقطت الركعة بعد
 او بعده وبعد الطمأنينة اجزأ وكذا قبلها على قول
 ورفع الرأس منه معتدلاً ووسطاً بحيث يستقر ولو سجد
 وليس ركناً ويستحب الدعاء امام الذكر وقول سبح الله
 لمن حمد بعد الرفع والتكبير للمؤمن الى الركوع قائماً
 ولو سجد بعد الاختفاء في اكمال الاختناء بحيث يقبل الى
 خد الركوع لم يلتفت **الساجد** السجود ويجزئ كل ركعة
 سجدة واحدة ما لم يركعها في المشهور فلا تبطل الاخلال
 بالواحدة سهواً ويجب الاختناء فيه الى ان يساوى سجدة
 الجبهة الموقفة او يكون التفاوت بمقدار اربع اصابع فقط
 فان تعدل الاختناء اتى بما يمكن عليه ويرفع ما يسجد عليه
 فان تعذر او ما ويجب السجود على الجبهة واليدين والتر
 كعتين واليها من الرجلين والواجب في كل منها مسجدة

انما ينشأ الركعة
 ان تذكر ما لم يخرج
 من خد الركوع ولو
 سقطت الركعة بعد
 او بعده وبعد
 الطمأنينة اجزأ
 وكذا قبلها على
 قول
 ورفع الرأس منه
 معتدلاً ووسطاً
 بحيث يستقر ولو
 سجد
 وليس ركناً
 ويستحب الدعاء امام
 الذكر وقول سبح الله
 لمن حمد بعد الرفع
 والتكبير للمؤمن الى
 الركوع قائماً
 ولو سجد بعد الاختفاء
 في اكمال الاختناء
 بحيث يقبل الى
 خد الركوع لم يلتفت
الساجد السجود
 ويجزئ كل ركعة
 سجدة واحدة ما لم
 يركعها في المشهور
 فلا تبطل الاخلال
 بالواحدة سهواً
 ويجب الاختناء فيه
 الى ان يساوى سجدة
 الجبهة الموقفة
 او يكون التفاوت
 بمقدار اربع اصابع
 فقط
 فان تعدل الاختناء
 اتى بما يمكن عليه
 ويرفع ما يسجد عليه
 فان تعذر او ما
 ويجب السجود على
 الجبهة واليدين
 والتر كعتين
 واليها من الرجلين
 والواجب في كل منها
 مسجدة

فوجب الاحتياط على الاعضاء بالبقاء عليها فلا تحامل
 على تركها ولا يجب المبالغة ولو منعه قرح بالجبهة استغفر
 بحقيقة ليقوم التسليم على الارض فان تعذر سجدة على احد
 اليدين فلا تعذر فعلى الذقن ويجب وضع الجبهة
 على ما يصح السجود عليه كما مر والذكر فيه واما قوله
 سبحان ربك الاعلى وبحمدك ويحزى سبحان الله وكل بعد
 ذكره او يترك عن شئ مع الامكان وموالاة وترتيب والظاهر
 بعد رفعه عامداً جللت صلوته وناسياً تداركه ان تذكر
 في محله ولو جهل الذكر لم يسقط وجوب الطمأنينة ويجب
 الرفع بين السجدين والاعتدال فيه مطمئناً ولا يجب
 الطمأنينة في الرفع من السجدة الثانية ولا الجلوس
 نعم يستحب ويجب ان لا يقعد بصوته غير السجود فلو
 هوي لاخذ شئ عاد الى القيام وهوي ولو صار
 بصورة الساجد حينئذ يمكن البطولان للزيادة ويجب
 التكبير

انما السجدة الاولى
 هي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى

انما السجدة الاولى
 هي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى

التكبير قبل الهوي وبعد الرفع من الاول ثم الهوي
 الى الثانية ثم الرفع منها اعتدالاً والظاهر ان السجود
 وتثنية الركعات في السجدة الاولى والثانية من السجدين
 القيام بعد الثانية والاحتياط فيه على اليدين مسو
 طين سابقاً برفع يديهما المسامحة تشهد بحسب
 الثانية مرة وثلاثية والرابعة مائة وليس
 ما كان ويجب الجلوس له مطمئناً الرفع التيقن او القصد
 مرة وعينيتها الرفع الجهر وضيق الوقت وموالاة
 ومراعات المنقول وهو اشهد ان لا اله الا
 الله وحده لا شريك له واشهد ان محمداً عبده
 ورسوله اللهم صل على محمد وآل محمد فلو ابدله
 بمرادفه او اسقط او اعطى او اكنى به او اضاف
 الا والرسول الى المضمع ترك عبداً لم يحز ولو
 ترك وحده لا شريك له او لفظ عبده واظهر المضمع

انما السجدة الاولى
 هي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى
 انما السجدة الاولى
 هي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى
 وهي السجدة الاولى

في رسول الله اجزا اول لم يحسن التشهد وضاق الوقت
 قيل يجتري بالحمد لله بقدره ويستحب التبرك
 بان يجلس على ركبة اليمين ويخرج رجليه من
 تحت ساعدا رجله اليمنى على اليسار واليسرى على الارض
 ووضع اليدين على الفخذين بمسوطتين مضمومتين
 الاصابع وسبق بسم الله وبالله والحمد لله وخير
 الاسماء لله وزيادة الشان والتجيات في التشهد
 الذي يسلم فيه دون الاول والزيادة في الصلوة
 على النبي وآله واسماع الامام من خلقه ويكون مغلفا
 الافتاء **الفصل** في التسليم وفي وجوبه خلاف ولارب
 ان الوجوب احوط والاول تعيين السلام عليكم
 ورحمة الله وبركاته للخروج لا اختيار بينها وبين
 السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين لان بعض
 الاخبار وكل جمع من اصحاب الثمالعة تسليما

على سبيل التمام
 في التشهد
 في التسليم
 في الصلوة
 في الركعة
 في السجدة
 في الركعة
 في السجدة
 في الركعة
 في السجدة

ويجب الجلوس له والطمأنينة بقدر ما مع الاختيار
 مع المكان او سعة الوقت لاينة الخروج على الا
 توي ويجب مراعات ما ذكرنا من ابدله بمراة او تك
 السلام او جمع التهمة او وحده البركات او اشهر
 او عكسه لم يقع ثم ان كان المصلي متغبرا سلم تسليمة
 واحدة بصيغة السلام عليكم مستقبلا ويومئ بوجوه
 عنده عن استعجابا قاصدا بها الاتباع والائمة و
 الحفظ وان قصد الملايكة اجمعين كان حسنا و
 والامام كذلك الا انه يومئ بصيغة وجميعه ويقصد
 المأمومين ايضا والمأموم يسلم مرتين ان كان
 على يساره احد قيل ولو حائطا عينا وشما لا يقصد
 باولها الرد على الامام استخباها بالثانية الا
 بتباعد والائمة والحفظ والملايكة والمؤمنين
 والا اقصر على الواحدة **فصل** في التعقيب

في التشهد
 في التسليم
 في الصلوة
 في الركعة
 في السجدة
 في الركعة
 في السجدة
 في الركعة
 في السجدة

وهو مستحق الاستحباب مؤكداً وفضل عظيم ولا يتعين
لنظم غير ان المأثور افضل وافضل تسبيح الزهور
عليها السلام وهو اربع وثلاثون تكبيراً ثم ثلث
وثلاثون تحميداً ثم ثلث وثلاثون تسبيحة وليبدأ في
التعقيب بالتكبير ثلثاً ثم فعايد يله في كل منها الى
اذنيه ويقول اللهم لا اله الا الله العا والاحد او
نحن له مسلمون الى ان يقول اللهم اهدني من
عندك حتى ياتي الى آخر تسبيح الزهور ثم ويدعو
مرا فعايد يله نفسه ولوالديه ولاخوانه وللمؤمنين
ويبدأ بالجنة ويستغفر من النار ويمسح بهما
وجهمه وصدره عند الفراغ ويستحب مؤكداً اجداً
الشكر بعد التعقيب بحيث يخلطان جماعة وعند تحدد
منعة ودفع نقمة ويستحب ان يغترس ذراعيه و
يأصق صدره وبطنه بالارض ويعقر يديه خديه

في سجدة
في سجدة
في سجدة

في سجدة
في سجدة
في سجدة

في سجدة
في سجدة
في سجدة

وجبته وافضل الوضع على التراب والمبالغة في الدعاء
وطب الحوائج ويقول شكراً مائة مرة واقله ثلث
فاذا فرغ من سجدة يده على موضع سجوده واسرها على
وجهه من جانب خده الايسر وعلى وجهه من الجانب
خده الايمن ويقول بسم الله الذي لا اله الا هو عالم الغيب
والشهادة التحين اللهم اذهب عني الغم والحزن
ثلاثاً والاضراف عن عيئه **ويستحب** بذلك سجدة التلاوة
وهي خمسة عشر موضعاً في الاعراف والركعة والفصل
وبني اسرائيل ومنهم من يركع في موضعين والعراقان والقل
وص وان شئت والم تنزلي وحس فقلت والنجم والقرآن
فالامر به الاخيرة منها يجب فيها السجود وهو الذي يقال
لها العزائم وفيما عداها يستحب **ويستحب** السجود على التلاوة
سري والمقعوم المنصت وبه الوجوب على السامع قولان
والوجوب قوي وموضع عند التلوة به والفراغ من الآية

في سجدة
في سجدة
في سجدة

هذا هو الوجه الثاني في بيان وجوب التيمم في كل صلاة
 بعد الوضوء في كل صلاة في كل وقت في كل حال
 في كل حال في كل وقت في كل صلاة في كل حال
 في كل حال في كل وقت في كل صلاة في كل حال

سواء في كل حال في كل وقت في كل صلاة في كل حال
 مع وجوب التيمم في كل صلاة في كل حال في كل وقت في كل صلاة في كل حال
 والتمتع على الاعضاء السبعة ووضع الجبهة على ما
 يقع التيمم عليه وجهاً ووجوبه قوي وظاهر عنهم
 وجوبه لئلا يتركوا عند المبادأة الى فعله ونيت القماء
 بالتأخير ويجب مقارنته بالنية لوضوح الجبهة لانه التيمم
 ولا يرب في تعدد السبب وان لم يتخلل التيمم
 ولا يجب فيها ذكره بل يستحب وكذا التكرار للرفع منها
باب الثاني في التيمم وفيه فصول
 في قطع الصلوة كل ناقض للظاهرة وان كان سهواً سواء
 المائتة والترايبية وكذا اصول فتحها كالظاهرة بالماء
 التيمم والمضاف مطلقاً والمخصوص مع العلم بالغصب
 والتيمم والبردة والالتفات دبراً ولو بوجهه وان
 لم يتعدا ويمنأ وشالاً بكرة لا بوجهه خاصة ويعيد

في الوقت

في الوقت فقط اذ كان ساهياً والفعل الكثير عادة اظهر
 من الصلوة بشرط التوالى وقد سبق السكوت الطويل
 بحيث لا يعد مصلياً واقعاء في مكان مغضوب
 مع العلم والعهد والاختيار وكذا في ثوب مغضوب
 فيعيد مطلقاً لو كان المكان نجساً يثبته نجاسته
 او تحت مسجد الجبهة اعد مطلقاً مع سبق العلم وفي
 الوقت خاصة اذا تجدد وكذا الثوب والبدن وز
 زيادة سركن ونقصانه مع تجاوز محله ولو سهواً
 نقصان ركعة او اكثر سهواً ولم يذكر حتى ان

المناوطة لتمام دون الثاني عند خاصة على الاصح
 الكلام بحرفين فصاعداً غير قرآن ولا دعاء ولا
 ذكر عند او لوجوا بالمعصوم او لاحد الابوين
 او مع الاكراه ومنه التسليم وكذا الحرف المفهم والرف
 بعد مدة وفي اشارة الاخر من المفهم نظر وتعد
 الصلوة في كل حال في كل وقت في كل صلاة في كل حال

كان السلام الذي يكون في
 من الكلام التسليم مطلقاً سواء
 كان سلاماً مفهوماً من الناس او
 الصلوة في كل حال في كل وقت في كل صلاة في كل حال

من ركعة ولو من الركعتين الاوليين او تشهدا
او صلوة على النبي وآله او اجازتها اتي به بعد
التسليم ناولا سجدة التوبة المنسية او تشهد ركعة
الشهد الثاني او احدى الصلوة المنسية في فرض

كذا اذا اداء او قضاء لوجوبه قربة الى الله **وج**
فيه ما يجب في اجزاء الصلوة وفي بعض الشهادتين
مع ذلك اعادته وفي بعض الصلوة اعادتها
واحدة من اجزائها مع الجزء المقضى بغيره ولا يعاد
الاجزاء المتبقية من الصلوة الا في النسيء او انما ياتي
به بعد الفاعل في شأنيها ويجوز ان يتركها في سجدة
سجدة واحدة في موضع سجدة واحدة في ركعة واحدة
في غير محلها وتعد في الكلام المنوع من الشك
في الركعة الواحدة والاربع والخمس وجوزها مع ذلك
لزيادة ولو نفلا ونقصا الواجب خاصة ببعض
الاجزاء

لا يغيب فقد افادها
عذر

القراءة

القراءة اذا لم يكن مطبوعا ولو تعدد السكت فلا تدخل وير
فيها سبب الاستباب ولا يجوز لها غير الاجزاء المنسية

وان تعدد السكت وحدها السكت مطلقا **وج**
فيها سبب الاستباب ولا يجوز لها غير الاجزاء المنسية

اجزاء السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

تجدد السكت في السجدة وفي الركعة وفي النسيء
في الركعة وفي النسيء وفي الركعة وفي النسيء

ولا يشترط التماثل في الجرم والاختلاف في النوع **فقد**

2 العرول

الغياث او الغايت كما هو حتى يغلب على الحق والبر والحق
 جليل عين الغايت صلى العقب والمغرب وبها يسمي مطاوعة وفارغ

٥
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله رب العالمين

عينا ومغربا ومع الاشياء فتشائه كذا

عية مطلقة ثلاثيا ومغربا ولو كانتا اثنتين من يوم قصر

الحاضر صبحا و رباعتين يطلق فيهما ثانيا والمغرب بينهما

والمسافر شاعريين كذا وكذا واللاقه ثلاثي والمشتبه

7- يزيد على الحاضر ثمانية بعد الغراب ولو كانتا من

يَوْمَئِذٍ أَجُودُ الْجُودِ وَالتَّغْنِيَقُ قَضَى الْحَاضِرُ عَلَى

يوم ثلثا والمافواشتين ولوكان الاشتباه يوم

فان اختار التمام فقيم والامساك ولا يقض بالحجة

ولا العيدان وان كانت واجبتين ولو ارتداوا

ثم جنّ او حاضنت فالقضاء لزمان الارتداد و

من الواجبات لإحكام الحديث السابق ونحوه وقوله

[illegible]

الفائز أو كذا من نوحه ولابنه

الاداء والنقل ممن على القضاء وكذا القضاء عن الغير

وَلَوْ تَرَىٰٓ أَنَّ النَّاسَ يَحِبُّونَ التَّوْبَةَ ۖ وَأَنَّهُمْ مُّسْرِفُونَ

کما غات ولون امکن وجوب تحصیل بالتکرار

والاصح السقوط ومرارا العذر عما وقع

و جميع الشروط والواجبات من الهيئات وغيرها

المعتبرة في الصلوة وإن لم تكن مقدورة حين القوات

لو تعذلات قضي حسب تدوير او لومومي

لا تظن التمكن وإن فاتت حال الكمار والإطمار

ما قبله و لود كوايقتي اشاء لاحية عمل ان لم يحيا

زَمَلَهُ وَجُوبًا إِنْ كَانَتْ أَدَاءُ لَوْ قَضَاءُ وَالْإِفَاسْتِحَالَا

بأن لم يتفريق الحاسنة وهو ان يقصد تلك القلوة ولا

...

70

والشكوك خاصة **التي** تجزئ القصد على الصلح **فهي**
 ويضرب المشركون بعد بوعده بالاحتلام او الانيات
 او الحماة عشر في الذكر وتسع في الانثى ويختل
 بين نية الوجوب والحسين ويجب على الولي وهو
 الولد الذكر الاكبر في المشهور قضاء ما فات اباه
 من الصلوة والقيام لعذر لا متركه على الاظهر
 ومع الوصية لا قضاء على الولي ولو عين لها مالا
 فالمصلحة من الثالث وقيل من الاصل فلو لم يوص له لم يكن
 له ولا يجب الاخراج كالحج **الواجب** في القصر وهو في
 حق الاخيرين من الرباعية وله سببان **الاول** السفر وخرق
 طه ثمانية الاول ربط العقد معلوم فلا يقصر الهائم
 وطالب الآت وسخوة وان تجاوز مسافة الآفة العود
 وقصد المتبوع كاف ولو في الصديق اذا كان تابعا
 ومنظر الرفقة على حد مسافة ما فوق مائتين

يوما

بدعا ما لم يورث العشرة ثم يتم ولو قرضت واحدة وكذا
 كما لو تردد عزم في غير ليلة ثلثين يوما في حدود
 هذه بلاء بقيم وكذا في محل الترخيص قبلها اذ علق السفر
 على الرفقة والمكره يجوز على ظن **الثاني** كون المقصد
 مسافة ولو بشهادة عدلين وهي ثمانية فراسخ من
 منتصر عمارة البلد المتوسط والعرض ثلثة اميال
 والبلد اربعة الاف ذراع او اربعة اذ اراد الرجوع
 ليوم او ليلتين لا اقل ويكون مع الشك مسير يوم في النهار
 والسبب المتدللين ولو سلك بعد الطريقين ميلا
 الى الترخيص قصر وان لم يبلغ الاخر **الثالث** السفر
 في الارض بحيث يتحقق اذان البلد وحديثه لا
 السور والاعلام والبساتين ويقدر على المتبوع
 والمخاض الاسواء والحلة للبدوى والمجدة في
 مصر العظيم كالبلد وفي العود يتم بادراك احداهما

الاول كون السقف سائغا لا يبق والتشاور وتاديب
 وتوفير في اوجبه من الوجوب وسجل ما يفتن
 فيه العطب والمصنف لعموم يتكلم الجائر وذكور الغاية
 الجرم لا يتخفف **الثاني** بقاء التصديق ولو رجع عنه
 قبل بلوغ مسافة او سلك على اقامة عشرة مطلقا او
 عزم عليها من اول السفر خلا المسافة لم يقصر ولو
 تغير عزم الاقامة بعد بلوغها قصر ان لم يكن صليا تماما
 ولو لم يكن كوخ في الناحية قبل الاقامة يخرج وقت الزاوية
 او البصر في صوم واجب او بالانعام في مواضع الخيل
 تردد **الثالث** عدم بلوغ حد ودد بلده في ملك ولو
 تجلعه فخرج ما قدر استوطن من ان الملك ستة اشهر مقيما
 ولو متفرقا او تجلعه وطنا على الدوام بشرط الاكل
 سلطان فلا يتخفف **الرابع** لو قصد ذلك من اول
 السفر لم يقصر ان لم يبلغ ما بينهما المسافة **السادس** ان لا

بل

كمن السقف فالذي في الملاح والمكاري والقاجر
 والبويد ونحوهم يتحقق اذا صدق الاسم بان يسا
 فواحد هم الى مسافة مدين قبل الثانية يصدق الكثرة
 بشرط عدم اقامة عشرة مطلقا في بلد ومع الثانية
 في غير منها ولو اقام العشرة في بلد فليقتصر تحت لا
 يتخللها السفر الى مسافة **الثامن** استيعاب
 التمدد وقت الاداء فلو ادرك من اول الوقت
 قبل القضاة والقلوة جازيا ولو دون محل
 الترخيص او من آخر وقتها مع ركنه ثم وكلا
 يتم في فوايت الحضرة والى وقت سفره بخلاف السفر
 وان قصبت حضرا واعا بنجام القصر في غير ملك والملازمة
 وجامع الكوفة وحامير الحسين على اقامة فان
 اقام القلوة مع سعيه الوقت افضل ويجوز
 القصر ولو فانت في احد ما نال القاهر ان التخيير

في المسافة
 في المسافة
 في المسافة

بحاله وان قنيت في غيره والظاهر اشتراط
قيمة التمام وضلوع النية وعدم الزوج بفاصل
التخيير من ترك علم الشك على ما نواه لتبطل في
المقوية وقصر ويختلط في الاخرى ولو اتمها
فمع علم المسافة اعادة مطلقا ولو تجدد العلم بها
في وقت واحد وقدره في ذلك لا لان خروج وان قصر ولو
انما جازها بالحكم فلا اعاد في الصلوة والقوم ولو
تسبب في المشهور الاعادة في الوقت خاصة ولو
تسبب في ما يوجب التمام عشر الى ما دون المائة
بلغ جلد الترخيص فان عزم على العود والاقامة
عشر مستأنفة اعم مطلقا وان عزم على المتابعة
تسبب بلوغ فليس الترخيص او على العود خاصة فا
لاقوى في الاقامة في الزمان والبلد والقصر في العود
ولو لم يقصد شيئا اذ ابل او متردد افوجان في الخروج

لكن

لكن لا ينعزم الترخيد وهو الاقامة اتم والاقامة كما
سبق ويستحب المرح بين الفريتين للمسافر في الحيا
ض وجب التمسك بالتمسكات الا ان عزم على الخروج مرة
الثاني في الوقت وهو موجب للتمسك ايضا حذرا او سفرا
جماعة وفردى فان كان العلم في غير جهة القبلة وخاف
مخومه على السليين وفيهم قوة الافتراف فوجب مع
علم الاحتياج الى الزيادة صلى الاولى ركة فاذا اقام العود
ولو اتمها ثم راني الاخرى قبله لم ينع في الثانية ويغاد
في ركة الشبهة فيتمون ويطلقون لهم ركة المغرب يصل
بالاولى ركة وبالثاني ركتين او بالعكس وهذه صلوة ذا
ت الوقاع وان اكمل الصلوة بكل فريضة في الثانية فقل
له في صلوة يطعن النخل ان كان المصدق في جهته القبلة
مراشا وخاف هجومه او يمكن الاقتراف في صلوة صفين
احرم بهم جهتين او ركة فاذا سجدا بعد الاقتراف من الثاني
احرام بهما جميعا ان سجدا ركة يسجد ركة فاعلم ما بين اول جهات مكة فاعلم

استمر

في مسجد الكوفة الى غير ذلك من الاخبار الكثيرة وما
 كثر حجة افضل الان سخطت في مسجد قم بعينه
 ويحكي عن المسجد الاصيل ان المسجد افضل من غيره
 لها شدة احد بلوغ الامام وعقله واما بعد الله وحرارة
 وظهرت من الله ووضعت صلوة ظاهرا وقيامه بالنسبة الى من وصله
 وبارك فيه كونه من الله تعالى في سنة ثمان مائة واربعة عشر
 العتبات والعتبات القادرة الامم المائدة وذكور سنة ان ام
 ذكرا او صنفى وكونه غير موصوفه فلا يصح امامة الصنفين
 وان بلغ عشر الاشياء التي اوردت في بعض كلام
 الامام عليه السلام في بيان احوال الامم في زمانه
 لا يصح بغيره ولا يجوز ان كان ادراكه في الاحوال الا
 فائقة فلكه ولا الكاف والناسق ومنه المخالف
 وولد البر فاقولوا ان امثالهم وطريق معرفة المو
 الصدق ما من صلوة على من خلفه ولا يلقى الاسلام في
 لا لا يصح بغيره حسن الظاهر على الامم في الخلاف في النوع
 مانع ان ابطال عند المأموم وقوله المرأة النساء ولو شاع
 مانع من ذلك ما لا يثبت في الامم ما لا يثبت في الامم

الا عند عدم مختار المصلين ومع الاختلاف فالأمر ان لا
 فقه في الامم فالأمر من جهة فلا يثبت في الاسلام فالأمر
 فالأمر من جهة الامم في ما رتبته والكتاب في ذلك لا يثبت
 من مطلق القول في العدد واقله اثان الا في الجملة وكذا
 العبد من مع وجوبها الثالث عدم تقدم الامم على الامم
 في الموقف والبيعة بالعقب لا المسبق الا في الجملة عند دخول
 الكعبة لئلا يكون الامم ارباب البيعة كذا يثبت عند دخول
 الامم في البيت وهو لا يثبت في العادة ويحتمل
 ما لا يثبت في البيت المعطوف وفي الحديث لا يصح العبدون
 الحائسين ويشترط عمادة ولا يثبت في بناء دار على الارض
 ومع اتصال الضعوف لا يثبت العدة وان افترق اذ كان
 بين كل صنفين القرب العرفي الرابع في الامم انهم قتلوا
 بتابعين بغيره بطلت ان اجل ما يلزم المشرك ويجب
 تأخير ما يثبت في الامم فلا يجزئ المساومة ولا يجب
 اجابة ما يثبت في الامم ما لا يثبت في الامم

به الملائكة ويستحي منه منكرونيكرو هو اجرة لده القاس
وخرش واليتوبه علامه شره يده ومنكر وكبر ارايه كنفه وايمانه ايمانه

علي بن عبد العالي وسلطانها الخميني في ربيع الثاني سنة ١٢٥٥
الحمد الاخر سنة ١٢٥٥ وسمعتهم من الحيرة والنبوة صلوات
الله على مشرقها في بن سدي ومولا في ثامن الايام
الاطهار ابي الحسن علي بن موسى الرضا عم وولي الله

الامام المعصومين افضل القلوب والسلا
مات له مصليا ومسلما تمت الكتاب
عند الرضا علي بن العبد
الياني في شهر ربيع
سنة ١٢٥٩

Handwritten notes and signatures in the bottom left corner of the right page.

Handwritten notes in the middle right of the right page.

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner of the right page.

اسی کے لئے کہ اس کو ہرگز
عاشق نہ ہو کہ ہرگز نہ ہو
کاش کہ وہ نہ ہو کہ ہرگز نہ ہو
وہ کہ ہرگز نہ ہو کہ ہرگز نہ ہو

۵۸۷

ناصر عالمی محمد علی

مرکز علم و ادب، دارالاس

مکتبہ

مکتبہ دارالاس و ادب، مرکز علم و ادب،
۵۸۷

